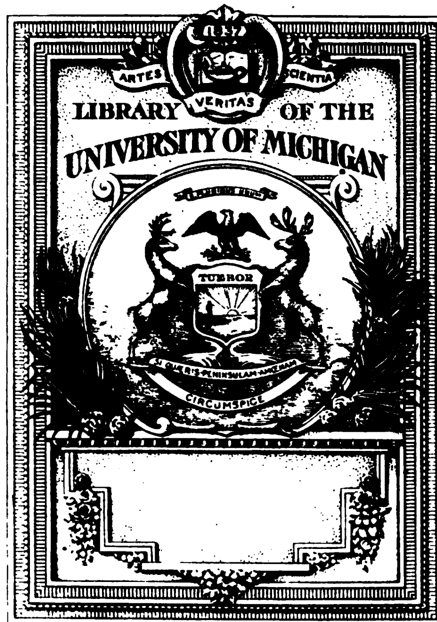
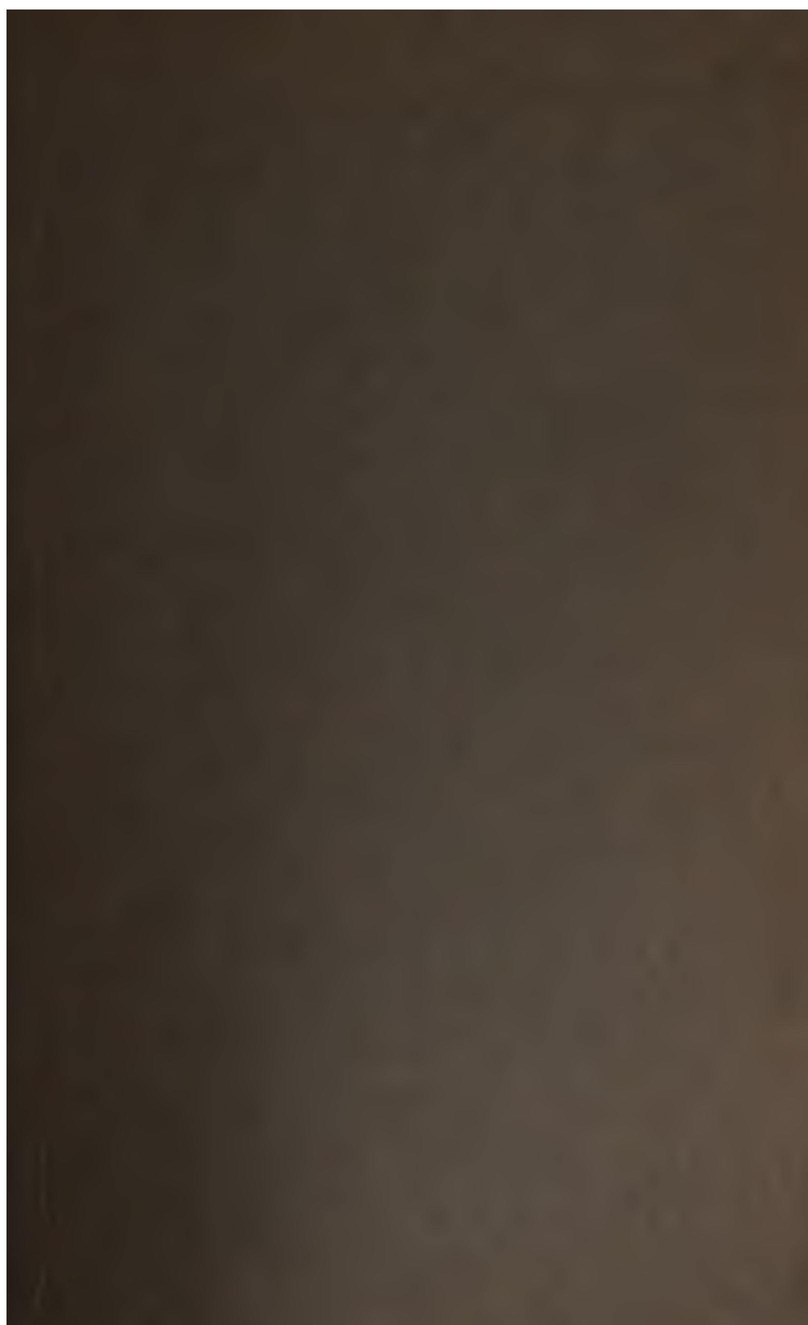

ARTES
VERITAS
SCIENTIA
LIBRARY OF THE
UNIVERSITY OF MICHIGAN
TUEBOR
CIRCUMSPICE

GUNVOR KJELD

THOMAS P. KRAG

GUNVOR KJELD

PRÆSTENS DATTER

TREDIE OPLAG

GYLDENDALSKE BOGHANDEL.
NORDISK FORLAG
KØBENHAVN OG KRISTIANIA
1905

FR. BAGGES KGL. HOF-BOGTRYKKERI
KØBENHAVN

FØRSTE BOG

I.

Præstegaarden skrev sig fra gammel Tid. Hovedhuset havde store, lave Værelser med Krinkler og Kroge og med tidlig Mørke ind ad smaa Ruder. Ikke langt fra Præstegaarden laa Kirken. Den var en af de ældste i det nordenfjeldske. Men ældst og ejendommeligst var Kirketaarnet; det var saa højt og anseligt, at det hed sig, det i klart Vejr kunde ses over den flade Mo og langt ud paa Havet, og saaledes gøre Fyldest som Sjømærke. I gamle Dage skulde det endog have haft Anvendelse som Fyrtaarn. En ivrig Præst havde for egne Penge hængt en stor Tranlampe deroppe, der lyste og straalede mere end ti andre Lamper til Retledelse for Skibe, der ellers kunde fare vild i Nattens Mulm.

Naar man nu stod deroppe, havde man en vid Udsigt. Man saa Fjordens Bugt, der gik blaa og bleg udover og tabte sig og svandt

i Dis og Lys. Men lod man Blikket glide friere omkring, saa man i en stor Halvkreds Himmel og Hav.

„Hvem er Præst her?“ spurgte fremmede Folk, der en enkelt Gang sejlede Holmen forbi.

„Johannes Kjeld,“ svaredes der.

„Er han en god Præst?“ spurgtes der.

„Aa, han er en mærkelig Præst,“ lød Svaret.

Svaret havde ikke lydt saa bestemt den første Tid, Kjeld havde Kaldet. Spurgte nogen da om Præsten — svaredes undvigende. Men Tiden gik og et stille Ry samledes efterhaanden om Johannes Kjeld: „Han er saa klog . . . . Han begriber alt . . . Han taler nok til Mennesker, men Vorherre sidder langt borte og hører efter.“

Disse Mænd og Kvinder fra Sjø og Vidde og Bjerg kom hver Søndag gaaende eller roende milevidt for at høre Johannes Kjeld. Og de sad og lyttede og grundede paa hans Ord, og af og til kunde deres Ansigter, der var hældet tilbage i Lytten eller ludede frem i Grublen, lyse op som i Glæde, og deres stærkt tilhugne Træk kunde blive bløde, og de kunde vende Hovederne mod hinanden og nikke, som om det Ord, der nu blev talet,

klarede for dem noget, de før havde været i Uvished om.

Johannes Kjelds Prækener var noget helt for sig selv. Tidt var de fulde af hede og urolige Syner, men tidt aabnede de Vej indover og lod skimte Højtid og Lys. De talte gjærne om Sjælekampens Storhed og Lidelsens Hellighed. De henvendte sig ikke saa meget til de selviske troende som til de besværede og higende Sind. Bogstavernes saaes ikke i disse Prækener; men Ordet saaes, og over dette Ord var der bygget et Himmelsyn, der dog altid groede op fra Jordens rygende Muld. De revsede blot en af Menneskenes Synder, den Sot, der æder selve Sjælen: Velværet, Sneverhjertetheden og Frækheden.

„Men," sagde en Præst der var paa Gjennemfart og som hørte Kjeld, „er det daglige Velvære at laste?"

Kjeld svarede:

„Jeg siger, at det gjør Menneskene til intet. Et Menneske, der føler Velvære, kan have Fornuft, Klogskab, Bravhed, men hans Sjæl visner. Et Menneskes Sjæl hviler ikke en eneste Dag. Den ejer den Ild, der forbrænder. Et Menneskes Sjæl maa hver Dag forbrænde."

„Men de Mennesker der ejer Velværet kan ogsaa af og til have Modgang i Verden."

Kjeld svarede:

„Lad dem beholde sin Modgang ellers blir de helt ud dumme af Habilitet og Velvære . . . hvad de næsten altid er . . . Og desuden, der er jo saa mange venlige Præster for dem med det gode Velvære og den letfattelige Modgang."

„Men, kjære Kollega," indvendte Præsten, „vi skal dog nyde Hvilen i Kristo. Kristus har jo sonet for vore Synder. Han har givet os Hvilen i sit Blod."

Kjeld svarede:

„Kristus hadede de Døsige. Hans Blod bruges nu til at dysse Sjælen i Søvn. Hans Kirker er fulde af Menneskehorder, der næppe tror Præstens Forkyndelse, der vilde genere sig for at bekjende Kristus brændende, men dog gaar velopdragne i Kirke; de er fulde af Menneskehorder, der aldrig har følt en dyb Skjælven i sin Sjæl. Se disse Kristi Menigheder. Hvad har disse dovne med den korsfæstede at gjøre."

„De har dog den Fortrøstning i sin Skrøbelighed, at Kristus har lidt for vore Synder. At han tog vort Kors paa sig."

„Aa denne slappe Bekvemhed! Kristus tog

ikke vort Kors paa sig paa den Maade, I gjærne vil. Han raabte: „Enhver tage sit Kors paa og følge mig. Han staa ikke doven og forlange, at jeg skal bære det for ham! Nej, han tage selv Kampen op, gaar han end til Forsmædelse og Død. Netop i den Strid, som han selv strider, ligger Renselsen."

* * *

Kjeld havde Kirker og Bedehuse indover Landet og udover paa de øde Holmer, dem han maatte besøge. Det kunde være besværligt at fare did om Høsten, naar Stormen fo'r op, og Havet gik sort og hvidt mellem Holmerne. Men han fo'r gjærne did, og han var sikker paa, at der sad en stille Flok og ventede ham, Mennesker, der ej vilde give Haabet op om, at deres Præst nok vilde komme. Og der saa de Kjeld. Der kom han op ad Vejen! Og de rejste sig alle og gik ham i Møde. Ensomheden havde knuget dem længe, men nu var den glemt, deres Liv var hærget af Besvær og Kamp, men nu skulde de husvales. Og noget som et hungrigt Glimt kom i deres Øjne, og deres Læber krummede sig til et graadigt Smil.

Og inde i Kirken lejrede de sig omkring

ham. Og medens Stormen suste henover Havet og de øde Marker, og besværede Mennesker sad og længted mod Hvilen, kunde Johannes Kjelds Ord føles som Sus over alles Hoveder:

„Føler Du Smerte, da glæd dig! Kommer den store Nød og Sindets Lidelse over dig, da glæd dig end mere. Du samler i Lader mod det store hinsidige. Din Sjæls Øjne forberedes til at taale de mange Soles Glans. Har Du seet den magre Høstvogn, der sanker tomme Aks — slig kommer de veltilfredse Sjæle hjem efter Jordelivet, synes de end sig selv og andre aldrig saa gode og ædle. Men har Du set de tunge Høstvogne, der bugner af Grøde, og hvis Aks skimtes som herligst Guld — slig kommer Du hjem, higende og smertetyngede Sjæl, og en Sødme uden Lige blir din Løn. Det maatte være saa. Hvortil ellers alle disse Sukke. Hvortil ellers de syge og gale? De er de største og skal smage Glæden tifold. En Sjæl med Tørst mod Livet og Lyset, som bliver sønderpint og overskygget, avler en Lyslængsel og en Bøn, der sprænger ind i det højeste. Da er Tinden naaet, hvorefter alt levende længes. Glæd Eder, besværede Sjæle!“

Da kunde det hænde, at en bleg Mand

rejste sig i Kirken og raabte: „Vi glæder os! Det brænder i vore Sjæles Dyb. Vort Smertens Indre skinner som Solen!“

Og Kjeld svarede: „Lad os tale om den Højtid, der venter os . . .“

Og den blege Mand virrede med sit Hoved og hans Øjne straalte. Og han peged paa Kjeld og raabte:

„Ak, se der staar Hunden, som Vorherre har udsendt for at gjø!“

— — —

Efter tyve Aars Virke der nord, rejste Johannes Kjeld sør paa. Det var mest for hans Hustrus og for den lille Datters Skyld: Gunvor blev rent underlig tidt, ved at gaa der uden at have jevnaldrende at snakke med og lege med.

Kjeld fik Embede som Præst i en af Kystbyerne nær Hovedstaden.

Han traf her Folk af en anden Art. Han traf en liden tryg Bys Menighed. Han sagde selv efter sin første Præken: „Disse Mennesker vil jeg vanskelig være noget for. Jeg længter efter min Menighed der nord. Jeg husker saa mange af dem. Jeg husker, naar jeg talte til dem . . . Jeg husker dens langsomme Nik med Hovederne, og jeg husker,

naar de kom med de Spørgsmaal, som Livet havde tvunget paa dem. Og slige dybe Barneøjne, som mange af dem havde."

* * *

Johannes Kjeld hørte andre Præster tale. Han forundredes over, hvor lidet han forstod af deres Forkyndelse. Han huskede mangen Gang ikke et Ord af deres Taler. Ingen bindende Tanke bandt Ordene sammen . . . „Naa," trøsted han sig, „de taler vel, som de synes de skal. Og Menigheden taber vel ikke noget ved at høre dem."

„Men Menneskene taber," tænkte han videre. „Om et Menneske, der i Livet har mødt sære Tegn og store Ting — om et saadant Menneske vil tale til Gud, om han vil kjende sit Samkvem med Livets og Naturens store Forunderlighed — hvilken Sætning i alle disse Prækener skal nære ham? Hvad Brug har han for alle disse afpudsede og autoriserede Antagelser og Paamindelser og Bønner?"

* * *

Hvad ham selv angik, virkede denne hans Menighed derhen, at han syntes, hans egen

Forkyndelse blev mat. Han fandt ikke de Ord, han vilde bruge. De Ord, han fandt, gav ikke det rette Udtryk for hans Mening.

Men noget optog ham og æggede ham en Tid. Kampen mod Byens ene Øvrighedsperson, Politimester Ribe.

Denne Politimester havde i lange Tider været Smaafolks Rædsel. Var noget i Gjære hist eller her: var der Arbejdsstandsning paa Værftet, eller var der Folkefest, eller skulde Amerikadamperen rejse: altid havde Politimesteren sin „højre Haand“ ude, og ufravigelig blev der hentet en eller flere til Arresten. Denne Politimesterens „højre Haand“ var Politibetjent Rejer Mæland ogsaa kaldet „Brilleslangen“. Han kaldtes saa paa Grund af sine svære Briller, dem han havde beholdt fra dengang, han var Kolportør.

„Brilleslangen“ var evig og altid paa Færde og havde altid Sejerspalmer i Hænderne. Var der stjaalet et Brød eller en Frakke eller en Daler: „Brilleslangen“ skulde vide at finde Tyven. Og om „Slusken ikke vilde bekjende“, vidste „Brilleslangen“ Raad for det ogsaa. Han lod ham nemlig „sidde i Hullet og tænke sig om“. Og havde han siddet og sundet sig en Stund i selveste „Hullet“, hvor der var mørkt og iskoldt, og hvor der vankede Sult og

Skjældsord og hemmelige Prygl, saa kunde det nok hænde, „Kjæltringen bekjendte“. Ja, det kunde hænde han bekjendte Ting, som han aldrig havde gjort. En Dag blev dette aabenbart for tyvende Gang: at det Domshus var en vidunderlig Retfærdigheds Rede, at en uskyldig atter var holdt fast saalænge, til man nærsagt havde glemt ham. Det blev aabenbart for alle. Men Politimesteren frygtede ikke, og „Brilleslangen“ gik tryg omkring som før. Men næste Søndag holdt Johannes Kjeld en Præken, i hvilken han voldsomt angreb den Mand „der skulde vaage over de værgeløse, men som i Stedet netop udsaa sig de værgeløse som Offer for sin Brutalitet.“ Politimesteren blev forbitret og gjorde megen Uro i Sagens Anledning. Men det førte kun til, at hans Forhold nøjere blev undersøgt, og Undersøgelsen bevirkede, at han blev fjernet fra dette Embede og tildelt et godt Toldkassererembede, i hvilket han nok blev federe, men uden at pine Fattigfolk.

Præsten Kjelds Yndest blev ikke større efter dette. Byens Rige havde syntes godt om Politimester Ribe, for han var i Grunden slig galant Mand. Og en Missionær, der havde faaet Lov af Politimesteren til at holde Opbyggelse paa Torvet, beklagede i sine Taler,

at ikke Præsten Kjeld huskede, at Øvrigheden skulde adlydes. Og da nikkede mange Fattigfolk og sagde til hverandre, at Missionæren havde vist Ret, og at den Præsten Kjeld vist var en Mand, der ikke skulde høres stort paa.

Noget hendte en Tid efter, som ogsaa blev fortalt og skarpt bedømt. Kjeld gik en Dag sammen med en anden Præst. Der stod paa et Gadehjørne en elendig, fattig Kjærring. Kjeld gav hende nogle Skilling; men lidt efter gjorde den anden Præst en Politibetjent opmærksom paa Kjærringen. Paa en meget pen og pillen Maade og med lidt Salvelse forklarede han, at det efter Loven visselig ikke var hende tilladt at staa slig og tigge . . . om Politiet strax vilde tage hende med sig! Politibetjenten var umaadelig villig og skulde gribe hende fat, da Kjeld standsede ham: „Lad hende være. Jeg gav hende, fordi jeg vilde.“ Politibetjenten vidste ikke, hvad han skulde gjøre. Den anden Præst lo: „lad hende saa være, naar min Kollega beder for hende.“

De gik videre. Johannes Kjeld var bleg af Uro. „Jeg beder ikke for hende. Jeg forundrer mig bare over, at De ikke blir syg i Hjertet af at se sligt Menneske. Jeg forundrer mig over, at De vilde lægge Sten til det fattige Menneskes Byrde.“ Lidt efter stand-

sede han: „De kan gaa. Jeg ønsker ikke at følges med Dem."

Historien blev kjendt, og mange syntes, Kjeld paa en vis Maade havde Ret, naar han hindrede den gamle Stakkars Arrestation. Men det var jo Galskab at optræde mod den anden Præst, som han gjorde. Men den anden Præst var meget yndet. Maaske Kjeld var misundelig paa hans store Popularitet!

Johannes Kjeld sad meget hjemme og læste. Han studerede blandt andet Oldkirkens Historie. Han beskjæftigede sig ogsaa meget med den første Middelalders Legender. Han fandt saa dyb en Menneskelighed i mange af disse. Og sligt Liv, slige Farver, slig Kjærlighed, slig vild og uendelig Tro.

II.

Han blev vakt op af den Ro, han havde fundet i sit Studereværelse ved Budet om et stort Præstemøde, der skulde holdes i næste By. En Stemme vaagned pludselig i ham: „der vil jeg tale ud!"

Der skulde holdes flere Foredrag. Blandt andre havde Biskop Cato tilsagt ét: „Om den mosaiske Lovs historiske Stilling". Og en kjendt Præst, Peder Prægel, agtede at rejse Diskussion over Æmnet: „Videnskab og Bibelfortolkning".

Men før disse Ting kom fore, vilde Biskop Cato meddele sine Præster Indholdet af et Brev, som en ung Præst Alf Vorre havde skrevet til en Kvinde ved Navn Sara, og han vilde høre deres Mening om, hvad videre der burde foretages i den Sag. Kvinden, hvem Brevet var stilet til, Sara, kjendte ingen. Man trak Slutninger hid og did, men sikkert kunde intet siges. Og Pastor Vorre vilde intet sige.

Han skulde være en stejl og menneskesky Mand, Pastor Vorre. Saameget underligere at dette Brev var ømt og hedt som en Hymne — omend som en Hymne til jordisk Elskov.

„Brevet til Sara". Johannes Kjeld havde den sidste Tid hørt Tale om dette Brev. Han havde talt med en Præst fra næste By, en af Biskop Catos nære Venner. Denne havde af Biskoppen hørt enkelte Sætninger, der var særlig dadelværdige. Han gjentog dem for Kjeld og kaldte dem „usædelige og fulde af verdslig Lykke". Johannes Kjeld svarede: „Jeg kan ikke finde den Betegnelse rammende. Den Lykke, disse Ord bærer Vidnesbyrd om, er saasandt en tungsindig Lykke." „Der blir nok fældet haarde Domme over ham," sagde den anden Præst. „Mænd som Prægel og Brasen komme til Mødet. De er nidkjære. De vil gjøre kort Proces i sin Dom om Pastor Vorre." Kjeld svarede: „Prægel og Brasen skulde engang have godt af, at der gjordes kort Proces i Dommen om dem. De har nu i saa mange, mange Aar gaaet om med Domme om alt, hvad de saa. Altid og evig Domme og Formaninger. Mon ikke vi Præster skulde overveje, om ikke vor Sjæl fortørres ved uafladelig at gaa om med disse Domme?" „De kommer vistnok paa Mødet,

Kjeld?" spurgte den anden Præst undvigende.

„Ja, jeg kommer," svarede Kjeld alvorlig og stille.

Han skiltes kort efter fra den anden Præst og gik hjem. Den Aften sad han ikke i sit Studereværelse, men i Dagligstuen og talte med sin Hustru og med Gunvor. Datteren sad hele Tiden paa hans Fang. Af og til tog han hende smilende om hendes store, gule Flette, saa hun lo og rykked ham baade i Skjæg og Haar. Kjeld var hele Aftenen uhyre livfuld og ivrig. Men af og til kom Ytringer, som viste, at hans Tanker var optaget andetsteds. Da de for Eksempel snakked sammen om noget meget dagligdags, udbrød Kjeld engang pludselig og uvilkaarlig:

„Det er saa underligt med det. Naar man gaar meget for sig selv med sine Tanker, blir en tidt ligesom saa stilfærdig. Aa, tro ikke d e t for sikkert! Lad Gnisten komme. Aa, det vil vise sig, at der i al Stilhed er samlet Sprængstof."

III.

Præstemødet skulde holdes i Bispegaardens Sal, som ellers sjeldent brugtes. Der var fyret i fra Morgen, men endnu — Klokken var fire om Eftermiddagen, og Mørket var begyndt — slog kolde Gufs fra Tag og Vægge.

Præsterne begyndte at samle sig. De første gned sine Hænder; en ung Præst aabnede Ovnsdøren i Hjørnet og kastede nogle svære Vedkubber derind. Ilden suste og gnistred. Og denne Lyd af Flamme og Skinnet af den friske Ild fik Salen til at synes lunere.

Og lunere og lunere blev den ogsaa; den store Ovn gjorde sit, og de levende og aandende Mennesker, der kom, hjalp til. Og der kom flere og flere. Klokken ringede Gang paa Gang. Den var af de svære gammeldags, der runged over hele Huset . . .

Fra de i Salen spredte Præster lød dæmpet Samtale. Nu og da en Latter, der ikke var

for høj. En og anden Præst, som vilde meddele sig til flere, tog Ordet i Pauserne og ligesom forkyndte en og anden Ting. Mange Præster kan vanskelig snakke jevnt, de maa forkynde. Det er en Vane fra Prækestolen.

Biskoppen modtog de kommende, det tog meget af hans Tid og Omhu. Naar der ingen kom, standsede han ved en af Grupperne og gav sit Ord med. Og da tiede mange og gav Agt. Biskop Frederik Cato sagde sine Ord med Vægt. Og han mestrede disse Ord, saa de føjed sig, som de skulde. Og altid sagde han dem i en Tone, som var dette et Ultimatum. Som vented han ikke, at nogen skulde svare ham eller sige ham imod.

Han havde et ejendommeligt Hoved, Biskop Cato, klogt, skarpt. Man saa strax, at han var en myndig Kirkeherre. De andre Præster hørte paa ham med Respekt. De saa paa ham med Stolthed, maaske med en Smule Mistro. De var mangen Gang ikke sikre paa, hvad han dømte om dem. Han stod dem i mange Henseender fjernt. Hans Sans for denne Verdens prægtige Ting, hans forfinede Smag, hans træffende Bemærkninger om Tidens Foreteelser, hans Møde med berømte Fritænkere og Fornægtere, hans alsidige Læsning og selvsikre Meninger — hm, han var

god som repræsentativ Kirkeherre; men han var ikke ganske deres, og de elskede ham ikke.

Han var orthodox til det yderste, men han troede som Statskirkens Forsvarer. Hans Tro var ikke Barnets, men den pligtopfyldende Stridsmands. Han havde nu engang svoret til sin Fane, og han vilde forsvare den mod enhver.

Biskop Cato var ikke saa lidet af en højkirkelig Æstetiker. Han forsvarede Bibelen, og han beundrede den tillige. Han saa paa den som paa et højst ærværdigt Smykke. Han haded dem, der vilde tillempe Bibelen efter Godtfolks Behov. Han forlangte med Lidenskab og Vrede, at de Mennesker, som nærmed sig den, skulde være ydmyge af Hjertet og helt bøje sig for de store Mysterier. Og Kirkens Dogmer elskede han paa Grund af deres klare Fasthed, paa Grund af deres Ubønhørlighed og Vælde.

Biskoppen talte i Aften mere end han plejede. De fleste Præster forstod Aarsagen. Lige overfor ham stod Sognepræst Peder Prægel. Og det var en bekjendt Sag, at de to, Biskoppen og Pastor Prægel, var bitre Modstandere. De var ogsaa hinanden meget ulige.

Pastor Prægel var den populære Forkynder. En Mand for den habile Mængde, for den jevne Skare, der i Grunden er ganske godt tilfreds med Verden. Han var deres Præst, som er Kristne, fordi det er alle skikkelige Folk, og fordi en dunkel Frygt for „det hinsidige“ tilsiger deres Fornuft det: dette „evige Liv“ er jo en alvorlig Sag; den bør i Sandhed ikke helt negligeres.

Disse Folk uden Sindsbesvær, uden dybe Sjælsrystelser havde i Pastor Prægel en fuldgod Ven. Han tilrettelagde alt for dem, saa deres Begreber blev endmere velordnede og deres Frygt for „det hinsidige“ forflygtigedes. Han var dem til Trøst og megen Bekvemhed.

Var der til Pastor Prægel kommet en af Livet saaret, en der skjælvede af vanskelige og dybe Ulykker — Pastor Prægels Ord vilde have syntes ham Benmel. Men for praktiske Syndere var han ikke ilde. Han kunde tilgive mangen Synd og Grovhed: Kom til mig og hør Forkyndelsen, kære Venner! Gud er god, og her er hans Naade, og her, Venner, har I lidt Frisind, og se her læmper vi paa de strænge Vers hos Profeten, og her har vi ogsaa lidt Videnskab liggende . . . kom hid og hør, hvad skrevet staar, at Guds Rige er ikke af denne Verden . . . men bliv ikke

forskrækkede, for det er nu alligevel en liden Smule af denne Verden.

Pastor Prægel holdt af at ansees for en modig Revser, og mange fandt ham visselig ogsaa modig. Hans Mod var nærmere beset meget klogt. Pastoren vogtede sig nemlig vel for at revse nogen, der i Sandhed var formaaende og mægtig blandt de habile. De gamle Tiders Revsere sagde Sandheden til Konger og Verdens Magthavere, og de brændtes paa Baalet. Pastor Prægel risikerede end ikke et Hovedhaar. Thi han udvalgte sig dem som Offer, hvis Revselse igrunden behagede Godtfolk. Eller han udvalgte sig ulykkelige og forsvarsløse. Ja, Pastor Prægel var endog modig nok til at anklage døde.

Var kortsagt Byens Nyfigenhed og Dømmesyge paa Færde, den kunde gaa til Kirke og møde sig selv inderligen. I Pastor Prægels Præken fandtes Historien i Essens. Ikke dens Lærdom, ikke dens Exempel, nej Navne nævntes, nye Ting antydedes. Historien selv kom fersk og rygende af de mange Sladdermundes Aande.

Der sad andre Præster, mange af dem talte. Der hørtes en Mængde Ord, helst runde, glatte Ord, her er en salvelsesfuld Røst af den Art, der i Almindelighed sættes i Forbindelse

med Hellighed, derborte fra lød en Mængde hviskende Ord, der dryssed og dryssed. Og her en fornøjet, fed Røst, en af de præstegemytlige, der gjærne melder i *l'hombre* og endog nu og da tillader sig en mild Ed.

Pastor Lorch, Pastor Bredesen, Pastor Olivarius, Pastor Tønder, Pastor Kay Hansen, Pastor Brasen og mange flere. Pastor Brasen var Gjenstand for en Del Opmærksomhed. Han havde Ord paa sig som en af Kirkens strængeste Præster. Mange var Beretningerne om hans Strænghed. En af hans bekjendteste Taler var en Gravtale over nogle paa Sjøen omkomne Fiskere. De havde været ubodfærdige, sagde Brasen, de havde Dagen før sin Død danset og sunget verdslige Sange. Den evige Straf for deres Synders Skyld vented dem nu, det nytted ikke at sige andet: de var nu i Helvede. Pastor Brasen mente tillige, at Gud havde ofret disse til Helvedpinen, paa det, at de gjenlevende skulde søge Frelsen.

Mange som hørte denne Tale blev bedrøvede og forargede. Talen blev omtalt i flere Blade. Et Par Præster kom med Modforestillinger; men Pastor Brasen og hans Tilhængere havde fyndige Ord til Svar og

gjorde med vægtige Grunde rede for, at de dødes Pine var sikker i al Evighed.

Pastor Brasen var nidkjær i Handling som i Ord. Som hvad han havde gjort for at „rense sit Hus“, som han senere udtrykte det. Han var den Gang, dette skede, Præst paa Landet. En af Tjenestepigerne paa Præstegaarden tilstod en Aften under stærk Graad, at hun var frugtsommelig. Denne Pige var meget vakker og havde tidt mishaget Præsten Brasen ved sit verdslige Udseende og sin syndige Latter. Da hun nu saaledes aabenbarede, at hun havde levet i Kjødets Lyst, grebes Pastor Brasen af en stor Vrede. Han tugted hende først med en Del Stokkeslag og drev hende af Gaarden.

Det var Kveld og midt paa Vinteren. Pigen turde ikke gaa noget Sted. Præstens Tale og Adfærd havde vidskræmt hende. Nogle Folk saa hende vanke om paa Vejen om Natten. Næste Morgen saaes hun atter og ikke langt fra Præstegaarden. Hun saa ud, som talte hun med sig selv, hun havde stirrende Øjne og et fjollet Smil. Det endte med at hun for vild og gik lukt ud i Udørkenen. Der fandtes hun ihjelfrosset nogle Dage senere.

Der blev en Del Snak om dette — nogle var for Brasen andre imod ham. I det hele

steg hans Ry som Syndens uforsonlige Fiende. Han selv sagde blot: „Jeg har den Pligt at rense mit Hus . . .“

Men se der kom nogen nussende, som helst var koselig: Olivarius, „gamle Olivarius“, mild, godslig, voldte ingen Fortræd, skræmte ingen, talte nødig om Helvede, heller om Himmelen, hvor der var godt at være, hvor der var vakre Huse med Perleporte og Engle med Vinger, og hvor de salige sang skjønne Lovsange og raabte Haleluja. Han var hyggelig at have ved et Sygeleje. Sad og smaasnakkede med den døende som med et Barn, hvem man fortæller Eventyr, fortalte om Jesus, som var snil og ikke vilde være urimelig . . . „aa nej, Du kommer nok ind,“ kunde han sige, „og saa faar Du be' Jesus være god mod gamle Olivarius, naar han skal vandre.“

Gamle Olivarius var meget glad i at spise godt, og en Toddy eller to kunde gjøre ham helt meddelsom. Da fortalte han gamle morsomme „Præstehistorier“. Olivarius' Præstehistorier var ligefrem berømte. De var baade fine og grove . . . tidt var de drøje nok. Men da lo gamle Olivarius og tog sig en Slurk: „Ja, ja . . . sig Dere, hvad Dere vil . . . det var nu alligevel slig, vi havde det i gamle Dage, ja . . . da havde vi det saa koseligt

saa . . . ja, jeg tror Verden gaar tilbage . . . jahada!“

Men se, der stod den mest fremragende af de yngre Præster: Kay Hansen, Selskabspræsten med det blege, glatragede Ansigt, ham, hvem en Herre, der havde været flere Gange i Paris, smigrende havde kaldt: „en fransk Abbé“. Pastor Hansen var meget søgt i den højere Selskabsverden, hvor hans frie Syn paa Tingene og hans ikke ueffne Galanteri havde gjort ham særlig yndet. Han var ogsaa Kunstkjender, og omend han altid strængt dadlede den moderne „stygge“ Kunst, viste han ogsaa her sin Uhildethed. Thi han var ikke Kunstens Fiende — ak nej, Pastor Kay Hansen var tværtimod dens frisindede Ven: han havde endog „de tre Gratier“ staaende paa sit Bord, hvilke Kvinder, som bekjendt, er nøgne.

Der var endnu mange Præster tilstede. Alle var de Menneskenes Vejledere i det vanskelige Liv. De havde blot Dyder. De var rolige og ulastelige, de var ansete og selvbevidste, de var strenge, ja ubønhørlige, eller de var snille og godslige; endog søvndyssende. De vogted sig vel for Overtrædelse, de brugte vakre Ord og Lader, de var regelmæssige og nyttige. Deres Prækener var i stræng Over-

ensstemmelse med de givne Lærdomme, og de varede den regelmenterede Tid. Aldrig en flammende Tale, der fór over Menigheden som Brus af Ildtunger, saa Tiden glemtes, aldrig en træt, besværet Bøn, der vakte Undren i Menigheden. Ikke Ansigter furede af Smerte og Liv, ikke Øjne, der blottede en herget Sjæl. Ikke Budbringere fra Menneskene, der jubler, der hulker, der elsker, der fejler, der strider. Ej heller Miner med vilde Glimt af Salighedshaab, ikke Munde, der ejed Extase i Læbernes Krumning, ikke et dirrende Ord, saa mange lytted og vejred. End ikke et uroligt Aandedrag. Alle Ærværdigheder, der vidste, hvad de vidste og vidste nok og vilde og turde ikke vide mere, enkelte ogsaa ganske barnlige, gode at høre paa for svagelige Sjæle.

Det ringede endnu engang, Johannes Kjeld kom ind.

Biskoppen havde truffet ham før, og havde gjærne talt med ham. Nu gik han ham imøde og trykked hans Haand.

Johannes Kjeld var agtpaagiven og bleg. Han saa udover de forsamlede Præster og svarede opmærksomt paa nogle Spørgsmaal, der rettedes mod ham.

IV.

Biskop Cato tog Plads øverst ved det lange Bord, og Præsterne indtoge sine Pladse paa begge Sider af Bordet.

Biskop Cato bad en kort Bøn, om at Gud vilde lade sin Aand oplyse sine Tjenere. Derpaa satte han sig. Han ordnede nogle Papirer, han havde liggende foran sig paa Bordet, og han tog et Papir frem, som alle saa var et Brev . . . visselig det i Præstekredse omtalte Brev til Sara.

Biskoppen udtalte:

„Før vi gaar ind paa den almindelige Del af Mødet, vilde jeg gjærne tale med mine Præster om den beklagelige Sag, der den sidste Tid har uroet os. Jeg mener Pastor Alf Vorres Brev til den os ukjendte Kvinde, der i Brevet benævnes Sara. Jeg har faaet dette Brev sendt fra „en nidkær Mand“, som han undertegner sig. Jeg holder ellers

ikke af den Art Dulgtheder. Men jeg kan ikke lade denne vigtige Sag hvile. Saa meget mere som Pastor Vorre har tilstaaet at have skrevet Brevet, uden dog at ville knytte nærmere Oplysninger til, om hvem Kvinden er, eller af hvad Art hans Kjendskab til hende er. Han har dog erklæret at ville tage Følgerne og henviser i et og alt til Brevet. Og Brevet tyder desto værre paa, at et i høj Grad dadelværdigt Forhold her har fundet Sted."

Biskop Cato tiede et Nu.

„Om nogen af Eder," fortsatte han med Vægt, „skulde finde noget særligt at bemærke, hvad enten det maatte pege i en for Brevskriveren undskyldende eller anklagende Retning, beder jeg ham gjøre sin Opfatning gjældende.

For ej at noget af det skrevne skal glemmes, læser jeg Brevet i tre Afdelinger, idet jeg gjør en Stands ved de væsentlige Punkter.

Vor ulykkelige Embedsbroders Brev lyder som følger:

Sara!

„Jeg skriver ogsaa i Dag til Dig. Jeg maa uafladelig sige Dig, hvor jeg elsker Dig! Ja, jeg har fundet mit Liv i Dig. Min dybe Lyst

mod Lykke — hvor den fortærer Dig, og hvor den dog hungrer evig efter Dig. Du har besat Jorden for mig. Naar Du gaar, kunde jeg knæle ned og kysse hvert Spor af din Fod, stod end dette Spor i Støv og Slam. Du ser ud, som i Dig boede Alverdens Lyst, og i dine Øjne straaler en evig Himmel. Du ser ud, som fortæredes Du af Salighed, og som var Saligheden Jordens flammende Liv.

— Hvor Du er skjøn, hvor Du er yndig, o min Kjærlighed i Vellystens Time."

Hr. Biskop!

Deres Højærværdighed!

To Præster havde rejst sig, Pastor Brasen og Pastor Prægel.

Biskoppen gav Pastor Brasen Ordet. Denne for strax frem:

„Særlig den sidste Sætning viser, at Manden, som skrev Brevet, er en Horkarl, som iler i Skøgens Arme."

Biskop Cato raabte strængt:

„Holdt! Dette Vers er hentet fra Højsangen! Det er i høj Grad dadelværdigt at bruge det i et Brev til en syndig Kvinde. Men Hr. Pastor Brasens Ord er utilbørlige. Jeg troede, Hr. Pastor Brasen kunde sin Bibel bedre."

Pastor Brasen lod sig ikke forbløffe. Han

sagde nogle Ord om, at Højsangen jo var det herlige Digt om Christus og Menigheden. Og saa tog han sit Udgangspunkt længer foran i Brevet. „Det havde dog Pastor Vorre skrevet?“ prøvede han sig frem og fortsatte tryggere, da ingen modsagde ham: „det har sandelig Pastor Vorre skrevet af sit eget utugtige Sind! Men medens han skrev det, mon han da ikke følte Ormen gnave paa sin Sjæl. Mon han ikke følte Luerne slikke op omkring sin Krop? Mon nogen Tvivl kan herske om, at denne Mand er et Vellystens Tempel. Ve over os alle, om vi skulde taale ham blandt os! Ve over det Folk, der skulde besmittes af de Ord, der udgik af hans Mund. Nej, sandelig . . . i min Næse har det Brev en ilde Lugt . . . selv om Verset fra Højsangen naturligvis ikke tages med.“

Biskoppen sad med Hovedet støttet i sin Haand, medens Pastor Brasen talte. Da han var færdig, saa Biskoppen op. „Hr. Pastor Prægel har Ordet,“ sagde han stille.

„Efter nærmere Overvejelse frafalder jeg Ordet, Hr. Biskop. Jeg har noteret en Del. Men jeg vil vente med at udtale mig, til jeg har hørt Brevet i dets Helhed.“

Endnu to Præster bad om Ordet. Den ene Præst forlangte Pastor Vorres Fjernelse „sans

phrases", som Franskmanden sagde. Hvor han saa hen i Brevet, vrimlede syndige Tanker frem som Orme i Lig. Hvor de ikke saaes aabenbare, laa de „dulgte og lurede som Rovdyret paa sit Bytte". Den anden Præst var forsonligere. Men han krævede Pastor Vorres Erklæring om, at han angrede og bad inderlig Herren om Tilgivelse.

Biskop Cato hørte efter. Han lod ikke til at fæste sig meget ved noget af det, der blev sagt. Da den sidste Præst havde talt, læste Biskoppen videre i Brevet:

„Og hvor Du har gjort mig klog, Sara. Tidligere — hvor jeg var haard, hvor jeg var uforstaaende overfor meget. Nu synes jeg, at jeg begriber alt. Jeg begriber alle Menneskers Længsel. Jeg begriber den brændende Begjæring, jeg begriber Glæden, der slaar ud som Ild, jeg begriber Savnet og Sorgen, der slaar ind og gjør Sindet sygt.

Sara, Du har gi't mig Glæden og Sorgen. Du har flettet mørke Roser om mit Liv. Disse Roser straaler i Rødt: da rører Glæden mig, og de sortner: da føler jeg Sorg.

Ak, Sara, snart kommer Sommeren. Medens Jorden blomstrer, skal jeg savne Dig. Og jeg

skal længes efter Høstens Løvfald for atter at vaagne og se, at Du kommer til mig".

„Hr. Biskop!"

Gamle Olivarius havde rejst sig. Biskop Cato nikkede: „Hr. Sognepræst Olivarius har Ordet!"

Gamle Olivarius kræmtede et Nu og begyndte:

„Kjære Biskop Cato og I mine kjære Kolleger!

Ja, ja, ja! . . . Pastor Vorre har været ubesindig, og det er med megen Ret, at vi Præster er strenge mod os selv. Men hør nu engang: Vi kan ikke være ganske sikre paa, at han har elsket Sara kjødeligt . . . han har nok omfavnet hende og saa'nt; men . . ."

Pastor Brasens Stemme hørtes:

„Han har, Hr. Biskop . . . og desuden: hvo som blot ser paa en Kvinde . . ."

Præsten Olivarius vaggede paa sit Hoved:

„Javel, javel, kjære Brasen! han har allerede bedrevet Hor, ja . . . Men De ved jo ikke, Brasen, om denne Sara er gift Kvinde. Jeg skulde snarest tro det modsatte. Ja, ja, jeg haaber, det klarer sig for Vorre. Og noget skal ogsaa tages Hensyn til: Denne Historie har ingen Forargelse vakt i Menigheden. Den

er næsten ikke kjendt. Jeg vil foreslaa, at vor myndige og elskelige Biskop siger til Pastor Vorre: værsgod at forlov Dig og gift Dig med Sara. Og kan han saa gjøre det for Guds og hvermands Aasyn, saa skal vi ikke dømme ham. Og, he, he, saa tænker jeg nok, han skal bli' snart færdig med at skrive til hende denslags . . . He, ja, nu spøger gamle Olivarius lidt, ja, ja, Gud hjælpe os i Naade saa sandt, Amen."

Et Par yngre Præster kunde ikke bare sig for at trække paa Smilebaandet ved gamle Olivarius' Forslag om, at Pastor Vorre maatte forlove og gifte sig. Men al Spøg forsvandt, da Pastor Prægels Stemme lød:

„Hr. Biskop, maa jeg alligevel bede om Ordet nu? (Biskoppen nikkede). Jeg synes mange Spor peger mod den Antagelse, at Kvinden Sara er gift. Jeg vil her blot pege paa den Linje: snart kommer Sommeren, og jeg skal savne Dig, og jeg skal se Dig igjen til Høsten. Omtrent saadan staar der . . . Men det tyder paa, synes mig, at hun er en endog velhavende Mands Kone. Hun ligger rimeligvis paa Landet om Sommeren og kommer først tilbage mod Høsttide . . . Men den moralske Slaphed, Pastor Vorres Brev er Vidnesbyrd om, viser, at Tidens udskejende

Aand har grebet ham. Han staar jo her med alle Forudsætninger til at mænge sig med Tidens liderlige Hob, blandt hvilken Letfærdighed og Ligegladhed florerer. Blandt hvilken Tidens Slapheds Tegn, Skilsmissen, skyder op som giftig Sop fra giftig Jordbund. Hans letfærdige og leflende Elskovssuk maa ikke høres her. Han maa bort af vor Kreds, Hr. Biskop, og det jo før jo heller."

Biskop Cato saa op. Ingen vilde udtale sig yderligere, lod det til.

„Saa har vi det tredje og sidste Afsnit," vedblev han, „og det lyder saa:

„Men nu, siden jeg kjender Dig, siden jeg elsker Dig, Sara: Tror Du, jeg har Anfægtelser, fordi jeg forkynder Christi Lære? Fordi jeg bereder Menneskene til Livet og til Døden? . . . Ak nej, som jeg har sagt før: jeg har aldrig været Menneskene nærmere end nu, og aldrig har jeg som nu følt, at Livet er helligt. Du har blæst i mig ved din Elskov en Henrykkelsens Ild, der staar højere mod Himlen end mit tidligere Livs Savn, og som nu brænder mit Kjød, og som aldrig vil slukkes."

Pastor Brasen rejste sig strax: „Hr. Biskop!"

Biskop Cato sagde: „Pastor Brasen vil udtale sig."

Pastor Brasen raabte heftigt:

„Hvad der oprører mig mest ved dette Brev er Pastor Vorres Mangel paa Anger. En æret Kollega fordrer hans Anger og Bod. Men hvad ser vi, naar vi læser dette Brev? Et letfærdigt Sind, der ej i mindste Maade kjender Anger over sin egen Syndeskyld. Han begaar endog den bespottelige Ting at sige, at hendes vellystige Elskov har bragt ham nærmere Menneskene. Ja, nærmere til de Mennesker, som er bestemt for Helvedes Pøl og Pine, alt liderligt Rak, Tæverne og de skidne Hunde. Dem kan Pastor Vorre tale for. Lad andre være fri for hans Tunge."

Biskoppen saa utaalmodig op. Nogle Rynker kom mellem hans Øjne.

„Jeg maa opfordre Hr. Pastor Brasen til at bruge et andet Sprog her," sagde han skarpt, „den Slags Ord, som Pastor Brasen brugte nys, ønskes ikke nu. Sagen er for alvorlig dertil."

Pastor Brasen svarede:

„Jeg tager mig gjærne min Biskops Irettesættelse til Hjerte. Jeg vil dog tillade mig at anføre som mit Forsvar, at lige fra vor djærve Luthers Tid har mange kristne Stridsmænd

brugt haardere Ord, naar noget højlig skulde dadles."

Der var stille en Stund.

„Hr. Biskop!" lød en Stemme længer nede.

Biskop Cato saa op. Hans Mine blev opmærksommere end før.

„Pastor Johannes Kjeld har Ordet!"

Flere vendte sig mod Kjeld. Han stod stille et Nu, som tænkte han sig om. Omsider hæved han Stemmen:

„Hr. Biskop! Jeg har siddet i denne Time og tænkt paa meget. Jeg har hørt Brevet til Ende. Jeg begriber, at Pastor Vorre er taget fangen af en dyb og sørgmodig Lidenskab. Jeg føler, at der er Vanskeligheder til Stede. Brevet er ikke letfærdigt. Det bærer Præg af en ensom Sjæls Tyngsel.

Har Pastor Vorre fejlet? Det er let at svare Ja og dømme. Men den er haard, som ej kan føle, at der er en Glød i hans Ord og et Hjertes saare Raadløshed, som skulde fordre, at vor Skjænden tier.

Haarde Ord og Domme, der skjærer som Knive, skulde blot bruges mod Hjerter, der aabenbarer Raahed og Kulde. Men Hr. Biskop, jeg var tilstede ved et Møde engang, hvor en Præsts gruelige Selvgodhed og Dømmesyge kom paa Tale. Der blev talt til hans Forsvar.

Man talte om hans „Nidkjærhed“, han blev ikke angrebet i nogen Maade som Pastor Vorre idag. Og dog var hans Skyld hundredfold hæsligere. Og han blev saa sandt ikke jaget bort. Han sidder her mellem os og er lige kjæk. Pastor Brasen.“

Pastor Brasen havde spilet Øjnene op og lyttet til de sidste Ord. Nu, da hans Navn blev nævnet, lagde han sig haardt tilbage i Stolen og stirred som lamslaaet paa Kjeld.

Biskop Cato brød ind: „Den af Hr. Pastor Kjeld berørte Affære kommer ikke foreliggende Sag ved. Den synes mig desuden for gammel til at berøres nu.“

Johannes Kjeld bøjede sig som for at give til Kjende, at han havde hørt Biskoppens Ord. Han vedblev:

„Hr. Biskop! Jeg maa bede om at faa tale en Stund. Jeg vil vise, at den Maade, paa hvilken vi Præster stiller os til de to Sager, Pastor Brasens og Pastor Vorres, er betegnende for vor Opfatning af det gejstlige Kald. Jeg beder Dem, Hr. Biskop Cato, indstændig om at lade mig tale. Jeg har noget af Vigtighed at meddele om mig selv.

Hvorfor jeg ikke talte dengang, kom af at jeg var fremmed og uindviet i mange Ting, der senere har vakt mit Nag. Jeg havde jo

i mange Aar været Præst paa et ødsligt Sted højt mod Nord. Jeg levede der fjernt fra Menneskene. Mange vanskelige Ting sysselsatte mig. Skjæbnens Vilkaar. Jeg var deroppe nærmere Stilheden. Menneskene traf jeg mangen Gang én for én. De leved meget i Kamp mod Storm og Nød. De sad ligesom paa Verdens Rand. Uendeligheden trængte paa. De var mindre næsvise og geskjæftige end Menneskene i Byerne. De gjorde tidt store Ting, naar nogen var i Livsfare, eller naar en i deres Midte var ulykkeligere end andre."

Johannes Kjeld tied et Nu, som overvejed han sine sidste Ord. Pastor Prægel skjød ind:

„Hr. Biskop! Jeg vilde blot bemærke, at Pastor Kjeld dog burde forblevet deroppe. Her befinder han sig jo ikke vel. Jeg ved det. Men hvorfor kommer han saa hid?"

Kjeld svarede henvendt til Biskop Cato:

„Jeg vilde træffe Menneskene, Hr. Biskop. Jeg vilde forlade mine Grublerier i Ensomheden og vidne for Menneskene. Hvorfor skulde jeg ikke vidne for dem? Før jeg kom did mod Nord havde jeg levet i Verden. Jeg havde kjendt Lysternes Gjøglespil, jeg havde seet Menneskenes besværlige Gang over Jorden. Jeg havde prøvet Angst og skuffende Fryd. Jeg havde tilsyneladende blot været paa Gaden

og i mit Kammer; men i Virkeligheden havde jeg været ved det yderste Hav og set et Glimt af det ukjendte. Jeg havde truffet den eneste sande Gud: de ensommes Gud.

Jeg følte, jeg havde noget at meddele Menneskene. Jeg kom med Hjertet brændende af Iver, med mit Sind optaget af, hvad mit Liv havde lært mig . . . Og jeg løb lige imod de haarde Kanter, de fastnaglede Regler, de ubønhørlige Sentenser, de engang for alle justerede Idealer. Og alt, hvad der kjendtes hos mig af Overflod, skrumpede ind.“

En Stemme fra en af Præsterne afbrød:

„Hr. Biskop! Skal Pastor Kjeld længere paahøres. Hans Udtalelser vedkommer ikke den foreliggende Sag.“

Biskop Cato svarede skarpt:

„Pastor Kjeld skal paahøres. Denne Sag vedkommer os i høj Grad. Pastor Kjeld er Præst i vor Statskirke. Jeg hører, hvad han har at sige . . . for at jeg derefter kan træffe mine Forholdsregler.“

Johannes Kjeld vedblev — hans Ansigt saaes skarpt og blegt, der han stod:

„Den Gud, jeg søger, Guden med den smerterige Forstaaelse af alt stræbende, alt bedende, Guden i hvis Aand og Natur alt Menneskeligt har Part, kjendes ikke i denne

Statskirke. Men den Gud kjendes der, som paabyder den smaaligste Paapasselighed, den nidske Vogten paa den enkeltes Svagheder, den ubarmhjertige Dømmesyge eller den godslige Prat, der forvandler den hellige Skrift til en Billedbibel. Eller den praktiske Gaaen i Kompagni med det fladeste Velbefindende. Og denne Statskirkes Guds Søn lider paa Korset for Mennesker, der ej har noget med hans Aand at skaffe, der sandelig gaar omkring og tror, at det at være Kristen er at læsse alle Vanskeligheder paa Christus og svire videre paa hans Fortjeneste. Medens deres Sjælehyrder sidder til Møde og afgiver selvkloge Domme og disputerer om theologiske Spidsfindigheder.“

Der rejste sig en dyb Mumlen fra flere Kanter. Men Johannes Kjeld skreg ud:

„Ja, jeg siger det højt for alle. I har ikke noget at gjøre med de dybe Sjæle, der trænger Husvalelse. De gaar ensomme omkring paa Jorden. I faar dem, der ingen Læge har behov. De ligeglade, dem uden Sjæl, de beregnende. I taler for de sløve, de søvnige, de veltilfredse, de selvkloge!“

En stærkere Mumlen rejste sig, blandet med Raab. Biskoppens Ansigt truede, Uroen steg, blandet med Raab. Johannes Kjeld knytted

sine Hænder over sit Hoved og raabte med hvide Læber og flammende Øjne:

„Jeg vil tale ud! Og jeg besværger Eder ved det hellige, som I ikke kjender, om ikke at afbryde mig! I vil nu dømme den Præst, hvem en menneskelig Følelse har fortæret, og I vil have, at han skal gaa sin Vej med Skjændsel. Men hvorfor saa nidkjære her, naar I lader den store, kolde Taage ligge uantastet: Menneskenes Ufordragelighed, Griskhed, Hjerteløshed, Fængslernes Mørke, Myndighedernes Misbrug, al den Sot der viser sig i Magtsyge, naar stormandsgale Herskere kives, i Krig naar hundred Tusinder Mennesker ofres og Landets øvrige Børn lider Sult og Nød. Her var noget at tale om for Folk som den tapre Revser Pastor Prægel; men de gjør det neppe. Og heller ikke gjør han det ... han ... den hjertekolde ... Pastor Brasen, som dømte de fattige Fiskere, der kjæmped paa Havet, til Helvede. Som jog sin stakkars, forførte Tjenestepige ud i Vinterkulden, saa hun frøs ihjel med Barnet under sit Hjerte ... Nidkjærhed? — Mord, højstærede Herrer! først Sjælemord og saa Legemsmord! Men det gled over: Pastor Brasens Hjertes Hede har aldrig forført ham til Synd, men hans Hjertes Kulde. Men jeg siger Eder, at her blandt os straffer

man Ting begaaede i Hjertets Hede, men Ting begaaede i Hjertets Kulde lades i Ro. Ja jeg siger mere: hold dit Hjerte koldt, og Verdens Ære blir din Løn og alle vor Statskirkes Tjenere vil være villige til at prise dig ved din Grav! . . .

Hermed har jeg sagt Jer mit Ord. Jeg har bragt Jer mit Brev. Og I kan dømme mig!"

Johannes Kjeld gik langsomt gjennem Salen og ud. Hans Skridt hørtes ét for ét. Døren aabnedes og lukkedes efter ham. Der var hele Tiden stille i den store Sal.

Alt samme Aften skrev Kjeld sin Ansøgning om Afsked fra Præsteembedet. Den blev ham hurtig bevilget.

V.

Kjelds flytted fra det Sted, hvor de boede. De lejed et Par billige Rum i Byens Udkant. Lidt Sparepenge laa igjen, nogle overflødige Møbler solgte de. De leved meget stille.

Kjeld fik til sin Forundring et Tilbud fra Bestyrerinden af Byens Pigeskole, Frøken Baume, om at give Undervisning paa hendes Skole i Historie og Modersmaal. Han kjendte ikke Frøken Baume, vidste blot at hun havde mange Særheder, var gammel og mandhaftig og stædig, naar hun fik en Idé.

Han tog imod Tilbudet med Glæde og begyndte sin Undervisning.

Efter første Times Undervisning var han optaget og ivrig. Han troede at mærke, at Eleverne havde hørt paa ham. Slige unge Piger, hvor de kunde se opmærksomt paa en og spørge ud . . . Denne Misforstaaelse som han nu var Gjenstand for — aa den skulde

ikke vare længe. Menneskene skulde føle, hvad han mente og vilde. De skulde føle, at han ikke var den, som tænkte paa sig selv. Og heller ingen Djævel eller „Kyklop“ som Biskop Cato havde kaldt ham ... efter hvad han siden hørte.

Men alt nogle Dage senere saa Fru Kjeld, at han ikke var fortrøstningsfuld mere. Hun spurgte ham ikke ud; men hun forstod paa flere Ytringer, at Skolens Lærere var ham fiendtlige. „Sligt skulde ikke undre Dig,“ sagde hun. „Det undrer mig heller ikke,“ svarede han. „Men Menneskene er maaske mere tungnemme og onde, end jeg vidste.“

En Kveld gik Johannes Kjeld tidlig til Ro. Han var meget træt den Aften. Da Fru Kjeld en Stund efter skulde gaa til Ro, blev hun var nogle Breve, der laa paa Gulvet. Hun tog dem op og saa dem igjennem. Hvad var dette for Breve? Hun kjendte dem ikke ... Pludselig forstod hun. De maatte være faldt ud fra Kjelds Lommer, da hun saa hans Klæder efter.

Brevene var ikke fra navngivne Folk. En af Brevskriverne kaldte sig „en bekymret Kristenven“. En anden: „en troende Kristen“. De enedes alle i, at Kjeld var ukristelig og vantro. De var allesammen skrevne med for-

drejet Skrift. „Se, hvor de lyver disse Bogstaver," tænkte Fru Kjeld, „se, hvor de er skrevet fejgt og ondt. Hu, for Uhygge!"

Et af Brevene fæsted hun sig ved. Der stod: „De ødelægger Frøken Baumes Skole. Der er jevnlig gaaet Elever ud af den, siden De tog fat. De kjender Frøken Baume. Naar hun engang har sagt et Ord holder hun ud. Nu faar vi se om De vil benytte hendes Trofasthed til at ødelægge hendes Livs Værk."

Fru Kjeld læste alle disse Breve igjennem, og i den stille Kveld følte hun en Angst nærme sig hende og besætte hende. Alt blev stille ved denne Angst. Blot Hjertet banked i hendes Bryst . . . Hun følte sig alene . . . Forladtheden trued dem med sit Gys. Menneskene vilde ikke være hos dem mere . . . de vilde gaa bort fra deres Vej. Og det blev ikke med hende og Kjeld alene. Forladtheden vilde brede sig til deres Barn . . . Gunvor vilde blive Datter af den, der ikke var som andre; hun vilde maaske bli en fremmed paa Jorden.

Alt nu havde Forladtheden givet sig tilkjende. Naar Fru Kjeld skulde være ærlig, var hun bleven krænket paa den ene og den anden Maade. Af Menneskenes Blikke, af deres Optræden, hun før kjendte . . .

Men hun skulde bære det, og Kjeld kunde bære det . . . Men Gunvor, der endnu var Barn — skulde hun krænkes? . . . Hun havde forleden fortalt sin Mor om to Veninder, som havde været onde mod hende. Som havde sagt, at de ikke vilde være sammen med hende mere, fordi hun var Datter af Præsten Kjeld, som var sligt noget frygteligt som Fritænker . . . Fru Kjeld havde taget Gunvor for sig: „Kjære Gunvor, lov mig en Ting . . . sig ikke dette til Far. Og om nogen siger sligt ellers, saa kom altid til mig . . . sig aldrig noget sligt til Far. Vær snil og glad, naar Du er hos ham . . . vil Du ikke? . . . saa gjør Du ogsaa ham glad.“

Den Gang havde Fru Kjeld tænkt: „det gi'r sig nok, det bli'r bedre . . .“ Nu sad hun med disse Breve i Haanden. Hun saa endnu engang paa disse skjæve, løgnagtige Bogstaver . . . al det Nag, al den dulgte Usseldom forfærded hende . . .

Omsider lagde hun sig; men hun fik ikke sove. Hun troede saa sikkert, Kjeld sov. Derfor vogted hun sig ikke. Hun pusted nogle Gange, tungt og besværligt, som den gjør der gjærne vil hvile sig ud. Da hørte hun pludselig Kjeld sige: „Kan Du ikke sove, Emma?“ Hun svarede: „Aa jo, men jeg troede, Du sov.“

„Jeg vaagned netop. Jeg hørte, Du sukked. Er Du bange, Emma?“ „Jeg tror, der er Mennesker, som vil Dig ondt, Kjeld.“

De tiede begge en Stund. Indtil Kjeld sagde:

„Ja, der er Mennesker, som vil mig ondt. Og nu er jeg angst, Emma. Ikke for mig selv, men for Dig og Gunvor.“

Han tilføjede:

„En Mand, som vover noget, maa helst være alene.“

„Vi vil være hos Dig, Kjeld. Og snart vil nok de andre ogsaa komme til Dig.“

„De vil ikke. Jeg mærker, hvor de stille samler sig mod mig . . .

Havde jeg endda taget noget Parti. Eller havde jeg nogen Menighed. Jeg har ingen og kan neppe nogen faa. De fleste Menneskers Stræben er mig fremmed. De er paa sit Vis lykkelige. Jeg kan ikke give dem noget.“

Han tiede lidt, men fortsatte saa:

„Ved Du hvad, Emma . . . Jeg faar tidt slig Længsel efter vort Hjem der Nord. De Folk vilde kjende mig igjen. Selv naar jeg ikke er Præsten. Før Timen var gaaet, vilde de kjende mig igjen.

Jeg længter efter at hvile ud hos de Mennesker der. Og jeg længter efter Naturen deroppe. Efter Havet, naar det begyndte at raabe.

Tidt kom Stormen farende med slig Vælde, at jeg blev angst for det mægtige Himmelrum. Har Du været under tindrende Stjerner, naar Stormen raser. Stormen er ikke frygtelig under tætte Skyer, den er værre under Stjernerne. Du svimler! Du ræddes for at Stjernerne skal styrte ned med Brag, og at hele Verden skal brænde . . .

Se her! Se Forskjellen! Denne Menneskekultur har ikke magtet mere end en liden By, før Ensomhedens Højtid slipper Sindene, før Menneskene bli'r smaa og kjække . . . i Stedet for store og stille.

Jeg har vist ikke noget at sige de mange. Men jeg tror, jeg har noget at sige de faa. Jeg husker den fattige Kirke der Nord. En og anden Gang saa jeg nogle Øjne stirre paa mig . . . langtskuende Øjne. Og tidt mens jeg talte, syntes jeg, at jeg hørte blege Læbers Mumlen.

. . . Men nu skal jeg ikke tale mere, Emma. Jeg forstyrrer din Søvn. Prøv nu at hvile Dig . . . prøv nu at sove."

VI.

Det gik alligevel ikke med Skolen.

Johannes Kjeld takked Frøken Baume for hendes Tillid og gav sine Timer fra sig. Han havde det Indtryk, at ogsaa Frøken Baume i Grunden syntes, han var eń ubegribelig Mand, men en uheldig, som man burde hjælpe. Han havde desuden faaet Vished for, at han ødelagde Skolens Ry som en god, kristen Skole.

En Stund tænkte han paa at oprette sin egen Skole; men hans Midler strakte ikke til, og han forstod, at ogsaa i andre Henseender vilde den være en Umulighed . . .

Han mærked i alt Menneskenes Ængstelighed. Maaske en og anden gav ham ret i noget; de turde ialfald ikke sige det højt. Enhver sad og holdt forsigtig paa sit: Paa sin Stilling, paa sine Skillinger, paa sin Anseelse. De var bange for at sætte noget til, om de

mente anderledes end andre. Og hvad gjalt Tro og Overbevisning for dem? De bekjendte dem i selveste Kirken, men i Virkeligheden havde de ingenting med Tro og Overbevisning at skaffe.

Han var til Stunder nedbøjet. Det var som om de Kræfter, han ejede og ej fik Brug for, vendte sig indad og slog hans Sjæl med langvarig Sørgmodighed. Han sagde en Kveld:

„Jeg er som Natuglen. Jeg har siddet i Mørket og drømt om Menneskene. Jeg kjendte dem i Grunden ikke. Jeg kan gaa ind i Mørket og gruble igjen."

Men lidt efter hvisked han:

„Men der er noget . . . der er noget i, hvad jeg fornemmer. Jeg ved, jeg ikke har taget fejl."

Han vendte tilbage til sine Bøger. Og til sine Tanker. I stille Nætter, naar han havde læst sig træt, eller naar hans Tanker blev for vanskelige, aabned han Vinduet og saa op mod Stjernerne. Han syntes, han havde Ret til at se mod Stjernerne. De gik stille deroppe. De flammende Sole, en enkelt rolig Planet, maaske den røde Mercur eller den store Jupiter . . . Der langt nede stod Sirius, Hundestjernen, hvem Middelalderens Vismænd frygted . . . hvorfra de troed at høre dunkle,

umenneskelige Skrig . . . og tværsover Himlen trak Mælkevejen sine Millioner fjerne Taager og Sole med talløse, usynlige Planeter og Maaner . . . hele den straalende Evighed . . .

VII.

En Dag kom Kjeld ind i Stuen og saa, at Gunvor sad ved Vinduet og havde røde Øjne, som havde hun grædt. Han spurgte hende ud og fik langt om længe vide, at de var onde mod hende paa Skolen. „Hvad gjør de Dig, Gunvor?“ Nej, hun havde lovet sin Mor ikke at snakke om det. Kjeld gik i Kjøkkenet, hvor Fru Kjeld stod . . . „Du faar lade Gunvor fortælle mig Sandheden, Emma,“ sagde han, „jeg trænger ikke Skaansel, kan Du tro; men Gunvor faar vi skjærme mod Raahed.“ „Jeg vilde nok nævnt dette for Dig,“ svarede Fru Kjeld. Hun gik ind, hvor Gunvor sad: „Fortæl ligesaa godt Far alt, Gunvor,“ sagde hun rolig.

Og Gunvor fortalte om Lærerinden, som havde sagt til hende noget ondt, fordi hun ikke kunde Bibelhistorien: „Aa nej, Du tror nok ikke Du behøver Guds Ord!“ Da havde

Gunvor dukket Ho'det, for hun hørte, at det blev stille i Klassen, og hun mærked, at alle saa paa hende . . .

Og i Frikvarteret havde to Piger raabt: „Fritænkerjenten!" efter hende . . . og den ene var endda Petra, som hun havde været gode Veninder med . . .

„Du skal ikke gaa mere paa Skolen," sagde Kjeld stille. Han var meget bleg og havde vanskeligt ved at tale. „Far skal læse med Dig herefter."

Han rejste sig og gik ud. Fru Kjeld saa, at Vreden brændte ham. Hun gik efter: „Kjeld!" raabte hun, „tag nu ikke dette for tungt!" Han vendte sig om: „Aa, Menneskene!" mumled han, „de store og de smaa . . . jeg kjender dem nu."

Alt samme Dag begyndte Kjeld at læse med Gunvor. Det glæded og overrasked ham at høre, hvor klog og flink hun var. Han læste Geografi og Historie med hende. Bibelhistorie ogsaa, men fra dens første Blad . . . Efter Læsningen gik de en Tur udover den gamle Vej . . .

Fra nu af læste Johannes Kjeld hver Dag med Gunvor, og senere gik de Tur sammen . . . Hun var slig stor og kjæk Pige, Gunvor, og hun snakked hele Tiden og spurgte sin

Far ud om al Verdens Ting. Og han svarede paa alt, han fulgte opmærksomt hendes Øjnes Stirren. Han gjætted sig til, hvad hun mente.

Lidt efter lidt blev Fars og Datters Læsetimer kortere og deres Ture længere. Kjeld holdt af disse Ture med sin lille Pige. Dagen blev sen, og dens dæmpede Lys ligned et Øje, der fredeligt lukked sig mod Nat. De gik langsomt afsted, tidt helt ud til „Kringlen“, en Udsigt med Bænke i Kreds om to gamle Træer. Kjeld svarede Gunvor og tænkte tidt selv paa samme Tid. Næsten hele Tiden talte den lille Pige til sin Far. Hun forundred sig over meget og vilde vide Aarsagen, og han svarede. Den opdukkende Sjæl talte til den vaagne og stridende. De barnlige Spørgsmaal om alt, hvad hun saa, kom friske og levende. Tidt føltes de ganske hemmelighedsfulde. De glinsed af Dug. De var saa ubevidste og rene, disse Spørgsmaal, som en Blomst, der i det tidlige Morgengry folder sig ud. De halvtaabne Læber trak Aanden saa let, mens de spurgte.

Kjeld svarede paa alle disse Spørgsmaal, mens han samtidig selv tænkte. Den barnlige Pludren forstyrred ham ikke. Den ligned Naturen om ham. Den smelted sammen med hans Andagt.

„Jeg ved mindre om dine Ting Gud," tænkte han. „Lille Gunvor finder mig klog og stor. Hun vil dukke op til mig ... Og jeg vil dukke op og naa Dig ...

Nu er jeg stille, jeg forstaar saa meget. Naar jeg holder Gunvors spinkle Haand i min, føler jeg slig Barmhjertighed! Alting paa Jorden er besværet, alting kjæmper, alting beder. Selv Rovdyret, der dræber, beder Dig om Mad til sin Unge. Eller Liljen der gror fra Dybets Slam mod Solen. Aa, du store Bøn paa Jorden! Ligefra alt levendes vilde Drift mod Sol og Liv til den besværede Sjæls Higen mod Forklarelsen!"

* * *

Naar de havde naaet „Kringlen" var det ikke sikkert, at de gik igjen med det samme. Nej, tidt kunde de blive siddende temmelig længe. Gunvor sad da som oftest rolig og støt ved sin Fars Side og saa sig omkring. Der kom kanske Dampskibe med Lanterner frem bag Holmen, eller langt ude blev et Fyrtaarn tændt og stod og blinkede ... slige Ting var gode nok til at faa vide lidt om.

Men ligesaa ofte kunde hun ikke holde sig i Ro paa Bænken. Hun løb omkring paa

Marken nedenfor, en udtørret Myr. Om ikke Skumringen var for dunkel, var der meget herligt at se for hende. Der stod høje Nesler og brændte, og der stod Tidsler med røde Blomster, og store Møl flagred om mellem Neslerne og Blomsterne. Og vælted hun en af de store Sten, som laa der, saa vrimlede det under den af Tusindben og Øjenstikkere. Da skreg hun og bad Far komme og se. Og Kjeld kom. Og engang maatte han komme saa fort han kunde, for der laa en svær, hvid Regnorm under Stenen. Og den maatte han fortælle hende om . . . hvor den boede, og hvad den var for en.

* * *

Gunvor var en sjelden Gang bedrøvet: naar en af hendes Veninder fra Skolen var gaaet forbi hende og havde jæbet, eller naar hun selv havde gaaet forbi Skolens Plankeværk og hørt alle Veninderne skrige og le og have det morsomt i Frikvarteret.

Men i Almindelighed var hun glad. Hvordan kunde det være anderledes? Hun var saa ung, og hendes friske Krop groed og groed. Hendes Blod var saa stærkt og rødt. Det gik saa hastigt gjennem Aaren. Og Sindet var

saa ungt. Det kunde ikke sture. De Taarer, hun nu og da græd, tørred saa hurtig. Hvorfor græd hun i Grunden? Se, der sad jo Katten paa Svillen og der stod Træerne ligegodt. Og Far og Mor var hendes. Og i Kveld skulde de spadsere til „Kringlen“ ... ja i Kveld vilde Mor gaa med, hun ogsaa.

Far og Mor — hun løfted dem ved sit lyse Sind. Hendes raske Skridt, hendes unge Stemme fyldte Huset. Naar de saa hendes Ansigt, hendes Skikkelse, naar de hørte Lyden af hendes Latter og hendes Ord — det var dem som drak de af en Kilde fra Jorden, ren og klar og uden Svig.

VIII.

Kjeld begyndte at finde Hvile. Gunvor beskjæftigede ham meget. Han tvang ikke hendes Sind med fremmede og tillærte Begreber og Lærdomme. Han lod hendes vaagnende Tanker langsomt og naturligt tilegne sig, hvad de saa og søgte.

Gunvor var ham Freden, Blomsterne, det grønne Græs.

Men han ejed andre Kræfter i sin Sjæl. De ensommes Gud gav ham andet at virke for. Han hørte tidt fjerne Røster kalde. De kom ikke fra Dagens Gjerning, fra Timernes Dont. Han lytted til andre Ting, der gav sig tilkjende.

Disse Røster kaldte ham tidt til Mennesker, hvis Sjæleforvildelser gik ad de underligste Veje. Han fik erfare Ting, han ej havde kunnet tænke sig. Som tidt gjorde ham stum. Han fik erfare de sjeldne Overtrædelser, de

store Vanskeligheder. Han stod tidt som ved Randen af Dybet, hvor han saa Taager og uheldspaaende Stjerner. Han kaldtes nu og da til Dødslejer, hvor der hviskedes ham til: „Forstaar Du Dig paa det, Johannes Kjeld? Jeg har kaldt Dig hid, for at Du kunde høre paa mig. Jeg vilde ingen af Byens Præster have. De vilde ikke forstaa, hvad her er Tale om . . . de vilde vel bare spørge, om jeg angrer . . . Om jeg angrer dette Mørkets Liv, jeg ej kan forklare. Jeg, som altid har brændt efter Lysets Lykke . . . . Forstaar Du mig, Johannes Kjeld? Jeg har seet paa din Mine og paa dine Øjne, naar jeg traf Dig før. Jeg syntes, jeg kjendte Dig. Fatter Du mig? Kan Du retlede mig her? Og vil Du holde mig i Haanden, naar jeg snart skal dø?“

Men medens den Døende talte om sit Liv, kunde pludselig et Glimt lyse op mellem disse Taager, et Glimt, der blænded som Lynet og aabned Vejen langt tilbage. Og Kjeld syntes han skimted Gud ogsaa her. Og han lukked sine Øjne og bøjed sit Hoved, og han knælte ned og talte for den Døende, og hans Ord lød som Sejer. Og han holdt den Døendes Haand i sin, til den sidste Kamp var endt.

IX.

Vort Liv udstødtes i Natten og Forsmædelsen, da vi vilde gribe den store Glæde. Os blev givet at lytte til Hanegalet, at se Stjerneskud over Nattehimlen som hurtige Mindelser om Lyset.

Har I Brug for en Vægter i Staden?

Ja vi har. Og din Bestilling skal være at vogte over sovende, at ikke deres Ejendele ranes, og ikke deres trygge Søvn forstyrres.

Søg Jer da en anden Mand; eller søg Jer lurende Blodhunde. Jeg vil ikke vogte de trygges Søvn og ej de riges Ejendele.

Hvad vil Du da?

Jeg vil se de hjemløse og de fredløse. Jeg vil lytte til al den Uro, som findes i Natten. Jeg vil stirre ind i de tauses Blik, og jeg vil liste efter de forladte, og jeg vil opsøge de navnløse.

Der gaar Jordelivets tungt bevæbnede Sol-

dater. De stønner ved de store Strabadser. Hør deres Trin!

Jeg elsker Smerten. Naar jeg hører dens Røst, lytter jeg som Elskeren, der hører sin Elskedes Røst. I denne Alverdens Ve gaar jeg til Nadver. Og ved dette røde Alter æder jeg Frelserens Legeme, og drikker jeg hans Blod.

X.

Det var en stille, fin Septemberkveld. Et kuldskjært Træk gik i Luften og mødtes med den gamle, indarbejdede Sommervarme, der endnu dampede fra Furuskogen mod Nord og fra de brede Enge, hvor den sidste Høslaat var sat i Stak . . .

Gunvor var ude at spadsere med sin Far. Da de endnu ikke havde naaet halvvejs til „Kringlen", standsed Johannes Kjeld og drog Aanden dybt. Han var bleven meget bleg, og han saa sig urolig omkring. Gunvor lagde ikke Mærke til hans Uro og Blegnen. Hun lo og trak ham i Haanden. „Kom saa Far!" Kjeld svarede: „Jeg tror vi faa vende, Gunvor." Men Gunvor lo med sin klare Latter: „Nej, nej, Far . . . vi skal jo til Kringlen . . ." Og hun sprang i Forvejen og sparkede bagud, saa Kjoleskoningen fløj. Johannes Kjeld smilede svagt . . . „Men Gunvor," mumled

han, „slig Du bærer Dig. Du faar huske paa, at Du er snart gammel, voxen Pige.“ Men Gunvor var ustyrlig i Kvæld: „Bænken paa Kringlen! Bænken paa Kringlen! . . .“

Kjeld stod endnu og pustede, men friere. Hans Ansigt havde atter faaet Farve. Han svarede: „Naa, ja-ja, Barn, saa gaar vi til Kringlen. Men kom saa her med Dig og vær skikkelig.“

Gunvor kom og tog sin Far under Armen, og hun skrævede i Takt med ham og snakked, og hun var stopfuld af godt Humør. De gik vidre. Solen var nu gaaet ned, og Tusmørket begyndt . . . Inde fra Furuskogen skreg et Par Kraaker . . .

Men før de havde gaaet mange Skridt videre, standsed Johannes Kjeld paany og pludseligere end før. Han var igjen bleven bleg og aandede tungt. Sin ene Haand holdt han trykket mod Brystet.

Nu blev Gunvor opmærksom. Hun saa paa sin Far. Hendes unge Ansigt blev alvorlig og forskrækket.

„Men hvad er det, Far? Er Du ikke frisk? Du ser daarlig ud, Far.“

„Jeg er en Del træt, Gunvor min. Det gaar nok over. Lad os sætte os et Øjeblik her.“

De satte sig paa en Sten ved Vejen. Den unge Pige holdt hele Tiden sin Fars Haand og saa bedrøvet paa ham . . . „Kjære Far! Kjære Far! . . . tænk at Du kanske er syg.“

„Haaber det klarer sig, Gunvor . . . haaber det klarer sig . . . naar jeg bare faar sidde lidt . . .“

De sad en Stund. Den unge Pige klappede sin Far med den Haand, hun havde fri. „Hvor har Du det ondt, Far? Lad mig klappe Dig der, hvor Du har det ondt . . . saa blir Du bedre, Far.“

De sad nogle Øjeblikke endnu. Gunvor saa paa sin Far hele Tiden. Omsider sagde Johannes Kjeld:

„Saa, Gunvor . . . nu faar jeg prøve paa at klare mig. Tak skal Du ha’, fordi Du var flink til at hjælpe mig.“

De gik ud paa Vejen igjen. Kjeld sagde:

„Ja ja . . . vi faar gaa hjem nu, Gunvor.“

Den unge Pige svarede stilfærdig:

„Ja vi maa vel det.“ Hun tiede lidt og tilføjede: „Det er sørgeligt, Far! Jeg havde glædet mig saa til, at Du og jeg skulde gaa til „Kringlen“ og se paa Udsigten . . . og saa blir Du klejn.“

„Aa, jeg blir vel bra igjen . . . saa skal

vi gaa Turen til „Kringlen“ skal Du se . . . Men nu er jeg meget træt, Gunvor . . .“

De gik hjemover. Ikke fuldt saa raskt som ellers. Nu og da maatte Kjeld standse for at puste. Mens han saaledes engang stod, var det, som faldt en Tanke ham ind. Og han saa paa Gunvor. Hans Øjne gled ømt over den lidt tynde Pigeskikkelse. Saa kyssed han hende paa Panden, og de gik videre.

Da de var naaet hjem, syntes Kjeld omtrent som ellers. Men pludselig sank han sammen der, han sad. Fru Kjeld sprang angst til . . .

„Der er noget galt ved Hjertet,“ mumled han, „jeg havde det for mange Aar siden . . . Men ikke saa stærkt som nu . . . jeg har svære Smerter, jeg tror noget er gaaet i sønder inde i Brystet . . .“

De hjalp ham i Seng. Han var meget urolig. De sendte Bud efter en Læge. Han kom og undersøgte Kjeld nøje, gav ham flere Indsprøjtninger Morfin. Efter disse faldt Kjeld til Ro. Han sov ind og vaagned først den næste Morgen. Da var han meget klar og næsten smertefri. Han talte med Fru Kjeld og med Gunvor. Fru Kjeld bragte ham et Brev, som var kommen netop. Kjeld brød det og læste det omhyggeligt igjennem . . .

„Det er et besynderligt Brev,“ sagde han stille, „det er fra en ung Præst . . . han var tilstede ved Præstemødet . . . „Nu begynder jeg at forstaa noget af, hvad De sagde, Johannes Kjeld,“ skriver han, „jeg hører ikke mere om Dem, men det undrer mig ikke. Selve Anstrængelsen, hvorved en Mand kan naa den store Overbevisning, koster ofte selve Livet. Den første dyre Erfaring lyder derfor mangen Gang blot som et Dødsskrig, saa Menneskene gruer og jager ham bort. Jeg glemmer Dem ikke, da De talte, Johannes Kjeld, og jeg takker for, hvad De gav mig“ . . .

Kjeld laa længe og stirred paa dette Brev. Pludselig sagde han: „Der er alligevel en og anden, jeg gjærne vilde tage Farvel med, Emma . . . ja Du faar høre det . . . Jeg har hele Tiden følt det, jeg overlever ikke dette. Du og Gunvor! Tak begge to . . .

Jeg er ikke bange,“ mumled han, . . . „ikke bange for Døden . . .“

Han laa lidt. Fru Kjeld syntes, han blev blegere.

Pludselig blev hans Træk usigelig milde. Han hæved Haanden foran dem og stirred stort og sælsomt paa dem:

„Emma, farvel! . . . og Du Gunvor, min lille Pige, Barn, som jeg elsker! Kjend aldrig Angsten, Du kjære! Maatte dine Skridt bli' lette og lyse . . . Skal Du gjennem Livet . . . gjennem det vanskelige Liv . . . Du den lille hvide Pige . . . Gaa varsomt! ikke stød Dig! . . . Aa, jeg lægger mig ovenpaa de skarpe Stene, som vil saare Dig. Du skal ikke saares. Dit Smil skal ikke dø. Smerten er hellig, men dens Hellighed ejer Du alt nu. Dit Hjerte er saa kjærligt, dine Øjne blir let bedrøvede, og i din Tinding banker der blaa Aarer . . . Du skal være klar og skjøn! min Kjærlighed. Mit Liv som det skulde ha været. Mit Barn, vær velsignet . . . velsignet . . . begge to."

Han laa nu stille . . . vistnok uden Bevidsthed . . . Lidt efter mumled han: „Det blir mørkt . . . ikke til „Kringlen" idag . . . vi faar hjem . . . det blir mørkt og koldt . . . Gunvor . . . jeg finder Dig . . . ikke . . ."

Gunvor bøjed sig over ham . . . i samme Nu pusted han dybt ud, og Dødens Gustenhed bredte sig over hans Træk.

XI.

Der blev saa tyst i de to smaa Stuer. I det ene laa Kjeld paa Ligstraa, i det andet sad Mor og Datter. Tidt aabnede Fru Kjeld Døren, tog Gunvor ved Haand og gik ind foran Liget. Gunvor saa det hvide Ansigt: det var skarpt og ubevægeligt. Hun syntes, naar hun saa dette Ansigt, at noget ubegribeligt kom tilstede. Hun følte ingen Angst for denne Død, som hun havde hørt Tale om, men som hun aldrig havde seet.

Gunvor sad meget inde. „Gaa ud en Tur, kjære Gunvor," sagde Fru Kjeld, og Gunvor gik ud. Hvor alt var forunderligt og ubekjendt nu. Alt havde faaet noget ved sig, som Gunvor ikke havde kjendt før. Træerne stod ved Vejen og virred med sine Blade. Af og til sused det fra dem alle. En stor Hvisken rejste sig, gik gjennem dem og blev borte. Og paa Engen stod nogle Blomster,

og der stod den spraglede Kyr, som altid havde gloet paa Far og hende, og der stod Hesten, som hun engang gav nogle sure Æbler.

Men nu gik hun ikke længer med sin Far og saa det hele. Og derfor vilde hun hjem . . .

Før havde hun kjendt alt som god, lys Glæde, og hendes Taarer havde ikke været tunge. Nu kom Livets store Forunderlighed til hende. Hun kjendte Sorgen.

Disse Aftener, der kom over Huset, Mørket, der kom krybende fra Havens triste Træer ind i de to smaa Kammerser. Tidt om Kvelden var der ikke Udkomme for Mørke. Før havde Mørket staaet udenfor, nu trængte det sig ind hos hende, helt ind i hendes unge Sjæl.

— Præsten Johannes Kjeld begravedes i Stilhed. Faa Blomster sendtes til hans Kiste. Der blev ingen Tale holdt ved Graven, men en af Byens Præster bad en Bøn. Følget var lidet; men mange af dette Følge takkede efter Jordpaakastningen Fru Kjeld for, hvad hendes Mand havde været for dem. De takkede ogsaa Gunvor. To af dem velsignede hende.

Dette var om Høsten. Der faldt snart Sne paa Johannes Kjelds Grav, og de Blomster,

som Fru Kjeld og Gunvor havde plantet, blev skjult under Sneen. Og Vintermørket og Kulden dækkede Graven.

Vinteren var haard og lang. En langsom og øde Tristhed bredte sig i denne Tid i Gunvors Sind. Hun græd ikke mere, hun kunde endog smile og snakke og le; men den Tale og den Latter var ikke ung og levende.

Dagen gik. Der kom en ensom Jul og et koldt, fremmed Nytaar . . .

Dagene gik ustandseligt. Himlen blev stor mod Vaar. Fru Kjeld og Gunvor gik hver Dag for at passe Graven. De Blomster, Fru Kjeld havde plantet sidste Høst, havde hun klappet Jorden over, og hun havde mumlet, at de maatte komme tilbage mod Vaaren. Nu kom de. Smaa hvide, skjære Sjæle, der hang og skalv under den blege Sol. Blomsternes uskyldige Børn . . .

Fru Kjeld sad en Dag og saa paa dem længe. Hun sagde til Gunvor:

„Se Sneklokkerne! Slig var han inderst inde som dem. Saa stille og hvid. Og igrunden saa sky og saar. Og det er det underlige, naar jeg tænker paa ham: Nu kommer Sommeren, og jeg vil plante røde Roser paa Graven her, og saa vil jeg sige: han var

ogsaa som dem. Og Gud ved, kommer saa Høsten med sine bange Blomster, som ved, at de skal dø: han var ogsaa som dem. Og saa den øde Vinter, Gunvor, den lange, sorte Vinter: jeg tror, han ogsaa bar den hos sig . . . Men altid Blomster, som laa og sov hos ham . . . og som vented paa at turde gro."

XII.

Gunvor og hendes Mor havde været alene med hinanden hele Vinteren. De havde talt meget sammen. De var blevet inderligt forbundne. Fru Kjeld fortalte lidt om Livet deroppe i Nord, om Naturen deroppe, om Møje og Besvær, om de lange besværlige Ventestunder, naar Kjeld var paa Fart over Fjelde eller over farlige Fjorde, om Glæden naar han kom hjem omsider.

„Det var snilt, at Du fulgte Far, Mor," sagde Gunvor en Dag. „Jeg ved nok, at Du kunde blit stor Sangerinde, dersom Du havde fortsat med Musikken."

„Aa ja . . . det var ikke saa umuligt, at jeg kunde blit det. Naa, saa gik det jo anderledes. Om jeg ikke fik den Glæden, fik jeg andre Glæder i Steden. Jeg fik blandt andre Glæder Dig, Gunvor. Og ved Du, at

Du var dyrekjøbt. Din Fødsel kosted mig Stemmen."

„Men Du synger jo endnu, Mor."

„Aa, ikke stort ... Men naar jeg ser Dig sidde der ... saa er jeg ikke bedrøvet, naar jeg snakker om det Forlis."

„Sang Du saa dejligt, Mor?"

„Ja jeg tror det ... jeg havde svære, runde Toner. Noget af Orglet, sagde min første Lærer ... naa, han var jo Organist ... Men jeg følte, jeg sang godt ... Jeg traf Kjeld ... Slig som han kunde lytte, kunde ingen lytte. Jeg sang altid bedst, naar han hørte efter. Jeg gav mig over, styrted mig ud i Sangen. Jeg vidste, han vilde forstaa alt ... fra det fineste Stille til den vildeste Ekstase.

Saa snakked vi bagefter. Du skulde set, det rørtes hos den indesluttede Mand. Du skulde set Glimt i Glimt. Du skulde hørt en Magt i hans Stemme ... hundrede Gange stærkere end alskens glædelig Snak. Jeg blev trukket mod ham. En Time efter jeg havde mødt ham, aanded jeg dybt ... Jeg var bange for denne nye Magt.

Han fortalte om det nye Kald, han var paa Vejen op til. Han skulde være Præst „et Steds i det nordligste," sagde han bare ...

Saa hændte noget underligt:

Han sad en Stund uden at snakke, saa vendte han sig mod mig og sagde, og da var han bleg: „Livet har artet det saa for mig, at jeg tilslut er kommen til at længte efter de ødslige Steder deroppe . . . lukt ud mod Havet, lukt ind mod Ørken . . . Saa kommer De med al Deres brusende Sang . . .“ Han sad en Stund, saa kom det stillere: „Aa nej, tak fordi De sang . . . De har ikke forstyrret mig . . . Jeg rejser did op . . . Men jeg skal tidt huske Deres forunderlige Musik . . .“

Jeg mindes ikke, hvad jeg svarede.

En Uge efter at vi havde truffet hinanden, spurgte han mig, om jeg vilde følge ham. Jeg svarte ja lige imod ham og med Jubel i Stemmen . . .

Der blev Uro hjemme, kan Du tro. Jeg havde netop holdt Styr for at faa Lov til at rejse til Paris for at uddanne min Stemme. Far var jo gammel, solid Kjøbmand og slige er jo tidt fornuftige Folk og glade i Musik . . . saa jeg havde faaet Lov. Og nu . . . ganske kort efter . . . vilde jeg pludselig bli Præstekone paa en ødslig Holme i Nordland.

Naa, Far var en medgjørlig Mand, og han saa, dette var mit Alvor, og Mor var nærmest

glad ved Byttet . . . Saa holdt Kjeld og jeg Bryllup, og hele Byen var paa Benene, for sligt fort Bryllup havde Folk aldrig set . . . Brudeparret havde saavist kjendt hinanden tre Uger — og det var endda Præstefolk!

Saa rejste vi derop. Der var ensomt og ødsligt. Kun faa Byfolk, der var halvt forskræmt, og som var flytted derud, fordi de skulde passe sin Dont som Landhandler og Lensmand . . . og Resten omflakkende Lapper og utilgjængelige Bønder og Fiskere . . . Og Menigheden kom hver Søndag besværligt over Vejen eller over Havet . . . Der var noget nærsagt mystisk ved dem, som de i de blikstille Søndage trak op imod Kirken og satte sig . . . og som de ogsaa trak opover i Uvejr og Storm . . . de kom ufravigeligt.

Jeg har aldrig holdt af at gjøre mig bemærket, derfor sad jeg altid i Kirken og sang som de andre. Men hjemme sang jeg ud alt det, jeg følte. Jeg sang om al Verdens Glans og Dejlighed og Flyglet sang, saa det hørtes langt ud . . . over Myr og Lyng og Ørken . . . Folk standsed og lytted.

Men jeg blev tvungen til at tie."

Gunvor spurgte forundret:

„Blev Du tvungen til at tie?"

„Ja, jeg vilde selv . . . min Mands Gjerning kræved det. Disse store Toner fra det rige Liv smerted dem deroppe.“

„Hvordan kunde de smerte dem?“

„Aa, mit Barn, nu jeg sidder her, har jeg vanskeligt ved at forklare det. Men da jeg sad deroppe forstod jeg det. Kjeld og jeg snakked sammen om det. „I din Sang strømmer Livet saa stærkt. Disse fattige taaler ikke dets Glans. Jeg ved nok,“ føjede han til, „i Verden hedder det: den fattige skal vige for den rige. Jeg synes, den rige skal vige for den fattige.“

„Jeg synes som Du. Jeg vil ikke synge mere.“

Men en Dag stod jeg i et ubeboet Værelse, som laa mod Sjøen . . . „Her kan jeg synge,“ tænkte jeg, „her kan jeg synge om alt, hvad der er rigt og dejligt . . . her hører ingen det uden Vorherre . . . og han sidder i sin Himmel og ser paa os allesammen og forstaar alt . . . Naa, jeg sang der. Værelset havde gule Gardiner og et Tapet med springende Jægre . . . Jeg sang, saa jeg syntes Værelsets Jægre stod stille . . . jeg sang alt, hvad jeg vidste. Kjeld kom op og sad hos mig.

„Hvor de, som skrev disse Sange, har

været urolige," sagde han engang, „hvor de har været religiøse . . . Hvor de har elsket Livet og ikke fundet og higet mod det højeste."

En anden Gang sagde han alvorlig:

„Hvor vi Mennesker er underlige. Gid vi kunde kjende hverandre bedre ... Nu hører jeg dine Sange, Emma, og jeg forstaar dem. Havde jeg ikke truffet Dig, havde jeg ikke lært Dig at kjende . . . havde jeg bare en Kveld gaaet her forbi . . . jeg havde hørt disse Sange, og jeg havde kanske hadet dem."

— — —

Jeg troede jo ikke, jeg skulde komme til at synge for nogen af vor Menighed... Men saa hændte noget . . .

Som jeg sagde før: i Kirken sang jeg dæmpet. Mangen gammel Bondekone havde nok sagt til mig: „Du synger pent og som en Engel, Mor"; men det gik ganske stille af.

Men saa var det en Søndag. Det var Altergang. Altergjæsterne kom. Jeg ser dem endnu for mig: Der var svære Mænd med slidsomme Træk og med gaadefulde Øjne... og nogle af dem havde mægtige Pander . . . Og der var ogsaa smaa, forkuede Folk, som havde sultet hele sit Liv og frosset og gaaet

langt, og som nu sad og stirred forundrede paa Sølvkalken med Guds Blod i og paa den skinnende Æske, hvori Guds Legeme laa. Og der var rynkede gamle Koner med indfaldne Kinder og med taalsomme Øjne . . . og de var saa rædde, at de næppe nok vidste, om de turde nærme sig Alteret . . .

Og Orglet i den gamle Kirke begyndte at spille . . . det spillede den gamle Salme: „Agnus dei nobis miserere“ . . . Du husker Kjeld læste den tidt paa Latin . . . men vore Ord høres ogsaa dejlige.

Og Kjeld gik om og gav dem Brødet og Vinen. De blikkede op, manges Øjne brast, nogle stirred smertefuldt hen for sig, nogle saa ud, som hungrede de efter Hvilen. Og næsten alle sad stille og med stive Miner, naar Brødet og Vinen var givet dem; deres Sjæl følte Højhed og Rædsel — jeg saa det. Og jeg tænkte: „jeg har gjort Ret i ikke at synge denne Jordens Sange for dem. De lever i Grunden ikke paa Jorden . . . de lever her mellem Hav og Klipper og Ødevidder . . . og ensomme er de alle . . . Hvor jeg gjærne vilde vise dem Mørket som Lys!“ . . . Og jeg fik saa fuldt et Hjerte, at jeg holdt det ikke ud. Jeg sang Salmen højt, saa jeg kjendte den ældgamle Melodi rejse sig som en hvid

Bro, der førte fra Dybet og Forladthed og Fattigdom højt op, til den endte som et Himmelsyn.

Jeg sang den mange Gange. Der var mange Altergjæster. Jeg hørte stille Graad. Jeg blev selv saa stille i mit Sind, og en ganske ukjendt Følelse kom op i mig, Gunvor . . . For det underligste, jeg har oplevet, hændte . . . alle skal jo før eller siden opleve noget uforklarligt . . . ja, Gunvor, pludselig kjendte jeg det røre sig hos mig . . . Du rørte Dig hos mig, netop den Stund rørte Du Dig hos mig for første Gang."

Fru Kjeld standsed et Nu, før hun fortsatte:

„Gud ved . . . jeg fortæller Dig saa meget i Dag. Men Du kan høre det. Du er klog nok . . . Jeg sang ofte i Kirken siden den Søndag, og Folk lytted og sang med . . . Saa maatte jeg holde op, Gunvor min. Jeg maatte holde mig hjemme, for Du skulde komme til Verden . . . jeg holdt rent ud sagt paa at dø, da du kom . . . men jeg leved da alligevel . . . og saa var vi tre i Præstegaarden . . .

Du havde det heller ikke godt, da Du kom, kan Du tro . . . Jormoren sagde, at havde Fødselen varet ti Minutter til, saa var Du ikke

kommen levende til Verden . . . Du lille Stakkar . . .

Ja, Du var saamæn daarlig kan Du tro. Du gav ikke en Lyd fra Dig. Men saa tog Jormoren Dig, ser Du, og hun svinged Dig rundt og klasked til Dig . . . rent ud sagt i din lille Ende . . . og saa fik Du Luft . . . og saa skreg Du og vrælte Du, kan Du tro.“

Gunvor lo:

„Aa Du Mor, slig Du snakker . . . og saa fortæller Du slige dejlige Ting . . . Du har vist været vakker Mor, og noget for Dig selv . . . Jeg kan godt forstaa at netop Far blev glad i Dig . . . Jeg blir gladere i Dig for hver Dag, Mor.“

Fru Kjeld svarede stille:

„Du har altid holdt mest af din Far, Gunvor. Og det har Du gjort Ret i. Han var saa klog og dyb, din Far. Jeg tror nok, jeg kan være bra paa min Maade, men din Far var anderledes end vi andre . . .

Men nu skal vi to staa sammen, Gunvor, og Du faar prøve at holde af mig rigtig meget . . . . Jeg er saa glad i Dig, mit Barn.“

XIII.

Jeg tror, her blir trist for Dig i denne stille By," sagde Fru Kjeld en Dag til Gunvor. „Nu er det Sommer, og Dagene er lyse. Men om tre Maaneder kommer Høstmørket. Og saa kommer der mange triste Tanker ... Tror Du ikke det vilde være bedst, om vi kom bort herfra?"

„Har Du tænkt paa sligt, Mor?"

„Ja Du, jeg har . . . Jeg har tænkt paa at rejse til Hovedstaden, Gunvor . . . Jeg kjender jo nogle der. Det er jo saa underligt med det. Folk fra alle Kanter kommer jo før eller siden did."

„Saa Du har tænkt paa at rejse herfra for bestandig?"

„Ja, jeg har. Her? hvorfor skal vi igrunden bo her? Folk her er ikke vore Venner. En tyndblodet, smaalig Race de Folk her. Du, som er ung, vil ha' godt af den Forandring."

Gunvor sad og tænkte. Saa meget rørtes hos hende. Hun følte en egen, sky Sorg over at skulle forlade denne By med dens kjendte Steder og de Minder, den ejede.

Men denne Sorg mødtes med en ung Forventning, som næsten forundrede hende selv. Hovedstaden. Hun havde hørt og læst saa meget om den. Den store By med det myldrende Liv, ... hvor saa meget vidunderligt kunde hænde.

Mor og Datter talte mere om Sagen, og det viste sig, at Fru Kjeld allerede havde hørt sig om efter Lejlighed derinde ... En Kusine, som hun ellers ikke kjendte stort, havde lovet hende Hjælp ...

Gunvor sad fremdeles og tænkte:

„Saa kommer vi til at forlade Fars Grav," sagde hun omsider.

„Det gjør vi ... men den skal fredes om, Gunvor ..."

Fru Kjeld vedblev:

„Jeg vil rent ud sagt sige Dig, at jeg bestemmer Rejsen for din Skyld, Gunvor. Jeg kunde sagtens bo her Resten af mit Liv. Men jeg tror ikke, Du skal bli' her længer. Du vilde gaa her og tænke paa alt som er hendt. Det vilde bli' farligt for Dig ... Du har sligt kjærligt Sind; men Du kunde komme

til at gaa her og sørge og erindre, til Du blev bleg og livsræd. Og Livet maa leves, Gunvor."

Fru Kjeld sendte og modtog Breve hele den følgende Tid, og hun forberedte Gunvor paa Rejsen. En Eftermiddag ventede Gunvor en Overraskelse: da hun kom hjem, saa hun en ældre Herre sidde i Stuen. „Det er din Onkel, Gunvor," sagde Fru Kjeld. Og Herren rejste sig og kyssed Gunvor paa Panden: „Slig stor, kjæk Niece jeg har," sagde han smilende.

Den venlige Onkel blev i Byen og hjalp til med alt til Rejsen. Han var med, da Gunvor sidste Kveld, de var i Byen, gik med sin Mor til Farens Grav.

Men tidlig næste Morgen, netop som Solen randt, vaagned Gunvor og laa og tænkte. Pludselig rejste hun sig af Sengen og klædte sig hurtig paa. Og i den en Smule frysende Morgen gik hun ganske alene til Graven, satte sig ned ved den og sagde Farvel. Saa plukked hun af Graven nogle Blomster, der endnu var fugtige af Oktobernattens sparsomme Dug og, bærende dem omhyggelig, gik hun hjem. Hun og hendes Mor skulde rejse med Dampskibet om tre Timer.

ANDEN BOG

I.

Kusinen havde vist sig at være en praktisk Dame. Hun havde lejet en lys og rummelig Lejlighed ude i Oslo. Den var ganske som Fru Kjeld ønsked den: tre Stuer og et lidet Pigekammer. De to af Værelserne var temmelig store.

Den sidste Tid, medens Johannes Kjeld leved, havde de tre: Far, Mor og Datter levet yderst sparsommeligt, nær sagt mangelfuldt. De fattige Sparepenge strak vanskeligt til, og Kjeld kjendte ikke sin Hustrus Familie saa godt, at han vilde modtage Hjelp derfra. Fru Kjelds Bror kom, og han forstod mere, end han saa. Han indrettede det slig for Søsteren, at hun kunde gaa Fremtiden i Møde uden særlige Bekymringer.

I de to smaa Rum, hvor Kjelds havde boet efter at Kjeld havde taget Afsked, fandtes yderst faa Møbler. De fyldte ikke mere end en Stue

i det nye Hjem. Fru Kjelds Bror kom ogsaa her til Hjelp. Han sendte hende en hel Del Møbler og nyttige Ting: „Du har Ret til dem," skrev han. Og da hun saa nøjere til, saa var det jo altsammen Ting fra Barndomshjemmet. Gamle, solide Mahognymøbler og en hel Del af den Slags Snurrepiberier, som næsten altid følger gamle Rheder- og Købmandsfamilier i en Kystby: der var et gammelt Slaguhr, der var Blomstervaser af sjeldne Konkylier, der var pressede Blomster i Glas og Ramme og haandsyede Skilderier: „Munken gaar i Enge", og „Hjort, Hjort, fly hastig mod Skov; thi Jægeren ganger paa Rov". Fru Kjeld blev helt rørt. Hun husked saa mange Ting, som hefted sig ved disse Bagateller. Ja, i saa mange Aar havde hun rent glemt dem, og nu kom de igjen.

I det hele fik Fru Kjeld indrettet et lidet, hyggeligt Hjem. Et Sted til at hvile i. Hun hvilede nu ogsaa, gjorde Fru Kjeld. Nu og da gik hun ud forat besøge gamle Kjendinger — ellers sad hun næsten altid i sin Stue og strikkede eller læste. Indtil Gunvor kom udenfra og ind og havde noget at fortælle: om hvad hun havde seet og oplevet. Og Gunvor havde ofte oplevet noget. Ligefra den Slags alvorlige Ting som, at hun nær var blit over-

kjørt ligetil saadanne Forfængeligheder som, at hele tre havde sagt, da hun gik forbi dem: „Nej, se det svære Haar hun har!“ Ja den ene havde endog sagt: „se det dejlige Haar!“ „Nu kan Du tro, jeg blir forfængelig, Mor.“

Men Fru Kjeld smilede og svarede:

„Naa ja ja, glæd Dig bare Gunvor ... det frisker Sindet saa godt op.“

II.

Fru Emma Kjeld traf flere Ungdomsveninder igjen. Hun og Gunvor blev ikke sjeldent bedt i Selskaber. Fru Kjeld følte sig bedre tilpas ved at sidde hjemme, men hun bad Gunvor endelig at gaa, og Gunvor gik og morede sig bestandig udmærket. Og disse Bekjendtskaber førte igjen til nye, saa hun, før hun vidste om det, var midt opi en hel Del Gjestebud og anden Fest.

Gamle Maja gik og hentede hende. Gamle Maja . . . atter her maa vi nævne Fru Kjelds Bror: Han havde sendt sin Søster den paapasseligste gamle Tjenestepige — Gamle Maja hented hende. Sad bred og stor i Køkkenet — tidt i Timevis. Hun vilde selv saa. Det havde hendt at Selskabet var særlig lystigt og varede længere end beregnet, og Værten var selv gaaet ud i Køkkenet og havde sagt til den gamle Pige: „De kan godt gaa, Jom-

fru Maja, vi skal nok besørge Frøken Kjeld pent hjem." Men Maja sagde ikke et Muk først. Hun sad og gloede og tænkte dybt og længe, og saa kom det: „Jeg tænker Fruas Ordre maa lydes. Hun sagde, at jeg skulde følge Frøkenen."

Og der stod slig Omhu og Respekt af denne stædige, gamle Pige, at hun fik sin Vilje.

„Frøken Kjeld, det nytter nok ikke. De kan nok ikke kjøre med os. De har en gammel Drage derude, som sidder og ruller med Øjnene. Hun vil nok ikke give Slip paa Dem."

Det var ikke altid med let Hjerte Gunvor gik hjem ved Siden af den adstadige Maja. Det sang uroligt i hendes Sind. Alle Ord, alle lysende Øjne, alle Smil, som havde mødt hende — de jublede endnu i hendes Indre, og de gjorde hende begjærlig efter Liv og Lykke.

„Alvorlig talt, Maja, det havde været meget morsommere for mig om de andre havde kjørt med hjem. Denne lange Vej med Dig helt ud i Oslo, den er for lang, ser Du. Næste Gang ta'er jeg imod Kjøreturen, og Du kan da være saa snild ikke at snakke fra for mig, Maja."

Maja svarede ikke, eller der kom i Højden et stille „Hm“. Ingen kunde se, hvad hun spekulerede paa. Hun gloede ret frem for sig, men hun gav ikke tabt og sagde ikke et Ord om, at hun næste Gang vilde bære sig anderledes ad.

Og Gunvor lod hende tie. Hun havde alligevel saa meget at mindes og tænke paa den lange Vej. Kanske hun i Farten ogsaa huskede paa, at medens hun havde oplevet alt dette morsomme, havde stakkars gamle Maja siddet paa Køkkenstolen og ventet paa hende. Og det endte maaske med, at hun, da de kom hjem, sagde Maja Godnat og Tak for Følgeskabet.

Paa Vejen ind til sig selv kyssede hun sin Mor, der halvt i Søvne hviskede hende Godnat.

Men inde i sit eget lille Kammer laa hun længe og tænkte, før hun faldt i Søvn, hun saa endnu de festklædte Gæster, og hun hørte Ordenes muntre Summen — i denne nye Verden, som havde aabnet sig for hende.

III.

Hendes bedste Veninde blev Tora Pharo, den høje, nydelige Tora, Datter af Fabrikanten paa Bundgaarden, nogle Mil ude i Fjorden. Hun boede i Hovedstaden for at lægge sig efter Musik. Boede nydeligt, klædte sig nydeligt, sløsede i det hele taget stærkt med Penge. Var i Grunden umaadelig forkjælet, men svært kæk. Havde den dejligste Stemme i Verden, baade naar hun snakkede og sang. Saa bleg og elegant . . . Kort sagt Gunvor var rent ud forelsket i hende. Ja, forelsket. Hun smilede af Glæde, naar det ringede og hun hørte Toras Stemme. Og naar hun gik op til Tora — hun var glad, hun længted efter at indaande Luften i Venindens Værelse. Ja, dette Værelse! Tora var selv saa blød og fuld af Duft, og omend hendes Værelse var et Hotelværelse — Tora Pharo boede der, og hun havde bragt noget af sit med derind. En

Sky af Duft og Behag laa i Værelsets Luft og en egen Bekvemhed var udbredt. Værtinden satte jo ind af sine egne Møbler til den rige Pige, der betalte saa kontant og aldrig gjorde Ophævelser for Regningen. Og Tora havde medbragt nogle af sine egne Malerier og Silkepuder . . .

Slig de kunde sidde her og snakke sammen i Timevis, medens de røg en utilladelig Cigaret og drak et Glas Vin eller en Draabe gylden Likør. Eller de kunde tage Køreture, gaa paa Konditori, hvor de spiste Kager og saa Folk gaa forbi, eller de kunde gaa i Theater og paa Koncerter — naar de da ikke skulde sammen i Selskaber. Sammen; for ingen af dem gik gjerne i Selskab, uden den anden var med.

Tora var Liv, Liv, i to ja i tre Døgn i Træk. Men kom der saa Dage, da der ingen Ting var, som lokkede hende, var hun doven. Umulig doven. Ja, hvor hun kunde sove! Gunvor gik tit op til hende om Morgenen og havde da selv været oppe i baade to og tre Timer. Hun kom ind i hendes Værelse og der var tykke Gardiner for Vinduerne, nogle Solstraaler spillede maaske paa Bordets Vase og paa nogle halvvisne Roser. Og enkelte Straaler legede omkring Sengen, hvor

Tora sov uden at vaagne. Gunvor kunde sidde i Stolen og se paa hende. Hvor Ansigtet med det store Haar omkring tidt saa ud som en liden fornærmet Piges, et pudsigt Træk om Munden, noget i Retning af en Trut frembragte Furtenheden. Hvor det saa igjen kunde blive alvorligt, indtil pludselig noget som et hastigt Smil kunde finde frem . . . og saa igjen rigtig dorskt og søvnigt.

Det hele endte maaske med, at Gunvor blev søvnig selv.

Indtil Tora endelig rejste sig op og saa paa Veninden, der halvt sad og halvt laa paa Sofaen.

„Er Du der, Gunvor? Har Du siddet der længe?"

„Aa, en Stund. Slig Du kan sove, Tora . . . som en Bjørn i Hi."

Tora strakte sig og gabede.

„Aa . . . ja! . . . som en Bjørn i Hi . . . ja" . . . Hun vred sig fortrydelig. „Hvad skal jeg gjøre oppe nu . . . her er jo ingen Ting at gjøre."

„Ved Du, hvad vi kunde gjøre, Tora?"

„Naa?"

„Tage en Tur med Dampbaaden ud til Søbadet. Bade og spise Middag der . . . sidde der

en Stund . . . der er god Musik, og vi træffer kanske nogle, vi kjender."

„Til Søbadet . . . ja saamænd, det var et udmærket Paafund . . . rigtig svømme om . . . Vandet er vist dejligt . . . og saa god Appetit til Middagen . . . nej det var godt fundet paa, Gunvor!" Og nu var den dovne Tora den hurtigste og vaagneste. Hun sprang af Sengen, trak Gardinerne fra og Vinduerne op og sagde: „Gud, for et dejligt Vejr!" Hun snakkede i et væk, saa op og spurgte Gunvor ud, hun flettede Haaret med de smidige hvide Fingre og blev færdig i en Fart.

„Spillelærerinden faar nok vente idag, jeg kan umulig gaa til hende i sligt Vejr."

Gunvor maatte le ad hendes Rastløshed. „Sligt Vejr, siger Du? Man skulde tro det var baade Orkan og Styrtregn."

„Aa nej," svarede Tora, „da kunde man sagtens gaa og spille, men nu . . . nu vil jeg bade først og fremst . . . Jeg skulde gjerne springe i Vandet med det samme."

IV.

Gunvor havde et Par Veninder foruden Tora . . . ingen af dem var hun saa glad i; men hendes gode Veninder var de dog. De hed Janna Vik og Eli Fjelde.

Janna Vik var en hyggelig og klog Pige. Hun var slet ikke vakker. Kanske hun kunde have været nogenlunde, om hun havde forstaaet sig lidt paa Forfængelighedens Kunst, men den forstod Janna Vik sig ikke Spor paa. Derfor stod altid hendes røde Haar i Floke, Kjolen hang omkring hendes kantede Krop, saa man syntes at se hendes durable Knokler. Og Hatten sad temmelig ofte paa Skakke helt oppe paa Toppen af alt det uvorne, som hed Janna Vik.

Hun var ikke bare hyggelig og klog, den Janna. Der var noget reelt og grejt ved hende. Hun for aldrig med Juks. Hendes Snak var ligesaa hensynsløs som hendes ydre

Menneske — nu og da hensynsløsre. Hun lagde ikke Fingeren imellem, brugte aldrig Omskrivninger. Hun snakked om alt mellem Himmel og Jord. I Førstningen blev Gunvor ganske forskrækket ved at høre hende. Men efterhaanden fandt hun sig i alt, hvad Jannas var. Janna var nu engang slig, og hun var god nok igrunden.

Janna Vik havde mange Planer i sit urolige Hoved. Hun vilde „være noget selv!" som hun smeldede frem. Hendes Mor, Enken efter en fattig Overlærer, en Dame af „den gode, gamle Skole", var meget bekymret over Datterens paagaaende Idéer. Hun holdt strængt paa Kvindens Bestemmelse som Mandens Kone. „Ha, ha," kunde saa Janna le, „men saa skulde Du ha' lavet mig lidt sødere, Mor . . . (med Hovedet paa Skakke): ak ja, lidt sødere . . . naar Du endelig vilde, at et Mandfolk skulde overtage mig. Tror Du nogen frier til mig, som er saa morsk. Se paa mig: klær det mig ikke yndigt at være kjærlig i Frierscenen: „Ak, hvor det er skjønt at elske!" Og mens Janna smægtede disse Ord frem, rysted hun alt sit røde Haar i stor Extase og slog Armene overkors, saa det smaldt i hendes haarde Værkenskjole. Og saa

lo hun med begge sine muntre Øjne i det uvorne Fjæs.

Janna vilde blive noget selv, og det blev hun. Hun tog alskens Arbejde paa sig. Hun sled og masede og havde Formiddagstimer hist og Eftermiddagstimer her. Hun underviste i Tysk, i Geografi, i Historie, ja endog i Gymnastik. Tidt fik hun ikke engang Tid til at spise Middag. Tog bare noget Smørrebrød og Mælk med, det hun spiste i et kort Frikvarter.

Men naar hun saa var færdig med alle sine Timer, da kunde nok de muntre Øjne være trætte nok, og hendes Hoved kunde synke ned mellem Skuldrene, saa det nu og da saa ud, som om den solide Janna var lidt skutrygget.

Den anden af disse to, Eli Fjelde, var en liden stilfærdig Pusling, som beundrede sine Veninder. Andet gjorde hun i Grunden ikke, saavidt nogen kunde se.

Hun beundrede Gunvor og sagde ja med sit lyseste Smil til, hvad hun sagde. Hun beundrede Janna og klappede i Hænderne, naar hun var særlig frejdig. Og hun beundrede Tora ogsaa, og hendes Blik, naar Tora kom, var en glad Hyldest.

Hun tænkte aldrig paa sig selv. Naar

nogen talte om hende eller talte til hende om hende selv, svarede hun lidet. Og talte man end mere om det samme, trak hun sig ligesom ind i sig selv og forstod ingenting. Hun var et pudsigt Menneske. Janna var svært glad i hende. De to unge Kvinder, der tilsyneladende var saa forskellige, var altid meget sammen. „Jeg er den eneste, som kjender Eli tilbunds," sagde hun engang til Gunvor. Og det faldt denne ind, at Eli var det eneste Menneske, hvem Janna aldrig stiklede paa.

Gunvor traf tidt Janna og Eli. De boede begge paa hendes Kant. Men som før er sagt: Tora var alligevel Nummer 1 hos hende, og omend hun boede helt i Byens anden Ende, traf hun hende endnu meget oftere end de to andre.

Men det kunde hende at Gunvor ikke fik Tora med ud, fordi Tora arbejdede med sin Musik. Eller at hun fik hende baade ud og med sig hjem, men at Tora nynned og sang i et Væk og spilled paa Pianoet hjemme hos Gunvor ogsaa. Det kunde kort sagt hende, at hun havde fundet Tora i det flittige Hjørne. Ja, nu siden der er sagt saa meget om Jannas Stræv, faar Toras Flittighed ogsaa omtales. Hendes Flittighed er ikke det rette

Ord, heller hendes Arbejdsorgie, hendes unge, brusende Drift mod Sangen og den søde Rus, Tonerne giver. Ja, naar Musikken kom over Tora, tog den hende helt. Hun levede i den. Hun blev da anderledes end ellers. Hun fik et nervøst Træk om Munden, hun var ivrig efter at nynne Strofer, som hun fandt særlig dejlige. Og naar hun sang de Ting, som optog hende, stivnede hendes Ansigt, og hendes Øjne blev fraværende. Men da kunde endog den snaksomme Janna blive stille, og hun kunde sidde og se paa den myge, forfinede unge Kvinde ved Pianoet, og de muntre Øjne kunde blive stirrende, og ingen kunde da sige, hvad Janna i Grunden tænkte. Heller ikke hvad Gunvor eller Eli tænkte. Toras Musik virkede paa alle efter hvers Sind. Og selv sad hun borte fra dem alle. Snart legede hun skjødesløst med Tangenterne, snart suged hendes Fingre sig dybt ned i det hvide Elfenben og trak dulgte Klange frem. Og hendes fine Hoved svajed svagt, og hendes røde Mund bredte Sangen ud som en Blomst sin Duft.

V.

En Dag da Gunvor kom op til Tora, fandt hun Tora liggende paa Sofaen og stirre lige op i Luften. Da Gunvor kom ind, vendte hun Hovedet og nikkede, men blev saa liggende og stirre som før.

Gunvor spurgte forundret:

„Hvorfor ligger Du slig, Tora?"

Tora rakte Haanden mod hende.

„Sæt Dig ned, Gunvor," sagde hun. „Ikke bryd Dig om mig. Jeg er gal idag skal jeg sige Dig."

„Gal? Hvad mener Du?"

„Jo da . . . splitter gal . . . dejlig gal."

Hun strakte Hænderne ud og vred dem, saa det knaged i Fingrene. Det saa ud som om de to Diamantringe vilde rive hendes Hud tilblods.

Gunvor blev ivrig: „Men hvad mener Du? hvad er der da hendt Dig?"

Tora sprang op og saa paa hende med straalende Øjne: „Aa i Gaar Du! . . . da hendte noget.“ Hun sagde ikke mere strax, tænkte maaske efter, tilføjede omsider: „Aa, det er altfor dejligt til at fortælles.“

Gunvor surmulede lidt:

„Naa, det var da svært! Kanske Du helst vil være alene. Saa skal jeg gaa min Vej. Og saa kan Du jo tænke paa det dejlige gale, Du snakker om.“

„Aa nej da! . . . Ha, nu blev Du fornærmet. Naa, Du skal alligevel faa hørt det . . . Du kan ialfald faa høre Begyndelsen . . . saa kan vi se . . . om Du har godt af mer . . . Aa nej,“ hun lo overgivent, „nytter ikke med Fornærmelsen. Naa, hør nu efter. Du ved kanske, jeg ikke var i Byen i Gaar. Nej, for jeg var ude hos en af Fars Venner, en Konsul Dan. Han bor ikke fuldt saa langt ude som Far, han har en vakker Villa derude. Han er en rig Knark, men liker ikke Byen. Han har den fikse Idé at Byen har snydt ham. „Den Rakkerbyen har snydt mig,“ siger han. Jeg ved ikke, hvad han mener.

Han er sjelden i Byen; men forleden var han her og kom rendende efter mig: „Goddag, Tora!“ siger han, „den Kaaben sidder brilliant paa Dig . . . Hør,“ siger han saa,

„hvor skal Du hen paa Onsdag? Er Du optaget da?“ „Paa Onsdag,“ svarede jeg og lod, som jeg tænkte efter, „jo, det er sandt, da skal jeg jeg vist ud til Konsul Dan.“

Da lo han rigtig godt og truede:

„Aa din lumske Røver, aa din yndige Slange,“ sagde han, „Du havde saamæn ikke tænkt paa at komme ud! Men det er godt nok. Nu har Du sagt det, nu slipper Du ikke. Kom altsaa sikkert paa Onsdag. Du gaar ombord i Dampbaaden Klokken halv tolv, og Klokken et kommer Du til Bryggen, og da skal Vognen staa og vente Dig.“

Naa jeg gjorde jo slig, han sagde. Kom agende op til Villaen hans i en liden morsom Kurvvogn med en liden hvid Hest foran . . . og tænk, saa var der et helt Selskab samlet . . . Jeg kjendte jo et Par af dem fra Byen . . . og saa stod der pludselig en Mand foran mig . . . som jeg ikke kjendte. Han saa paa mig, det var som om jeg følte, at han likte mig. Aa, han saa paa mig saa længe, og jeg saa paa ham igjen. Vi blev naturligvis præsenteret for hinanden; men Du ved, det er ikke saa godt at komme væk fra den, man netop taler med . . . Men det vidste vi begge: vi vil komme sammen og snakkes ved . . .“

Tora tiede. Saa læned hun sig lidt tilbage. Hun smilede som en genert Skolepige, tog i Overgivenhed et Par gule Roser fra et Blomsterglas, sugede deres Duft ind, kyssed dem langt og satte dem tilbage igjen, smilede saa paa ny.

Gunvor rysted paa Hovedet. Venindens Uro meddelte sig til hende. „Du er vist ikke rigtig klog i Dag," sagde hun uvist, „hvad saa mere, Tora?"

Tora støtted Hagen i sine Hænder og saa hen for sig.

„Det er saa vanskeligt at fortælle mere," svared hun. „Jeg vil fortælle Dig det, Gunvor . . . men jeg kan ikke rigtig komme til . . . Jo, ser Du der hendte noget derude . . . Aa, jeg maa holde for Øjnene, naar jeg fortæller det."

Gunvor blev utaalmodig.

„Aa, tøv nu ikke mere, Tora. Dette er ikke morsomt. Vil Du fortælle det, saa vil Du, og vil Du ikke, saa vil Du ikke. Og dermed Basta."

Tora smaldt med Hænderne og sprang ligesom i det:

„Naa! jeg vil ligesaa godt sige Dig alt. Lad os sidde sammen her . . . slig . . . læg Armen om mig . . . saa'n . . . jeg kan godt

fortælle Dig det, Gunvor . . . Jo, ser Du: vi vilde komme sammen . . . og vi kom sammen, kan Du tro. Aa, de første Ord vi snakked sammen . . . det var som vi alt da vidste, hvad vi tænkte. Han — Michael Holm hedder han — fortalte mig, at han netop var kommen til Byen fra Frankrig, hvor han havde uddannet sig som Polytekniker. Ja vi snakked og snakked, saa jeg tror nok, de andre mærked det. Konsul Dan saa paa os og smilte til mig og nikked, som vilde han sige: „Jo, Du har været heldig!“ . . . Ja det syntes jeg selv.“

Tora tied paa ny et Nu. Saa blev hun ved:

„Jeg gaar nok i Selskaber og paa Baller og sligt; men det er i Grunden ikke saa meget, fordi jeg kan like Herrerne, jeg træffer der. Jeg liker nok, at de ser paa mig, naar jeg kommer og synes, jeg tar mig ud; men slige Mandfolk en for en . . . naar man skal danse med den ene og snakke med den anden — Gud, hvor disse Kavallerer er ens, alle de jeg har truffet . . . og hvor denne Flirt og Kurtisering er dum tidt . . . og saa disse „interessantere“ Folk, som stræver og læser og blir svært kloge — aa de er vist bra og stræysomme, men de har ikke Øje

for nogen Ting i denne Verden, og tidt saa snuskede er de . . . der de trasker i Vej og lar Sølen skvætte. Nej, jeg kunde ikke bli forelsket i nogen af Delene. Men han her . . . Michael Holm . . . aa Gunvor, han havde netop det, som jeg kunde bli ør efter. Jeg ved ikke, hvad det stak i . . . men han havde dette ubeskrivelige, som jeg har gaaet og tænkt og tænkt saa paa. Han havde saameget ved sig, som jeg synes maatte gjøre Kvinder forrykte . . . Aa, jeg fik Lyst til at ruske ham i Nakken Du! . . . Slig stærk, vakker Figur han havde! og sligt blaseret Frøkenfjæs! og slig fast Hage! Og slig vakker Mund! . . . Aa, han var dejlig hele Manden.

Og ikke et almindeligt Mandfolk — saa'n skikkelig og godslig igrunden. Nej, som en Raket naar det gjaldt! aa, herlig brutal! Du skulde set, da vi skulde hjem. Dampbaaden kom rendende bums mod Bryggen, saa vi alle holdt paa at falde. Han gav Ordre kan Du tro. Spurgte Kaptejnen om hvad han var for en. Ha, ha, der blev helt Røre . . . slig Kommando var de jo ikke vant til paa de Kanter. Der gik nok ellers alt i god, gammel Slendrian . . . Men Du kan tro, Kaptejnen kom og bad ham om

Undskyldning . . . han var vist ræd for at Michael skulde gjøre noget større af Sagen.

Da var vi alt godt kjendte, Gunvor, . . . Michael og jeg . . . vi var rent ud sagt forlovede.“

Gunvor rysted paa Hovedet: „Var Du og han forlovede?“

Tora nikkede: „Ja, det høres jo temmelig vanvittig ud. Ja, ja, slig er jeg jo . . . kan ikke med andre Regler end med dem, jeg har hos mig selv.“

„Men hvordan gik det til? . . . Hvordan friede han?“

„Friede? Ja sig det . . . ha, ha, han fried slet ikke, Gunvor! ikke med Ord . . . Han kyssed mig Du . . . Ja, Du gjør store Øjne . . . Naa hør saa da:

Vi skulde spise Middag. Jeg fik ham til Bords. Det var vist en storartet Middag. Jeg har glemt den. Jeg bare husker, at jeg hørte paa ham og svarede ham. Og jeg saa paa ham. Først turde jeg ikke. Han saa saa underligt igjen. Men siden lod jeg ham se, og jeg gav mig ligesom hen . . . Aa, jeg sank ligesom!

Efter Middagen gik vi en Stund og besaa Huset. Værten viste os omkring. Han var vist meget stolt af „Slottet“ sit. Det kaldte jeg

Huset hans, og jeg tror han likte det. Aa, Herregud hvor jeg gjærne vilde være snil mod ham, som havde bedt mig herud!

Efter Huset saa vi Haven. Og Haven var vakker. Store Almetræer og en Uendelighed af Blomster. Og saa et Drivhus, Du! hvor der groed Druer. Der var voldsomt hedt derinde. Solen havde jo staaet paa hele Dagen. Vinrankerne bugted sig som Slyngplanter rundt om, overalt, . . . det damped ligefrem derinde, . . . der lugted saa syrligt . . . akkurat som om de skulde have spildt en Mængde Vin der.

Da vi havde beseet os, gik vi ind igjen . . . jeg maatte naturligvis spille og synge. Jeg tror jeg klared det godt. Det blev senere paa Eftermiddagen. Alle gjorde, hvad de vilde. Man lagde ikke saa strængt Mærke til alt, forstaar Du.

Saa kom han hen til mig og saa paa mig og sagde langsomt: „Gaa med mig en Tur. Vil De, Frøken Pharo?“ Du skulde hørt Stemmen hans, da han sagde dette. Aa, saa tryglende og alligevel som gjaldt her ingen Bøn. Jeg maatte gaa med ham . . . Jeg rejste mig, da han sagde det:

„Ja, jeg vil,“ svared jeg . . .

Og saa gik vi omkring i Haven. I Først-

ningen snakked vi; men siden gad vi ikke. Vi tied, Gunvor . . . men mens vi tied: aa den Tausheden var forunderlig. Det var som vi sagde alt da. Jeg sagde: jeg elsker Dig! Jeg vidste ikke før hvad det var. Men nu vidste jeg det. Og om ingen før havde fundet det Ord — jeg havde fundet det da, endda jeg ikke sagde det højt. Og Tausheden blev tungere og hedere, jo længer vi gik, og uafladelig raabte det mellem os: jeg elsker Dig!

Pludselig tog han min Haand. Jeg sagde ingenting. Han saa paa den. „Se," siger han, „det er den flinke Haand, som kan spille saa vakkert." Og saa beholdt han den.

Gunvor spurgte stille: „Trak Du den ikke til Dig?"

„Nej jeg gjorde ikke, Gunvor. Og lidt efter holdt han den endnu fastere end før . . . og saa sagde han: „Lad os gaa hen og se paa Vinrankerne i Drivhuset."

Vi kom derind. Jeg husker, at jeg saa alle Vinrankerne mod Glastaget. Og der var ligesom en endnu tykkere Os af Vin nu end forrige Gang, jeg var der. Jeg blev næsten ør derinde. Helst fordi jeg stod ganske tæt til ham. Og uden jeg vidste et Ord af det, tog han mig pludselig ind imod sig . . . „Jeg

elsker Dem, Tora," sagde han. Og jeg fik ikke Tid til at svare: han rev mig til sig og kyssede mig uafladelig.

„Jeg elsker Dem," sagde han endda engang. Aa Gud, Gunvor, da kjendte jeg, at jeg aldrig kunde glemme ham. Og jeg syntes, at alt det, jeg før havde levet, havde ventet paa det som hendte nu. Derfor havde jeg spist og drukket, derfor havde jeg sunget, derfor havde jeg aandet. Er det ikke underligt . . . saa hastig det kom, Du."

Gunvor sad stille. Hun følte sig saa tilovers. Hun likte ikke den fremmede Mand, Michael Holm.

„Tænk at Du kunde gjøre alt det, Tora."

Tora saa paa hende: „Syntes Du, det var urigtigt?"

„Jeg ved ikke. Jeg kjender ikke noget til sligt, Tora."

„Naaja," sagde Tora langsomt, „men nu er vi altsaa virkelig forlovede. Det maa Du huske paa. Det kom i Orden. Men Du kan nok forstaa, at Forlovelsen skal være hemmelig den første Tid . . . Saa Du maa endelig ikke nævne den til nogen . . . Men tænk saa stille Du er blit da, Gunvor . . . Du ser saa svært alvorlig ud. Er Du vred paa mig, Gunvor?"

Gunvor svarede stille:

„Nej, men jeg er lej, Tora. Jeg synes ikke, Du er den samme for mig, som Du var før."

„Men, kjære Gunvor . . . jovist er jeg det."

„Nej, Du er ikke. Jeg har ligesom mistet Dig."

„Aa, for Snak, Du!"

Tora tog hende om Halsen.

„Men kjære Du! vi skal da være lige gode Venner som før. Du skal altid være min bedste, bedste Veninde. Ingen uden Du."

„Spil noget for mig, Tora!"

Tora satte sig hen og spillede et Stykke, som hun vidste Gunvor likte. Gunvor bad hende spille endnu et: en liden Ting, som hendes Mor plejede at nynne, en pudsig gammeldags Vise. Og Tora føjede hende og spillede den en Gang, og hun begyndte paa den endnu engang. Men saa sluttede hun pludselig af og gav sig til at spille sejersstolt en ny Musik. Og hun sang en Sang, hvis Jubel brød frem, fyldt af alt, hvad hun følte. Og Jubelen blev højere, den forkyndte al Verdens Glæde, og den steg og steg til den brast med et Skrig: „jeg elsker Dig!" og dette Skrig, saa hedt og grumt, bares frem, medens tusind tindrende Toner fra Flyglet fulgte.

Saa standsed hun og vendte sig mod Gunvor.

„Jeg fandt denne Sang en Gang," sagde hun, „og jeg viste den til Lærerinden. Hun spilled den igennem og sang den forsigtig. Ha, ha, Du aner ikke, hvor den Musik og de Ord tog sig løjerlige ud, da den pertentlige Dame sang den. Og saa til Slut rynked det stakkars Bæst paa Næsen: „Hm," sagde hun, „jeg synes ikke den Sang passer for en Dame som Dem, Frøken Pharo." . . . Aa, Gunvor, synes Du ikke vel, at den passer . . . er den ikke dejlig?"

„Jo," svarede Gunvor alvorlig, „den er dejlig."

„Javist er den! Jeg elsker den!" Hun styrted hen og omfavned Gunvor: „Aa, hvor altsammen er vakkert," sagde hun. „Aa, Gunvor, sig at jeg ogsaa er dejlig!"

VI.

Tora var aldrig søvnig mere. Hun var lysvaagen og jublende, saa det tog næsten Vejret fra Gunvor. Og hun var aldrig mere kjed af nogen Ting. Hun tog lange Ture, hun gik i Selskaber, hun blev fremfor alt ivrigere i sin Musik: „Jeg har større Evner end før," lo hun, „det siger Lærerinden. Ja, jeg tror jeg synger bedre. Jeg ligesom forstaar Musikstykkerne bedre. Ha, ha, de snakker jo om Michael alle de vakreste af dem."

Michael — ham var det hun traf overalt. I Musikken, paa Turene langs øde Veje, hvor i Højden en hyggelig Bondemand kom forbi, hvem de slet ikke kjendte, eller i Selskaber, hvor faa vidste, at de kjendte hinanden, og hvor de kunde drive den herligste Legen Skjul . . . snakke med ligegyldige Mennesker . . . aa, snakke meget opmærksomt . . . og saa sende hinanden alt, hvad de ejed, i store,

straalende Øjekast . . . eller i flygtige Strejfen hinanden forbi . . . i lynsnare Berøringer, i korte, hede Haandtryk.

Tidt var Gunvor sammen med dem ved saadanne Lejligheder. De drev mangen Gang Legen vidt, fandt hun.

Gunvor syntes forresten ikke særlig godt om Michael Holm; men hun kunde paa den anden Side godt forstaa, at Tora syntes om ham. Og Aarsagen til at Gunvor ikke likte ham, var vel den, han havde taget Tora fra hende.

Thi det havde han. Naar Gunvor nu traf Tora, sagde denne nok: „Aa, er det dig, Gunvor, det var morsomt, at jeg traf dig!" Men naar Gunvor spurgte, hvor hun skulde hen, maatte det jo frem, at nu skulde hun jo møde Michael, og det endte med, at hun sagde Farvel og iled afsted med store, fraværende Øjne.

En Eftermiddag, medens Gunvor gik alene, traf hun Janna og Eli. Hun bad dem hjem til sig, og de fulgte med. De sad i Gunvors Værelse. Fru Kjeld kom ind og snakked med dem en Stund og spurgte, om de vilde have The. Jatak, de vilde gerne have The. En Stund efter bragte gamle Maja Theen. Fru Kjeld var alt gaaet ind til sig selv.

Janna spurgte strax ud om Tora: Hvad gik der af Tora den sidste Tid? hun kunde ikke faa et fornuftigt Ord af hende . . . Hvad var det forresten for en Luxusknægt, hun spadserede om med? Hvad vilde hun med ham . . . Michael Holm?

„Har nogen set dem sammen, Janna?“ spurgte Gunvor.

Om nogen havde set dem sammen? He, Janna vidste bare, at hun havde set dem sammen mange Gange. Det var forresten svært, hvor slige Kjærestefolk altid troede, at ingen saa dem. Naa, Tora var jo saa optaget, naar de var sammen, at hun hverken saa eller hørte noget udenom.

„Kjender Du noget til Michael Holm? Han er jo Polytekniker . . .“

„Er han det,“ blæste Janna, „aa det er vist bare noget Pusleri. Jeg kjender lidt til ham, fra før han rejste til Frankrig. Han har vist altid haft den Plan: at gifte sig til Formue . . . komme magelig tilrette og ha' det godt i Verden . . . Naa ja . . . det er jo klogt af ham. Og Tora er jo en nydelig og rig Pige. Hun har jo Raad til at holde slig Luxusfyr.“

„Fy, Janna, slig Du snakker om Tora,“

raabte Gunvor, „Du skulde vide, hvor hun holder af ham."

„Men kjære, hun kan jo være bra nok," slog Janna det hen. „Hun er jo i sin gode Ret. Og han er vist et prægtigt Mandfolk paa sin Vis."

Hun standsede lidt, saa kom det ganske tørt:

„Og jeg tror Tora er en sanselig Pige . . . saa jeg tror, hun elsker ham mest, fordi han ægger hende. Han er vist baade stærk og raffineret og alt hvad hun kan ønske."

De to andre tied. De svared sjeldent noget, naar Janna kom med sine ligefremme Ting.

Gunvor sagde omsider:

„Jeg ved ikke, hvorfra Du ved slige Ting, Janna."

Janna kasted lidt paa Hovedet:

„Aa, man skal ikke se mange Øjeblikke paa de to, før man mærker, hvem der er den mest brændende."

Gunvor sad stille. Hun svarede ikke; men hun gav i al Stilhed Janna Ret. Hun kom i Tanker paa noget, hun for faa Dage siden saa i et Selskab hos en af deres fælles Bekjendte. Tora og Michael Holm og hun selv var blevne alene i et Kabinet. De sad og snakkede sammen. Tora var i straalende

Humør. Hun snakkede og lo og sang nogle Strofer nu og da . . . Men pludselig kasted hun sig paa Fanget af Michael Holm og kyssede ham som rasende med begge Hænder pressede tæt om hans Hoved. Han holdt igjen. „Kjære Tora, er Du forrykt? Hvad maa Frøken Kjeld tænke om Dig.“

„Hvad Gunvor maa tænke,“ sagde Tora og saa paa Veninden med store Øjne, „at jeg elsker Dig vidunderlig, Michael . . . hvorfor skulde hun ikke tænke det?“

Hun hørtes næsten barnlig, da hun sagde det.

Nej, Tora begreb vist ikke, at det maatte se underligt ud for Gunvor. Og i Grunden . . . havde ikke Tora Ret?

„Tora er sød, Janna,“ sagde Gunvor stille.

Janna sad lidt, før hun svarede:

„Ja, vist er hun sød . . . jeg vil ikke være liden . . . ja vist er hun sød.“

„For Resten,“ hun vendte sig alvorlig til Gunvor, „hvorfor skulde hun ikke være sød? Hun er rig og vakker og kan stelle med Musik og kan være sammen med den Mand, hun er henrykt for. Javist er hun sød, men lad os bare ikke bli' sentimentale over hende.“

Gunvor svarede:

„Lad os ikke bli' bitre heller.“

Det kom pludselig haardt fra Janna:

„Aa nej, Du ikke! Du kan være sikker! der kommer sikkert nok en Prins til Dig ogsaa . . . Naa, jeg gi'r Pokker i hele Prinsen! lad mig bare holde paa det."

Og Janna lo, som vilde hun paapege, at hun mente, hvad hun sagde. Og hendes smaa livlige Øjne saa fra den ene til den anden for at forvisse sig om, at de ikke havde troet noget galt.

Lidt efter maatte hun afsted. Hun skulde gi' en Klasse unge Piger en Time i Gymnastik: . . . . „He, sidste Gang havde der gjemt sig to unge Fyre paa Galleriet for at se Pigerne i Gymnastikdragt . . . Jeg opdaged de to Lurere: Pus ta' dem! raabte jeg, og jeg foran med et god Kjæp . . . og Pigerne efter . . . He, jo de kom ud de to yndige Kavallerer . . . Jeg selv gav dem nogle Rap saa de vrælte og alle Pigerne rapped til dem. Jo, det gik udmærket. Slig skal de ha' det!"

Janna trak Kaaben paa og hægted den som det faldt sig, mumled noget om, at hun maatte skynde sig, om hun skulde komme tidsnok og gik sammen med Eli.

* * *

Gunvor sad den Aften længe oppe. Hun følte ingen Træthed. Hun tænkte paa Tora.

Hun tænkte længe paa Tora, og hendes Tanker var rolige og uhildede. Om Tora var forstandig eller ikke, om Michael Holm var slig eller slig, hvad gjorde det, naar hun elskede ham ganske og aldeles . . . aa, der var Varme over Tora, der var Toner og der var Blomster, Roser var der. Hvor hun havde kysset ham hin Kveld! Slige uendelige Kys og med Øjnene aabne og stirrende i hans og lidt efter med dem lukkede, som bares hun bort, og hvor hendes Hænder havde grebet om ham! Gunvor aandede dybt. Hun længtes selv mod slig hed Luft, mod at være lykkelig.

VII.

Under den Ro og den Stilfærdighed, som præged Gunvor Kjeld, bankede et hedt Haab. Hendes graa Øjne ejede ikke blot et drømmende Blik, der saa hen for sig i Erindring om den Far, som døde, og i Undren over hans hellige Sjæl. De ejede ogsaa klarere Dagsstraaler, der glimtede frem begjærlige efter alt det paa Jorden, som Mennesker attraar. Hendes Favn var aaben for den, hun vilde vælge, hendes svære Haar bugted sig ned ad et jordisk Væsens Nakke og Ryg, hendes Fødder traadte fast paa Jorden. Hun blev for hver Dag mere og mere Kvinde.

Toras Skjønhed og Lykke bidrog meget dertil: Venindens Kjærlighed, hendes Musik, den myge Duft, der omgav hende, hendes Øjne, der stirred og glimred hedt, hendes Mund, der hvisked eller talte henrykt, alt kogled Gunvors Sind.

Tora var vendt tilbage til Gunvor, hun kunde ikke undvære hende. Den første Tid efter sit Møde med Michael Holm havde hun været blind og døv for andre end ham — hun havde været rykket bort som i anden Luft.

Men nu var hun ikke blændet mere. Hendes Kjærlighed var blevet hendes straalende Hverdag. Og i denne lange, lyse Dag maatte hun have en, som vilde høre paa hende, hun maatte have en, med hvem hun kunde tale inderlig om det Liv, der evig og altid brændte hende, om det Liv, der fik hendes Aandedrag til at stige, om det Liv, der føltes saa stærkt, at det syntes at maatte kunne dræbe hende.

Gunvor hørte efter, naar Tora talte. Naar de gik ud sammen, naar de sad alene hos hende selv eller hos Tora. Naar de var paa Besøg hos Toras Forældre i „Villa Bundgaarden“ . . . Selv om de da sad ved Middagsbordet, kunde Tora være paa Færde. Hun kunde klinke med Gunvor og hviske til hende: „Michaels Skaal!“ med sligt mangfoldigt Smil, at gamle Pharo anede Uraad: „Naada . . . hvad er det for hemmelige Planer, I har for?“ Saa kunde Tora hviske igjen: „Hør paa Far! Han er ikke dum. Han

gjætter vist noget . . . Naa, han skal snart faa vide det." — — —

Gunvor hørte altid efter. Ogsaa naar Tora ingenting sagde, men bare nynnede vagt eller smilede stille. Tora havde koglet hende.

Og dog . . . af og til kunde Gunvor betages af uforklarlige Følelser. Toras Liv, der var rigt og lykkeligt, kunde krænke noget hos Gunvor. Det var mindst af alt Nag, ej heller Misundelse. Det var snarest en dunkel Skyhed for Liv og Glæde, der en og anden Gang kom op hos hende og trak hende bort fra al Jubel, og gav hende Længsel mod Savn og Skygge. Mod en liden By maaske med tyste Gader, hvor netop Kvelden kom . . . mod en Vej, der førte ud til en Bænk under gamle Træer . . . hvor maaske en ensom Mand sad med en liden Pige, der spurgte ham ud om alskens Ting . . . Nogle Ord af deres Samtale kunde klinge hende i Øret; den lille Piges ivrige Spørgen ud og hans taalmodige Svar . . . Og medens Gunvor nu lytted til de Ord fra for længe siden, kunde en vaandefuld Længsel efter Sorg og Vé drage langsomt gjennem hendes Sjæl, hvor den forblev en Stund — for saa at svinde.

Mærkelig nok; den blev borte uden at efter-

lade sig Spor, uden at give tilkjende hvorfra den kom, eller hvorhen den gik.

Og de næste Timer elskede hun atter Tora Pharo med al hendes Snak om den Glæde, hun følte. Ja, hun kunde endog elske at se Toras Læber, der var tørstige efter Kys, og hendes hvide Hænder, der var begjærlige efter at sno sig om Michael Holms Nakke.

Og netop efter saadant Anfald af uforklarlig Sorg følte Gunvor tidt en Livstørst uden Maade. Hun vilde eje Glæden som ingen anden, den største Glæde i Verden.

VIII.

Tora havde betroet Gunvor sin Lykke. Hun maatte ogsaa betro hende sine Bekymringer, da de meldte sig.

„Vi havde jo tænkt at holde Forlovelsen hemmelig en Stund endnu,“ forklarede hun en Dag. „Michael har nemlig Udsigt til at faa en Post som Inspektør ved et nyt Teglværk, og det høres jo pent ud og er godt at tage med. For den kjære Gut har jo ikke netop det bedste Ord paa sig, ser Du. Han har jo brugt op en Del Penge, og han har ikke tjent noget større . . . og ikke gjort sig Umage for at tjene noget større . . . Og saa er det nu det, at han jo har haft en Del Eventyr . . . Du forstaar . . . Naa det har han saamæn tilstaaet for mig, og jeg maa sige, han har ikke haft det let. Alverdens Damer har jo plaget ham med sin Forelskelse. Jeg har set Breve fra en hel Del . . . aldeles

afsindige . . . de vil være hans Slavinder, skriver de . . . og det er endda fine Damer mange af dem . . . naa, om han nu og da gav efter, hvem i Alverden vilde gjort andet!

Og saa dette, at han har brugt de Penge, han havde, hvad gjør det, Penge har jeg jo, og Penge er da til for at slige to brillante Mennesker, som Michael og jeg, skal bruge dem. Ha, ikke sandt, Gunvor! Sig ja da Du . . . aa, jeg ved nok, at Du og flere ikke rigtig liker Michael . . . ja, jeg mærker det nok . . . nej selvfølgelig, Du har ikke noget imod ham, men alligevel . . . aa, men han er netop noget for mig . . . han er Mand efter min Smag . . . haard og fin paa samme Tid . . . og han kan elske en Kvinde, saa det sprutter Gnister af ham, kolde, lynende Gnister. Aa, han er min, slig vil jeg have ham."

Den Dag var hun rolig; men senere forklarede hun ivrig:

„Det kan ikke nytte at holde Forlovelsen hemmelig. Nu har Far faaet vide, at jeg er meget sammen med Michael Holm. I Morgen skriver jeg ligesaa godt og fortæller det hele."

Saa kom hun næste Dag og meldte urolig:

„Far er i Byen, jeg har fortalt ham alt. Han er mildest talt imod Partiet, selvfølgelig

kom han med den gamle Snak om ludfattige Sprader, som vilde gifte sig med rige Kjøbmændsdøttre. Aa, han er svært kry af sin Stilling som rig Kjøbmand, kanske lidt for kry . . . men her kan det ikke nytte, jeg vil sætte haardt imod haardt. Jeg giver aldrig i Evighed Slip paa Michael."

Saa igjen næste Dag kom hun skyndsomt, kastede sig i Sofaen og pustede ud:

„Puh sligt Leven! Nu har der rent ud sagt staaet et lille Slag, Gunvor, og jeg tror nok, jeg har vundet, Du! Det gik igrunden glattere, end jeg havde troet. Jeg var hos Far paa Hotellet. Han saa højtidelig ud. Det var vel „Forsørgelsen", han tænkte paa. Jeg sagde: ja, ja Far, jeg skal alligevel vise Dig, at Michael og jeg ikke behøver de velsignede Penge, som Du hele Tiden tænker paa. Jeg skal ikke bede Dig om en Skilling! Ja, jeg siger det og jeg mener det. Jeg giver Luksus og Juks en god Dag, naar bare jeg har Michael. Vi skal nok faa de Penge, vi behøver."

Far svarede ivrig:

„Kjære Tora, det vil være umulig, det Du tænker paa. Han er jo fordringsfuld, og Du med dine Vaner. I kan jo ikke leve af ingenting. Kunde han bare tage rigtig fat og ar-

bejde . . . ta' Slidet paa sig . . . Men det er han nok for fin til den gode Junker."

„Jo, Far," svared jeg, „han arbejder saamæn nok, naar jeg be'r ham. Og jeg skal give Timer i Musik . . . det skal saamæn gaa, Du."

„Saa Du tror, det kan gaa, Tora, ja gid det vilde, men jeg frygter for, Du ser for lyst paa Tingen."

Han sagde dette ganske mildt og omsorgsfuldt. Og da kunde jeg jo ikke lade være med at sige ham, hvad jeg mente: „Hvor underligt dette er af Dig, Far, at jeg maa sidde her og snakke til Dig om disse Timer i Musik og sligt . . . til Dig, som har slig Masse Penge."

Saa saa' han hastig op og svarede:

„Jeg baade har og ikke har, Tora, husk det. Alle mine Penge staar i min Forretning. Gaar den godt, er jeg rig, gaar den daarlig, er jeg fant. Der kan hende meget her i Verden."

„Aa, kære Far, slig Snak. Du er jo Millionær og vel saa det."

Saa rysted han paa Hovedet og trak paa Skulderen, koket forstaar Du som slig forsigtig en Handelsmand.

„Saa jeg er Millionær og vel saa det," sagde han bare.

„Ja, det er Du . . . jeg var i Selskab for en Stund siden . . . Og der snakked en ung Advokat meget om, at Du var saa voldsom rig, og saa lo jeg; „hvor meget vil De give mig for ham?" sagde jeg. „Aa Frøken, jeg giver Dem en Million kontant," svared han ganske alvorlig, „og jeg tænker nok, jeg skal have tjent en god Slump paa den Job." Hvad siger Du til det, Far?"

„Du skulde have solgt mig straks," svared han stille. „Naa ja, alvorlig talt, Tora, vi faar jo se Tiden an. Gud være med Dig," sagde han til Slut, og saa kyssed han mig, den kjære Far.

Du forstaar altsaa, Gunvor, han var i Grunden snil. Nok alvorlig og betænkelig, men snil alligevel. Aa ja, han kender mig, vi er i Grunden svært fine Venner, Far og jeg. Aa, det gaar nok det hele, skal Du se."

IX.

Ungdommen er vexlende og mangfoldig. Se den i dens mange Skikkelser. Se der kommer den sejrrige: den ser sin skjønne Vej aaben, den bruser lukt ind til alle Herligheder, den vugger sig livsalig som en Prinsesse i sin Guldkarm, den hyldes af alle, alle begriber den, alle misunder den. „Slig skal Ungdommen være," siger de gamle . . .

Men se der kommer den skuffede Ungdom. Den fandt den skjønne Vej spærret, derfor søger den afsides Veje, den gaar ensom og taus. Den hyldes af ingen, den haanes af mange. „Hvorfor gaar den ikke og synger?" siger de gamle, „da vi var unge, var vi glade. Verden gaar tilbage."

Der kommer nye Skarer, nogle som jubler, nogle som kjæmper, nogle som sørger, nogle der sniger sig sammenkrøbne efter de andre, mærkede af Ulykke fra Mors Liv.

Og fremdeles vælter Skarer sig frem. Nogle stræber efter et, andre efter et andet. Nogle vil bli' rige, andre vil eje Elskov, andre stræber efter Ære. Men de fleste vil ikke eje noget bestemt; de vil have Livet med alt, hvad de tror findes deri.

Men kjend hvor alle disse Skarer lever. De fra Himlen og de fra Helvede. Kjend hvor deres Blod er uroligt. Elsk deres Liv i alle dets Former; thi det dirrer og kjæmper. Elsk den brusende Prinsesse i Guldkarmen — elsk ligesaa meget den stumme og sammenkrøbne. Livsbrynden og Ungdomsbegjæret gir dem begge sit: den jublende Glæde, den stumme Vé.

Hos stærke Mennesker brænder Ungdomsflammen længe. Haaret kan graane, men Øjet stirrer endnu ud fra en skjælvende Sjæl. Men omsider giver Alderdommen sig tilkjende. Og de Mennesker sætter sig stille hen, og de hviler sig. Men medens Luften blir kjølig omkring dem, tænker de mange Tanker. Og meget fra før skifter Farve. Meget, der før var blegt, rødmer, men meget falmer hen.

De ser Solen staa op og gaa ned. De ser Vinter og Sommer og Vaar og Høst. De ser Blomsterne visne, hvad de har set utallige Gange, og de ser Menneskene, som de kjendte,

dø. De ser nye Slægter komme op, som er dem fremmede. Og omsider staar de alene og ser sig om, og de synes, at selve Solen er koldere nu, end da de var unge.

* * *

Fra den stille Gade, hvori Fru Kjeld boede, hørtes af og til Uroen af en Vogn, der kjørte forbi, eller en eller anden ung munter Stemme kunde høres le og snakke højt, saa det lød som en Afbrydelse i Stilheden. Og i Værelset nærmest Korridoren kunde Gunvors Veninder snakke og le . . .

Ja, det leved og lo, indtil det tied i Fru Kjelds Værelse. Der faldt Solen ligesom skraat i Nedgang. Fru Kjeld sad i sin store Lænestol. Hun sad oftest alene. Hun havde maaske et Sytøj i Haanden, eller hun strikkede. Naalen gjorde Sting efter Sting, eller Garnnøstet drejede uafladelig rundt i Kokosnødskaalen . . .

Maaske blev Hænderne trætte. Hun rejste sig og eftersaa Blomsterne. Der stod hendes Yndlinge, dem hun altid havde forstaaet. De stod stille og voxede lunt og trygt. Enhver Aarstid havde sine. Vaaren, Sommeren og Høsten. Og om Vintren stod de ombundne Blomsterløg og sov og vented paa Vaar.

— Sank Solen ned, og Mørkningen begyndte, tændtes ikke Lampen strax; men nu i Tusmørkets Erindringstime leved det tyste Værelse op. Fru Kjeld satte sig ved Pianoet og spilled og sang. Det gamle Klaver vaagned. Og der lød Toner fra et ældet Bryst, der snart havde glemt at synge. Og Sange, som ingen mere kjendte, rejste sig som af en lang Slummer og sprang frem, forundrede og bange. De to Stemmer, Klaverets og den gamle Frues, forenedes som til en underlig Dans; men dette Par var falmet nu, og Silken var vissen, og Roserne var blege:

Ak, Rosenhækken dufter mild
det er Skjærsommertid . . .

Nu og da var det, som om de greb hinandens Hænder; men de skjælvende Fingre greb tidt fejl, og de dansede med megen Møje Dansen tilende.

Men snart er Livets Fest forbi,
Og Blodet stander stil.

Maaske Gunvor kom ind og sad stille og hørte hende til Ende. Hun kjendte disse Morens smaa Viser. Hun havde hørt dem i mange Aar. Engang for meget længe siden havde jo hendes Mor sunget store Sange;

men nu var blot disse nynnende Strofer tilbage — og de blev spinklere Aar for Aar...

Naar Fru Kjeld tied, gik Gunvor hen og kyssed hende:

„Tak for Sangen, Mor.“

Og Fru Kjeld kunde se op, som vaagned hun:

„Er Du der, Gunvor? . . . Jeg hørte ikke, Du kom.“

„Du sang jo, Mor. Du var saa ivrig. Du hørte saamæn ingenting.“

Men Fru Kjeld vilde ikke høre paa det Øre.

„Var jeg saa ivrig? Aa javist var jeg! ... Men det er mørkt nu... jeg tror, vi tænder Lampen, Gunvor.“

Gunvor trak Gardinerne for og tændte Lampen. Og Værelset blev endnu stillere end om Dagen; thi den gule Lampe, hvis Væge aldrig blev skruet højt, hylled de gamle Mahognymøbler og de smaa Snurrepiberier ind i et Halvlys.

Og nærmest Lampen sad Mor og Datter og talte sammen. Gunvor fortalte sin Mor, om hvad hun oplevede. Hun fortalte om Tora og om Janna og om Eli. Hun fortalte om Toras Forlovelse, og Fru Kjeld nikkede nu og da, som forstod hun, hvad hun hørte. Hun havde

jo ofte seet Tora Pharo og talt med hende, og hun havde nærmest Indtryk af hende som en smuk, god Pige. Da hun nu hørte hendes kjække Ord til Faren, nikked Fru Kjeld: „Hør, hør! hvor hun høres energisk ud.“ Da hun hørte Jannas Betænkeligheder, ytrede hun bare: „Aa . . . den Slags Snak nytter lidet! . . . naar Pigen nu engang er saa glad i ham . . . Den Janna kan spare sin Ræssonneren.“

Fru Kjeld havde i det hele ikke meget tilovers for Janna. Den unge Piges skarpe „Ræssonneren“ mishagede hende tydeligvis. En og anden Gang havde Gunvor talt om at „bli' noget ligesom Janna,“ det havde Fru Kjeld neppe likt. Janna holdt nu og da smaa Sammenkomster hos sig, hvor man diskuterede „Tidsspørgsmaal“. Fru Kjeld likte heller ikke, at Gunvor deltog i disse Sammenkomster. Derfor naar hun skulde møde Janna og hendes Veninder, sagde Fru Kjeld altid: „Naa, hvad er det saa for noget vigtigt, I skal diskutere i Aften?“ Engang maatte Gunvor le: „Du er blit saa underlig, Mor. Du vil nok, jeg bare skal gaa ud til dem, som har det morsomt.“ Fru Kjeld tied et Nu, saa svarede hun: „Aa jeg vil bare saa gjærne, at Du skal være ung, Gunvor. Kjære, være ung og glad, og lad alt

være vakkert og festligt for Dig." „Men Du selv, Mor. Du havde det da ikke altid saa muntert hos Far. Du havde det vist møjsomt mangen Gang. Har Du glemt, at Du valgte det?"

Paa dette svarede ikke Fru Kjeld noget videre.

* * *

Alder og Stilhed — det bleges, det bleges! Hvorfor gjør Menneskene sig al den Strid og Besvær.

Siden Fru Kjeld var bleven til Aars og alene, vilde hun have Ro til at mindes og tænke. Derfor følte hun Stilheden omkring sig som den store, hvide Plade, paa hvilken hendes Erindring tegned Figurer. Men disse Figurer, hendes Erindring nu tegned, skrev sig fra for meget længe siden. Og Figurerne kom frem, lysere og smukkere, end de nogengang før havde syntes hende.

Hurtige Billeder kom, stod et Nu dirrende af Tydelighed — og svandt saa hastigt. Andre steg blege frem og rørte hendes Sind som en halvt udvisket Melodi, hvis Tone vanskeligt kan gribes.

Hun husked sin Barndom og sin første Ungdom. Hun husked sit venlige og vel-

havende Barndomshjem, hun husked sin lette Gang i Gader og i Huse. Hun havde truffet Børn af denne Verden, glade og sorgfulde, med munter Latter og lette Taarer. Hun hørte Klangen af deres Stemmer, de gamle, venlige Herrers, de unge Mænds: „Goddag, Frøken Emma, kommer De sikkert til vort Selskab i Kveld?“ . . . „Goddag, Frøken Emma! hvor De ser brilliant ud i Dag.“ . . . Det var muntre Mennesker, kjære Mennesker, der vilde hende vel . . . Og maaske en og anden ung, flink Mand tænkte noget, som at Emma Farner vilde bli' en stilfuld Frue i et bekvemt Hjem.

Og selv tænkte hun først og fremst paa sin Rejse ud i Verden, paa sin Sang, der skulde faa tusinde Mennesker til at lytte . . .

Saa havde hun truffet Kjeld. Og hun var bleven rykket bort fra det hele. Fra alle de venlige Mennesker med deres Velvilje og Munterhed, fra sin Sang derude i den lyse Verden . . . hun havde fulgt Kjeld ind i hans underlige Liv, ind i hans dunkle Kirke . . .

For omend de havde drevet ham ud af Byens Kirke — i Kirke boede han . . . der hørte han hjemme.

Men der var tidt øde derinde, øde lige op til Stjernerne, de fjerne, højtidelige Stjerner.

Men det kunde jo hende, at hun mangen Gang havde ønsket Solskin og Blomster og lette Glæder og den milde Vemod. Der havde altid været Stilhed og mægtig Dunkelhed hos Kjeld. Hans Lys var Purpurets; det var for stærkt for andre Menneskers Øjne . . .

Hvad gik der af hende i denne Tid? Hvorfor tænkte hun slig nu? Underligt nok, hun fandt sig ikke igjen fra før . . .

Hun havde dog været lykkelig i Samlivet med Kjeld.

Ja, det havde hun jo altid . . .

Og nu vilde hun ingenting vide, ingenting svare . . . Hun vilde ingen Uro have. Hun vilde være stille. Hun vilde ikke tænke paa vanskelige Ting . . .

Hun vilde bare huske de Dage for meget længe siden . . .

Hun vilde mindes sit Barndomshjem. Et Solstrejf paa Kinden, naar hun stod og saa ud paa Gaden gjennem gammeldagse Ruder, hvor Nelliker sprang ud, og hvor Fuksia bar de tunge Blomster, der støttedes op af Blomsterpinder. Og de herlige Dage i Haven vilde hun huske, naar Kirsebærtræerne høstedes. Og Juletræet med de gode Bakkelser paa og med alle Pakkerne og Presenterne . . .

Nu da de fremrykkende Aar gav hende

Hvilen, søgte hendes Sjæl med Forkjærlighed den pure Ungdoms Sorgfrihed.

* * *

Alder og Stilhed — det bleges, det bleges! Hvorfor gjør Menneskene sig al den Strid og Besvær.

Lad ialfald den vi elsker gaa fri.

Naar Fru Kjeld saa paa Gunvor, vilde hun helst se den gode, lyse Dag. Gunvor skulde nødig faa det besværligt. Hun maatte ikke ofres til den alvorsfulde Strid. Fru Kjeld havde jo selv ofret sig . . . Ja, en Kvinde kan nok ofre sig selv; men hendes Barn maa være glad bestandig.

* * *

Lad Dagen gaa. Mod Kveld kommer Mørket med Søvnen. Da er det Smaabørn sover med røde Kinder, mens Mor gaar stille og ser paa dem, og vugger dem med Lempe og synger sagte en Vuggesang, for at de skal sove tryggere.

Da Gunvor var liden, havde Fru Kjeld altid sunget en Vise for hende, der sagde saa meget som, at nu vugged Mor hende og bar

hende, som var liden og hjælpeløs. Men engang fik hun bære Mor:

„Naar jeg bli'r liden, og Du bli'r stor!"

Ja, det gik jo den Vej nu. Snart maatte Gunvor være snil mod hende og passe hende.

Og Fru Kjeld vidste godt, at hun, naar hun blev skrøbelig, kunde lægge sig tryg ned og puste ud hos sin store, stærke Pige ... ligesaa tryg som Gunvor engang laa liden i hendes Arme og sov og trak Livets Aande.

Alder og Stilhed — det bleges! det bleges! . . .

X.

Der hendte Gunvor noget det Aar. Hun fik sin første Kjærlighed. Den kom ikke ved Omgang og ved Samtale. Den kom pludselig. Den overfaldt hende som en Skjælven.

Den kom en Sommerdag, og lidet anede hun den Morgen, hvad der skulde vederfares hende før Kveld.

Tora Pharo hented hende den Dag, og de gik en Tur som ellers. Tora talte meget om sit forestaaende Bryllup. Michael var nu svært gode Venner med Far og Mor. Far var nok alvorlig og vist ikke rigtig glad; men det kom vist af, at han overanstrængte sig med Forretningen. Han sagde altid: „Ja, ja — hold rigtig meget af hinanden, Børn, saa gaar det nok.“

Tora snakked mere. Hun fortalte om sit Udstyr. Det blev vakkert, men igrunden ikke saa dejligt, som hun kunde ha' ønsket. Aa,

hun sværmed blandt andet for det fineste Linned med Kniplinger, Masser af Kniplinger, og saa to dejlige Morgenkjoler vilde hun have haft . . . hun havde næsten bestilt dem . . . af tyk, engelsk Raasilke . . . men dem fik hun ikke . . . hun fik bare en af noget tarveligt Kinesisk . . . Nej, Papa var blit svært sparsom . . .

De to Veninder gik og gik. De var omsider kommet helt ned til Havnen. De saa paa Skibene . . . undredes paa, hvor de store Skuder skulde rejse hen . . .

Solen stegte stærkt trods Havets Nærhed. Tjæren flød hist og her i Draaber paa de smaa, sorte Skøjter, som laa nær Bryggen.

De vendte og gik tilbage igjen. De skulde hjem.

Der stod en ung Mand paa et Gadehjørne. Han stod midt i Solen. Han var temmelig høj, men fremfor alt tætbygget. Han havde faste Øjne med en lys Tindren. De plirred mod Sollyset. Trækkene var stærke og vakre. Hans sorte Haar laa som en fin Pels om hans Hoved. Han hilste paa Tora, som smiled ganske kjendt: „Goddag“.

Idet de gik forbi, saa han et Nu paa Gunvor. Han saa rolig paa hende, enten hun vilde

ikke. Og hun følte uden hun vidste Grunden, at en Magt fra ham tog hende.

„Hvem var det?"

„Det var en af Michaels Venner, Einar Henning . . . Jurist."

Lidt efter sagde Gunvor nølende:

„Du siger tidt, at den og den er vakker. Jeg bry'r mig næsten aldrig om deres Vakkerhed. Han var vakker, Du."

„Synes Du det? aa ja, han er ialfald ganske stilfuld."

Gunvor snakked ikke meget paa Resten af Turen. Men endnu to Gange nævnte hun ham, de nylig havde seet.

Tora saa sluttelig smilende paa hende.

„Men Gunvor! Jeg tror rent ud sagt Du er forelsket."

Gunvor svarede rolig:

„Jeg ved ikke rigtig hvad Forelskelse er, Tora. Jeg tror forresten, at skulde jeg bli' forelsket i nogen, maatte det være i ham. Jeg tror det."

Tora lo forundret:

„Jasaa . . . det maa jeg sige . . . det gik i en Fart! Tænk om Du skulde synes om Einar Henning."

Men Gunvor slog det tilslut hen:

„Aa Tora, vi gaar alligevel her og snakker.

Jeg skal saamænd ikke nævne Einar Henning oftere."

Tora Pharo gav sig dog ikke:

„Aa, Gunvor, denne Gang stoler jeg ikke saa ganske paa Dig."

„Naa, saa skal jeg kalde ham „Manden". Er Du saa fornøjet. Saa kan Du jo tro, jeg snakker om Michael . . ."

De lo begge og snakked lidt efter om andre Ting.

— Men Gunvor kunde ikke andet; hver Dag gik hun nu gjennem den Gade, hvor Tora og hun havde gaaet den Dag, hun saa „Manden". Hun saa ham ikke. Hun satte sig i en liden Park ligeved og saa henover den sollyse Gade. Der kom mange gaaende; men han kom ikke.

Saa gaar hun en Uges Tid efter i en helt anden Gade. Og pludselig kommer han mod hende. Han kommer glad og tryg, ved ingenting om hende. Ser stærkt paa hende, fordi slig ser han nu engang.

Og atter bruser det gjennem hende, og i hendes Sind lysner det og hendes Mund aander hastigt, og hun faar Trang til at juble.

Hun gaar videre. Hun har liden Tid til at tænke. Tankerne kommer rykvis som i skjøn Feber.

Men Tora Pharo snakker nu sjeldent om Einar Henning, og altid kalder hun ham blot „Manden“. Men naar hun nævner ham, smiler hun umærkeligt. Thi denne unge Pige er som Kvinder flest: hun har kysset hundred Gange og elsket mange Dage, og derfor er hun hoffærdig og føler sig som en Raadgiverske for Gunvor, der er saa ung i sin Elskov.

Men en Eftermiddag, da de skulde skilles, sagde Tora:

„Kom til mig imorgen Aften, Gunvor . . . Kl. 8. Der kommer nogle Venner af mig . . . af Michael ogsaa.“ Og hun føjede til: „Du skal tage din vakreste Kjole paa. Vi maa se at faa det festligt.“

„Du ved, at jeg har ingen bedre Kjole end den grønne Kjole, Tora.“

„Den klæder Dig ogsaa udmærket. Ja, saa kommer Du.“

„Kl. 8. Ja Tak, det vil jeg gjærne. Farvel Tora.“

„Farvel da Du!“

De skiltes; men pludselig kom Tora farende efter Gunvor. Og hun smilte og lo og satte de store, lykkelige Øjnene lige paa Veninden:

„Du kan gjærne høre det, saa har Du noget at glæde Dig til. Han kommer, Gunvor Mor!

Javel, netop „Manden". Farvel, farvel . . . Velkommen da!"

Gunvor stod stille. Tora løb, standsed og vinked til hende leende, før hun gik videre.

Den kjendte ikke Gunvor, som troede, at hun altid var den rolige og besindige Pige, hvis Tale var ja og nej intet andet.

Den Aften hos Tora — Smilet skalv og Øjnene glimred. Hun følte jo selv, at hun vist ikke var som ellers. Bare de ikke mærked noget. Tora var det ikke farligt med; men de andre . . .

Derude gik Solen ned. Hele Nordvesthimlen lyste. Først stærkt gult — saa rødt som tung Ild . . . og saa rustbrunt . . . døed det hen. Hun maatte se ud. Saa meget rørtes hos hende. Aa Gud, hun elsked den Mand der. Hun elsked ham. Hun maatte tage sig sammen nu og da: hun maatte være rolig. Ellers maatte de mærke noget.

De sad og snakked længe sammen, hun og Einar Henning. Hvor han sad, der sad hun gjærne. Hun fyldtes af hans Nærvær. Naar han talte til hende, det var allerede for meget. Hun kjendte, hvor han ranede. Og hun lod ham rane. De snakked sammen hele Kvelden. Hun saa tilslut de andre rejse sig for at gaa.

Gunvor maatte ogsaa gaa. Tora kyssed hende smilende, da hun gik.

Gamle Maja hented hende ikke fra Tora den Kveld. Unge Piger kan være snedige, naar det gjælder. Einar Henning fulgte hende hjem, og de lange, øde Gader blev muntre og altfor korte.

Nu kom den unge Leg mellem de unge. Den lette Latter og den megen Snak om alverdens Ting. Ikke et Ord sagde, hvad de følte. Men de vidste det begge.

Maatte han møde hende næste Dag?

Ja, han maatte!

Og Gunvor sov tungt om Natten og vaagned lykkelig. Og Solen skinned, og Sommeren var jo uendelig i Aar. Og hun gik for at møde ham. Og se der kom han i sin lyse Dres. Og idag havde han endog en rød Rose i Knaphullet . . . han var nok en god Laps, endda han var en hel kongelig Fuldmægtig og gammel Mand paa syv og tyve . . . Aa, han vidste nok, at en rød Rose passed til hans sorte Haar og alt det andet svarte og brune og solbrændte han gik omkring med.

Nu begyndte deres Ture. Disse uden Maal — bare ud i Sommerdagen. De strøg ud over Landet, som Fugle, som Fanter, uden at tænke

paa Tiden for Middagsmad eller andre borgerlige Ting. „Men ved De, at Klokken er tre, og at vi staar her midt ude i Skauen, Frøken Kjeld?"

Naa, det hjalp ikke at bli' forskrækket. Og morsomt var det jo at spise Tykmelk og salt Kjød i en Bondegaard.

En Eftermiddag traf de hinanden ude paa hendes Kant, ude i Gamlebyens stille Gader. Og de sad under Træer og de gik langs Veje, og uden hun vidste Ordet af det, laa en graa Dunkelhed over alt. Kvelden var der.

Men den Eftermiddag havde hun hørt ham sige, hvor glad han var i hende. Og hun havde følt hans Arm om sit Liv og hun havde følt hans Læber mod sine, og hun havde faret frem i sin Lykke som Fisken i Hav, som Fuglen i Luft; hun havde lauget sig i en stor, ny Glæde, hun havde fraadset i den med ung Graadighed.

Mens hun den Kveld gik op ad den mørke Vindeltrappe, syntes Vindeltrappen hende hyggelig, og gjennem Vindeltrappens Halvmaanevindu saa hun ud paa den lille Gaardsplads og den var ogsaa hyggelig med de to gamle hvide Kattene, som evig og altid sad der.

Fru Kjeld sad ved Aftensbordet med den tændte Lampe foran sig. Hun trak The og pusted under Fyrfadet, da Gunvor kom.

Og fordi hendes Lykke var saa stor, syntes pludselig Gunvor Synd paa sin Mor: her sad jo hun, alene og gammel, mens Gunvor gik ude og var lykkelig. Hun gik lige hen til hende og tog hende om Halsen: „Har Du ventet paa mig, Mor?" . . . „Aa ja, jeg vented en Stund . . . naa, Du er s v æ r t snil mod Mor i Dag." „Men det er jeg da altid, Mor." „Javist, det er Du, Gunvor. Jeg kan saamæn ikke klage." Gunvor kyssed sin Mor paa Panden og paa Øjne. „Aa jo, Du kan alligevel klage lidt, Mor . . . helst nu paa Slutten" . . . „Hm, synes Du det? . . . Aa . . . jeg vil jo gjærne Du er ude og har det morsomt Gunvor min . . . saa er jeg bare glad, fordi Du er ude . . . Jeg er jo saa tryg paa Dig . . . og" . . . hun smilte . . . „jeg er jo alligevel ikke blit saa svær liden endda . . . Du husker nok: „Naar jeg bli'r liden og Du bli'r stor". Da vil Du nok være om mig." „Det vil jeg nok . . . og det er saa længe, længe til . . . og endda i Dag er jeg din lille Pige, Mor. Jeg har noget at fortælle Dig . . . Ja, der er hendt mig noget i den sidste Tid." De sidste Ord sagde hun stille. Fru

Kjeld saa op. Hendes Øjne blev agtpaagivne. Hun strøg Gunvor over Haaret og sagde med fast Stemme:

„Hvad er hendt Dig da, Gunvor?"

Og efter hvert som Tanken tog hende blev hun endnu opmærksommere. Hun glemte Theen. Hun lod Gløderne slukne, hun blev større og rankere, og moderlig myndig førte hun Gunvor ved Haanden hen til Sofaen, hvor hun bad hende sætte sig.

Gunvor fortalte, og Fru Kjeld lytted længe og stille. Omsider rejste hun sig og trak Datteren ind mod sig og kyssed hende inderligt, medens en vakker Rødme bredte sig paa hendes Kinder.

XI.

Rugageren staar og blinker i Solen. Den ejer ingen brogede Farver og ingen Duft, saa man bli'r ør. Men naar Vinden kommer, duver hele Ageren, og de vippetunge Aks giver den troværdige Kornmark en lubben Silkeglans. Og Vindens Susen gjennem den er den fineste Musik. Ja, ikke nogen Lyd er skjønnere end denne Rugagers langelige Susen.

Gunvor Kjeld ligned Rugageren. Der var en haardfør, gylden Glans over hende, der var samtidig et stille, dulgt Brus af Lyst og Liv. I sin Glæde og med Hovedet løftet . . . og med Hovedet bøjet, naar hun hørte paa hans Ord. Hendes Ansigt med de regelrette Træk, med de rolige Øjne, med det store, gule Haar alt vidned om den blinkende Rug. Ja, kanske mest Haaret vidned derom. Dette overdaadige, trofaste Haar der aldrig tog Slut, der gav den store Pige et Præg af noget

mygt, noget indviklet ogsaa maaske . . . Gunvor Kjeld den jævne Pige . . . se Haaret og vogt Dig for dets Flod . . . kanske hun ikke er saa ganske jevn endda.

Det var Haaret, Einar Henning altid beundrede med lysende Øjne. Hun maatte af og til tage det ned, lade ham løfte og løfte det med begge Hænder og dog ikke faa fat i alt. Hun maatte flere end en Gang lade ham svøbe det om hende der hun sad, saa det helt dækked Kjolelivet. Saa hun sad svøbt i det som i en glinsende Kaabe.

Det var Haaret som mæglede, naar de en sjelden Gang blev uenige. Som dengang da hun skulde skrive Brev til hans Far, den gamle Byfoged i en af Oplandsbyerne. „Han er saa aristokratisk," forklarede Einar, „Du maa skrive meget omhyggeligt. Se her! kunde Du ikke skrive saa'n og saa'n . . ." Og Einar holdt et Papir hen til hende . . . hendes Brev til Byfogden? Javist, det var saa: Einar havde skrevet Brevet for hende! Et Brev som hun ikke kunde ha' fundet paa af sig selv. Et snurrigt Brev rent ud sagt: Gunvor vilde herved, i disse datterlig ærbødige Linjer, fortælle, hvor henrykt hun var ved at turde kalde ham „Fader" og over i det hele at optages i den anseede Slægt,

som Einar tilhørte. Og hun haabede, at det ved Guds Hjelp vilde lykkes at udfylde den ansvarsfulde Plads som Hennings Hustru, og hun glæded sig til engang at se den af Einar saa højt skattede Fader og den inderligt elskede Moder.

Gunvor lo: „Nej, ved Du hvad! hvorfor i al Verden skal jeg skrive dette? Hvorfor faar jeg ikke Lov til at skrive til din Far akkurat som jeg selv synes, jeg kan. Skrive hvor glad jeg er i Dig, og hvor glad jeg er i ham ogsaa, fordi han er din Far.“

Einar Henning rysted paa Hovedet.

„Nej, jeg tror ikke Du finder den rette Tone. Far holder svært strængt paa Formen . . . Skriv helst det, jeg har noteret.“

Og han rykked hende i Haaret, og hun strøg ham over hans „Pels“. Og de lo og stanged hverandre, for begge havde Haaret saa voldsomt i Behold. Og hun skrev og lo og skrev igjen alt hvad han vilde. Herregud, hun saa en gammel Byfoged sidde og læse det hele med strænge Øjne bag korrekte Briller . . . og nikke bifaldende, naar han fornam hendes datterlig ærbødige Sindelag. Aa, hun likte ham i Grunden, og om han kom, skulde hun være snil mod ham og følge ham overalt og høre paa hans Formaninger

og sige ja og glæde sig, fordi han var Einars Far . . .

Og hun saa ind i sin Kjærestes Ansigt: „Jeg elsker Dig, Einar! tyve Fædre om Du vil! Tyve Breve!"

Han saa igjen paa hende. Disse hans tunge Øjne. Tunge af Magt, ikke af Sorg. Hans Skikkelse, hans Ansigt. Durabelt Smedarbejde, ja netop durabelt Smedarbejde var han, Kunstsmedarbejde med fine Metaller i ogsaa, . . . tunge Metaller . . . Jern, Kobber, Guld . . . javist en Mængde dejligt Guld . . . eller endda bedre: han var af Kjød og Blod . . .

Hvor hun holdt af hans dejlige Øjne . . . ligefra den Dag de lyste mod hende i Solen, den første Dagen, hun ikke kunde glemme.

* * *

Einar blev gode Venner med Fru Kjeld. Han bad hende og Gunvor med i Theater, og han bad dem med paa morsomme Kjøreture. Fru Kjeld var ligesom lidt udenfor Verden, men hun og Einar forligtes godt. Endog med Janna og Eli blev han ikke værst Venner. Han sad en hel Aften og hørte paa Jannas Fripostigheder og var enig med hende baade paa den ene og den anden Maade.

Enig med Janna? . . . Aa nej, forresten! . . . Næste Dag lo han meget, da Gunvor fortalte ham om Enigheden. „Hun er jo lidt gal,“ svarede han bare, „og det kunde da ikke falde mig ind at sige hende imod. Den Slags energiske Kvindfolk er mig forresten komplet ligegyldige og ganske latterlige.“

Gunvor svarede:

„Du mener ikke, at Janna er latterlig!“

Einar blev ivrig:

„Tror Du ikke jeg mener det? Jo, saamæn Du! Jeg mener det af Hjertens Grund. Naturligvis mener jeg det. Hun er jo ikke Kvinde engang. Nej se paa Tora! Hun er Kvinde. Se hvor hun lever i sin Kjærlighed. Se hvor hun sætter alt tilside for den. Hun tænker ikke paa sin Rigdom, ikke paa det, at hun er vakker. Hun er glad for altsammen, fordi Michael Holm elsker hende. Og se paa Dig selv. Du er af en anden Race end Tora; men Du tænker da ogsaa paa mig først og sidst. Gjør Du ikke? Jo, det gjør Du, Gunvor, nytter ikke at sige andet.“

„Men Du siger jo selv, at ingen Mand vil bryde sig om Janna . . . saa er det jo godt, at hun gjør Nytte og klarer sig selv.“

Einar Henning trak paa Skulderen.

„Lad hende i Guds Navn klare sig selv.

Bare hun vil forskaane os for sit interessante Sludder. Det holder jeg ikke af at høre paa."

„Aa, Du kloge Einar! Næste Gang, naar hun er her, siger Du jo det samme som sidst. Sig heller rent ud, hvad Du synes."

„Tror Du jeg vil ha' Juling?" sagde han og lo inderligt. Og med lidt ond Samvittighed ofrede Gunvor Janna og kyssede ham mange Gange og gav ham tusinde Ord.

XII.

Det led stærkt mod Toras Bryllup. Det skulde staa i Oktober, og de nygifte skulde samme Aften rejse til Paris og den franske Riviera. Tora havde nævnt disse Navne som store Eventyr.

For Bekvemheds Skyld skulde Bryllupet staa i et af Hovedstadens Hoteller. Det skulde ende med Bal. Bruden skulde naadigst danse de første Danse, først med sin Mand, saa en Trip og et Trin med sine bedste Venner og saa frem endnu engang, hilse gjennem Salen under Fanfare fra Musikken og ud i Vognen, ned til Dampskibet, ud i Verden, hvor det deiligste Liv fandtes, ud med den Mand, hun elsked slig at hun ikke rigtig begreb, at hun fik Lov til at rende slig helt væk med ham.

— En Dag skulde Gunvor efter Aftale besøge Tora. Men da hun kom op i Pensionatet, kom Vertinden ud og fortalte, at Frøken

Pharo var rejst hjem. Hun havde faaet Bud om at komme strax. „Ved Frøken Kjeld ellers noget?“ spurgte Vertinden. Nej, Gunvor vidste ikke noget. „Men havde ikke Frøken Pharo sagt hende noget?“ Nej, det havde hun ikke. Vertinden indrømmede alt men gav sig ikke: „Nej naturligvis . . . men kunde ikke Frøken Kjeld tænke sig nogen Grund?“ „Nej,“ svarede Gunvor bare . . . Vertinden forekom hende lidt for ivrig. Tonen i Gunvors Svar gav maaske Besked. Vertinden trak sig strax tilbage: „Nej vist, nej vist! Grunden var vel, at de vilde have sin Datter hjem paa et kort Besøg“ . . .

Gunvor gik. Vertinden havde i Grunden været underlig . . . urolig . . . Hm, maaske var hun bange for at miste sin bedste Lejer før Tiden.

Da Gunvor kom hjem, laa et Brev og vented hende. Brevet var fra Tora og bragt af et Bud for en Stund siden. Gunvor greb det og læste det. Det gav ikke videre Besked. „Mor har telegraferet til mig om at komme hjem. „Far urolig. Kom.“ . . . Ak, hvad er nu paa Færde. Nu gik jo alt saa dejligt: Det er vist Nervøsitet, som plager Far, han har været meget irritabel den sidste Tid og søvnløs. Huf, Gunvor, hvor det er skrækkeligt at bli

mindet om denne Verdens Plager, naar man er rigtig lykkelig. Naa, forhaabentlig er jeg inde i Byen igjen om en Dag eller to."

Gunvor mærked paa Brevet, at Tora var ængstelig. Selv begreb hun ikke noget. Hvad kunde være i Vejen? . . . At telegrafere efter Tora! . . . Saa nervøs kunde da ikke gamle Pharo være . . . at Tora skulde komme selvsamme Dag.

Hun sad endnu med Brevet i Haanden og grunded, da det ringed, og Pigen bragte hende et Kort: Michael Holm. Gunvor rejste sig og gik ud. Michael Holm stod i Entreen og bukkede: „Undskyld, Frøken Kjeld . . . faar jeg Lov til at tale faa Ord med Dem . . . jeg skal ikke forstyrre Dem længe."

Gunvor aabned Døren til Dagligstuen, og Michael Holm gik ind. Han saa bleg og anstrængt ud.

„Jeg gaar lige løs paa Sagen, Frøken Kjeld," sagde han, „hvorfor er Tora rejst hjem. Ved De det?"

„Hvorfor hun er rejst?" spurgte Gunvor . . . „jeg ved ikke anden Grund end den, at hun fik Bud . . . hendes Far er vist nervøs og daarlig."

Michael Holm saa skarpt paa hende.

„Ved De noget om hvorfor gamle Pharo er nervøs?"

„Nej . . . hvad skulde det være . . ."

„Har ikke Tora fortalt Dem noget?"

„Nej, hvad skulde hun fortælle? . . . Er noget hendt hjemme hos hende?"

Michael Holm svarede ikke. Han spurgte, og der var maaske uden hans Vidende noget bydende i hans Stemme:

„De ved altsaa ingenting, Frøken Kjeld?"

„Men hvad mener De? Hvad skulde jeg vide?"

Michael Holm besindede sig ligesom. Han nikkede og dækkede over:

„Nej vist . . . naar De ingenting ved . . . Jeg vidste ikke, om Tora havde sagt noget til Dem."

Nu blev Gunvor ivrig: „Er der hendt noget hjemme hos Tora?. . . Jo, naar De snakker slig, maa De vel vide noget. Jeg skulde jo have truffet Tora idag. Vi skulde have været sammen. Da jeg kom for at hente hende, var hun rejst . . . Se, her har jeg faaet dette Brev. Det laa og vented paa mig her. De maa gjærne læse det."

Michael Holm læste det igjennem. Saa blev han pludselig den korrekte Herre. Han smilte høfligt, mumled, at Frøken Kjeld jo ikke

vidste noget, at der vist laa et Brev fra Tora og vented ham hjemme. Han maatte hjem og se efter.

Hans kolde Brutalitet, som for et Øjeblik siden var fremme, skjulte sig nu. Han smilte og Øjnene fik noget venligt ved sig . . . „Han lyver, han lyver," tænkte Gunvor. „Se, hvor han lyver ustandseligt med alt, hvad han har."

Han sagde Farvel: „Undskyld min Paatrængenhed, Frøken Kjeld," sluttede han. „He, De er jo Toras bedste Veninde . . . jeg troed et Øjeblik, Tora havde sagt Dem noget . . . ialfald antydet. Jeg maa takke Dem. Tør jeg bede Dem bringe Deres Fru Moder min Hilsen."

Han gik hurtigt . . . Gunvor stod tilbage. Hun rysted paa Hovedet.

„Han var vist igrunden rasende," tænkte hun, . . . „jeg begynder at tro, noget svært er paa Færde."

Næste Dag traf hun Einar Henning. Hun raabte strax til ham: „Ved Du noget Einar? . . . om noget er hendt hjemme hos Tora . . . For Tora er rejst hjem, og igaar kom Michael Holm op til mig og spurgte om jeg vidste noget. Han var vist svært optaget af, om noget kunde være hendt."

Han svarede alvorlig: „Aa jo, jeg ved da noget. Igaar var Rygterne ude. I Dag ved man det sikkert. Gamle Pharo er ødelagt. Fallit i Bund og Grund."

Gunvor misted rent Mælet; omsider fik hun frem:

„Er Halvor Pharo fallit?"

„Ja . . . Halvor Pharo er fallit. Det høres underligt ud. Lyn fra klar Himmel . . . Halvor Pharo fattigere end han der!"

Han peged paa en gammel, fillet Tigger, som stod ynkelig og halvsov paa et Gadehjørne.

Einar snakked videre. Han fortalte mange Ting, som han havde hørt oppe i Departementet . . . Rygter gik jo hele Byen omkring . . . En af Historierne skulde Gunvor høre, for den var morsom: Alt for et halvt Aar siden var Katastrofen forudsagt af en halvgal Kontorist hos Pharo . . . Bessesen hed han. Ja, Folk sagde han var halvgal, men han maatte alligevel være klogere end alle Byens Bankchefer og Bankierer og Advokater og Grosserere tilsammen. Denne Bessesen var en ganske forskrækkelig gjerrig Fyr. Han tjente jo ikke mange Skillinger, men hver evige Maaned satte han lidt i Banken . . . Det vil sige: i mange Aar satte han dem i

Pharos Forretning; men en vakker Dag tog han dem ud og bar dem bort i Banken. Og siden, somsagt, hver evige Maaned kom han med sine Spareskillinger til denne Bank. Saa siger en Dag Bankkassereren til ham . . . saa'n for Spøg: „Hvorfor sætter De ikke heller Deres Penge i Halvor Pharos Forretning, Bessesen?" Men da gav den gamle Fyr sig til at le . . . og han lo ganske ugenert: „He, he, nej De skal ha' mange Tak . . . I den Forretning sætter jeg ikke mine Penge . . . aa, nej, De skal ha' mange Tak!" Kassereren blev ganske forbløffet . . . „Hvad er det for Sprog, De fører, Bessesen. De er nok endda galere, end De ser ud til." „Aa nej," svared Gamlen, „aa nej, jeg er ikke saa værst gal. Aa nej, der er Folk som er galere end jeg ja . . ." Og saa havde Bessesen sjokket afsted . . . Naa, men Bankkassereren kjendte Fabrikejer Pharo personlig, og han traf ham netop samme Dag paa Gaden. „Hør, Hr. Fabrikejer," sagde han under Samtalen, „hvad er det for et besynderligt Menneske, De har paa Deres Kontor, Bessesen hedder han vist." „Naa, gamle Bessesen . . . aa, han er saamæn ikke saa dum . . . en klog, gammel Rotte, forsikrer jeg Dem . . . hvorfor spørger De om ham?" — „Jo, det skal jeg sige Dem

. . . Det er ligefrem min Pligt at fortælle Dem det, Hr. Fabrikejer . . ." Naa, saa slog han Historien lukt ned i gamle Pharo! Og Pharo blev bleg. „Han maa være gal," mumled han bare, „han maa jo være gal." „Ja, De kan selvfølgelig ikke bruge den Mand paa Deres Kontor mere, Hr. Fabrikejer." „Selvfølgelig ikke, han skal væk." Og saa havde gamle Pharo rettet sig og hilst fornemt: „Maa jeg takke Dem for Underretningen, Hr. Bankkasserer, Adjø!" „Ja, Hr. Fabrikejer . . . jeg haaber ikke De synes, at jeg forebragte Dem Historien paa en udelikat Maade . . . Jeg fandt jo . . ." Men gamle Pharo afbrød ham: „Enhver har sin Façon . . . maa jeg somsagt takke Dem for Underretningen — Adjø!" Og gamle Pharo spankede afgaarde, stoltelig som en Grande.

Men Bankkasserer Morten Mortensen gik længe den Dag og grunded. Han havde kanske selv haft en Anelse . . . han er igrunden en ful Bonderæv . . . og han havde nok haft en Hensigt med at drive gamle Pharo Historien lukt i Synet . . . en Hensigt med sin Façon altsaa . . . Og kanske han husked, hvad Pharo havde kaldt Bessesen for: en klog gammel Rotte . . . Rotterne, ved Du, er jo altid de første, som mærker om Skuden synker.

Og saa hendte det pudsigt nok en Kveld et Par Uger efter, at Kasserer Mortensen skulde hjem, og han saa en Fyr sjokke samme Vej. Jovist, det var Kontorist Bessesen. „Naa er det Dem, Bessesen, bor De paa disse Kanter?“ Aa ja, han gjorde det. „Jeg vil forresten sige Dem, Bessesen, at jeg samme Dag fortalte Fabrikejer Pharo, hvor uvornt De snakked den Dag i Banken.“ Aa ja, Bessesen vidste det nok. „De skal vel væk nu . . . eller er De væk alt?“ Men da klukked det dybt indvendig hos den gamle Fyr. „Aa nej,“ sagde han, „jeg er ikke væk, De! Ikke rigtig væk endnu, nej! Adjøs, Hr. Bankkasserer, jeg skal her ind, jeg.“

Naa, hvad nu Morten Mortensen ellers tænkte, ved jeg ikke. Men han gjorde det usædvanlige, at han skrev til Firma Halvor Pharo & Co., at Banken ønsked at se Forretningens Bøger, før den gav Firmaet yderligere Laan. Se, sligt er jo mildest talt en streng Forholdsregel. Og Du kan tro, gamle Pharo svarede. Han forlangte, at Banken skulde gøre hans Firma skriftlig Afbigt. Ellers betragted han al Forbindelse med Banken brudt og maatte eventuelt bede om Opgjør.

Der blev et svare Opstuds i Banken. Morten Mortensen havde her handlet ganske paa egen

Haand! Han var jo en Satans dygtig Mand, samme Mortensen, men nu blev han drøj! Direktionen rasede og forlangte, at Mortensen skulde enten skrive Undskyldning eller saa Afsked! Direktionen fordred desuden klare Grunde af Mortensen: hvorfor indlod han sig paa at fornærme Firma Pharo & Co.

Men Mortensen var stædig. Han vidste, hvad han vidste, sagde han, men kunde vanskelig forklare noget eller give klare Grunde. Han vilde ikke skrive nogen Undskyldning. Han vilde derfor gaa. Og han gik. Med forsigtig sammenkneben Mund. Sagde ikke et Ord . . .

Og nu ligger Halvor Pharo & Co. der . . . pladask . . . Og Banken lider svære Tab! For netop den trak Pharo svært paa den sidste Tid. Den havde jo gjort ham sin Undskyldning, he, nu kunde den ikke godt sige andet end: „værsgod“ . . . Naa han trækker nok andre med sig ogsaa.“

„Det var da skrækkeligt,“ sagde Gunvor hen for sig. „Og Tora! stakkars Tora!“

„Javist . . . det blir ikke godt for hende nu . . . Og slig Streg i Regningen for Michael. Ja, slig Streg i Regningen for ham! Han troede jo, han skulde faa Millionen eller deromkring . . . kanske mere . . . Og nu . . .“

„Han faar begynde at arbejde,“ sagde

Gunvor, „rigtig for Alvor faar han begynde . . . Dette kan jo ikke gaa."

„Arbejde? han?" Einar trak smilende Øjenbrynene i Vejret. „Hvad skulde han arbejde med? Aa nej, han er ingen Arbejder.

. . . Han er en klog Fyr paa sin Vis: han er en stor Charmeur, elskværdig mod dem han finder for godt at være elskværdig mod . . . ellers overlegen og kold som Pokker. Han er en Slags Spekulant i Livet, prøver paa at vinde det store Lod, faa ud af det, hvad han vilde ha' ud af det . . . Men ofre noget af sin Bekvemhed for en anden, selv om han paa en Maade holder af denne anden — nej, det tror jeg ikke, han indlader sig paa. Kortsagt: Festfyr forstaar Du . . . holder først af alt af at brilliere, holder derfor af Rigdom, Selskabelighed, Heste, Kvinder . . . Leve midt i det Skum, som perler ovenpaa Livet i en stor By . . . det er Michael Holm."

Gunvor svarede utaalmodig:

„Ja vel det er godt nok altsammen. Men nu maa han jo arbejde, Einar!"

Einar Henning trak paa Skulderen.

„Maa han arbejde? Aa, jeg tror neppe han finder det Umagen værd. Husk paa, om jeg nu sidder deroppe i mit Departement og slider. Jeg har mine Planer. Jeg vil frem paa

min Vej. Men Michael er ikke ærgjærrig paa den Maade. Han vil som sagt nyde Livet, som det ligger der . . . helst uden nogen større Anstrængelse . . . Nej, nej, nej, det kan vist ikke gaa med ham og Tora nu. Det maa vist bli Slut der."

Gunvor raabte: „Men Einar! Du mener da vel ikke, at han gaar fra Tora?"

Einar Henning saa rolig paa Gunvor og nikked paa Hovedet:

„Jo, kjære Gunvor. Det har jeg ikke et Øjeblik været i Tvivl om."

„Aa, men sligt maa Du ikke sige, Einar! . . . Ialfald ikke paa den Maner. Som om det skulde være den naturligste Sag af Verden. For det kan alligevel ikke være muligt."

„Aa, kjære Dig!" Han trykked hendes Arm og fletted sin Haand i hendes. „Om Du havde været rig og blev fattig — jeg vilde aldrig gaaet fra Dig for sligt. Men tænk paa Michael! Tænk Dig ham som flittig, stræbsom Mand med Pligter her og Pligter der. Nej, han har aldrig lagt Skjul paa sine Hensigter. Det maa vel Tora ha' forstaaet."

„Hun har aldrig forstaaet det, og hun vil selvfølgelig aldrig forstaa det, Einar! Jeg haaber, Du ikke faar Ret . . . Lad os nu ikke snakke mere om dette, Du. Vil Du følge

mig hjem, Einar. Jeg er saa underlig træt efter alt dette med Tora."

Einar Henning fulgte hende hjem, de prøved paa at snakke sammen som før; men noget var i Vejen idag . . .

Einar fulgte hende som ellers ind et Nu, og han greb hende om hendes Hoved, saa han havde al hendes tunge Haarfylde mellem sine Hænder, og han kyssede hende hedt og længe. Og hun gjengjældte hans Kys, glemte et Øjeblik alt.

Men lidt senere sad hun og var bedrøvet. Hun var bedrøvet for Toras Skyld. Men ogsaa for sin egen Skyld. Einar havde gjort hende bedrøvet. Hun likte ikke hans Maade at snakke paa idag. Hun taalte den rent ud sagt ikke! Nævne Michael Holms Regnemaade paa den Maade han havde nævnt den . . . som var det en ligetil Sag at eksperimentere med Mennesker paa den Maner.

Hun længtes efter Tora. Hun vilde skrive til hende. Og hun fandt frem Papir og skrev:

Kjære, kjære Tora!

Jeg hører saa meget, og jeg ved snart ikke, hvad er sandt og hvad er usandt. Jeg ved bare, at din Far og Mor altid har været saa snille mod mig, og jeg ved, at jeg er saa glad

i Dig, Tora, at jeg ikke taaler at tænke paa, at Du er bedrøvet. Aa Gud, hvor lej jeg er for din Skyld, Tora min. Jeg er kanske lejere end Du selv er, for Sagen er kanske ikke saa farlig, som jeg tror. Gid jeg snart fik se Dig og fik snakke med Dig!

Din *Gunvor*.

Der gik en Dag og to Dage. Tredje Dags Aften kom følgende Telegram:

„Kom ud til mig i Morgen. Skib Kl. 9.“

Tora.

XIII.

Gunvor var paa Bryggen i god Tid næste Morgen. Hun var saa underlig af sig. Saa bedrøvet og alligevel saa inderlig glad, fordi hun skulde se Tora igjen og holde hende fast ind mod sig.

Den lille Dampbaad ulede og ringede, før den stod udover. Den satte lange, hvide Furer i det mørkeblaa, stille Vand. Kristianiafjorden laa der med den tidlige Septembers klare Lys over sig. En gjennemsigtig Dis saaes langt derude. Hvide og røde Villaer saaes hist og her bag Haver eller paa fremspringende Odder . . .

En og anden Baad kom roende eller sejlende indover . . . En svær Damper kom tæt fordi dem, saa Bølgerne fra den fik den lille Fjorddampbaad til at rulle . . .

Skruen slog i næsten to Timer, før de var udenfor Halvor Pharos Villa. Paa Bryggen

stod en af Pharos Tjenestepiger og vented Gunvor. „Goddag . . . det er nok Frøken Kjeld,“ sagde hun stille. „Vil Frøkenen være saa snil at følge mig. Frøken Pharo kunde ikke komme og hente selv. Det skulde jeg hilse og sige. Men om Frøkenen vilde følge mig . . .“

Gunvor fulgte Pigen . . . „Hvordan har Frøken Pharo det?“ spurgte hun. „Aa jo . . .“ Pigen vilde ikke rigtig ud med Sproget . . .

De naaede snart Villaen. Pigen sagde: „Jeg tror Frøkenen gjærne vilde, at Frøken Kjeld skulde gaa lige op til hende. Jeg tror hun længter svært efter Frøken Kjeld.“ „Javist vil jeg gaa op til hende. Men er hun ikke i Stuen?“ „Nej,“ Pigen hvisked, „Frøken Pharo er paa Værelset sit. Hun er lidt doucemang . . . Aa ja, hun er lidt doucemang.“

Gunvor gik efter Pigen gjennem den lange Korridor. Hvor tom Villaen syntes hende i Dag. Den samme Villa som i Sommer havde været saa levende og glad.

Pigen aabned Døren til et Værelse. Gunvor gik ind. Hun stod i et lidet Kammer med nedrullede Gardiner . . .

Men henne paa en Chaiselonge saa hun nogen røre sig. Gunvor gik nærmere. Hun saa det var Tora, som laa der.

Pludselig fór de to Veninder sammen. De omfavned hinanden. Tora laa paa Chaiselongen fremdeles. Gunvor knæled med Armene om hendes Hals. Hun saa, hvor forandret Tora var. Hendes Øjne var trætte og brændende. Hendes Mund var bleg.

„Kjære Tora," prøved Gunvor sig lempelig frem, „er Du rent ulykkelig for dette."

„Aa Du," kom det stille, „alt er forbi."

Gunvor hvisked indtrængende:

„Du maa ikke sige det, Tora. Du kan jo faa det godt. Nu kan Du jo netop vise, hvad Du nævnte for din Far, at Du og Michael kan hjelpe hinanden."

Tora sagde ikke et Ord. Hun laa stille. Hendes lange hvide Haand strøg langsomt Gunvors. Og de store, blanke Øjne stirred hen for sig. Saa rysted hun paa Hovedet, men sagde fremdeles ingenting. Gunvor undredes paa, hvor hjelpeløs hun var: Ligge saa stille hen. Og i dette mørke Kammer med de nedrullede Gardiner. Stænge sig inde fra Blomster og Sol. Fra hele den dejlige Høstdag med tindrende Luft.

Hun brød pludselig ud:

„Du maa ikke ligge her i Mørke, Tora! Staa heller op, kjære, saa skal vi gaa en Tur i Haven. Solen skinner saa dejligt."

Tora Pharo saa et Øjeblik mod Ruden, hvor en fin, skarp Stribe Lys faldt blændende ind og vidnede om vældigt Solskin derudenfor. Og pludselig tog en stærk Graad hende. Hun kasted sig paa sit Ansigt og gjemte sine Øjne . . . Denne hendes Graad var saar at se. Den gjennemrysted hele hendes Legeme som Krampe.

„Aa, ingenting mere, ingenting mere!" stønned hun frem. „Ikke Solen mere. Jeg vil bare sidde her og vente paa, at alt er slut."

Gunvor blev rent bange. Hun kunde ikke gjøre noget her. Hun blev siddende og klappe Veninden: „Hvad er det, Tora? Din Far kan vel komme sig op igjen."

Tora rysted paa Hovedet og tied et Nu.

„Aa Far, stakkar . . ." hvisked hun stille.

Hun tilføjed roligere:

„Du kan ligesaagodt høre det, Gunvor . . . Michael . . . alt er slut mellem os."

Gunvor blev siddende et Nu. Saa spurgte hun stærkt:

„Hvordan slut? Har han sagt fra?"

Tora svared stille som før:

„Han skrev et Brev . . . som var sligt . . . at jeg sagde fra."

„Sagde Du fra?"

„Ja, jeg gjorde. Hans Brev gjorde mig saa

ondt. Det var saa ubegribeligt, at han skrev det til mig. Det var saa anderledes end alt, hvad han havde sagt og skrevet før. Og saa skrev jeg tilbage, hvad jeg mente. Jeg skrev saa vidt stolt, jeg kunde."

„Svared han saa."

„Ja . . . han svared . . . Og nu ved jeg altsaa . . . at alt er forbi . . .

Men det værste er," tilføjed hun hviskende, „jeg ved ikke, om jeg kan bære det . . ."

Hun greb Gunvors Hænder.

„Aa lad mig holde Dig i begge Hænderne, Gunvor. Du er saa god og stærk. Jeg skal prøve paa ikke at graate mere. Aa Gud, Gunvor, se der, slig Solen skinner derude, som Du sagde. Jeg kan se den gjennem Sprækken der. Slig skinned den forleden, da Michael kom herud. Han kom for at faa vide alt, sagde han. Ja, han fik vide alt. Jeg syntes naturligvis det var trist og sørgeligt, men jeg syntes ikke det var saa rent forfærdeligt. Men jeg saa, at der var noget underligt ved ham . . . noget stivnet. Og saa gjorde jeg mig dobbelt kjæk, og jeg sagde: „Alt dette er jo ondt. Men nu faar vi hjelpe hinanden, Michael! Du maa endelig ta' imod den Posten som blev tilbudt Dig . . . den ved det nye Teglværket, Du snakked om. Du faar ta'

den, Michael, selv om den ikke gir saa svært meget af sig. Og saa gifter vi os strax Du! Og blir vi ikke saa superfine just med Selskaber og Ekvipager og alt det, Du har snakket om, saa blir vi unge og modige, hvad Michael? ... og uhyre forelskede Du! Og Du skal se, at jeg skal gjøre noget ud af min Musik ... aa, en hel Geschæft, Michael! Du kan tro, at mange vil gaa og lære hos den Frøken Pharo, som var saa rig og fin. Aa Gud, Michael," sagde jeg tilslut, „naar vi er sammen, hvad? ... om vi skal ha' faa eller mange Værelser, og om vi skal gaa dyrt eller billigt klædt, hvad betyder det? Du skal se, at Du skal faa mig dejlig alligevel, Michael! Og naar vi er fornuftige og stræver, saa kan vi nok tjene Penge ... Og Du kan faa baade Traverhest og Ridehest. Du er jo flink i Grunden ... og Du har jo gode Forbindelser."

Tora standsede. Hun var nu ganske rolig. Blot af og til gik der et lidet Ryk gjennem hende fra Krampegraaden nylig.

„Naa, jeg kunde ha' sparet mig al min Snak," vedblev hun, „og havde jeg vidst, hvad jeg nu ved, saa havde jeg ikke snakket ... Jeg har været saa dum, saa dum, Gunvor ... aa, jeg har troet saa meget dumt, lader det til. Men nu er jeg ikke dum mere. Nu

har han saamæn „gjort sin Pligt“, som han skriver og „forklaret mig Situationen“. . . . Han skriver en Mængde, som i Grunden siger ingenting andet end at han godt kan undvære mig.“

Gunvor sagde:

„Men naar Du nu rigtig tænker Dig om, Tora. Tror Du saa ikke, at Du ogsaa kan undvære ham?“

Tora Pharo tænkte sig et Øjeblik om. Noget som et Gys greb hende.

„Gud, Gunvor ... Jeg tør ikke tænke paa det. Aldrig se Michael mere? Aa, naar jeg tænker paa det, kjender jeg det, som om jeg skal dø, Gunvor . . . ialfald jeg som sidder her ... kanske vaagne op igjen som gammel Kone, hvem ved? ...“ Hun skuttede sig lidt, som om hun frøs: „Det er vist alligevel kjøligt i Dag, er det ikke? Aa, denne Sommer Du, denne lange, lange Sommer. Aa, jeg elsked ham saa hedt, Du! Og jeg gjør det endnu. Det gaar sødt gjennem mig, naar jeg lukker Øjnene og tænker paa ham . . . Aa, hans Stemme Du! Og hans Smil og hans Øjne! og hele ham! Han skulde været min. I Livet Du! I Rigdom. Eller i et bitte lidet Kammer. Aa, Guld over alle Vægge, naar han holdt mig fast hos sig ... Kjære Gunvor,

jeg er vist elendig svag ... jeg siger ingenting mere ... Du er saa stærk ... Du faar være hos mig, Gunvor ... Du faar ikke gaa saa snart."

„Jeg vil bli' hos Dig i Nat, Tora. Mor ved, hvor jeg er, og hun venter mig neppe. Vi kan bli sammen i hele Dag."

„Ja, lad os det, Du. Far og Mor er jo fortvivlede, de ogsaa. Saa jeg er i grunden ganske alene."

„Men saa skal Du love mig en Ting, Tora, Du skal staa op og gjøre Dig i Stand. Saa gaar vi en lang Tur. Den kan Du tro vil kvikke Dig."

Det kom nølende:

„Ja, ja, da. Lad os gaa en Tur sammen. Naar Du er med, vil jeg prøve."

Tora rejste sig for at gjøre sig i Stand...

Gunvor gik hen til Vinduet, trak Gardinerne fra og rullede op. Hele Dagen stod ind i det lille Kammer.

De blændedes begge et Nu af det ubændige Lys. Men Tora tog villig fat, ordnede sit Haar og vasked sine Øjne med koldt Vand og en let Essens. Hun var snart færdig.

Der bankedes paa Døren. Fru Pharo kom ind. Hun hilste hjertelig paa Gunvor: „Tak fordi De kom, kjære Gunvor Kjeld!" og hun

kyssed Tora. Efter hende kom en Pige bærende et Bræt, paa hvilket en let Frokost stod. Fru Pharo spurgte: „Vil Du gaa lidt ud, Tora? Det var jo morsomt. Det har sandelig De Fortjenesten af, Gunvor. Men spis nu lidt først. Spis nu begge to.“

Gunvor havde Appetit. Hun havde ikke spist stort idag, blot nogle Stykker Brød, før hun rejste. Hun spiste en god Del. Tora prøved ogsaa at spise, men det gik daarligt, endda Gunvor tigged og bad hende.

Lidt efter gik de to Veninder ud sammen. Der var slig høj, fin Luft; den stod perlende og kjølig til langt deroppe. Haven var stor og vakker og med Stænk af fjern Høstsol. I det runde Bed i Midten stod der gule Ildliljer, og paa Muren flammede Vildvinens dybrøde Farvepragt, og længere nede i Haven stod et helt Bed af Roser, der døde.

Tora stod pludselig stille. Hun indaanded Luften i lange Drag. Et sygeligt Smil, fuldt af Feber og Smægten, kom i hendes Øjne og om hendes Mund. Hun hvisked frem: „Ved Du hvad jeg tænker paa, Gunvor . . . Jeg tænker paa hvad Michael sagde for en Uge siden. Da begyndte disse forunderlige Høstdage . . . „Champagne i en høj Skaal,“ kaldte han dem . . . Kanske Du ikke synes det er

saa godt, naar jeg siger det. Men slig som netop han sagde det! Aa, Gunvor, Du synes jeg er skrækkelig svag. Men Du maa lade mig snakke om ham . . . Det lindrer, det lindrer. Jeg skal nok tie snart, skal Du se."

De gik i Haven endnu en Stund. „Saa gaar vi ud paa Vejen," sagde Gunvor. Og de gik ud paa Vejen . . . hvor Birketræerne stod, forvandlende den gamle Vej til en lys Allé. Saa fine og hvide stod disse Birketræer. Deres Løv var begyndt at blive tyndt. En og anden Kvist var blodrød. De vifted og vifted, de tusind smaa Blade. Luften sildred gjennem dette lette Løv.

De to unge Kvinder gik længe her. De snakked ikke meget sammen nu. Erindringen kom maaske til dem. Om tidligere Dage, da de gik her. Da Tora var glad for Dagen, som var, og dog længted overmodig efter næste Dag. Da hun pludselig kunde synge Strofer af en eller anden Sang, som hun fyldte med sin Glæde. Medens hendes Hænder favned den lyse Luft, og hendes Øjne lukked sig, og medens hendes Læber smilte. Hvor havde Tora været dejlig da . . .

Nu snakked hun noget om at modtage en Indbydelse fra en Tante, en Sorenskriverfrue paa Landet. Hun var meget snil, var Tanten,

men hvad i al Verden? paa Landet? Skulde hun bo paa Landet? Tora begreb ikke Grunden; men Landet var hende uudholdeligt. Hnn kunde ikke bo der. Hun maatte være i Byen. Hun havde prøvet paa det nogle Gange; men det var fælt. Om Sommeren kunde det endda gaa an; men nu mod Vinteren! Sidde inde otte Dage i Træk og se paa, at det regned, og siden sidde inde endda længer Tid og se paa, at det sneed. „Ak, gak saa hen og grav min Grav“, som det stod i Salmen.

„Nej, Du!“ satte hun vildt i. „Jeg tror næsten heller, jeg rejser til Paris og Rivieraen og elsker Gutten min! . . . Hvad, Gunvor, siger Du ikke ogsaa det? . . . Tror Du ikke det kunde være næsten ligesaa morsomt.“

Saa kom en voldsom Graad over hende. Hun blev saa hjelpeløs med et.

„Dette gaar ikke godt, Gunvor . . . Jeg mærker paa alting, at dette gaar aldrig godt. Nej, lad mig graate ud; her ser ingen det . . . Kan vi ikke sidde og hvile lidt . . . paa den Stenen . . . saa skal jeg snart bli snil igjen.“

De satte sig paa Stenen. Gunvor holdt Tora om hendes Liv. Hun græd en Stund,

klynked nu og da, mens hun græd . . . Det lød som et Barns Sorg:

„Aa nej, jeg behøver saamæn ikke Paris eller noget paa de Kanter . . . Bare jeg var hos ham . . . gjærne Landet ogsaa da . . . Aa, kanske det Brevet, jeg først sendte ham, ikke var, som det skulde. Tror Du ikke alligevel han vil beholde mig, Gunvor, tror Du ikke alligevel han vil ha' mig? . . . bare en Stund, Du . . . saa kan han jo heller gaa kanske . . . men bare ikke nu strax . . . nej, nej, det gjør altfor ondt . . . Aa Gud, bare en Stund!“

Gunvor kunde ingenting sige. Hun var saa uendelig bedrøvet for Toras Skyld. Hun blev siddende og klappe hende. Og Tora læned sig til Gunvor som til en Mor.

„Gud, hvor Du er snil mod mig idag, Gunvor min,“ hvisked hun, „jeg troed nok, Du var snil, men dette er mere, end jeg kunde tænke. Tænk, jeg ber Dig, om Du vil komme ud, og saa kommer Du til den værste Sørgelighed, og alligevel er Du bare snil.“

Gunvor svared kjækt:

„Aa slig Snak, Tora! Du kan da nok forstaa, jeg vil gjærne gjøre det saa godt, jeg kan. Men bare jeg gjør Dig godt ved at gaa

og snakke med Dig. Du blir kanske mindet om alt fra før da. Og det gjør ondt for Dig."

Tora blev meget ivrig:

„Aa ja . . . men det er meget bedre end at gaa alene og sørge . . . aa, ingen Sammenligning! Det gjør nok ondt at snakke om dengang, men det lindrer alligevel saa godt. Nej før Du kom . . . jeg var død, kjære, taalte ikke at se Lyset . . . grov mig bort med Ansigtet i Hænderne . . . Men nu lever jeg da . . . snakker, graater . . . aa det er alligevel mange Gange bedre . . ."

De sad der endnu, men det trak fra Moen.

Der laa nemlig en Mo mod Nord. Derfra kom ved Sommertider Aftenens Kjølighed. Derfra kom de første kolde Pust om Høsten. Nu trak det derfra. Trækket var ikke koldt, thi Solen skinned og det var midt paa Dagen. Men Gunvor tog det som Paaskud til at komme afsted.

„Det er bedst, vi rejser os, Tora. Det blir koldt Du."

Tora rejste sig og de gik hjemover. De naaede omsider Villaen . . .

Det blev en vanskelig Dag for Gunvor. Hun saa jo, at Tora gjorde sit bedste for at holde sig oppe, og hun gjorde sig selv stærk og tapper for at holde Tora oppe; men hun led selv ved det hele.

Kort før Middagstid kom Fru Pharo hen til hende:

„Jeg tror, Tora har godt af, at De er her, Gunvor. Det er bedst, hun faar snakke med Dem hele Tiden. Hun har jo alligevel mere at snakke med Dem om end med os gamle. Jeg la'r Middagen servere paa hendes Værelse."

„Men kjære Fru Pharo," indvendte Gunvor, „det er jo saameget Bryderi. Og vi har jo ikke noget særligt at snakke om."

„Aa nej, men Ungdom snakker lettest med Ungdom. Og De kjender jo saa godt alt dette fra den senere Tid. Og . . ." hun smilede, „jeg skal nok forsøge at skaffe lidt god Mad . . . De skal faa Unghøne, og saa skal De drikke et sidste Glas god Vin her, Gunvor! Vi har endda nogle Flasker i Behold . . . Naar de er forbi, kommer der vist ingen nye."

Tora kom netop til og hørte, hvad det gjaldt. Hun blaffed et Nu op lig det matte Lys, naar en Draabe Olje falder paa dets Væge. „Ja, lad mig spise Middag med Gunvor i Dag," sagde hun. „Dig og Far har jeg jo hver Dag . . . men det er ikke godt at vide, naar jeg ser Gunvor igjen . . . Jeg vil hjelpe til og pynte, Mor."

Og med en sær Iver gik Tora ned i Haven

og hented en Mængde Blomster, Ildliljer og Roser og Vinløv. Gunvor vilde blive med og gjøre sit. Men Tora bad hende vente til alt var færdigt. Og flere og flere Blomster hented hun: stive Asters i alskens Farver ligefra sortviolet til falmet Purpur, endog nogle brandrøde Georginer tog hun med, og en stor Solsikke . . .

Da Gunvor kom op en Stund senere, var den lille Stue prydet paa det vidunderligste. Det skinned af Gult, det svulmed af Rødt. Rundt alle Vægge og over Bordet med den snehvide Dug slynged Blomster og Løv sig paa Kryds og Tværs. Selv den blanke Vinkaraffel var omvundet med Roser og Vinløv . . .

Tora stod og vented ved Bordet. Noget barnligt forventningsfuldt laa i dette Nu i hendes Mine og dækked over Sorgen. Hun forlangte tydelig nok Hyldest for sit Værk. Og Gunvor roste det af Hjertens Grund: Hun havde ikke seet noget saa vakkert før!

„Det er pent, Gunvor," svared Tora sagte. „Se herfra Du! . . . Nu begynder Solen at naa ind. Da vil den forgylde alt. Men Vinduet maa op, saa hele Luften kan komme ind."

Og hun gik hen og aabned Vinduet, saa

den kjølige, blaa Luft stod ind som svag Strøm.

De satte sig og spiste Suppen. Tora skjænkede Vin i Glassene. Den var rød og tung. De klinkede og drak. Tora smaldt med Tungen. „Mor har gi't os af den gamle Pommard," sagde hun. „Kjære Mor, hun ved, hvad jeg liker."

De spiste mere, og de drak af den gode Vin. Gunvor var saamæn ingen Kjender, men hun syntes den smagte udmærket.

Tora kvikked op. Hun mored sig over Unghønen, som hun selv skar sønder. „Nej, nej, saa fed hun er," lo hun, „nej slig syndig liden Krop hun maa ha' været. Hun maa simpelthen ha' ædt op Maden for de andre. Har Du set paa Mage, Gunvor."

„Men det er jo bare godt," lo Gunvor.

„Ja vist er det godt. Men den er ligefrem uskikkelig fed, er den. Slig Gourmand den vist har været. Ja, nu skal den selv ædes, Stakkar . . . Se her, Gunvor Mor! her har Du et dejligt Bryststykke . . . og se her et Magen til mig."

Solen naaede helt ind til de to Veninder. Værelset blev efterhaanden straalende lyst. Og uafladelig stod den kjølige Luftning ind gjennem Vinduet. Tora snakked mere. Hun

var tydeligvis en kjæk Pige nu. Og Gunvor fortalte Historier. Blandt andet en munter Historie, hun nylig havde læst, om en Mand, som havde sovet af i en Dragkiste, og som vaagned om Natten og troed, de havde begravet ham ... en temmelig umulig Historie, som de dog lo svært af begge to.

Maden og Vinen havde givet Toras Kinder Rødme, og hendes Øjne havde stærk Glans. Hun spiste saamæn godt, og hun drak endnu et Glas Burgunder. Efter den smeldfede Høne kom en Vaffelkage med Syltetøj, og saa var Middagen slut. Som Tora sagde: „Du faar saamæn ikke flere Retter, Gunvor.“

De rejste sig fra Bordet. Som ved et Tilfælde gik Tora hen til Vinduet, og Gunvor fulgte. De saa udover Haven . . . og udover videre . . . forbi Vejen med Birketræerne . . . de saa langt bort mod fjerne Aaser og Skoge.

„Det er underligt nok,“ sagde Tora, „jeg har i Grunden aldrig likt at bo herude. Men nu da vi vel snart skal væk . . . nu synes jeg, at jeg paa en Maade holder af Huset og Haven og altsammen.“ Hun vaklede lidt med Hovedet: „Tænk, jeg tror, jeg er søvnig nu. Jeg har forresten ikke sovet videre de sidste Nætter, saa det jo ikke er saa under-

ligt . . . Jeg skulde næsten ha' Lyst til at sove lidt nu . . . bare lidt."

„Du skulde ikke sove nu, Tora. Vent heller en Stund og læg Dig tidlig."

„Ja, kanske det er bedst."

En Stund efter kom Pigen med Kaffen. De drak den. Derpaa gik de endnu lidt omkring i Haven . . .

Tora var ikke saa snaksom længer. Tidt tog Gunvor hende om hendes Liv. Hun syntes Tora gik der som slig en enslig Fugl. Uforklarligt næsten. Paa et Vis var hun jo Tora Pharo, paa et andet Vis ikke . . .

Henimod Aften blev hun endnu mere stille. Naar Gunvor spurgte hende, svarede hun rolig, og af og til smilte hun, naar Gunvor sagde noget muntert. Men det var alligevel som en stor Døs mere og mere tog hende fangen.

Pludselig standsed hun og rysted paa Hovedet og saa hjelpeløs paa Veninden.

„Hu, nu er den vonde Sorg over mig igjen," sagde hun som i Angst. „Den som jeg ikke kan bære . . . den som var over mig, før Du kom . . . naar jeg synes at altsammen ikke nytter til nogen Verdens Ting. Jeg vil lægge mig ned her . . . eller lad mig komme ind . . . lad mig putte mig væk . . .

jeg har sandelig stridt saa imod den sidste Timen. Men nej, det gaar ikke . . . lad mig komme ind, Gunvor!“

Gunvor fik hende ind og op paa hendes Kammer. Hun vilde til Sengs. Hun kuldskede. Gunvor hjalp hende i Seng og sad hos hende. Holdt hende en lang Stund helt omfavnet, lagde sin Mund til hendes Kind og sin Arm under hendes Nakke. I Begyndelsen var Kuldegyset der endnu; men lidt efter lidt gav det sig. Og endelig lytted Gunvor: nu sov hun! nu sov hun! Og hun sov vist tungt og godt. Hendes Aandedrag var saa jevnt.

Gunvor rejste sig. I Mørkningen saa hun endnu alle Blomsterne, som Tora havde prydet med. Naar disse visned, vilde de ikke være gode at have i Stuen. Saa tog hun dem og lagde dem i Dynge. Og hun syntes, det var, som tog hun ned ved disse Blomster Toras sidste Opblussen — ved disse Blomster, der skulde kastes bort og blive Støv.

Hun bar dem ud i Haven og lagde dem nænsomt ned i et aabent Hjørne, hvor de endnu en Nat vilde faa Dug at drikke.

Da hun vilde gaa ind igjen, saa hun en Mand rejse sig fra en Havebænk et Stykke borte. Han kom helt hen til Gunvor og hilste. Det var gamle Pharo. Han saa temmelig

affældig ud. De sylspidse Knebelsbarter, han før gik om med, var sunkne. Han ligner en gammel Kineser, tænkte Gunvor.

„God Aften, Frøken Kjeld! Jeg er kommen hjem for en Time siden fra en liden Rejse. Jeg hører, at De drager Omsorg for Tora. Maa jeg takke Dem meget!"

Han gjorde en let Gestus med sin ene Haand og vedblev:

„Ja, ja . . . jeg havde jo en Anelse om dette den hele Tid, Frøken Kjeld. At Michael Holm bare var at stole paa i gode Dage. Derfor stred jeg imod dengang. Naa, Tora forsikred mig jo, at hendes Michael var en fortræffelig og stolt Natur . . . Ja, ja, nu faar vi se, tænkte jeg."

Han kræmtede lidt og vedblev:

„Jeg burde maaske have underrettet dem begge om, hvordan Sagerne stod. Saa havde den ulykkelige Følelse ikke faaet Tid til saa ganske at bemægtige sig min Datter, for da havde han vel nok trukket sig tilbage. Men, hm, da havde jeg jo maattet udlevere mig selv . . . og dengang havde jeg endnu et lidet Haab om, at Vanskelighederne skulde klares."

De var naaet Indgangen. Her standsed han og vedblev:

„Jeg skal sige Dem en Ting, Frøken Kjeld.

Vi Forretningsmænd bør jo være strenge Navigatører. Men det Tilfælde kan indtræffe, at det er meget fristende at sejle paa Skjøn. Og er man genial Skipper fra Vorherres Haand, kan det nok gjøres med stor Fordel. Nuvel, jeg var ikke flink nok Skipper . . . jeg sejlede min Skude lukt ind i en Cyklon, desværre."

Den gamle Handelsherre stod et Nu og grundede. Saa gik han hen og plukkede med nervøse Fingre et Par sene Roser af. Og han bukkede dybt og gav dem til Gunvor. Og han gjorde nok en Gestus, og den lidt zirlige Stemme lød varmere end ellers:

„Maa jeg takke Dem endnu engang, kjære Frøken Kjeld, fordi De er god mod mit stakkels Barn!"

Gunvor fik Værelse ved Siden af Toras. Hun sov godt om Natten. Du hun vaagnede, var det ud paa Formiddagen. Hun klædte sig paa i en Fart og gik nedenunder. Hun traf Pharo og Fru Pharo. Lige efter kom Tora ind. Tora var kjækkere idag. Hun forklarede selv, at hun havde sovet godt om Natten.

Ved Frokostbordet snakkedes en Del om, hvor Tora skulde være i den nærmeste

Fremtid, mens endnu alt var i Uorden. Begge, baade Pharo og Frue, holdt paa et Besøg hos Sorenskriveren: Sorenskrivergaarden laa saa storskjønt til. Den blev kaldt „Norges Blomsterdal", saa kunde Tora selv begribe. Der var en Skog ligeved med store Træer . . . i det hele en vakker Natur . . .

„Aa, kjære Far," brød Tora ind, „jeg forstaar mig saa lidet paa Træer og Natur og sligt . . . Jeg forstaar mig bare paa Mennesker . . . Men naturligvis . . . jeg vil gjærne forsøge at bo der en Tid."

Gamle Pharo svarede bare:

„Ja, gjør Du det, Tora. Du skal faa se, det gaar nok."

Lige efter Frokosten maatte Gunvor sige Farvel. Dampskibet, som skulde føre hende tilbage til Byen, kom snart.

Tora fulgte hende ned til Bryggen. Hun begloedes ikke lidet af Folk, der kom samme Vej, og ikke mindre af dem paa Bryggen. De var næsten allesammen Omegnens Folk, som altid før, det husked Gunvor, havde hilst dybt paa Tora, rige Pharos Datter. Gunvor kunde derfor ikke undgaa at lægge Mærke til, hvad de samme Folk gjorde nu. En og anden hilste, men ligesom uvilligt. Flere gloede kjækt forbi hende med en Mine, som

var de Karer for at bære Hatten paa Hodet, naar de selv vilde. Atter andre saa til den anden Side. Hist og her hviskedes der under hovne Smil.

Tora lagde neppe Mærke til noget af dette. Hun stod med Gunvors Arm i sin og talte sagte. Nu fik hun jo prøve deroppe paa Landet. Men hun kom vist snart tilbage. Saa maatte de træffes . . .

Dampbaaden kom, ringed og lagde hastig fra igen . . . Tora nikked og vinked til Gunvor . . . Hun vinked en Gang og to Gange og gik hastig tilbage.

XIV.

Gunvor fortalte Einar Henning om Besøget hos Tora og fik vide, at Michael Holm alt havde sat ham ind i „hele Sagen“. „Sandt at sige,“ vedblev han, „den er ikke smigrende for Tora.“ „Hvad er ikke smigrende for Tora?“ spurgte Gunvor. „Aa, hele Sagen er ikke smigrende, blandt andet at hun alt første Dagen, de er sammen, lar ham kysse sig saa forskrækkeligt.“ Gunvor svarede: „Ha, ha, begynder han nu at fortælle det? Skal det være Forsvar for, hvad han siden har gjort.“ „Det var jo alligevel fort nok bestilt, Gunvor.“ Gunvor svarede: „Jeg troede, Tora var saa dejlig i dine Øjne. Hun har kanske forandret sig efter Falliten? . . . Forresten maa Du huske, at hun aldrig har lagt Skjul paa, at hun strax blev glad i Michael. Hun syntes netop det var saa dejligt, at hendes Følelse kom saa stærk uden Flirt og denslags i For-

vejen. Forresten kan Du godt vide en Ting, Einar: Du kunde ogsaa gjærne ha' kysset mig første Kveld, vi var sammen. Jeg har været sammen med Herrer i Selskaber og paa Fester mange Aftener. Jeg har alligevel aldrig kunnet tænke mig noget sligt. Men den ene Aften kjendte jeg noget andet." Hun saa paa ham med rolige Øjne: „Du kunde have kysset mig da," gjentog hun. „Mange Gange, Einar."

Einar Henning lo.

„Aa, Du er en rar en! Du siger det saa tindrende alvorligt."

„Ja det gjør jeg. For det er alvorligt, Einar. Alt dejligt er alvorligt."

Hun føjede til:

„Og lad nu Tora i Ro. Hun har den Fejl fremfor Michael, at hun har ment dette alvorligt. Og hun bøder for den. Gud ved, om hun kommer over dette."

Han gjorde en liden Vending. Hans Stemme blev forsonlig:

„Jeg er ikke enig med Michael i hele hans Methode. Det har jeg sagt før. Og i og for sig dadler jeg ikke Tora for hendes hastige Forelskelse. Jeg er meget liberal i saa Henseende. Hvor er Tora nu?"

Gunvor svarede:

„Hun er oppe hos en Slægtning . . . oppe hos en Sorenskriver paa Landet. Jeg fik Brev fra hende i Gaar, at hun var der. Hun var ikke særlig glad.“

Einar Henning svarede ikke noget paa dette . . .

Og de talte ikke mere om Tora. Gunvor vilde saa nødig høre Einar udtale sig her. Han blev da slig, som hun nødig vilde have ham.

Men en Eftermiddag kom han skyndsomst ud til hende. Han var meget ivrig, som han altid plejede at være, naar han havde noget nyt at fortælle. Det var om Tora! Han var optaget som aldrig før. „Lad mig faa snakke med Dig Gunvor . . . Det er noget med Tora!“ „Noget med Tora?“ „Ja . . . Du maa Pinedød snart holde Styr paa hende — sagt mellem os.“ „Hvad er det? hvad mener Du? Er Tora i Byen nu?“ „Om hun er i Byen? Ja dyre Død er hun i Byen, og det saa det forslaar. Ja, Du faar faa høre det . . . Og som Du vil se: Tora er fra nu af ikke passende Selskab for Dig.“ „Ikke passende Selskab for mig?“ Gunvors Stemme blev haardere. „Hvad siger Du? snak ud da, Mand! Hvad er det?“ Einar studsede lidt og saa paa hende: „Snak ud da, Mand, siger Du,

det var Pokker —" Gunvor saa paa ham: „Ja, det var Pokker, Einar, Du maa snakke ud. Jeg maa vide hvad dette er. Du kommer herop og snakker om Tora, som Du gjør . . ." „Naa ja . . . jeg kan forstaa, du er spændt . . . Tora har jo været en sød Pige . . . unægtelig . . . men rent ud sagt: dette er en kjedelig Historie. . . . Du faar altsaa høre den . . . Michael har fortalt mig den . . . kanske nok for at Du skulde faa høre den og tage Affære . . . Naa Gunvor . . . jeg har sagt det ti Gange, at jeg ikke sympatiserer med Michaels Adfærd mod Tora Pharo. Det sagde jeg ham saamæn rent ud; naa han svared som saa, at enhver kunde da forstaa, at han ikke kunde bruges til Droskehest . . . „Noget fremragende er jeg ikke," sagde han . . . „jeg faar bruge, hvad jeg har." . . . Han mente vel Glimmeret . . . Men nu? Hvad gjør Tora?" Einar saa paa hende. „Ved Du det? Nej, Du ved det ikke. For nu kommer det umulige: Tora har været hos ham!" — Gunvor hviskede bange: „Har Tora? . . . været hos Michael Holm?" „Ja . . . i hans Ungkarlelejlighed . . . Hun har tigget og bedt ham . . . Bare han vilde beholde hende."

Gunvor sad bleg og tavs og hørte paa. Han vedblev:

„Dette er i Grunden ikke morsomt at snakke med sin Forlovede om. Men det er bedst, Du faar vide det, saa kan Du jo indrette din Opførsel ligeoverfor det Kvindemenneske for Fremtiden." „Einar, vil Du tie!" „Nej, jeg tillader mig et saa vidt dristigt Ord. For hendes Optræden er for umulig. Hun har simpelthen tryglet Michael . . . Hun forlangte ikke at bli hans Kone, naar han ikke vilde det . . . nej . . . bare hun maatte være i Nærheden af ham . . . han kunde tage hende til Elskerinde, om han vilde . . . bare ikke støde hende væk."

Han standsede. Gunvor spurgte lidt efter:

„Hvad gjorde saa Michael Holm?"

„Han fik hende bort naturligvis . . . hented Vogn . . . kjørte hende til et Hotel . . . kort sagt han fik hende bort paa en pen Maade . . . Det vilde jo være meningsløst alt andet . . . og naturligvis Michael er jo ikke den, som begaar nogen Kapitaldumhed."

Gunvor sad endnu ganske stille, sagde omsider:

„Aa, min stakkars, stakkars Tora! Aa, hvor jeg holder af Dig."

„Saa, det gjør Du . . ."

„Ja, ja, Einar . . . ikke vær lumpen Du! . . . Du maa ikke! Hvad er det for Fælhed

mod Tora alt dette. Først er hun den rige Pige, og da gaar alt glat og godt. Og at hun elsker Michael saa over al Maade, saa hun tidt næsten ikke kan styre sig: aa, det er storartet, aa, hun er dejlig, hun er overlegen, hun er fin, hun er sjelden. Men nu, da hun er fattig, og hun fremdeles holder af ham . . . nu er alt anderledes . . . alt det som før var dejligt, det er nu plat umuligt. Kjære Einar, sig Du, at Michael Holm har mest Skyld her. Husk paa slig Tora engang tog hans Parti, hvor hun har holdt paa ham mod Forældrene og andre."

Einar saa ærgerlig ud.

„Hvad kan alt det hjælpe. Folk tar ikke slige Hensyn, naar de bedømmer hende. De ser kort og godt de nøgne Fakta. Og de nøgne Fakta er vonde her. Og jeg kom altsaa for at advare Dig. Du maa tage Hensyn til dit gode Navn og Rygte. Blir den Historien med Tora kjendt, er hun prostitueret for hele Byen. Og Du forstaar jo, at min Forlovede ikke maa ha' noget der at gjøre."

Gunvor gik lige hen til Einar og tog hans Haand.

„Jeg vil sige Dig en Ting, Einar. Du faar lade mig i Fred med Tora. Du maa ikke komme og snakke mere om hende. Jeg taaler

ikke at høre Dig da. Kjære Einar, for det Du føler for mig og for det jeg føler for Dig — lad mig i Fred med Tora."

Einar Henning svarede lidt heftig:

„Jeg synes, Du er naiv, kjære . . . det faar Du se at lægge af. Jeg skal sige Dig en Ting: enten faar man være i det gode Selskab eller udenfor det gode Selskab. Hvis Du vil være i det, saa faar Du tage de Hensyn, jeg nu og da har antydet . . . senest i Dag."

„Jeg tror neppe, jeg tar de Hensyn, Du vil, Einar. Du kan lige saa godt vide det nu som siden. Jeg gjør, hvad jeg synes er rigtigt."

Hun vedblev stærkere:

„Du er dum som er slig mod mig! Ja, Du er dum! Du trækker alt det gode, jeg føler for Dig, ned i alskens Smaalighed for ikke at sige noget værre. Du staar der og lyser af Bynyt om Tora, og Du sprækker næsten af gode Leveregler . . . Ja bare se paa mig. Jeg er lej af Dig i Aften. Holder Du ved paa den Maade, ved jeg ikke, hvordan alt skal gaa mellem os. Jeg er lej af Dig i Aften. Du kan gaa om Du vil . . . Gaa bare."

Han kom hende nær: „Var Du bare ikke saa vakker, naar Du staar der og lyser af Sinne . . ."

„Her er ikke tale om noget af den Slags," brød hun af. „Vi faar komme lidt mere til Klarhed over for hinanden, Einar. Det er tidt, jeg synes jeg slet ikke forstaar Dig."

Men han vilde ikke have nogen Forklaring lod det til. Han havde pludselig faaet andre Tanker. Han syntes at have glemt alt andet, end at hun var tilstede, og at han vilde eje hendes Kjærtegn. Han vidste fra før, at hans Kys og hans Blik dybt i hendes Øjne kunde tage Magten fra hende. Og han vilde tage Magten fra hende nu, skjøndt hun stred imod. Tilsidst blev han brutal.

„Hvad er det for Uvæsen? Maa jeg ikke kysse Dig? Er jeg ikke din Forlovede?"

Hun vilde endnu ikke. Hun stod der anpusten.

„Nej, det gaar ikke paa den Maade i Aften!" raabte hun, „det har gaaet længe nok slig! . . . Du kommer til mig og snakker smaaligt og snobbet, saa det suger Blod af mig. Er Du den, jeg tror Du i Grunden er, eller er Du ikke den — det vil jeg ha' vide."

Han begyndte at indrømme. Erkjendte noget, gled undaf for andet, æggede hende den hele Tid. Prøvede paa at slaa det hele hen i Galanteri og Spøg. Greb hende pludse-

lig og overmandede hende med Kys overalt. Hun følte med Uvilje, at den Sanserus, han saa let vakte hos hende, holdt paa at bemægtige sig hende. Hun mumlede, halvt trodsig, halvt afmægtig: „Dette maa ha' Slut, Einar! Du maa forstaa mig bedre." Han hvisked, medens han vildt kjærtegnede hende: „Ja, ja . . . jeg forstaar, at Du er stridig . . . Du skal tæmmes og tvinges, Gunvor!"

De var ellers dejlige, disse Øjeblikke, naar hun følte hans Styrke. Den samme Følelse kom op hos hende, som den, hun fornam, da hun første Gang saa ham staa midt i Solen, stærk og brun. Den havde at gjøre med hendes lyseste Dag.

Men idag sprængtes Trolddommen: han havde sagt saa meget, hun haded at tænke paa. Hun vred sig pludselig løs: „Du har ikke git mig klar Besked paa de Ting, vi snakked før om . . . det sidste Du sagde var, at jeg skulde tæmmes og tvinges. I de Ting vil jeg ialtfald ikke tvinges. Tror Du, vi kan være enige om at foragte al Lumpenhed og Smaalighed, hvor den saa findes? Tænk paa det til i Morgen. Jeg vil ikke have disse halve Indrømmelser idag."

Han maatte gaa.

Næste Dag fik hun et Brev, hvori han sagde mange vakre Ting. Hun følte, det var skrevet, mens han tænkte paa de Kjærtegn, han ikke fik, og som han længted efter at faa.

XV.

Et Par Dage senere sad Gunvor hjemme en Eftermiddag. Det ringed. Gunvor gik ud og aabned Døren. Tora stod udenfor. Hun saa højere ud end ellers. Maaske fordi hun stod i en fodsid Kaabe med en stor Skindkrave om. Mod denne Skindkrave saaes hendes Hoved lidet.

Gunvor trak hende ind: „Nej men Tora! er det Dig!“ Tora nikkede: „Ja, her er jeg tilbage igjen!“ Et Smil forsøgte at trænge sig frem hos hende, men blev stikkende fast som en Grimace om Munden. „Tag Kaaben af Dig, Tora. Du kan vel bli' hos mig en Stund?“ „Aa, ja . . . jeg vilde gjærne bli' hos Dig en Stund, Gunvor . . . Men ved Du, at jeg rejser i Aften?“ „Rejser Du i Aften? Hvorhen da?“ „Aa, ud i Verden Du . . . til Berlin først og fremst. Kanske længer afsted ogsaa.“ „Nej, hvad siger Du? Det er jo en Nyhed.“ „Ja saamæn, Du! . . . Alt ordnet

paa en Dags Tid . . . Det er jo denne Musikken jeg skulde rigtig gi' mig i Kast med nu da."

De satte sig i Gunvors Sofa. Tora blev ved: „Jo, ser Du . . . jeg har nogle Smaaskillinger staaende fast. Skulde først haft dem om femten Aar eller saa. Dem har jeg faat fat paa nu. Mod svært god Betaling, skjønner Du." „Hvor lang Tid kan Du saa leve af de Pengene, Tora?" Tora lo: „Aa, kommer an paa, hvor ødsel jeg er!" Der kom pludselig noget haardt over de fine Træk: „Aa, nej, alvorlig talt, det kommer an paa, hvor billigt jeg kan leve. Hvor flink jeg kan blive til at knibe paa hver Skilling." „Tror Du, Du kan det, Tora?" „Aa ja, jeg haaber det. Jeg er ikke saa dum alligevel. Jeg maa gjøre det." „Hvad siger din Far og Mor?" „Aa jo, de synes vist, jeg er en modig Maur. De siger jo ikke meget ellers. Hvad skulde de sige? Her hjemme kan jeg ikke mere. Det forstaar de ligesaa godt som jeg." Der kom et Øjebliks Pause, saa spurgte Gunvor: „Naa, Du blev nok ikke længe hos Sorenskriveren?" Tora rysted paa Hovedet: „Nej Du, rent ud sagt: jeg drog min Kaas fra Sorenskriverens i Norges Blomsterdal. Der holdt jeg det ikke ud. De viste mig Udsigter og Fjelde og Træer

... Nej, nu faar jeg prøve, om jeg duer... og jeg faar prøve paa et Sted langt væk fra alt her. Hvor jeg ikke blir mindet om formeget.“ „Javist, det kan bli godt for Dig at prøve, Tora.“ „Javist kan det. Er jeg saa flink Pige, saa klarer jeg mig, og er jeg daarlig Pige, saa gaar jeg i Hundene — akkurat som det skal være.“

Lidt efter saa hun paa Gunvor og tog hendes Haand. (Gunvor lagde Mærke til, at hendes Diamantringe var borte.)

„Ja, ja, Gunvor Mor, nu rejser jeg fra Dig, ser Du. Og enten jeg klarer mig eller ikke klarer mig, saa faar Du kjende mig igjen, om vi nogengang sees. Aa jo, jeg mener det . . . Absolut! . . . Fru Henning, ser Du . . . Fru Expeditionschef Henning kanske, eller noget saa'nt. Manden din vilde vist helst ikke se mig i Dag. Fik saa gyselig travlt med at se paa Klokken sin, da jeg passerede ham. Det begriber jeg forresten ikke, hvad han har at beklage sig over. He, jeg tror ikke, jeg har gjort ham noget.“ Gunvor svared stille: „Aa, Du ved jo Mandfolkene . . . De faar tidt moralske Anfægtelser. Helst naar den ene fortæller den anden, hvor umaadelig forelsket en Kvinde er i ham ... saa hun vil ofre ham alt. De blir begge saa forarget da.“

„Naa, Du har hørt det? . . . Det at jeg har været hos Michael?“

Idet Tora sagde dette, saa hun langsomt op, og hun saa længe paa Gunvor, som vilde hun forske ud, hvad Veninden mente om hende. Denne saa igjen. Tora kyssed Gunvor: „Kjære Gunvor, Du er kjæk og fin, jeg elsker Dig.“

De blev siddende lidt. Gunvor spurgte omsider:

„Det er vel din Stemme, Du vil uddanne dernede . . . ikke saameget Klaverspillet.“

„Ja, jeg vil helst lægge alt Arbejde paa Sangen. Jeg sang forresten igaar for et Par kyndige Folk. Aa jo da! De syntes, jeg havde svært Talent ... Nuvel, sligt siger de jo saa let til en ung Dame.“

Gunvor tog i: „Aa, snak med Dig! hvorfor vil Du nedsætte Dig og viske alt ud, Tora? Det skal Du ikke. Du skal netop være glad, naar de siger sligt . . . Ja, oprigtig talt Du: naar Du nu tænker paa, at Du skal rejse og prøve Kræfter . . . synes Du ikke noget nyt dukker frem ligesom?“

Tora sad og tænkte, hun lo en Del for kjækt: „Aa, jeg ved ikke. He, he, kanske naar jeg endelig er blit kvit dette ... denne Galskaben jeg endda bærer paa . . . den

spræller fælt længe, Du . . . Men jeg er jo kjækkere nu, end da Du var hos mig. Naa, det jeg oplevede forleden oppe hos Michael . . . da jeg saa til Bunds i det hele . . . det hjalp godt."

Lidt efter vendte hun sig mod Gunvor:

„Hør engang . . . Er der mere igjen af mig . . . jeg har følt det saa underligt den sidste Tid . . . som om jeg svandt ind."

Tora var bleven smal og mager; men hvor hun var vakker, fandt Gunvor, med dette lidt anstrængte, dette Stænk af Feber i det fine Ansigt.

„Ja! ja!" Gunvor lo. „Der er lidt igjen af Dig, Tora! Stol paa det. Du er dejlig, Tora min — saa nu ved Du det."

Tora saa alvorlig hen for sig.

„Det er vist det farlige med mig, Gunvor, at jeg tror, jeg er skabt til en eneste Ting: Kjærlighed. Og saa at den driver mig til alt, til Arbejde, til Opofrelse — aa alt! Jeg tror jeg skulde blit god Mor ogsaa. Se nu, fordi alt dette gik i Stykker, fordi jeg var saa usigelig glad i Michael . . . Derfor er alt en eneste Ugreje hos mig, et eneste Virvar . . . Men alligevel — jeg finder ingen Ro før jeg finder nogen jeg kan holde af." „Men din Musik, Tora?" „Musikken, jo vist . . .

Men den er jo Arbejdet mit, og det maa bli' næret af alt det dejlige, jeg nu har opdaget, jeg har inde hos mig, og som bare Kjærligheden kan faa frem . . . Ja, jeg maa holde af nogen, Du. Det er vist det, som er det vanskelige med mig. Menneskene har ikke indrettet Livet efter at holde af . . . saa jeg er umulig kanske . . .

Men nu skal jeg ikke snakke om alt dette alvorlige . . . Du kan tro, Gunvor, om Du altid var hos mig, saa skulde det nok gaa."

De sad lidt endnu. Det gamle Slagur i Værelset ved Siden slog sex Slag. Tora rejste sig.

„Nu maa jeg se til at komme afsted," sagde hun. „Jeg skal være sammen med Far og Mor de sidste Timerne. Er ikke din Mor hjemme, Gunvor? Det var kjedeligt. Jeg vilde saa gjærne ha' sagt hende Farvel og takket hende. Vil Du saa hilse hende mange, mange Gange. Din Mor og jeg var altid saa gode Venner."

Hun tog Kaaben om sig.

„Ja, Farvel da, Gunvor, og Tak for alt! . . . For alle Ture! For alt vi har snakket sammen! . . . For alt Du har trøstet mig nu paa Slutten! Farvel, kjære, og graat ikke for mig. Jeg kan ikke graate mere nu. Jeg er rent færdig med det ogsaa . . .

Farvel! Nej, ikke følg mig Du. Farvel! Hils Janna og Eli! Janna var saa sød forleden, jeg traf hende . . . Farvel, Gunvor min!"

Den myge Stemme hørtes hele Tiden nedover Vindeltrappen. Det sidste Farvel lød utydeligt dernede fra ... og saa faldt Døren i, og Tora Pharo var borte.

XVI.

De var blit gode Venner igjen, Gunvor og Einar. Det var nok deres Ungdoms lyse Sanserus, den de begge bragte med, som let lod dem forsones. De var begge glade i de lange, sindsforvirrende Kjærtegn med uendelige Kys. Det maa og kan ikke nægtes: Gunvor var ikke den koldeste af de to. Hun var tørstig efter Synet af ham, efter hans Haandtryk, efter at føle hans Arm omkring sig. Naar han enten stormende hented hende, der løb for ham. Eller hun selv kom ham i Møde med alle Længsler aabne . . .

„Jeg synes det er kjækt af Tora, at rejse ud og prøve sig, Gunvor. Hører Du, jeg synes, Tora gjør godt i det. Hører Du, jeg er enig med Dig. Begriber Du, jeg holder paa at bli Tøffeldanser."

Og en anden Dag:

„Gunvor, nu kommer Far en af Dagene.

Vil Du være snil? . . . Vil Du være hyggelig mod ham, naar jeg be'r Dig pent?"

Og Gunvor svarede:

„Javist, Einar . . . Javist skal jeg være snil mod ham."

„Og Du skal ikke bryde Dig om, at han er lidt brysk og mut. Det er nu engang hans Manér."

„Men jeg haaber, han ikke er altfor morsk mod mig, som han fik sligt pent Brev fra. Det jeg fik igjen var ikke fuldt saa pent."

Og Gunvor lo, da hun nævnte det noget mærkelige Brev, som Byfoged Henning havde sendt hende, om at det glæded ham, at hun var sig sit vigtige Kald bevidst som hans Søns vordende Hustru, og at hun altid maatte vogte sig for de oprørske Idéer . . .

„Hvad kan han mene, Einar? Hvorfor netop gi' mig den Lærdom? Jeg har da ikke gjort mig bemærket ved oprørske Idéer."

Men han slog det hen:

„Aa, hvad? . . . Saa'n blir jo Folk paa sine gamle Dage. Han er nu engang „Gamlen", den rigtig bra „Gamlen" naturligvis, men „Gamlen" først og sidst. Vi skal bare tage det Hensyn til ham, vi skylder ham. Fremfor alt ikke irritere ham . . . Ellers

behøver vi jo ikke at spørge ham større til Raads."

Einar kaldte sin Far Gang paa Gang for „Gamlen" i den lidt overlegne, gemytlige Tone, nu og da ogsaa „Ophavet". Alt for at vise, at han, Einar, ikke var imponeret. Men det var alligevel ikke til at tage Fejl af, at han var lidt spændt paa, hvordan Mødet mellem Faren og Gunvor vilde blive. „Nu kommer han i Morgen," sagde han en Dag. „Du faar møde mig i Morgen Klokken elve, saa skal vi ta' pent imod ham. Det skader ikke, om Du ta'r dit venligste Ansigt paa, og Du var rigtig klog, om Du ialfald i Begyndelsen var temmelig stille og tilbageholdende . . ."

Gunvor lo endnu engang.

„Jeg maa være endda gladere i Dig, end jeg troede, Einar, siden jeg kan høre paa alt dette . . . Jo da, Gutten min, jeg skal nok være stille og blyg, skal Du se, rent helgenindeagtig, Du!"

„Det er snilt af Dig, Gunvor . . . for Du ved ikke, hvordan det tidt er i slig en gammel, stiv Embedsfamilie . . . Men ved Du hvad? Jeg kan først befatte mig med Far. Saa kan jo Du snakke med Mor."

„Din Mor? Kommer hun ogsaa? Det har Du ikke fortalt mig."

„Jo, Mor kommer ogsaa ... Jeg har kanske glemt at nævne det ... For naar Far kommer, saa huskes ligesom ikke paa Mor. Hun er jo stille, ser Du, og beskeden ... forlanger ingenting ... Hm, mellem os sagt, Far har været kanske lidt vel myndig overfor Mor, saa hun er blit stillere end nødvendigt ... Men hun er jo fornøjet med alt ... Men tag hende og snak med hende, Gunvor, saa grejer jeg Far som sagt."

Hun saa paa ham fra Siden; hans Profil var stærk og Øjnene blanke; det var nu engang ham, som gik der og snakked. Og hun tog hans Arm og tilgav ham i sit Hjerte og glemte alle Instruxer om, hvordan Byfogden, „Ophavet", „Gamlen" endelig maatte modtages.

Næste Dag kom Byfoged Henning med Dampskibet. Han hilste paa Einar og Gunvor, der begge stod paa Bryggen. Han hilste som den myndige men venlige hilser, mønstred et Øjeblik Gunvor skarpt, lod næste Nu som om hun ikke var der, men irettesatte istedetfor et Bud, fordi han ikke bar Kufferten som Byfogden vilde: „Saa'n skal De bære den! saa'n!" spurgte saa efter et Hotel og irettesatte atter Budet, fordi Hotellet havde ophørt ifjor: „Hvad er det, De siger? findes det

ikke? Og hvorfor findes det ikke, om jeg maa spørge?“ Det stakkars Bud vidste ikke, hvorfor det ikke fandtes mere: „Det er vel Falliten, som har været ude,“ sagde han.

Einar fik omsider en Droske fat og gav Kusken Ordre: „Jeg ved et godt og billigt Privathotel, Far,“ sagde han, „jeg har git Kusken Ordre. Han kjører did nu.“ Den gamle var ikke ganske fornøjet, fordi Sønnen tog Droske. „Saa, Du vil kjøre i Vogn, Du,“ sagde han, „den Udgift havde vi kunnet spare.“ „Aanej, Far, Budet skulde da haft flere Penge,“ forklarede Einar. „Og baade Du og Mor er vel trætte efter Rejsen.“

Fru Henning, ja! Man lagde ikke Mærke til hende ligesom havde Einar sagt. Det var vist og sandt. Hun havde endnu ikke mælet et Ord. Hun fulgte sin Mand, sortklædt og spinkel. Hun holdt sig ligesom altid i en Krog, lidt hist og lidt her viste hun sig. Medens de nu sad i Vognen, snakked Gunvor til hende, spurgte hende blandt andet om det ikke var fornøjeligt at se Hovedstaden igjen; men det syntes Fruen neppe. Lidt efter viste hun Gunvor nogle Damer som gik forbi, ganske flot paaklædte: „Se dem,“ hvisked hun, „se slige Hatter de gaar med! Det er svært, hvor de

jugler sig ud herinde.“ Saa sagde hun nær sagt ikke mere.

De kom til Hotellet. Byfogden og Frue fik Værelse. Einar fulgte dem op. Gunvor sad i Spisesalen og vented i det uendelige. Det var ikke morsomt. Omsider kom de, Far og Mor og Søn. „Far er lidt træt efter Rejsen,“ sagde han. Maaske skulde han undskylde og forklare, at der blev gjort temmelig liden Stads af Gunvor.

De skulde spise. Gunvor bad om det, som stod paa Middagskortet. Det skulde hun maaske ikke have gjort: Byfogden selv spiste blot en Bøf og Fruen spiste nogle Smørrebrød med Mysost paa. „Slig Hotelmad er svært dyr,“ bemærkede hun . . . Javist, kanske den er, tænkte Gunvor. Men nu bad de mig jo . . . og desuden, Byfoged Henning er jo en velholden Mand. Det vidste hun fra Einar og andre.

Medens de spiste, snakked Far og Søn sammen. Gunvor prøvede paa at bli' med, men det gik ikke. De snakked om Folk, Gunvor ikke kjendte Spor til. Der blev desuden talt lidt om Politik. Og Fogden trak den ene Næsevige foragtelig op, da han talte om „det Opvigleri og Vriompejseri, som udgaar fra Bønder og Proletarer.“

Da de var færdige med Maden, og Byfogden skulde betale, vilde han have kvitteret Regning . . . „ja netop Kvittering bad jeg om“ . . . forklarede han. Han fik den, og han lagde den omhyggelig i sin Tegnebog.

Saa vilde han op paa sit Værelse og hvile sig efter Rejsen. „Naar plejer din Mor at være hjemme?“ spurgte han pludselig Gunvor, „næsten hele Dagen? . . . naa godt . . . vil Du hilse hende fra mig . . . og vil Du sige, at vi gjør hende Visit imorgen ved to Tiden, adjø, adjø.“

Og pludselig kom et overvættes blidt Smil frem hos ham . . . rent mekanisk kom det . . . blev ligesaa fort væk . . .

Fru Henning blev siddende en Stund. Hun begyndte saa smaat at snakke nu. Hun kritiserede Maden paa Dampskibet . . . de havde faat noget daarlig Fisk, og Kjødet var heller ikke rart, men særlig likte hun ikke Desserten: det var „tilslørede Brudepiger“; men Fløden var sur, rent ud sagt var den sur. Hun snakked mere, og det pudsige var, at hun nu og da efterlignede Byfogden. Nu begyndte jo hun ogsaa at spørge Einar ud om en Mængde Mennesker. Gunvor troed at forstaa, at hun syntes det var gjildt at tumle med mange vakre Titler. En Generalmajor

og en Hofmarskalk og en Kammerherre blev nævnte hver flere Gange.

Gunvor var maaske ikke opmærksom nok. Engang hun sad og tænkte paa andre Ting og ikke hørte, hvad Fru Henning spurgte om, syntes hun, at da Fruen gjentog sit Spørgsmaal, saa hun paa hende indædt og med plirende Øjne.

Gunvor gyste en Smule: „Hu, den underlige lydige Dame der. Gunvor kjendte hende ikke . . . Slige forkuede Husmødre . . . var de nu igrunden saa rørende, mon? Var de ikke tidt nogle smaa, grumsede Ting?“

Gunvor rejste sig lidt efter. „Jeg maa nok gaa nu,“ sagde hun, og hun tog Fru Henning i Haand. „Farvel,“ sagde hun. „Skal Du gaa?“ spurgte Fruen . . . „Aa ja . . . jeg faar se at komme hjem . . . Farvel, Einar . . .“ „Jeg følger Dig ud,“ svarede han.

„Naa,“ blev han ved, da de stod i Korridoren. „Du gaar temmelig pludselig.“ Hun svarede: „Hvorfor i alverden skulde jeg være her længer. Kan Du svare paa det? . . . Jeg er mildest talt træt af at sidde sammen med din Far og Mor.“ Han slog det hen: „Aa, Du overdriver alting.“ Hun blev heftig: „Jeg overdriver ikke. Jeg loved Dig nok, at være snil og hensynsfuld — men dette orker jeg

ikke. Nej, jeg holder ikke ud at sidde hos dem! Slig de er mod mig ... Hader de mig? Vidste jeg ikke bedre, kunde jeg tro, de var komne til Byen for at ødelægge det, som er mellem Dig og mig, Einar."

Einar Henning studsede ligesom; saa slog han det atter hen: „Aa, Snak om en Ting ... Nu rejser de snart. Det gaar nok, skal Du se. Vær hjemme, naar Far og Mor kommer i Morgen." „Det vil jeg helst ikke, Einar."

Hun gik, hun var ensom og trist. Hun gik lige hjem og snakked længe med sin Mor. Hun fortalte hende alt. Hun nævnte ogsaa, hvad hun ikke havde likt hos Einar den sidste Tid. Hvad han havde dømt om Tora, hvad han ellers havde sagt. „Før hans Far og Mor kom," slutted hun, „var jeg ikke saa bedrøvet over det. Jeg troede ikke, det stak dybt hos ham. Jeg troede, han vilde lægge det af ... Men nu ... jeg ved ikke, hvad jeg skal tro ... Tænk, at den lille fatteslige og ondskabsfulde Kone er hans Mor ... og hans Far den grætne Smaatyran ..."

Fru Kjeld blev stille.

„Slig har Du aldrig før talt," sagde hun. „Du er jo saa glad i Einar, og han er jo en kjæk Gut, ser Du. Og han er jo ikke stort anderledes end de fleste unge Mænd, som vil

frem i Verden. Og Du længter jo efter ham. Du er jo forelsket i ham, Gunvor."

Gunvor svarede nølende:

„Ja, jeg er forelsket i Einar. Jeg blir vild og ør, naar jeg tænker paa ham. Men tror Du, det er nok, Mor?"

„Hm, om det er nok? . . . Nu blir Du dybsindig igjen, Gunvor. Tror Du ikke, Du kunde tvinge det tilbage, som uro'r Dig. Prøv paa at gi' Dig ganske ham i Vold, som Du elsker. Prøv at tænke som ham og føl som ham i et og alt. De Kvinder er alligevel de lykkeligste, som gjør det."

Gunvor saa urolig op:

„Nej nej, det tør jeg ikke, Mor. Ikke nu siden jeg kjender Einars Tænkemaade saa godt, som jeg gjør. Det kunde ende med, at jeg om saa og saa mange Aar blev en liden forkuet Fru Henning ... som sagde de smaa nidske Ting, hun godt kan sige . . . Nej, nej . . . jeg begriber ikke, at Du kan raade mig slig, Mor. Du som altid har staaet saa rank, som Du har staaet."

Fru Kjeld virred med Hovedet og saa tvilraadig ud.

„Ja, hvad skal En sige? Jeg synes, Du har været saa glad og straalende i denne Tid.

Jeg vilde saa nødig, Du skulde miste Glæden din."

Gunvor sad og tænkte lidt:

„Aa nej," sagde hun saa, „naar jeg kjender efter, saa tror jeg ikke, jeg vilde kunne udholde at miste den."

Hun tilføjede:

„Byfoged Henning og Frue kommer imorgen og gjør Dig Visit. Snak nu Du med dem og sig mig saa alt, hvad Du synes."

XVII.

Gunvor var ikke hjemme, da Byfogdens kom. Om Eftermiddagen snakked hun med sin Mor. „Jeg tror, at de optog det som et Oprør, at Du ikke var her," sagde Fru Kjeld . . . „Men forresten", hun nikked paa Hovedet . . . „Du tabte ikke noget større ved ikke at være her. Jeg likte dem ikke.

Det kan jo nok hende," blev hun ved, „at der fandtes den Dame, som passed Byfoged Henning bedre til Svigerdatter end Du. Jeg fik Indtryk af det . . . og det kan Du vide, Gunvor.

For Sagen er den", vedblev hun med skjult Heftighed, „at en Mand som Byfoged Henning ikke viser sig slig mod alle, som han har vist sig mod os. Hvis Du tror, han bare er en gammel Grinbider, tar Du fejl. Nej, jeg ved, hvor umaadelig kavallermæssig og blid, han vilde have været, om han havde likt Partiet udmærket, om Du havde indtaget

---

en Position ved Rigdom eller „Slægt". Da skulde Du set ham! Var nok da kommet i Festdragt, kan Du tro. Nu som han sad her! Ligesom i luslidt, grætten Hjemmeslobrok. Han gad ikke umage sig mere her, ser Du."

„Hvad sagde han, Mor? Du maa ikke gjemme noget for mig."

„Aa nej," nikkede Fru Kjeld . . . „jeg tænkte et Øjeblik paa at tie. Men Sagen er for vigtig til det. Du skal nu engang ha' en Del med dem at gjøre . . . Det nytter ikke at gjøre som Strudsen og putte Ho'det under Vingen . . . Han spurgte blandt andet ud om Kjeld paa slig underlig Maade. Kanske han mærked, at jeg ikke likte hans Snak, for han siger følgende: „Ja, ja, Frue, De holder vel ikke af, at man berører de Sager. Jeg er selv Præstesøn, saa jeg forstaar godt, at De maa finde det pinligt at bli mindet om Deres Mands Vildfarelser." Det sagde han."

Der blev stille i Værelset. Gunvor mælede ikke et Ord. Hun sad bleg og rystede paa Hovedet.

„Da jeg var liden . . ." hvisked hun endelig . . . „Jeg husker det som noget stygt, at Smaapigerne løb og kaldte mig og sjæbed til mig . . . Jeg husker det nu, som om Rotter skulde bidt mig . . . Og dengang blev

det ogsaa saa fort væk . . . Bare Far saa paa mig og snakked til mig . . . Og siden den Tid har ingen snakked ondt om Far. Jeg har jo fortalt om ham til dem, jeg sætter Pris paa. Til Einar ogsaa."

„Aa, nej," svarede Fru Kjeld, „saa længe man bare omgaas, er jo ikke Sagen saa vigtig. Men her er Ægteskab, ser Du. Og om man vil lave ondt, saa kan alt bruges i den sorte Gryden. Tror Du ikke Henning kunde faa mange Ting lavet sammen om din Far. Oprører, Vantro, Kristenfiende, hvad ved jeg?"

Gunvor sad endnu. Hun saa træt ud.

„Jeg mærker paa alt, at Einar faar tage Parti her," sagde hun, „han faar værne mig mod sligt."

„Det gjør han vel ogsaa, om han er Mand," svarede Fru Kjeld.

Lidt efter spurgte Gunvor:

„Da Henning sagde det til Dig, at det var pinligt for Dig at mindes om Fars Vildfarelser . . . hvad svared Du da?"

„Jo, jeg svared: Det er pinligt for mig at erfare, at de Vildfarelser, som saa mange gjorde sig skyldig i mod Kjeld, mens han leved . . . at de Vildfarelser endnu ikke er døet den Død, de fortjener . . .

Ja, det sagde jeg . . . udtrykkeligt . . . om

han likte det eller ikke . . . Jeg var ganske rolig, da jeg sagde det. Jeg kunde ikke svare andet . . . naa, det kommer jo paa min Regning, om han ikke likte det. Og det gjorde han vist ikke. Han gik lige efter. Baade han og Fruen. Ja, ja, Gud ved, jeg tog imod dem med det bedste Sind. Jeg vilde jo heller end gjærne gjøre dem tillags . . . mest for din Skyld, Gunvor . . . Nej, saa gik det ikke."

Gunvor gik ikke til Hotellet hele den Dag. Hun orkede ikke. Næste Dags Middag fik hun et Brev fra Einar, der lød saa: „Min kjære Gunvor! Da jeg ikke har seet Dig paa flere Dage, maa jeg bede Dig bestemt komme til min Faders Hotel idag ved sex Tiden. Jeg behøver neppe at sige Dig, at min kjære Fader og Moder er begge i høj Grad forundrede over den Skjødesløshed, hvormed Du behandler dem. Du lovede jo mig at være elskværdig mod dem til det yderste. Det bedrøver mig meget, at Du indtil nu har været det modsatte. Jeg haaber, at Du i Eftermiddag vil bede min Fader og Moder om Tilgivelse for din paafaldende Optræden. Din hengivne Einar Henning."

Hun tænkte første Øjeblik paa at gaa til

sin Mor og vise hende dette Brev, men hun lod være. Hendes Mor vilde bli urolig maaske . . . raade hist og her . . . ikke rigtig vide sine arme Raad . . . Det vidste hun, Gunvor, maaske heller ikke. Men hun var ikke bange. Det fik gaa som det vilde . . . Kom bare den mindste Godhed frem . . . Sagdes bare et Ord, som viste, at de var glad i hende — aa hun skulde gladelig gi' efter . . . Alle Urimeligheder, alle smaa Dumheder . . . det gjorde ingenting. Men bare ikke det nidske som hun før havde truffet . . .

Hvem ved, kanske Einar var slu. Kanske skrev han dette Brev saa strængt for at tilfredsstille sin Far og Mor. Men kanske han alligevel havde snakket dem til Rette . . .

Men . . . naar alt kom til alt: Kunde de vise, at de var glade i hende . . . de som slet ikke var det. De som endog havde snakket ondt om hendes Far . . .

Hun gik opad den lange Hoteltrappe og banked paa den Dør, Portieren havde anvist hende. „Kom ind," lød indenfra. Hun aabnede Døren og traadte ind i et middels stort Kammer. Byfogden sad i en Lænestol. Henne ved Vinduet sad Fruen og syede. Einar kom hende imøde, og sagde noget som: „Godaften, Gunvor, det var godt, at Du kom.

Sæt Dig ned." Han satte en Stol for hende; hun satte sig.

Byfoged Henning havde hele Tiden seet strængt paa hende. Nu sagde han langsomt og med Vægt:

„Gunvor Kjeld! Jeg tror din vordende Mand vil sige Dig nogle Ord i mit Paahør."

„Vil Einar sige mig noget?" svarede Gunvor.

„Ja Henning vil," rettede Byfogden. „Det vil maaske klæde Dig ligesaa godt at kalde ham Henning. For et vil jeg strax sige Dig: Det er nødvendigt, at Du kommer her i dette Hjem saa nøgen som fra Mors Liv. Alle Selvstændigheder og Selvbevidstheder og den Slags faar Du lade blive udenfor Døren, naar Du træder ind i den Henningske Slægt."

Gunvor blev maaske lidt blegere. Hun fik en sær Ubehag ved at være i denne Stue. Hvad vilde disse Mennesker hende? Var de hendes Fiender? Hvorfor sad de slig?

„Einar!" brød hun ud, „hvad er dette? Du vil jo snakke med mig, siger din Far. Saa snak da, Einar. Jeg forstaar ikke dette."

Gunvor hørte et lidet Muk fra der, hvor Fru Henning sad. Kanske hun fandt, at Gunvor var for dristig . . . at hun ikke engang lystrede ved at kalde sin Forlovede Henning!

Einar bemærkede tørt og strængt paa samme

Tid: „Sagen er klar nok, Gunvor. Far er irriteret. Han finder, at Du opfører Dig usømmeligt mod ham og mod Mor. Du gjør ingenting for at hygge om dem. Han finder desuden hele din Optræden noget for fri. Han savner ogsaa den rette Tone, naar Du snakker til ham . . . og kanske ogsaa savner han den, naar Du snakker til mig."

Hun svarede ivrig:

„Nej sandelig, om jeg kan tage mig det stort nær, hvad Du siger, Einar. Hvad vil din Far, jeg skal gjøre. I de Timer jeg var her sidst; ikke et eneste varmt Ord sagde han mig. Jeg kan ikke den Façon, Du mener med at være ydmyg og elskelig uden videre. Jeg er ikke opøvet i den Slags Respekt."

Einar Henning sagde rolig:

„Du faar helst bruge en anden Maade at snakke paa, Gunvor. Det gaar ikke glattere, om Du snakker slig."

Byfoged Henning rejste sig halvt i Stolen. Han var rød af Vrede. Han raabte højt og strængt:

„Jeg har engang før sagt, at naar Du kommer i vor Familie, maa Du komme saa nøgen som fra Mors Liv. Hvad du er opøvet i og opdraget i, faar Du lægge væk — hører Du det? Det som vistnok betragtes som god

Tradition i din Familie, det skal vi ikke vide af. Jeg snakked med din Mor, og jeg fik et lidet Indblik i Synsmaaden paa den Kant. Jeg forlanger blandt andet, at din salig Fars Fritænkerier og frie Ideer og hvad det hedder altsammen, ikke vover sig ind i det Henningske Hjem."

Gunvor raabte — og der var Bøn om Hjælp i hendes Stemme:

„Jeg er forurettet her, Einar! Han er ond mod mig. Lad os gaa, Einar! Gaa med mig! Jeg kan ikke være hos dem mere!"

Hun hørte tydelig en liden hæs Latter fra Fru Henning: „Naa det maa jeg sige!"

Einar svarede ganske rolig:

„Jeg synes, Du ta'r noget vel stærkt paa Vej, Gunvor. Om Du vil vide det, saa holder jeg med Far i dette. Jeg holder heller ikke af disse Fritænkerne!"

Hun saa paa ham. Mente han denne Sniksnak alvorlig? Hun havde jo fortalt ham alt om sin Far . . . alt fra dengang . . . Jo han sad der og lod til at mene det.

„En Ting er," blev han ved, „at Du var glad i din Far og husker ham som din Far. Det er jo meget vakkert . . . Men hans Ideer, hvad? dem skulde Du ikke forsvare saa voldsomt."

Gunvor blev siddende og se paa ham. Det suste for hendes Øren. Disse Ord, som hun ikke kunde begribe, kom fra ham . . . disse Ord som hun pludselig saa ligned ham alligevel.

„Min Far!“ raabte hun, og noget underligt jublende kom i hendes Stemme. „Han var for høj . . . jeg behøver ikke at ta' mig nær af . . . om den Mand, Du kalder Far . . . om han prøver paa at smudse ham til . . . ha, ha! han kan det ikke. Han naar ham til Ankelen kanske . . . Aa nej, lad ham bare prøve.“

Saa standsed hun og pludselig brød Graaden frem:

„Aa nej, Einar! Det er alligevel umuligt . . . Det med Dig og mig. Det var noget, jeg troed engang. Vi har tat Fejl, Einar . . .“

Hun sad et Nu som bedøvet, saa saa hun sig omkring, rejste sig og gik rank over Gulvet til Stolen ved Døren, hvor hendes Tøj laa. Hun fandt sin Hat . . . jo det var hendes . . . hun husked Kaaben. Tog den ikke paa, men over Armen. Hun vakled ud af Døren, gik ned ad den lange Trappe, fandt Udgangen. Hun saa, at Hotelmanden iagttog hende.

Det vared lidt før hun fandt sig tilrette med Vejen. Men da gik hun rask paa.

Kommen næsten til Hjørnet blev hun ind-

hentet af Einar Henning. „Mener Du dette?“ raabte han, „vil Du altsaa gaa?“ Og han greb hende ved Armen. „Rør mig ikke!“ „Du skulde ikke snakke slig,“ vedblev han, „Far forbød mig at gaa efter Dig. Du skulde komme og bede om Forladelse. Du gaar ikke paa denne Maade, det siger jeg Dig, Gunvor!“

Hun kjendte pludselig et stærkt Nag til den Mand, som stod der og snakked saa meget.

„Rør mig ikke!“ skreg hun vildt, „gaa din Vej!“ . . . Han stod og gloede. „Men Menneske!“ blev hun ved, „Du begriber da vel, at vi to er færdige. Er det ikke gaaet op for Dig.“

„Hys, skrig da ikke saa! Vi vækker Opsigt!“ Han sagde det ganske indtrængende og stirred urolig paa et Par Folk, der havde standset paa den anden Side af Gaden.

„Nej, nej, rør mig bare ikke,“ sagde hun stille og gik . . .

Hun gik længe stille. Saa begyndte hun at klage sagte, som plagede en uafladelig Smerte hende:

„Det var altsaa Einar. Der saa jeg hele ham. Det var Manden. Det var altsaa Manden.“

TREDJE BOG

I.

Gunvor fortalte sin Mor alt. Fru Kjeld sad længe og hørte paa. Ingen kunde se, hvad hun følte. Maaske var hun bedrøvet. Hendes Øjne var vege. Den hele Tid nikked hun taalmodig med Hovedet.

Men da Gunvor fortalte hende, hvad der blev Enden paa det hele, da hun hørte om de to Mænds Enighed i det at anklage Kjeld og da hun mærkede Gunvors dybe Sorg: da var det, som om hun vaagned. De vege Øjne blev faste, hendes Pupiller vided sig ud, hendes Hoved løfted sig. Hun blev anderledes nu, end da hun sad alene og hvilede sig. Det var som Striden atter kaldte paa hende. Hun rokked sig i sin Stol, men det var som den rokker sig, der rammes i Livsknuden og dog har Magt til at hævne.

Og maaske erindrende sin stille Hvile fra

havde Ondskab og Ringeagt faaet hende til at græde.

Men alt det saare Nag, der bragte Taarer i lille Gunvors Øjne, da hun som Barn krænkedes og kaldtes ved onde Navne, det steg op hos hende nu, men rankt og bittert. Hun løfted Hovedet og pusted fiendtligt mod den, der atter raabte „Fritænkerjenten“ efter hende . . . Der var nu et Svælg mellem dem: Nogle Mennesker kan saares og tilgive, andre kan saares netop der, hvor aldrig Saar kan heles.

Hun havde elsket ham. Hun havde elsket ham i den nye Verden, hvori hun var sluppet ind. Hun havde elsket ham med unge Sanser og glade Øjne. Men disse havde haft saa kort et Liv hos hende. De raaded ikke over hende. Bag dem laa de mange Stunder, hun før havde levet. Stunder fulde af Livets mangeartede Pulsslag, fulde af hemmelige Ting, faa Mennesker tyder . . .

Savnet, hun bar paa, var dog mange Gange haardt. Men ingen maatte mærke det hos hende. Derfor levede hun en Tidlang alene. Kniven maatte skjære, Blodet maatte dryppe og Saaret maatte gro. Hun snakked blot med sin Mor. Hun gik daglige Ture, men ikke ind mod Byen. Hun gik paa en anden Kant, end

andre gik. Der strakte sig en enslig Gade langt ud fra Byen som en Finger, der peger mod Skog og Udørk. Den endte i en stejl Sti opad et Bjerg. Paa denne Sti gik hun. Der kom ingen, hun kjendte. Hun gik der hver Dag. I Slud, i Regn, i Snefog. Noget brødes ned, og nyt dannedes. Hun blev i al den Tid mager, hendes Øjne blev agtpaagivne, det myge hos hende forsvandt. Hendes Træk fik noget rent og koldt . . .

Vaaren kom. En ny Sommer dukked frem. Saa underligt at tænke: Blot for et Aar siden den store Sommer, da hun og Tora var sammen, begge fyldte af det samme. Da Solen skinned over lange Veje, da Blomsterne groede i alle Haver, da de begge elskede ham, de havde truffet . . . Haa, hvor de begge havde staaet, ukloge og glade, for at øse ud alt hvad de havde samlet. Som Kvinder kan øse ud. Alt det Liv, de havde, som skulde være hans!

Hun sad en og anden Vaardag og saa ud over Byen og tænkte.

Denne Vinter som nu var forbi — en Taage som kunde kvæle hende, om den kom igjen! To Breve fra Tora om hendes Liv dernede, om hendes Arbejde og Fremskridt — og bare et Brev fra Gunvor til Tora. Heller

ikke Tora kunde hun betro sig til . . . jo om alt men ikke om dette . . . omend Tora dengang havde betroet sig til hende . . . aa, de var saa forskjellige, kanske derfor elsked hun Tora . . .

Og Janna . . . som havde opsøgt hende i Begyndelsen. Dengang det onde var altfor saart. Da hun endnu ikke kunde se nogen.

Sidste Gang forstod Janna det. Hun rejste sig og gik. Men da hun gik sagde hun: „Kom til mig, Gunvor, om Du nogengang vil snakke med en gammel Kammerat.“ „Tak, Janna, det vil jeg.“ . . . .

Og dem mindedes hun ogsaa: de Breve fra Einar Henning: Nu vilde han forklare det hele! Han havde fra første Stund haft den værste Umage med at omvende sin kjære Far. Og han havde samtidig villet skaane hende, derfor havde han aldrig nævnet et Ord om Sagen til hende. Om hun nu havde været en Smule klog og villig, om hun havde ladet den kjære Fader faaet Forvisningen om, at hun var en stille, beskeden Kvinde, saa havde det hele gaaet godt . . . Han kunde maaske have Ret til at udbede sig en Forklaring over hendes Adfærd . . .

Hele tre Breve omtrent enslydende . . .

— Men nu kom Vaaren og Sommeren.

Hun kunde ikke gaa ledig længer. Hun maatte forsøge noget andet.

En Dag gik hun op til Janna.

„Hør Janna. Kan Du huske sidst, Du snakked om, jeg skulde komme til Dig. Ja, nu kommer jeg . . . og jeg gaar lige løs paa Sagen, ser Du. Jeg vil gjøre som Du, Janna. Du faar hjelpe mig saa godt, Du kan. Jeg vil være Lærerinde. Jeg vil helst lære Smaabarn, Du.“

Janna lo og viste det vakreste hun havde, de hvide, skarpe Tænder.

„Saa kom Du endelig, Du store, bedrøvede Tosk! Herregud, hvor jeg er glad for, Du alligevel kom.“

Og ganske ugenert kom Taarerne i de muntre Øjne. Og hun lo igjen og sagde:

„Hvad Pokker gi'r Du mig for dette? Nu begynder nok jeg! . . . Naa, lad os nu gaa ud sammen. Vi kan drikke Kaffe i en liden hyggelig Kafé, som jeg har fundet. Jeg spenderer Kager ogsaa.“

Og paa Vejen skjændte hun:

„Du har været svært længe om at sørge ud. Herregud, Du og Tora! paa den Maaden gir det jo næsten værre Sorg at være vakker . . .“

Jo Du kan tro, jeg skal ordne alt for Dig . . . Begynd ligesaa godt strax. Læs i Sommer ogsaa. Saa kanske Du klarer Examen til Høsten. Ja til næste Høst forstaar Du."

Om Kvelden sagde Gunvor til sin Mor, idet hun satte sig nær hende:

„Nu er det afgjort, Mor. Jeg vil bli Lærerinde. Jeg har alligevel noget der at gjøre, tror jeg. Jeg er jo desuden snart gammel Pige. Jeg maa tage mig noget til."

„Ja, kjære Gunvor, det gjør Du Ret i. Tag Du Dig noget til. Lærerinde? . . . Ja, Du vil det, Du vil, og Du viger ikke, saa Du faar kanske nok at staa i. Men det er godt nok. Jeg tror nu alligevel, at et Liv i Strid er det, Vorherre vil med os."

II.

Janna gav hende Listen over de Bøger, hun skulde bruge, og hun viste hende, hvad hun skulde læse. „Kan Du klare det til Kursuset begynder,“ sagde hun, „saa skal jeg sørge for, Du kommer i øverste Klasse og grejer Resten paa et Aar.“

Gunvor sad og læste sine Bøger. Mange Ting interesserede hende, men mange Ting fandt hun unyttige; naa, de skulde læres. Og hun lærte dem.

Hun sad og læste den lange Sommer. Dag efter Dag. En og anden Gang saa hun op og ud over det lave Tag ligeoverfor. Hun saa ud over endnu et Tag og hvilede Øjnene ved en Del Træer, der stod med tætte Blade, oppustede af Saft og Sommer.

Hun var standhaftig, overvandt de stridige Blade, fulde af den Kundskab, som hun ikke just begjærede, men som hun vilde eje.

Værelset, hvori Toras Stemme lød for et Aar siden, naar hun snakked og sang, tied nu. Og Tora selv var borte, stræved paa sin Kant. Det som raader i Verden var tilstede: Forsagelsen. Men den stærke Forsagelse, der lar Viljen pønse paa nyt Liv, paa ny Strid for Lykken.

Thi det var Sagen: hun vilde ikke leve paa et nødvendigt Surrogat. Hun vilde vinde nyt Land. Hun vilde faa det til at blomstre her som i det gamle.

Alt stort var øvet af dem, der havde kjendt Savnets Dødssmerte. Kunde et Menneske rejse sig af den, steg han højere frem. Han havde faaet Indvielsen til et rigere Liv.

„Og Puritanere drog fra Hjemlandet for sin Tros Skyld, der blev dem forment. Og de drog helt over Havet til det fjerne Vest, og de landede paa en gold Klippekyst, fjernt fra Mennesker. Og syngende Salmer og Sange, fulde af Længsel efter Hjemlandet, gik de dog trofast og pløjede den ufrugtbare Jord. Men den Ørken, de havde udseet sig, undertvang de, og de fik den til at blomstre. Og deres stærke Vilje svæver endnu over disse Egne: netop der bruser nu den nye Verdensdels højeste Liv."

Javel, Drømmerier . . . Naar Gunvor var

træet og læned sig tilbage, kunde de dog trænges. Stærke Drømme om noget, der nok vilde blomstre for hende ogsaa.

Noget nyt skulde blomstre! Efter dette Læsearbejde, der halvvejs var hende til Besvær, skulde det blomstre. Hun længted efter at snakke med de smaa. Kanske det var Kjærlighedssansen, der var vakt hos hende, som raabte paa dem. Eller var det atter her hendes Far, der dukked frem og talte til hende: vær god mod dem. Hun vilde se mange smaa Ansigter med de mangfoldige Øjne: generte, skøjeragtige, sorgfulde, glade, sky, dovne, gløgge . . . Hun vilde passe alle, og huske hver enkelt. Hun vilde huske deres Navne, og hun vilde se paa dem, saa de skulde vide, at hun var deres Ven. Og hun vilde ha' dem hjem til sig, saa de to, og saa de tre, og hun vilde snakke med dem. Og de skulde komme paa smaa Ben, og enten de var skikkelige, eller de var uskikkelige, maatte hun klappe deres Lug, naar de tog den vesle Luen af. Og de skulde fortælle hende alt og gaa fra hende med den Vished, at til hende kunde de godt gaa endda en Gang. Og til hende kunde de gaa med hvad det skulde være.

Og om en af dem var fæl . . . virkelig

fæl . . . Ja, da gjaldt det! men om hun lytted nøje, om hun mærked dobbelt — tro om hun ikke skulde faa Tag paa ham? Netop her maatte der lyttes. Netop her kunde Regnestykket være indviklet og vanskeligt at løse. Netop disse blege Smaa fra de fattige Hjem trængte det frie, naadige Menneske . . .

— Der kom et nyt Aar for hende. Skolegang og megen Læsning hjemme. Vandring hjemmefra hver tidlig Morgen i godt og daarligt Vejr. Timer hvori der samledes i Lader, andre der gled sløve forbi. Lærere som hun syntes godt om, en og anden som hun fandt ilde nok.

Et langt Aar med stor Anstrængelse og ingen Adspredelse. Mange ensformige Dage, naar Livet havde listet sig bort fra hende, og hun sad træt og saa det glide længer bort, mens hun stirred efter det. Men andre Dage fulde af rolig Glæde over at Maalet rykked nærmere. Og saa en eneste Kveld som et stort Frikvarter. Lørdagskvelden oppe hos Janna.

Hun blev kjendt med mange morsomme Folk oppe hos Janna de Lørdagskvelder. Hendes rummelige Værelse var i Aarenes Løb blevet en ren „Salon“. Der kom Folk fra Øster og Vester, og der blev snakket og dis-

kuteret, og der blev spist og drukket — saamæn det ogsaa. Janna satte sin Ære i at være god Værtinde. Hver evige Lørdag bar det indom en Delikatesseforretning efter alskens „Paalæg“, og Janna skar Brød og stelte til, og omsider sattes svære Fade Smørrebrød frem og Te. Og ved Højtiderne Øl og Dram. Altid reelle Ting. Jovist, man var hos Janna Vik.

Der kom mange underlige Folk til Janna. Unge Kvinder og Mænd, der mangen Gang havde det vanskeligt nok. Tapre Piger af samme haarde Natur som Janna, der stred for at „blive noget selv“. Men nu og da Piger fra vanskelige Hjem, lidt ustø med let Latter og stort Haab om at naa frem og høre Tiden til, fulde af høje Meninger om store Mænd og store Idéer.

Studenter kom, der heller vilde være hos Janna end i „Samfundet“, en og anden ung Videnskabsmand, en og anden Kunstner, alle Folk om hvem mange sagde: „Der gaar han!“

Man snakked ivrigt om alt hos Janna. Rygtedes Krig — der taltes om den. Kom en Bog, der tændte — den laa gjærne paa Jannas Bord, og den blev diskuteret. Som man i andre Selskaber spiller paa Piano, læstes her af og til højt. Et Digt, der sang

sig ud af et Sind, de alle kjendte sig i Slægt med. Et Kapitel der blussed. Eller en Historie, der kom voldsom og driftshed, saa mange bøjed Hovedet. Et Tidsskrift fremvistes maaske, der larmed højt fra en splinterny Del af Jorden, hvor Menneskene troed at have opdaget det eneste nødvendige, redigeret af et Brushoved, der stormed paa og raabte med dyre Eder, at nu kom han! Et andet Hefte maaske, med mat Klang af Overforfinelse og vellystig Svaghed. Men da brummede mange af Jannas Bjørne: det der var ikke noget!

Nogle enkelte af Jannas Gjæster:

Martin Sirdal, Erik Midtgard, begge Bondestudenter, som tidt maatte slaas paa haarde Livet for Udkommet. Begge Venner og Bordkammerater i Kjælderen paa Torvet, hvor de spiste „vond" Middag, begge lige rasende paa alt „Byjugl" — — —

Harald Brandt, en skarp, dygtig Fyr, Bureauchef og lidt til Aars, og med evig Længsel efter unge Dage, da han sulted paa en Hybel og troede paa Fremtiden. Stadig Ven med de uvorneste af de Studenter, der kom, fattige og enslige, fra tykkeste Hej eller Dal.

Jan Grøgaard, Kemiker, ivrig begejstret for Videnskabens Sejr paa alle Omraader.

Troede dybt og helligt paa den som Menneskenes eneste Befrier for Uro og Krig og Sygdom og alskens Nød. Han var i Almindelighed temmelig taus, men naar noget greb ham, kunde han bryde løs og var da tidt stærk og besynderlig. Man lyttede opmærksomt paa ham.

Han var altid i Virksomhed. Som Lærer, som Foredragsholder, som Forfatter af Bladartikler. Han var temmelig høj og blond. Han var kraftig og muskelstærk. Maaske hans Kinder var noget indfaldne, men denne Magerhed gav hans Øjne en dybere og klarere Glans.

III.

Det var den store Dag. Gunvor havde faaet sit Examensbevis. Hun spiste Middag med sin Mor og havde det godt. Hun var glad selv og hun vidste, at hendes Mor var glad. Og hun sad og glæded sig til Jannas Indbydelse. Der skulde rent ud være Fest hos Janna for hendes Skyld.

Hun kom, Gunvor, i sin vakreste Kjole, og de kom alle Vennerne. Og Janna bød velkommen, og lidt efter bares en prægtig Opdækning ind. Janna var ikke Lærerinde paa tre Steder for ingenting. Hun kunde nok ved en festlig Anledning lade hente to Retter Mad fra Hotellet: Fiskepudding og Coteletter, og hun kunde endog have Raad til en god Rødvin, eller om nogen af Herrerne foretrak Øl.

Ja, de spiste og drak, og Janna holdt Tale for Gunvor: Hun kjendte hende, og hun turde indestaa for hende. De holdt af hende alle. Maatte hun like sig blandt dem!

Men lige efter Janna rejste Jan Grøgaard sig, og alle mærked paa ham, at nu havde han noget at sige.

„Det bli'r nok tidt sagt om de Kvinder," sagde han, „der skiller sig ud fra dem, der staar giftefærdige og venter, ikke paa Kjærlighed men paa en passelig Mand . . . det bli'r nok tidt sagt om dem, der ikke staar i deres Geled, at de ikke er kvindelige og mangen Gang ikke yndige.

Passer ikke Kjolen saa godt? nej, bare se! og Kaaben hænger jo for lang foran! Og Haaret — det er jo bare samlet i en hastig Knude!

Og de elegante Herrer, hvis Maal er den uskyldige Pige til Kone, og udenom den skjønne Pigelil ved en flot Souper, de taler med rynkede Næser om de „emanciperede" og priser sin brave Kone, der aldrig gjør Ophævelser, og saa disse søde fordomsfrie Damer, der for Øjeblikket forsøder dem Livet.

Og kanske en yderst kjæk Lyriker med Huller i sin Hjerne skriver Vers om den Kvinde, han alenest kan elske, hende med det lumskelige Sind, sødt for Mænd.

Men det standser ikke! aanej, det gaar alligevel, Kvindernes Tog.

Og se: Kvinder føjer sig til, i hvem Livet

brænder højt. Som nok kunde faa en Mand, aa ja! Men som først og sidst forlanger en ubeskaaren Menneskeværdighed og en ukuet Sjæl.

Det første Kuld af kjæmpende Kvinder holder vel nu paa at synke om, dødstrætte, og med slidte Klædebon og flade Barme, udsuget af det strenge Liv, Kampen mod Haardhed og Dumhed gi'r.

Men, sandelig siger jeg Eder! bag disse store dødstrætte staar yngre med ranke Viljer og straalende Øjne. Villige til at kysse de trætte Søstres Hænder og villige til at fortsætte! Vi har her i en Tidlang haft en ung Kvinde i vor Kreds, stærk og venlig, i Besiddelse af alt, hvad en Kvinde maatte kunne ønske. Saa klar, saa ildfuld, saa fast. Ingen Klæbrighed, ingen Sødme for Mænd. Et Menneske, ung og stolt! Gunvor Kjelds Skaal!"

Man skaalede med hende. Der var Glæde i alles Øjne, som om de undte hende, hvad der blev sagt . . .

Gunvor selv blev saa glad ved hans Ord. De rakte hende noget vakkert, noget skjønnere end Blomster. Og alle som hilste hende: hun blev ganske ør der hun stod og tog imod alt dette.

Hun maatte jo hen og takke Grøgaard. Hun sagde: „De talte saa vakkert. Syntes De nu ogsaa, jeg fortjente det?“ Da smilte han og saa paa hende og sagde med slig varm Stemme: „Aa ja, Frøken Kjeld . . . endda jeg ikke kjender Dem saa nøje, tør jeg sige, De fortjener det. Jeg ligesom føler paa mig, at De fortjener det hundrede Gange.“

Kvelden blev en rigtig Fest, og den endte med, at de allesammen fulgte Gunvor hjem.

Hun laa denne Nat og tænkte paa det nye Arbejde, som nu forestod hende. Hun havde sligt Mod paa det. Og intet bandt hende, intet holdt hende tilbage af gammelt Bedrag. Hun ransagede sig opmærksomt og alt fra de sidste Aar var dødt og borte! Hun savned det ikke, ønsked det ikke tilbage!

IV.

Det eneste, hun maaske savned fra dengang, var det myge, det blege, der viste sig for hende, naar hun nævnte Tora Pharos Navn: Den glade, sanselige Tora fuld af Musik og Elskov . . . og saa den svage, bedrøvede Tora, hun der ligesom gled ud af hendes Kammer sidste Kveld: „Farvel, Gunvor min!"

Hun stred saamæn paa sin Kant som en tapper Pige. Hendes Breve viste det. Hun gjorde god Fremgang. „Gid Du kunde høre mig nu, Gunvor," stod der saa tidt.

Hvad havde saa de Rygter at betyde, som Gunvor hørte forleden, om at Toras Liv var hensynsløst, om at hendes Navn sattes i Forbindelse med to Mænd, hvoraf den ene var ulykkelig for hendes Skyld . . . Aa, den Pige, som syntes ingenting var uden Kjærlighed! gik hun nu og søgte efter den, hun vilde

holde af . . . og valgte hun maaske i Ubesindighed? Gunvor vidste ingenting om de Ting. Hun vidste bare at Tora anstrængte sig, brugte sine Evner saa stærkt og at hun steg i Mod og Sejer.

Det gjorde hun selv ogsaa. Og imorgen vilde hun skrive til Tora. Som den ene Kvinde skriver til den anden. Og hun vilde fortælle hende alt fra den sidste Tid og om Festen hos Janna, og hun vidste, Tora vilde glæde sig. Og intet Spørgsmaal, ingen nysgjærrig Udfritten. Bare et Raab . . . ligesom fra Højden. Ja netop det. Og Tora vilde svare paa samme Vis. De skulde raabe til hinanden fra Højderne.

V.

Hvor inderlig fri hun ellers var for alt fra dengang, fik hun vide den næste Tid . . .

I de lange Maaneder, som fulgte efter Bruddet med Einar Henning og i det Aar, hun læste saa meget, havde hun næsten aldrig gaaet til Byen. Derfor havde hun i al den Tid seet Einar Henning blot en eneste Gang. Han gik da sammen med en Herre, hun ikke kjendte. Da hun passerede dem, syntes hun, den anden Herre smiled skjælmsk, som vilde han sige: „Se, der gaar hun!"

Gunvor saa netop den Dag meget træt og daarlig ud, det følte hun. Maaske Einar Henning indkasserede det for sig. Han syntes meget rolig og souveræn, der han gik. Han saa hende aldeles ikke.

Men en Dag lige efter Examen havde hun et Ærinde i Byen. Hun gik og syntes det var

morsomt at gaa i det vakre Vejr. Pludselig traf hun Einar Henning. Han saa hende, blev opmærksom, gjorde Mine til at hilse . . . men hun saa ikke paa ham . . . Han hilste derfor ikke, Situationen voldte ham vistnok Besvær. Han havde ikke været ganske dens Herre.

En anden Dag gik hun opad Slotsbakken. Der kom nogen efter hende. Hun hørte sit Navn nævnes. Hun ser Einar Henning ved sin Side. Han vendte sig mod hende og hilste. Hun svared ingenting, men hendes Mine spurgte: „Hvad vil De?“ Han begyndte at forklare. Det var en Ting som havde plaget ham. Var de da virkelig Uvenner? Kunde de ikke være enige om ikke at bære Nag til hinanden? Hun svarede: „Jeg begriber ingenting af alt, De siger. Jeg bærer ikke noget Nag til Dem, om det kan glæde Dem. Alt mellem os er forbi, det er det hele. Derfor begriber jeg ikke, hvad De vil, eller hvorfor De taler til mig.“

Han svared hende ikke, men han bare saa paa hende med det lille Glimt i sine Øjne, der skulde minde hende om dengang: det var jo slig han saa paa hende, naar han vilde betage hende!

Hun tænkte rolig: hvor denne Indbildskhed

ligner ham. Han tror kanske, jeg ingenting foretog mig den lange Tid, jeg fik udryddet ham hos mig. Nu er vel hans Forfængelighed krænket: om jeg virkelig skulde vove at være ligegyldig for ham, som jeg har været saa umaadeligt glad i.

Han begyndte at snakke: han var vis paa, at hun husked ham! Aa, hun glemte ham nok ikke. Han saa paa hendes Øjne, at hun alligevel husked ham.

Gunvor saa Einar Henning an. Begreb ikke at det var den Mand, der havde voldt hende Besvær. Hun følte sig ovenpaa. Hans sidste Ord, om at hendes Øjne skulde vise noget, fik hende til at le. Ja, saamæn lo hun, hun kunde ikke andet . . .

Han slog strax ind i en intimere Tone:

Naa . . . det var godt! Det klædte hende allerbedst at være naturlig.

„Nu maa De gaa Deres Vej," svared hun og standsed. „Jeg er lej Dem nu."

Nej han gik ikke. Han stod og forklared en hel Del om sin vanskelige Stilling dengang: Nu kunde de da ialfald kjende hinanden.

Hun gik igjen. Han kom efter. Han snakked fremdeles. Hun svared ikke et Ord men

gik fortere. Han holdt Skridt med hende . . . indtil der kom nogle Spadserende . . . da blev han tydeligvis ængstelig . . . Det saaes jo let, at han fulgte hende mod hendes Vilje. Han blev væk.

VI.

Hvor disse smaa i den Klasse, hun fik, sad opmærksomme, da hun første Gang kom ind til dem. De strakte ligesom Følehorn ud. Var Frøkenen glad i dem, eller var hun bare den, som vilde de skulde lystre. Gunvor mærked, hvad de mente. Og ligesom Sommerdagen gjør, naar den gi'r Sol og Regn fra sig, flust og uden at ænse om hver Draabe kommer til Nytte, eller om hver Straale Sol kommer hvor den skal — slig sparede hun ikke. Hun lod det strømme, det hun ejede. Og det gode var, at denne Art Ødslen gav hende mere igjen, end hun gav. Se, der sad jo de smaa i Rad og Række. Og nogle af dem var flittige, og andre var dovne, og nogle var stridige, andre var snille. Hun arbejded med dem alle. Saa tidt kunde en uskikkelig Gut have fortjent Skjænd og Stryg. Men i et stille Øjeblik havde hun kanske seet

paa ham. I Frikvarteret havde hans Færd maaske vakt hendes Medlidenhed. Hun havde spurgt sig for og faat vide, hvad han i Grunden var for en. Og nu da han var uskikkelig — nu kanske hun bare strøg ham over Ho'det og saa ham i Øjnene, og kanske hun smilte mod ham: „hvis nu Frøkenen din er snil mod Dig, vil nok ikke Du være vond mod hende."

Saa mange sære Ting hun opleved med disse sine Gutter og Piger. Hvor man skulde være varsom her. Hvor her var meget at lære selv. En Gang imellem kunde hun maaske gaa træt; hun kunde blive utaalmodig og heftig, naar det gik traat, eller naar Tungnemhed irriterede hende . . . naa, det gjorde ikke umaadeligt: de smaa forstod, at dette havde ikke noget at betyde. Der laa opsparede Fonds i deres Hjerter, som betalte de enkelte Uregelmæssigheder.

Udenfor Skolen havde hun nok at gjøre. Hun besøgte de smaa i Hjemmene, eller hun traf dem hjemme hos sig. Hun havde tidt Oplevelser med disse sine Elever, der gav hende et dybere Syn paa sit Arbejdes Vanskelighed og Betydning. Hun skimted de tusind Ting, der burde gjøres. Aa, hun maatte begribe endnu mere, hun maatte staa end

mere klog og uhildet, for at være den rette Leder for dem. Saa ung hun var, forbitredes hun ofte over, hvor ligegyldig mange Lærere og Lærerinder gik til sin Gjærning med Overhøring og Pugværk uden at lære sine Elever inderligere at kjende.

Det var det hun nævnte for Grøgaard en Dag, de mødtes.

„Det er Staten som har Ansvaret," svarede han heftigt. „Den behandler Lærerne som Stedbarn. Den gir dem det tørre Brød, saa længe de arbejder, og Fattigdom, naar de blir gamle. Den siger: „Her har Du selv en stille, graa Bekymring gjennem hele dit Liv, gaa saa hen og skaf mig en stærk og modig Slægt."

VII.

Det var ikke sjeldent hun traf Jan Grøgaard nu. De havde altid været godt forligte. Men fra den Kveld, han holdt Talen for hende, havde han givet hende noget, hun ikke glemte . . . Ja, disse hans Ord, der blev udtalte, som saa han et Syn, havde ligesom indviet hendes nye Liv som Menneske og Kvinde.

Han bad hende tidt komme og møde sig efter et Foredrag, han havde holdt i en eller anden Forening, eller efter en anstrengt Skoletime. Eller hun bad ham møde sig. Og de mødtes og gik sammen, og de talte sammen og var enige eller uenige. Men tidt hvilede de sig begge ud i en Tanke, en af dem tænkte eller i et Udsyn, en af dem saa.

Tidt talte de sammen om morsomme Ting, lo sammen af det samme. Eller de fortalte hinanden et og andet fra sit Liv. Grøgaard fortalte om sit Hjem, om sin Barndom, om hvordan

det gik til, at han begyndte at gaa for sig selv og have sine egne Idéer om mange Ting. Gunvor fortalte ham om sit Hjem, om sin Barndom, hun nævnte ogsaa noget om sin Forlovelse og Bruddet, der kom saa hastigt.

„Jeg kjender en Del til Einar Henning," bemærkede Grøgaard, „vi er saa vidt jeg ved Studenter fra noget nær samme Aar. Han er hele Borgerskabet paa et Bræt. Den offentlige Mening. Skikkelighed. Lidt Bohême saa langt det er klædeligt. Var Studentersanger en Tid. Sang altid „Gluntarne", den forlorneste Opsang, jeg ved, den af den lystige Student, som blev Bisp og angred. Jeg tror aldrig dem, som synger Gluntarne. Det er altid lystige Studentikoser med Værdighed og Anger og vammel Punch."

Dagen efter at de havde talt sammen om Einar Henning kom Gunvor meget munter til deres Møde: „Jeg skulde vel være højtideligere med dette Brev, men jeg kan ikke. Nej, det er for morsomt. Og saa betegnende for en hel Klasse Mennesker. De kan godt læse det. Jeg fik det i Dag."

Brevet var fra Einar Henning og lød saa: „Kjære Gunvor! Jeg vil kort og godt foreslaa, at vi træffer hinanden og taler alvorligt sammen. Du er jo nu selvstændig, og jeg er

meget liberal i mine Anskuelser om Forholdet mellem Mand og Kvinde. Og om vi nu træffes, kan hverken Forældre eller andre blande sig ind; thi den Slags Tvang som Forlovelse og saa videre er vi vel for frie til at hylde. Ak, Gunvor, dit dejlige Haar kunde binde mig stærkere end noget andet Baand. Jeg har seet, at Du har gaaet flere Gange med en mig ukjendt Herre. Aa, Gunvor, jeg er herskesyg over den Kvinde, jeg vil eje, jeg er ligesom Bjørnen. Den dræber sit Bytte og graver det ned. Selv om den en Tid ikke rører det, saa taaler den dog ikke, at andre faar det. Ja slig er jeg. Ak, Gunvor, husk paa, hvad Du sagde dengang, og mød mig i Frihed og i Lykke. Din Einar Henning."

Grøgaard læste det igjennem: „Jo," mumled han, „De har Ret. Han her er et vel udviklet Exemplar af præsentable Skikkelighed med alle dens Udskejelser og Luskerier."

Han blev heftig: „Har De nogengang rigtig fattet, hvor usselt vort Samfund er, hvor det syr Puder under Armene paa de fejge og de smaalige. En Mand med en stor Egenskab ham kan det gaa galt i denne Verden. For med store Egenskaber følger Hensynsløshed og Ærlighed. Men nævn mig en, som altid er sikker paa at komme godt i Vej: jo han

der, den forsigtige Mand der, den hæderlige Pøbel . . .“

Han tiede et Nu; men blev saa ved heftigere end før:

„Verden gik under en Gang ved Vand, og en og anden Pessimist har snakket om at lave en ny Syndflod. Men Folk har nu formeret sig svært. Syndfloden vilde bli ganske fed . . . ja ha! . . . Som en Karpedam tænker jeg mig . . . Og Gud ved, om Menneskene vilde dø . . . kanske de med renslige Tendenser . . . men ikke de som skulde krepere . . . de vilde tværtimod gaa om paa Bunden og bli fede som Karper og like sig udmærket godt.“

Han tied . . . føjed saa haardt til:

„Gud hjælpe mig, Gunvor Kjeld! . . . De har elsket den Mand der!“

Gunvor saa forundret op. Hun blev pludselig saa betagen af hans Stemmes Klang. Den dirred og brændte. Hun mumled noget om Einar Hennings Udseende, naar man ikke kjendte ham. Hun havde troet, der var slig tung Magt hos ham. Hun havde fablet sammen saa meget om ham . . .

Grøgaard svared stilfærdig men endnu med skjult Brand:

„Aa, Gunvor Kjeld! om han nu stod ret

foran os og saa paa Dem, som han skriver . . ."

Hun svared med hastigt Aandedræt:

„Om han stod foran mig og forsøgte det: jeg viste ham væk — og fort! Og det vilde ikke være paa Trods af mig selv, jeg lod ham gaa. Har jeg i det hele mødt ham nogen Gang? Jeg husker det ikke."

Hun føjed til:

„Jeg maa vel nu være flau lige over for Dem. Nu maa jeg jo selv finde, at det var smagløst, at jeg viste Dem Brevet. Men sandelig om jeg ikke viste Dem det bare for at De skulde se en Raritet ... noget De kunde ha' Interesse af."

Han gik bleg ved hendes Side og saa hen for sig:

„Naa ja," svarede han, „Rariteten var ikke saa stor. Han er saamæn hverken stort bedre eller værre end de andre Herremænd. Forresten, jeg forstaar: De viste mig det som De vilde have vist det til en klog Mand, der er stærblind for alt andet end for det interessante og denslags. De husked vist i det hele taget slet ikke paa, at jeg er Mand."

Gunvor svared ikke. Hun gik og burde blive fornærmet, og hun blev det ikke. Noget i hans Adfærd sank ned hos hende, sødt og

hedt, saa hun trak Aanden hurtigere. Hvad gik der af hende?

Nu hørte hun ham tale roligere: Hvad gik han igrunden her og snakked om. Aa, kjære, vilde hun ikke glemme det? Jo, han var vis paa, at hun vilde glemme det, naar han bad hende om det. „Haanden paa det, Gunvor Kjeld!"

Hun gav ham Haanden.

„Alt op og afgjort, Grøgaard."

Men der var alligevel en anden Luft imellem dem i Aften end ellers. Deres Samtale var ikke saa jevn og sikker som før.

VIII.

En Aften, da hun gik med Jan Grøgaard, forekom Vejret dem saa dejligt, at 'de gik længere sammen, end de plejede. De saa en Herre komme dem imøde. Han var i Gala, havde været i Middagsselskab maaske, var mæt og en Smule bedugget — ja slig stiv og ligeglad Gang har man netop da. Hans hvide Skjortebryst skinned i Kvelden. Han mødte dem og stirred paa dem. Det trak op til et Smil hos ham, som maaske skulde betyde Haan. Det var Einar Henning.

Han gik og standsed og gik og standsed. De maatte passere ham en tre, fire Gange. Gunvor blev tilsidst ærgerlig. Hun sagde til Grøgaard: „Lad os gaa den Gade op. Den Herre der blir mig lidt for generende.“ Grøgaard svarede: „Jeg har ogsaa lagt Mærke til ham. Det er jo netop ham, Gunvor Kjeld.“

Gunvor lo og svarede langt og selvsikkert: „Kjender ham ikke."

De gik videre, og paa et Hjørne staar han atter. Og rasende raaber han til hende: „Ja, nu liker Du Dig nok!"

Grøgaard standsede brat. Hans Mine raabte igjen: „Hvad var det? Vogt Dem!"

Men Gunvor trak i ham og fik ham modstræbende med sig: „Ikke æns ham. Hvad er han? En fuld Mand, En træffer. Hvad har jeg med ham."

Hun brugte stærke Ord i den dejlige Kveld. Hun vraged og valgte, og tilslut lo hun ganske overgivent: „Han siger jo bare, at jeg liker mig. Hvorfor vil De ikke lade ham sige det? Kjære Grøgaard, jeg liker mig jo ogsaa."

Og hun havde røde Kinder, da hun sagde dette. For dette Drab, dette sidste Slag behaged hende. Og den anden Mand, Grøgaard, han som var Aarsagen, ja det det var som Sejeren blev hans. Hun talte til ham saa mygt, saa fortroligt, saa grumt. Og hun var ham dobbelt taknemlig. Han havde vist hende, at Kvinden i hende leved. At hun ikke var død af Sorg. At hun leved stærkere end før og vilde leve længer efter dette.

Grøgaard gik først stille; men han blev

urolig om en Stund. Han greb hendes Haand. For første Gang greb han hendes Haand. Og hun lod ham gribe den og beholde den. Og de gik vidre og langt ud ad den ensomme Vej, der for to Aar siden havde seet hendes Sorg. Og hun smiled og gav sig hen til ham i disse Haandtryk og i slig hun saa paa ham.

Og i den dejlige Kveld drog de tilbage igjen. Og hun vilde være hans nu, og hun vilde han skulde eje hende, fordi Livet og Glæden stod højt hos hende, og fordi hun nu kjendte, at hun havde elsket ham længe, og fordi hun vidste, at han elsked hende.

„Du er alt, hvad jeg forstaar ved det lyseste, Gunvor, ved det jeg længted efter. Du kom lige imod mig. Og jeg snakked til Dig, og Du hørte paa og tænkte efter. Jeg husker Dig i Begyndelsen hos Janna. Som Du sad der. Tidt var det som Tungsindet stod hos Dig. Men det fik ikke Magt over Dig. Fordi Du saa saa dybt . . . bort fra Dig selv ligesom. Du øjned saa meget, som Du kunde hjelpe og elske. Og nu og da smilte Du, for at ingen skulde se, at Du kanske tænkte paa noget trist."

IX.

Hun elsked ham bevidst og sejerrigt, som Kvinden elsker den Mand, hun tror og forlader sig paa og hvem hun beundrer. Hun elsked ham med al den Godhed, hun ejed, med al den Varme, han indgød hende, og hun elsked ham med alle Sanser. Denne hendes Kjærlighed var saa hed, saa lys. Hun følte Hjertet banke stærkere, og hun følte Blodet rinde hastigere, naar han nærmed sig hende som Mand. Hun følte sig lykkeligere. Intet forstyrrede, intet bragte Feber i hendes Blod.

Naar en Kvinde er lykkelig, rødmer hun ikke uafladelig, men hun faar den rolige Blussen, den langvarige Henrykkelse. Og hendes Øjne blive varme, og hun faar slig Ro over sig. Hun bliver en Dronning, fuld af Naade.

Gunvor Kjeld og Jan Grøgaard gik meget

lidet paa Steder, hvor der var Mennesker. Men de var altid sammen, de kunde ikke være fra hinanden. Og skjønt deres Væsen var roligt og tilbageholdende var de dog sammen slig at Menneskene, der saa dem, mærked deres Lykke.

Grøgaard kom tidt og hilste paa Fru Kjeld. Tilsidst hver Dag. Fru Kjeld syntes umaadeligt godt om ham. Udeblev han en Dag, blev hun ganske bedrøvet.

Siden Gunvor var begyndt sin Gjærning som Lærerinde var hendes Mor meget ivrig for alt, hvad vedrørte denne hendes Gjærning. Hun var ligesom steget frem ved sin Datters Side. Hendes Liv var begyndt paa nyt. Der var megen Styrke og Opmærksomhed over hende, som hun sad i sin Stol og hørte efter, hvad Grøgaard og Gunvor snakked om. Tidt føjed hun selv et Ord ind. Ja, det kunde hende, hun tog Ordet fra dem begge. Grøgaard bragte hende af og til Bøger, som hun læste. Naturvidenskab, Moralfilosofi, af og til en moderne Roman. Hun var tidt meget optaget af, hvad hun her fik erfare. „Saa meget har jeg alligevel vidst af alt dette,“ sagde hun. „Jeg har bare ikke før gjort mig det klart.“

Fru Kjeld satte megen Pris paa Grøgaards

mangesidige Kundskaber, og hun hørte opmærksomt paa hans Dom om det ene og det andet. Og naar han nævnte noget om Tingenes Tilstand nu, kunde det hende, hun havde noget at fortælle om de samme Ting før i Tiden.

Mangen Gang lod Gunvor sin Mor snakke alene, og hun sad stille og hørte paa, hvad hun og Grøgaard havde at sige. Og de havde som oftest mangt og meget at sige. Om alt hvad der havde med Liv og med Mennesker at gjøre.

Og en Kveld lytted hun endnu opmærksommere end ellers; thi Samtalen rørte tilslut det, der mest angik Grøgaard og hende selv.

De talte først om Pietismens og Fattigdommens Hærginger Landet omkring. Hvor de havde medført Skyhed og Fortielse! Selv i Hjemmene — hvor man der gik omkring og tiede, naar der skulde snakkes ud. Grøgaard nævnte Exempler fra sine Guttedage, hvor mange han havde kjendt, som tied med alt for sin Far . . . som gik alene med Vanskeligheder og Skavanker . . . og snakked bare om Lektier og Latin. Og fik Knæk for Livet trods al Latin. Hvorfor? Jo, fordi de ikke havde noget Hjem at fortrøste sig til. Fordi

Faren aldrig havde forsøgt rigtig at vinde Guttens Fortrolighed. Han havde bare hævdet „Respekten“! En Advarsel nu og da, en alvorlig Tale mod „Tidsaanden“ og dens Fordærvelse, kanske et truende Spørgsmaal: „Du er vel en bra Gut?“ — Sligt lamt Væsen! At skræmme Sønnen, som skulde i Vej og leve i Tiden.“

„Se paa Deres Datter, Fru Kjeld,“ blev han ved. „Se Forskjellen. Hvor hun er rolig og harmonisk i sin stilfærdige Selvstændighed. Hun har haft et Hjem, hvor man holdt sammen. Hun vil aldrig bli' skak og skjæv. Stol paa det.“

Fru Kjeld nikkede og svarede, at Hjemmene nu alligevel var lysere og aabnere end før. Hun troede, at Skyheden og Tavsheden mere og mere veg. Og hun nikkede igjen og fortalte sære Tegn og underlige Gjærninger fra fordums Dage. Og hun sluttede af: „her har kanske alligevel „Tidsaanden“ gjort sin Nytte.“

Senere kom Samtalen ind paa Ægteskabet. Grøgaard talte ivrig om, hvor meget der dræbtes i Ægteskabet. Hvor tidt netop dygtige og ejendommelige Folk blev ulykkelige der. Fru Kjeld svarede: „Saa længe Menneskene er som de er, maa Ægteskabet holdes

i Hævd. Men lidt Oprusken og kraftig Protest baade mod det ene og det andet paa de Kanter tror jeg bare gavner. Ja siden Skilsmisserne er blit almindeligere og Kvinderne er blit mere selvstændige, foregaar der ikke nær saa mange uhyggelige og skjulte Ting i Ægteskaberne som før . . . og selv om der nu er lidt mere aabenlyst Mytteri, og om Folk gifter sig og skilles raskere end før — aa det er da meget at foretrække for den vakre Orden, som bare er udvendig, og som kanske gjemmer ulykkelige, som sejgpines for hele Livet."

Grøgaard troede, Ægteskabet tidt var ondt nu ogsaa. Han husked saamange ulykkelige Kvinder, der var spærret inde. Som nu „Sirissen", den lille lyse Pige, som blev gift med den halvgamle Konsul Bastian. Hendes Forældre havde faaet Partiet i Stand trods al hendes Jammer. Konsulen drak periodisk og holdt tidt et farligt Hus i alle Maader. „Sirissen" som var en let, fin Pige med klar Glasstemme, var nok liden, da hun blev gift. Men da hun havde været Fru Ellen Bastian en Stund blev hun snart den mindste af dem alle. Der fortaltes, at de næsten aldrig snakked sammen, hun og Manden, men naar Konsulen var fuld, blev han forelsket, og det

var hende en Rædsel, og saa stod der Basketag imellem dem, og Sirissen klarede sig, sagdes der. Men Dagen derpaa græd Konsul Bastian og anklagede sin Kone, „fordi hun havde ødelagt ham“. Ja, det sagde han. Hun havde ødelagt ham, fordi hun elsked ham ikke. Og han var stille og venlig, og Sirissen var liden og stivnet ligesom, med store, agtpaagivende Øjne, som gjalt det snart at forsvare sig igjen, om Manden blev fuld og ulykkelig forelsket. For sagt endnu en Gang: hun elsked ham ikke og taalte ham ikke. Og hun vidste, at det havde han kjendt til fra først af, og dog tog han hende til Hustru, fordi han vilde.

Hun blev omsider gal . . . er nu heldigvis død. Men hun holdt ud. Var Fru Ellen Bastian til det sidste.

Eller hun, Kaptejnsfruen, den vakre sorthaarede fra hans Hjembygd. Hun blev underlig af Sygdom og Sorg. Hun kunde heller ikke komme løs. Præsten, som var god Ven af Kaptejnen, snakked hende helt rundt, og Bygdens sejge Foragt skræmte hende. Hun blev tilslut ganske tomset og fjollet og gav sig til at skrive Ansøgninger til Kongen om at maatte komme fri for sin Mand. Og hun stod hver Dag ved Elven og satte smaa Baade,

som hun spikked, paa Vandet. Og i hver Baad laa en liden Seddel med en Bøn om at komme fri. Nogle sagde, hun var klog nok, andre mente hun var gal. Sandheden var vel, at hun balancerede paa Randen af Galskab hele sit Liv.

Naa, det var ialfald Folk som lod høre fra sig, Sirissen og Kaptejnsfruen. Men de mange stilfærdige Stumme fra pene Hjem, hvor Hadet og Foragten og Ligegyldigheden var tilstede i al Stilhed . . .

Børnene bliver ulykkelige ved Skilsmisse hed det. Men de bliver livsrædde af at gaa om i Hjem, hvor Luften skriger af Uhyggen fra Forældrenes Samliv . . .

„Det kan jeg bevidne,“ føjed han stille til. „jeg har maattet stride svært for at komme fri fra Mindet om mangt og meget fra Hjemmet mit.“

Han tiede lidt, saa udbrød han:

„Jeg vil aldrig i Livet vide af nogen Ægteskabspagt og den Slags. Jeg har arbejdet mig frem til et Ansvar som er uafhængigt af det, som staar i Protokollerne.“

Fru Kjeld løfted sine kloge Øjne og saa opmærksomt hen for sig.

„Men om to mødes, som forstaar hinanden,

da synes jeg en Protokol er en mindre væsentlig Ting.“

Han svarede heftig:

„Naar en Kvinde er min, saa føler jeg saa rigt og varmt for hende, at jeg synes næsten mit Ansvar vilde stumpes af, om jeg skulde behøve at sværge for Menneskeklumpens Aasyn derudenfor.“

Fru Kjeld svared ikke noget paa dette. Lidt efter talte de om andre Ting.

Men efterat Grøgaard var gaaet, sad Gunvor og hendes Mor sammen. Fru Kjeld sagde efter en Stunds Taushed:

„Jeg har længe seet, at Du føler stærkt for Grøgaard, og at Grøgaard føler stærkt for Dig . . . det om Ægteskabet, som han talte om i Aften . . . gi'r Du ham Ret i det?“

„Jeg forstaar, hvad han mener, Mor, og jeg gi'r ham Ret.“

Da løfted Fru Kjeld sine Øjne og hun saa paa Gunvor længe. Gunvor saa igjen. Og tilsidst nikked hun alvorlig til sin Mor. Denne sad urørlig og saa fremdeles paa sin Datter. Gunvor rejste sig og gik hen og knæled ned foran Fru Kjeld. Og hun løfted sit Hoved, og der var en frejdig men dyb Bøn i hendes Ord:

„Han har faa't mig, og jeg har faa't ham.

Han synes det er rigtigt saa. Og jeg synes det ogsaa . . . mest fordi han synes det med slig Styrke. Du maa hjælpe mig her ogsaa . . . Kys mig Mor."

Fru Kjeld sad et Øjeblik, som tænkte hun over, hvad hun havde hørt. Saa bøjed hun Hovedet og kyssed Gunvor med blege Læber.

„Jeg elsker dig, mit Barn," mumled hun. „Jeg er sikker paa, at dit Hjerte er rent og stolt. Men jeg er bedrøvet, fordi jeg tror, at Du faar meget at strides med."

X.

Gunvor sad hjemme. Hun var i daarlig Humør den Dag. Rygterne graved og grov, og Folk vidste saa god Besked om hende og Grøgaard, og de snakked og snakked.

Grøgaard var den Dag i en By paa Oplandene for at holde Foredrag i en Arbejderforening. Hun var derfor alene. Det var snart mørkt . . .

Det ringed, hørte hun. Lidt efter kom gamle Maja ind med Posten. En hel Pakke med Blade og et Brev. Brevet var fra Tora. Det var stakaandet og lykkeligt: Hun maatte bare fortælle, at hun havde sejret, virkelig sejret. Hun var endnu ganske ør, kunde ikke fortælle det alt nu; men Gunvor kunde læse sig til det. Ja, nu bad hun snart Gunvor ned til sig. Aa, Gud, slig de skulde sees!

Gunvor tog Bladene, som ogsaa var fra Tora. Det var to store illustrerede Blade, en

hel Del almindelige Dagblade. Gunvor læste, slugte dem alle. Javist. Tora havde sejret! Hun havde sejret i den store Opera i den fremmede By. Sejret slig at de uden videre annammede hende som sin: „Hendes Stemmemidler er særdeles rige,“ stod der et Steds. „Og al Teknik har ikke et Øjeblik udtørret det Væld af Poesi, som hendes Sang frembærer.“

Et andet Sted omtaltes Tora som hun ellers var. „Hun er en Kvinde af et ejendommeligt, højst tiltalende Ydre. Hendes Hud, der ugjærne modtager Sminken, er matgylden som blege, yppige Rosenblade. Hendes Øjne ejer en Glans eller rettere et Glimmer som vaad Emalje.“ Naa, alle disse Udmalinger var lidt overflødige og tidt ikke helt smagfulde, fandt Gunvor, men de vidned alligevel der de stod. Det var som et stort Raab fra et nydelsessygt Folk steg op omkring Tora og hylded hende, og lytted til hendes Stemme og omspændte hende med begjærlige Blikke.

I flere illustrerede Blade fandtes Toras Billede, som det var malet af en berømt Kunstner. Saa . . . slig saa Tora ud nu! Saa fuld af Liv. Ja, her var Musik. I hendes Øjne, i

hendes Smil og som dirrende Uro gjennem hele det svaje Legem.

Ak, hvor dejligt at alt dette fra Tora kom i Dag! Gunvor vilde flygte til Tora i Kveld, træffe hende dernede i den store By og høre hende fortælle . . .

Gunvor gav Tora denne Kveld hel og holden. Hun tog frem hendes Breve fra den Dag hun var rejst og indtil nu. De første var slet ikke fornøjede. De var fra dengang hun boede i den lille, afsides Gade og i Pensionatets mindste Værelse. Hun var usikker, vidste i Grunden ikke, hvordan det hele skulde gaa . . . Saa kom nogle, der var fulde af Glæde over alt det nye hun saa. Storstaden dukked frem for hende: „Bare det at leve her er dejligt." Men senere lidt utilfreds over „den Mængde Herligheder som gaar en fattig Kirkerotte forbi." Saa et Skriftemaal: „Jeg har været letsindig og brugt mere end jeg skulde." Og næste Brev ganske vaandefuldt: „Mellem os sagt Gunvor, jeg har det daarligt i Pengevejen. Endda jeg synes, jeg har været saa sparsom, er jeg kommen i Knibe. Jeg var vel ikke sparsom nok i Begyndelsen. Der skal Øvelse til alt ved Du. Og nu er Underballancen der. Og Du faar hjelpe mig; dette med Mid-

dagsmad tre Gange om Ugen holder jeg ikke ud i Længden." Og nu kom, hvad Gunvor skulde gjøre for at hjelpe hende. Hun skulde sælge Toras store Klædeskab, som stod oppe hos Tante Minna i Parkvejen. Klædeskabet og alt hvad deri var. Gunvor solgte Skabet med Indhold og sendte hende.

Men se her det lange, glade Brev fra for en Maaned siden. Der mærked Tora at hun gik mod Sejer og Liv:

„Her er sligt dejligt Vaarvejr i Dag. Jeg har været inde hos en Blomsterhandler og kjøbt nogle store Blomster med hjem. De pryder saa i min Stue. Slig Livet gaar, Du! Og saa glad jeg er mangen Gang. Og jeg lever, kan Du tro. Hver Gang jeg tror noget er for mig, saa griber jeg til. Faar nu og da noget, jeg glæder mig over, brænder nu og da Fingrene, griber tidt om en Glæde, der visner som Siebels Blomster. Men alt tar jeg med: Glæden, Skuffelsen, den lange Glæde, den hastige Rus, jeg er ikke ræd, jeg vil berige mig med alt, jeg ved, at det altsammen kommer min store Dæmon tilgode, den eneste Elsker jeg har, som jeg ikke bli'r kjed af. For jeg har en saadan: min Kunst. Ham er jeg tro.

Du nævnte engang, at Du er saa inderlig

færdig med Einar Henning. Det tror jeg nok, om jeg kjender Dig ret. Du hører til de Mennesker, der kan raabe: „forbi! færdig!„ Du har sikkert et stærkt „Grokjøt“. Jeg har det vist ikke. Endda jeg elsker alt dejligt paa denne Jord, er jeg vist et „Drømmens Væsen“ som det staar i en af mine Sange. For hvergang jeg har troet: „Ham kan jeg elske. Nu kommer Lykken paa Ny,“ har det vist sig, at jeg tog fejl. Jeg har ingen Kjærlighed haft siden den Gang, Du ved.

Forelskelser — dem har jeg haft mange nok af, det kan jeg betro Dig i denne glade Vaardag. Men jeg har ingen Kjærlighed haft. Derfor kan jeg nu og da sidde sent oppe og ganske alene. Jeg kan sidde i min Sofa og lukke Øjnene. Saa nynner jeg, Du, og jeg tænker paa min store Kjærlighed og paa min store Sorg. Og jeg nynner den Sang, jeg sang for Dig den Dag, jeg fortalte Dig alt. Jeg husker min Stemning fra da, jeg blir aldrig træt af at tænke paa de Ting, som da rørtes i mig.

Men husk paa: jeg elsker sikkert nok ikke h a m. Traf jeg ham nu — kan hende jeg blev ærgerlig, kan hende han vilde forstyrre mig. Jeg vilde kanske synes, han var en „vond“ Mand.

Men nu har jeg ham fra da, det vil sige,

jeg har mig selv fra da, og jeg drømmer evig de samme sindsforvirrende Drømme fra da jeg troed noget saa lyst, saa uden Kamp og Sorg.

Men tro alligevel ikke, at jeg slaar Vrag paa det Liv, som jeg nu staar midt op i. Nej, jeg er tværtimod rigtig grisk efter det. Jeg er nydelsessyg, jeg er fordærvet, jeg elsker den, som kan gi' mig Extasen, Passionen, endog den lave Passion — og jeg staar hele Tiden stolt og fri, og jeg føler mig altid som Præstinden, og jeg indvier alt, hvad jeg lever, til min Kunst.

Jeg arbejder, Gunvor, jeg arbejder og blir aldrig træt. Tidt øver jeg mig for mig selv til langt paa Nat, jeg øver mig stille, jeg mumler Operaens Tekst, eller jeg nynner bare for ikke at forstyrre de andre i Pensionatet, jeg øver mig i Minespil og i Bevægelser, og jeg faar dem tidt dejligt til, og jeg lærer netop meget for mig selv sent paa Nat.

Aa, jeg længes efter at kunne staa frem for de Tusinder og mærke, at jeg betager dem, at jeg sandelig gir dem noget af det hellige, det frygtelige, det herlige, som jeg selv lider under, vist værre end en Mor, der skal bringe sit Barn til Verden.

Jeg vil være gold, Gunvor. Jeg vil aldrig

være Mor. En Mor er altid ens, elsker sit Barn om det er godt eller ondt, om det er stygt eller vakkert, klogt eller dumt, bare fordi det er hendes. Jeg elsker bare det som har vist sig at være noget. Det udsøgte, det sjeldne, det blændende, det der ta'r Magten fra Menneskene. Jeg vil gribe det og holde det fast. Jeg er kommen til at elske Rusen, men den klare, hede Rus. Ikke den haandgribelige Vinrus og den Slags. Nej, jeg elsker Rusen, som stiger af Livet, den der i store Stunder føles i Kunsten, i Lidenskaben, i vilde Sanser, i overjordiske Drømme.

Naar denne Rus rører mig — ak, Gunvor, da tror jeg, at jeg ved, hvad Livet vil blive, naar Menneskene er større og bedre end nu.

Jeg har snakket længe i Dag og snakket meget mystisk, synes Du vel. Du kjender neppe den Tora igjen, der var ganske barnlig for fire Aar siden. Men jeg har jo ogsaa været hele Tiden i en Verdensby, og jeg har haft det vanskeligt og dejligt og levet og arbejdet, og i Dag virker Vaaren æggende paa mig og alle mine Nerver staar spændt som blanke Strenge.

Du skal snart faa høre mere fra mig.

Skaal for Vaaren, Gunvor! Vi staar midt

i den endda. Jeg vil aldrig bli gammel, og saa blir jeg det heller ikke.

Din Tora.

Hun sad endnu med Toras Breve og de fremmede Blade og Tidsskrifter foran sig, da det ringte paa Ny. Hun hørte Jannas Stemme. Lidt efter banked det paa Døren, og Janna traadte ind i hendes Stue.

XI.

Janna havde været saa stille den sidste Tid. Hun var ikke frejdig nu. Hun holdt ikke engang sine Lørdagskvelder mere. „Jeg skranter,“ sagde hun selv, og hun fortalte om Forkjølelse og om Gigt i den venstre Arm. Men at Janna skulde blive modløs for saa lidet, ligned hende ikke. Da hun maaske selv fandt Aarsagen lidt urimelig, føjede hun til, at Overanstrengelse var Grunden. Og hun frasagde sig ogsaa nogle Timer.

Hun saa træt ud, da hun nu kom ind til Gunvor.

„Goddag, Du,“ sagde hun og satte sig.

Gunvor fortalte hende Nyheden, hun var optagen af, viste hende Brev og Blade, som Tora havde sendt hende. Janna saa alle Bladene igjennem, men paa en mærkelig fraværende Maade: „Ja, hun har det vel godt nu,“ sagde hun . . .

Hun vendte sig mod Gunvor: „Det var noget specielt jeg vilde tale med Dig om i Dag,“ vedblev hun. „Sig mig en Ting: Du og Grøgaard forstaar vel et godt, gammelt Ord, at naar En saar Storm, saa høster En Orkan. Det er Storm, at Du og han ganske aabent erklærer, at I lever sammen, fordi I holder af hinanden. Havde I endda sagt, I var forlovede... Du ved... det var da ialfald et Løfte, og om Løfter siden brydes, det betragtes jo ikke som saa farligt . . . Ja, var det endda konstateret, at I lusked og lurte i Mulm og Mørke. Havde I bare saa'nt lidet „Eventyr“ ... naa ja, da var jo alligevel den en Gang fastsatte Façon der, den som kjendes af mange bra Folk. Men dette retfremme Væsen, I holder nu — det er jo farligt, hvad Gunvor? Det har I vel gjort Jer op.“

„Ja, vi har, Janna.“

„Og hvad I nu gjør . . . Blir I ved med det?“

„Ja, Grøgaard har Magt over mig her. Der er slig Styrke og Varme hos ham netop i denne Sag. Han vil ikke lade sig tvinge.

Et Samliv som vort er det eneste som er Menneskene værdigt, siger han, de fleste Ægteskaber er enten ligegyldige eller løgnagtige: Løgnen forplantes ved Ægteskaberne fra Slægt

til Slægt. Han vil Frihed og Sandhed. Vort Samliv er det. Han har Ild, naar han taler om det.

Og han er ivrig og optaget," blev hun ved, „han stræver med det daglige; men han skriver samtidig paa en Afhandling, som han aldrig før rigtig har faaet Greb paa . . .

Ja, Janna, jeg tror, at slig som vi nu lever sammen er naturligere for os begge end at være smeddet sammen til Bord og Seng, som det saa praktisk hedder. Og tvinge ham vil jeg ikke. Og jeg elsker ham, og jeg vil ham, og jeg er ham. Og jeg kan hverken luske eller lyve her.

Herregud da, Janna. Folk maa da begribe, at dette er Alvor . . ."

Janna trak paa Skulderen.

„Folk begriber ikke andet end sig selv," svarede hun rolig. „Lad os huske paa det. Et andet er det, at jeg godt begriber, at Du ikke kan gjøre andet end hvad Du gjør."

Hun standsede et Nu, saa sagde hun:

„Naa, Du har nok til at staa imod med, saa Du kan høre det: Du vil faa din Afsked fra Skolen, Gunvor."

Gunvor sad stille: „Naa, saa det kom," sagde hun.

Janna svarede: „Ja, det kom. Saa rent forundret kan Du vel ikke være."

„Jeg var saa glad i det Arbejde, jeg havde faaet," sagde Gunvor.

Janna svarede: „Kanske Grøgaards Arbejde er vigtigere."

„Men hvorfor faar ikke jeg ogsaa Lov til at gjøre mit?"

Janna saa op, og hendes ellers saa muntre Øjne var underlig trætte:

„Jeg har gjort, hvad jeg kunnet," sagde hun, „jeg kan nok tage et Løft for dem, jeg holder af. Jeg kan nævne Dig en eneste Maade at ordne Sagen paa slig, at Du beholder din Plads: Du og Grøgaard gifter Jer strax, eller I sees ikke mere."

Gunvor sad stille en Stund, saa rysted hun paa Hovedet.

Janna rejste sig.

„Nej, nej," sagde hun, „jeg vilde bare nævne det. Du kan jo nævne hele Sagen for Grøgaard. Jeg maa gaa nu."

„Maa Du gaa saa fort?"

„Ja, Du, jeg gaar hjem og prøver paa at sove."

„Er Du daarlig endnu, Janna ... Nu maa Du se at bli' frisk snart."

„Aa, det gaar nok. Jeg fejler jo ikke noget

særligt. Farvel Gunvor, og vær ikke altfor bedrøvet." Hun saa op. „En Lykke har Du ialfald. Han holder af Dig. Grænseløst tror jeg. Farvel Du."

„Farvel Janna. Kan Du finde Vejen ud? Jeg er træt."

„Javist kan jeg. Gjør Du som jeg. Prøv at sove."

Gunvor blev siddende tilbage.

Naa, saa var det kommen saa langt. Hendes Arbejde skulde tages fra hende. Strax da Janna havde nævnet det, virked det som et Slag, der efterfulgtes af bitter Smerte.

Nu tænkte hun paa det hele, og hun tænkte roligere. Ja, hun vilde ofre Grøgaard dette. Selv om han vilde andet. Hun vilde give Afkald paa dette sit Arbejde, det dyrebareste hun vidste. Hun vilde alligevel have Lykke nok tilbage . . .

En stille Jubel, som hun længe ikke havde turdet haabe paa at beholde, blev hende sikrere for hver Dag. Hun skulde selv faa en at sørge for. Et lidet fint Menneske. Gunvor skulde være Mor.

XII.

Hun skulde være Mor. Det, hun led paa Grund af Tilsidesættelser og Krænkelser, var som et Offer, hun gladelig bragte det Væsen, der rørte sig under hendes Hjerte. Og de Smerter, hun nu og da led, bar hun smilende ved Tanken paa det dyrebare, som hun og Grøgaard ejed, og som ingen kunde tage fra hende og som ingen kunde tilsmudse.

Hun var lykkelig i denne Tid. Hun tænkte saa mange Tanker, Tanker om Fremtid og Tanker paa Fortid. Hun drømte nu og da om sin Far. En Gang kom han hende i Møde og kyssed hende, og hun syntes tydelig han sagde med munter Stemme: „Ja, ja, lille Gunvor, jeg venter mig noget rigtig godt af den Gut." . . . Ja, „Gut" sagde han.

Hun smitted sin Mor med sin Glæde. Det var umulig at være trist i hendes Nærhed. Disse hendes Roser paa Kind vilde ikke visne,

og de dybe, blanke Øjne var saa let til Smil: „Du skal ogsaa være glad, Mor! Vil Du ikke vel?“ — Og Fru Kjeld sagde en Dag til hende: „Aa ja ja, jeg tror sandt at sige, at Du har Vorherre paa din Side.“

Grøgaard havde, da hun fortalte ham, hvad der vented hende, taget hende ind mod sig som for at beholde hende og værne om hende. Og han værned om hende, og han var selv forhaabningsfuld og dristig. Men han var stillere end ellers.

Da Gunvor fik sin Afsked, tænkte hun uvilkaarlig: „Mon de skaaner Grøgaard?“

Hun havde ingenting erfaret de første Maaneder, der sagde, at han havde Vanskeligheder. Men den Dag kom, da hun fik Mistanke om, at noget havde hendt ham, der ikke var af det gode. Hun kjendte ham saa nøje: han stod tidt og grunded over noget, han ikke sagde, hvad var. Hun spurgte ham ud en Aften; men han vilde ikke ind paa den Sag, mærked hun. Hun bad og trygled ham: han maatte fortælle hende alt. De maatte staa sammen i hvert Gran, der hendte. Først da kunde hun være tryg. Han gav omsider efter, fortalte en Del, føjed mere til, behandled det hele som noget, han ikke kunde være bekjendt af at tænke noget større paa.

Disse Smaagemenheder og Perfidier kunde i Højden medføre Pengetab. Men ogsaa den Virkning skulde ophæves: Han havde blandt andet fast Opfordring fra et Par Redaktører om at skrive Artikler . . . noget populært videnskabeligt, som han kunde skrive rent som Leg.

Han stopped lidt hist og her, mens han fortalte; men Gunvor fik ham til at sige mere. Og tilsidst vidste hun, at han havde mistet alle sine Skoletimer og en Post, han havde haft paa et Laboratorium. Desuden at flere af de Venner, han satte Pris paa, havde opført sig pjaltet.

Da han fortalte herom, tog Vreden ham: „Ja, var det ikke ækelt, som Folk var Pjalter! Endog Folk, som snakked om „Frisind". Det var i Grunden de værste. Ai, ai, der gik jo en hel Del omkring og snakked om, at den frie Mand og den frie Kvinde, Menneskene med klog og dyb Ansvarsfølelse — de burde ansees for „Kulturens højeste Blomst". Javel, javel, men det elendige var, at de samme blev bange, naar de traf sin egen Theori, som rent ud sagt brødfødte dem, i Virkeligheden, i Livet, i Praxis. He, he, Grøgaard var slet ikke bedt i de frisindede Selskaber den senere Tid! Noget, som ikke

skulde sætte ham et eneste graat Haar i Hodet.

Nej, graa Haar fik han ikke, og han tabte ikke Modet. Ret som det var, fandt Gunvor paa hans Skrivebord Udkast til Avertissementer, som han vistnok indrykkede i Bladene. Snart tilbød han sig at undervise Chemikere, Farmaceuter, Folk ved Bryggerier, snart tilbød han sig som Lærer i almindelige Skolefag, en og anden Gang bad han en sendrægtig Redaktør om Svar paa hans Henvendelse angaaende den seneste Artikel. Hun talte aldrig til ham om disse Breve og Ansøgninger, og selv berørte han dem ikke, vidste maaske ikke engang, at hun havde seet dem.

En Eftermiddag traf hun ham i godt Humør. Han tog hendes Haand ligesom helt i sin og spurgte leende: „Ved Du, hvor jeg kommer fra?“ „Naa.“ „Jo, fra mit Kontor,“ svared han og lo, „jo da, sandelig om jeg ikke kommer fra mit Kontor. Jo, Du, jeg har taget en Kontorplads ... hos en Brændevinsbrænder, ser Du. Gir ham gode Raad med dit og dat. Sidder desuden paa Kontoret hans. Sikkert Arbejde, stigende Gage. Og nu kan det hjelpe godt. Og saa endda bedre: jeg har faaet et stort Oversættelsesarbejde.

Det vil tage næsten et Aar. Det faar jeg stelle med om Kvelden.“ Hun spurgte uvilkaarlig: „Men da faar Du jo ikke Tid til at skrive paa Afhandlingen din?“ Han slog det hen: „Aa, den faar ligge lidt. Nu maa jeg jo først og fremst sørge for at skaffe Penge. Nu kommer jo snart den lille, og Du ved jo, sligt koster. Og Du maa selv leve godt i denne Tid. Du maa sandelig det, Gunvor. God Mad og Drikke. Ja, Du maa drikke lidt, hvad? Porter og lidt Rødvin.“

Den sikre Kontorplads og Udsigten til det store Oversætfelsesarbejde havde gjort ham svært glad. Han fortalte mange morsomme Ting fra det Kontor, som han lige til i Dag havde gruet for. Det var et gammelt mørkt, rigtig smusket Kontor. Men snurrigt var der. Brændevinsbrænderen sad i ét Kontor og Grøgaard og Fuldmægtigen i et andet. Og den Fuldmægtig! Direkte ud af Holberg! Naar noget vigtigt skulde dikteres, saa kom Brændevinsbrænderen ud til dem og dikterede Fuldmægtigen. Og saa i en Fart laved Fuldmægtigen sig til at blive dikteret. Snød Næsen, retted paa Fadermorderne, og naar Hr. Adrian diktered det første Ord, hug Fuldmægtigen Pen i Papir, og Næsen fór ogsaa lukt i Papiret, saa nærsynet var han. Og

naar saa den første Sætning var expederet, saa løfted han Ho'det og stirred paa Brændevinsbrænderen, alvorlig ser Du, paa sin Post som en Oberst! Og naar næste Sætning kom, hug han ned og spidded den ogsaa! . . . Jo, der var sandelig Kolør over det gamle Kontor . . . Og begge var snille Folk, det han skjønte.

„Og saa det andet, jeg fortalte om," vedblev han, „det store videnskabelige Værk, jeg skal oversætte . . . det interesserer mig svært. Og det er noget, jeg kan ha' Nytte af for min egen Part. Det har jo altid sin Betydning at ha' sit Navn paa sligt brillant Værk. Jo, nu tror jeg nok, det skal gaa . . . Endelig, Gunvor! Nu kan Du gjærne vide det: jeg har haft en svær Tid nu paa Slutten . . . slig jeg har trasket fra Herodes til Pilatus . . . Men nu er jeg glad, og Du er ogsaa rigtig glad, Du? Synes Du ikke, vi er gode mod hverandre?"

Hun svared stille:

„Du er snillest mod mig!"

„Aa, snak om en Ting!" lo han, „Du er ligesaa snil mod mig, og mere til, om det gjaldt. Tænk, ved Du, hvad jeg synes er Synd, Gunvor? At Kjærligheden skal ha' det saa ondt her i Verden. Folk vil simpelthen

ikke vide af den. Enten kvæles den i Dyner og Puder og Lunhed og Hyggelighed, eller saa jages den ud i Natten og i Ørken, og alle bredflabbede Hunde sendes efter den, og den dør blodig og opreven. Jeg er glad i Kveld, ved Du hvorfor? Fordi jeg holder Stand, jeg holder Stand, mærker jeg! Vor Kjærlighed skal ikke kvæles, og jeg skal nok holde Hundene væk. Aa, Gunvor! Jeg elsker Dig bestandig! Din Mund som er saa sand og som er saa hed! Kan Læber brænde som dine?"

En Dag mærked hun stærke Veer. Udpaa Kvelden fødte hun en Gut. Fødselen gik sin rigtige Gang. Bagefter laa hun træt og hviled sig.

Hun holdt Sengen i vel to Uger. Grøgaard kom hver Dag anpusten fra Kontoret og sad hos hende. Han var saa glad for hende og for Gutten. Han sad og saa paa den vesle Ting al den Tid, han kunde afse, ja mere. Han hjalp tillige Gunvor om Natten med at nynne for den lille. Det kunde han saa let gjøre, for han sad i næste Værelse med sit Arbejde og kunde høre efter, om noget kom paa. Mangen Nat, naar Gutten var urolig, sad han og sang og vugged ham varsomt.

Gunvor var oppe igjen og ganske kjæk, da pludselig Grøgaard en Dag følte sig daarlig. Han havde stærk Forkjølelse med Feber. Han vilde næste Morgen op og paa Kontoret, men han kunde ikke staa paa Benene. Udover Dagen kom en smertefuld Hovedpine til.

En hel Uge blev han liggende, og da han kom op, var han meget mat. Han hosted fremdeles, omend mindre end før. Nogle Dage gik, og han var saa temmelig frisk igjen og arbejded stærkt paa Oversættelsen, og han glæded sig over Gutten, som blev større, og han vejed ham og noterte Vægten omhyggeligt og sammenligned og regned efter . . .

Men saa begyndte han at skrante paa Ny. Nu og da havde han Feber og heftige Sting, og tidt fik han anstrængende Hosteanfald. „Jeg har det vist for koldt paa det gamle, raadne Kontor,“ sagde han ærgerlig. „Der er saa iskoldt paa Gulvet, at selv Kakelakerne fryser ihjel . . . Og der staar slig fæl, vaad Kulde fra alle Væggene.“

„Du skulde gaa til Doktoren,“ sagde Gunvor Gang paa Gang.

Men det vilde han ikke. Han likte ikke engang, at hun sagde det. „Det er vel bare en sejg Forkjølelse,“ sagde han, „den gaar vel væk.“

Men den gik ikke væk. Han var tidt meget mat, naar han gik paa Kontoret, og om Kvelden, naar han arbejded i den anden Stue, saa Gunvor, at han tidt greb sig i Siden, som om noget smerted ham.

Hun troed tilsidst at forstaa, at han rent ud var bange for at gaa til Lægen. En Aften, hun inderlig bad ham derom, kom der noget desperat i hans Blik. „Nej, nej," hvisked han, „hvad kan det hjælpe? En Læge vil sige, at jeg endelig ikke maa gaa paa det Kontor og heller ikke arbejde saa meget om Kvelden, men nu er Sagen den, at det maa jeg gjøre. Og han vil kanske raade mig til at rejse op og bo paa Sanatorium . . . Nej, lad mig nu være Hardhaus! Saa kanske jeg kan spare Penge sammen, og saa rejser vi til Sanatorium i Sommer . . . eller i al Fald op til en eller anden Gaard . . ."

Men en Dag orked han ikke at staa op. Lægen blev hentet. Han var taus og alvorlig, da han undersøgte Grøgaard. Og Grøgaard saa besynderligt paa Lægen. Som en der aner, han skal ofres. Han spurgte ikke Lægen ud. Og denne sagde bare: „Har De hostet længe?" Grøgaard svared: „Ikke nu, men for nogle Aar siden . . . da var jeg ofte kortaandet med Sting og sligt . . . Men som sagt: jeg

har ikke fejlet noget siden da . . . Og jeg har gjort alt for at bli' kjæk, Armstrækninger, lange Aandedræt, Ture . . . saa nu skulde jeg da ikke være skrøbeligere end andre." Lægen svarede: „Hm, det Kontor med al Kulden har ikke været heldig for Dem." Grøgaard svared bare: „Ja, hvad skal En gjøre? Jeg havde mit Arbejde der." „Nej, nej," svared Lægen. „Nu faar vi se," føjed han til. „De er jo noget medtaget, men tab bare ikke Modet." „Jeg har ventet paa Varmen i Vejret," ytrede Grøgaard. „Den kurerede mig dengang." „Vi faar haabe, at den kurerer Dem denne Gang ogsaa," svarede Lægen. Han skrev nogle Recepter, gav Instruxer og sagde Farvel. Gunvor fulgte ham ud. „Hvordan har han det?" spurgte hun. Lægen vendte sig mod hende: „Vil De høre Sandheden?" spurgte han. „Ja," svared Gunvor fast. „Han har en stærkt udviklet Lungetuberkulose." Hun stammede frem: „Er der Fare paa Færde?" „Ja," svarede Lægen dæmpet. „Tror De ikke, han bli'r frisk, Hr. Doktor?" „Jeg tør intet love," svarede Lægen stille. „Farvel . . . Jeg kommer snart igjen."

Gunvor blev staaende længe paa samme Plet. Hun kunde ingenting sanse . . .

XIII.

Dagene gik, men han fik det ikke bedre. En Nat havde han stærk Feber og talte i Vildelse. Om Morgenen var han klar, men meget stille. Da Gunvor sad hos ham, sagde han: „Jeg ligger her og tænker, Du. Da jeg vaagned i Dag, forstod jeg ingenting... ikke engang hvor jeg var. Og jeg har haft det saa forunderligt hele Tiden efter... Nu skal Du vide, at jeg ikke tror, jeg blir frisk mere. Nej, jeg føler det paa mig ... og jeg mærked det paa Doktoren sidste Gang. Jeg bad ham snakke ud; Du ved det gjør Læger sjældent til Brystsyge... naa, men han gik næsten til Bekjendelse... Saa var det det jeg vilde sige, Gunvor... Naar nu jeg gaar bort, saa vil din og Guttens Stilling bli noget vanskelig. Du har ikke mere mig at støtte Dig til ... Jeg tror, vi faar gifte os, Gunvor... For din og for Guttens Skyld faar vi gjøre

det. Og saa faar vi bede nogle Venner . . . Der skal vel være Vidner og denslags. Sørg forresten for, at Præsten ikke gjør formange Formaliteter og Dikkedarer . . . Sig ham, at jeg er meget syg."

Han laa lidt og tænkte.

„Lad mig se ham," kaldte han sagte. „Lad mig se Gutten vor."

Og Gunvor hented Barnet. Den lille aabnede Munden, og han saa hen for sig med klare Øjne, og han strakte de smaa Hænder mod sin Far og lo lystig. „Nej, vil Du se," hvisked Grøgaard stille og henrykt, „han ler rigtig! Det er da tidlig, Gunvor. Lad mig klappe ham . . . Men ikke hold ham for langt ned, saa jeg puster paa ham. Det er ikke værdt."

Med en brystsygs hvide Hænder rørte han saa vidt den lilles Haar, og han strøg nedover den uldne Dragt. Og han rysted paa Hovedet, som saa han et skjønt Under: „Det evige Liv, Du! . . . Det evige Liv!" . . . Saa lidt ængstelig: „Men kanske Du maa lægge ham ned igjen nu. Han kunde let bli kold."

* * *

Dagen blev fastsat, da Præsten skulde komme. Janna Vik, Erik Midtgard og endnu to af Grøgaards Venner blev indbudne.

Før den Dag fik Grøgaard en daarlig Nat. Hans Ansigt var hektisk rødt, Hosten var stærk, og han spyttede meget Blod. Efter en temmelig stærk Sovedrik kom Søvnen, og da han vaagned om Morgenen, følte han sig bedre. „Idag kommer de jo," sagde han ivrig. „Jeg vil ikke ligge, naar de kommer. Pak mig godt ind, om saa skal være. Giv mig gjærne baade Dyner og Tæpper med. Men ligge vil jeg ikke. Lad mig komme op."

Lidt efter kom Lægen, og han bad ogsaa ham om Lov til at komme op. „Det vil ikke skade mig, Doktor. Vi kan jo lægge godt i Ovnen." Doktoren gav ham Lov: „Naa, Herregud," sagde han, „naar det er Dem endelig om at gjøre. Hvordan har De det ellers?" Han undersøgte ham, gav Retledning om, hvordan de skulde pakke ham ind, naar han sad. Da han gik, fulgte Gunvor ham ud. „Jeg vilde ikke nægte ham den Glæden," forklarede Lægen, „det gaar uhjælpeligt nedover. Den anden Lunge er ogsaa meget angreben. Han kan nærsagt dø naarsomhelst . . . Naa, jeg skulde alligevel tro, at han endnu har nogle Dage igjen. Jeg begriber bare ikke, at han

orker at ville staa op. Han maa ha' svær Vilje."

Gunvor gik ind og bad sin Mor om at hjælpe hende. Og de hjalp Grøgaard op og hen foran Ovnen, der var fyldt med Kul, saa en rød Plet saaes over Ovnsdøren. Han fik Tæpper omkring sig. Stolen, han sad i, gjordes saa bekvem som mulig. Han likte at sidde der. „Nu er jeg jo oppe igjen," sagde han, „lad mig endelig bli' siddende her."

Det ringede. Janna Vik og Erik Midtgard kom, og de to andre Venner kom lige efter. Janna saa daarligere ud end ellers, og hun havde vanskeligt ved at svare, da Grøgaard talte til hende: „Nej, vi faar gjøre noget med Janna," føjed han mat til: „Hun gaar jo og spolerer sig. Du skal passe Dig, Janna . . . Du er for uvorn . . . slider for svært i det."

„Ja, ja," blev han ved, dæmpet, som for at spare sig, „jeg er glad, fordi I kom, saa jeg faar talt lidt med Jer . . . og sagt lidt fra. I ved jo, hvad vi skal gjøre i Dag. Vi skal bukke os. Lukke uvedkommende ind. Der vil om en Stund komme en Præst, som jeg ikke har set før. Han vil i Kraft af en Examen og nogle udenadlærte Bekjendelser, modtage mine og Gunvors Erklæringer . . . Naa, vi gjør det for Gunvors og for lille

Guttens Skyld. Doktoren mener, det er forbi med mig, og jeg tør ikke lade dem alene med det onde . . ."

Han blev afbrudt ved en tydelig Ringen. Det var Præsten, som kom, en yngre, rolig Mand uden noget særlig præsteligt ved sig. Fru Kjeld, som havde været hos ham og bedet ham komme, havde vistnok talt med ham. Han sagde selv: „Jeg ved, at De er meget syg, Hr. Kandidat." Og han forrettede Vielsen stilfærdigt og kort.

Pludselig spurgte han:

„Har De ikke noget, De desuden vil tale med mig om?"

Jan Grøgaard svarede:

„Nej, Hr. Pastor."

Præsten vedblev:

„Kunde De ikke ønske at tale med mig om Deres Sjæls Tilstand. Eller om Gud. Jeg vil gjærne forsøge at være Dem til Tjeneste."

Jan Grøgaard svarede stille:

„Jeg takker Dem for Deres gode Vilje, Hr. Pastor. Men jeg ved, at jeg ingen Gavn og Glæde kan have af Deres Lærdom, og jeg er sikker paa, at De ikke vil forstaa mig."

Præsten blev taus, sagde Farvel og gik.

Grøgaard ytrede: „Han var forresten bedre end de fleste andre Præster, jeg har truffet . . .

Naa ja, saa er den Sag i Orden. Og vi har bukket os, som sig hør og bør. Naa, det havde ikke nyttet dem, om ikke Sygdom og Daarligdom var kommen til. Og det er dem, som har sat den paa mig. De kunde ikke lade mig i Fred. Og de fik da ogsaa spoleret det bedste, jeg havde. Det jeg fik, da jeg traf Gunvor . . . Ja slig de spolerede det! I Protokollerne skulde vi, ellers skulde vi miste Arbejde og Næring. Protokollen, Protokollen, den store Bog med Register og Tal. Er ikke denne dumme og ligeglade og snusfornuftige Protokol som et Symbolum paa vort Samfunds Omhu? Hvorfor har de ikke en Festsang deroppe med Omkvæd: „Protokollerne frem!“

Han blev pludselig stille. Noget syntes at oprøre ham.

„Gutten vor,“ blev han ved, „han skulde ogsaa i en af deres Protokoller. Vel under Rubrikken uægte. Tror I ikke, Gunvor fik deres frække „Tilsigelse“, da hun endda ikke var frisk. Jo, hun skulde møde frem og staa og forklare disse fremmede Embedsmandfolk, hvad hun var for en Person. Jeg gik derop, der stod de, der sad de, der skrev de. Ja, ja . . . saa kom han jo i Protokollen, he, min lille, vakre Gut! maatte Du være død, før Du blir

saa elendig, at den Protokol skal hjælpe Dig . . . Nej, jeg sværmer ikke for Protokollerne. Men Fru Malla Rosch sværmer for dem. Ved nogen, hvem hun er? Jo, hun er Enke, og hun fik et Barn, og hun vidste, hvordan alt skulde ordnes. Hun tropped trolig op og førte Barnet i Protokollen. Gjorde aldrig Ophævelser. Blid, smidskende, paa Prikken. Og hun beslutted at slaa Barnet ihjel. Ærligt og redeligt? Aa, langt fra, da vilde hun jo gjort dem imod, som sad med Protokollerne . . . Nej, hun lod Mælken, som Barnet skulde ha', bli' sur . . . Og hun lod Barnet faa Mælken . . . med Vilje lod hun Barnet faa den sure Mælken . . . for lidt sur Mælk ænsede de ikke deroppe i Retfærdigheden. Og saa drak den lille Mælken. Maven blev gal, og det pintes Dag ud og Dag ind. Og Moren gav det lille Kryb mere sur Mælk; det maatte da vel dø engang. Men det døde ikke. Det fik engelsk Syge. Ingen Mælketænder og de næste Tænder skrøbelige som Gryn. Jeg har set Barnet. Et stakkars Væsen, der kunde ha' været vakkert; hun havde rædde Øjne . . . Men hvad gjør det alt? Moren i Ære. Hun gaar fri og frank, og hun smiskede for Retfærdigheden og mødte punktlig frem. Og hun gav sit Barn sur Mælk. Det havde denne fejge Verden lært hende, at da gik

---

hun fri. Surmælksystemet? Hvad? . . . har ikke det Hævd i vort Samfund? . . . Vi blir ikke slaat ihjel . . . men vi faar ikke sjeldent sur Mælk . . . Tvi!"

Han havde anstrængt sig . . . Han fik et voldsomt Hosteanfald. Han greb i Farten og med skjælvende Haand sit Lommetørklæde og hosted ud. Saa aabned han Ovnsdøren og kasted Lommetørklædet med Sygdom i, ind i den hvidglødende Kulild. Han stirred paa det, mens det brændte, som saa han et skjønt Syn.

„Se Ilden!" sagde han langsomt. „Hvor den er hvid og ren. Renere end alt andet. Hvor den svider væk alt sygt."

Han fik Hosten paa ny. De bad ham alle være forsigtig og ikke anstrænge sig. Han nikkede . . . „Nej," sagde han, „nu er jeg færdig med det jeg vilde sige. Det var jo bare det, jeg vilde nævne for Jer, om Gunvor og mig. Om hvorfor vi gav efter. Jeg behøver vel ikke at sige, at jeg dør, som jeg har levet. Jeg tror, at det, jeg bekjender mig til, skal sejre. Tilsidst. Jeg har Tro paa Verdens ærlige Viljer. Og paa den kjæmpende Videnskab. Den er den mægtigste. Den er Menneskenes Ild. Ikke den, som slaar Kapital. Ikke Maskinernes Videnskab. Ikke Kanonernes. Men den der

angaar Menneskenes Legem og Sjæl. Lægevidenskaben er den største. Næsten al Elendighed paa Jorden er Følgen af gammel Sot. Se disse Konger og Magthavere, som er glubske paa at føre Krig. Gammel Pestilens i deres Hjerner! Nedarvet Stormandsgalskab! Den griske Kapital, den vanvittige Luxus ... altsammen gejle Savn, som kommer af Mangel paa Harmoni og Styrke ... Ja, ja, til os komme dit Rige! ... Jeg er træt, Gunvor. Lad mig hvile mig igjen ... Nej, I kan godt bli' siddende ... om I ikke synes, her er altfor trist."

Han blev hjulpet i Seng igjen. Han samtalede en Del med dem alle, jævnt og uden Sorg. En Stund efter lukkede han Øjnene. De rejste sig alle for at gaa. Han smiled og rakte dem Haanden, den ene efter den anden. Lidt efter sov han.

XIV.

Gunvor havde den Dag, han døde, siddet ved hans Seng, og de havde talt sammen. Tilsidst bad han hende om Vand. Hun gav ham, han drak og lagde sig tilbage, men da Gunvor igjen saa paa ham, laa han ganske stille. Hun spurgte, om han var træt. Hun kaldte ham ved Navn. Han svarede ikke. Der drypped nogle Draaber Blod af hans Mundvig. Han var død stille og uden Dødskamp.

Han havde hele Dagen været ganske kjæk og rolig. Han havde samtalet med Gunvor om mange Ting. De havde talt om Lillegut. Hun sagde: Han ligner alt nu Dig. Det synes alle, som ser ham." Hun saa, at dette skaffed ham Glæde, og blev ved, at Gutten fik vel sin Fars Evner. „Du faar vise ham den Afhandling, jeg begyndte paa," erklærede Grøgaard, „der er meget godt i den; det ved

jeg . . . Og saa en anden Ting: han skal ikke ængste sig, fordi hans Far døde af Brystsyge. Den ligger ikke til vor Slægt. Den anfaldt mig, fordi jeg rent ud sagt havde det for vondt. Først Slid og Smaasult i Aar og Dag, saa lidt ovenpaa en Stund, men saa det fæle Kjælderkontoret og den Slags" . . .

— „Jeg er ikke Spor ræd for Døden," sagde han pludselig. „Og „Gravens Gru" er bare til for Æstetikere. Jeg er Kemiker," smilte han. „Jeg ved, vi er lavet af de samme Stoffer, som Jorden har. Vi har faat Næring af Jorden. Vi er kommen af den. Vi faar gi' Jorden det tilbage, som den skal ha' . . . Den har, rent ud sagt, Krav paa os.

Det eneste, jeg ikke synes om at tænke paa, er Kisten, man skal lægges i. Dens Ide er ikke vakker . . . ganske unaturlig. Den hindrer Jorden i at faa os. Menneskene burde sænkes i Jorden nøgne eller svøbt i et Klæde. Da vilde Jorden svært fort optage os i sig. Og da skulde ingen grue."

Siden talte han med Gunvor om Sjælen, om „Livet efter Døden", som han „ikke dristed sig til at vide noget om". „Naar Naturen har sat os her, saa faar vi bruge vore Evner her," sagde han. „Her ligger tusind

Opgaver og venter, som bærer Spiren til noget evigt.“

Lige efter at han havde sagt disse Ord, bad han Gunvor om Vand, drak og lagde sig tilbage, som før fortalt, og døde.

* * *

Tiden gik og Gunvor leved videre; men noget var stumt og blindt hos hende. Hun hjalp sin Mor, hun passed sit Barn med megen Omhu; men den hele Tid var der i hendes Sind noget ubevægeligt. Som Havet naar Blikstillet kommer, og alle Bølger synker døsige i Dybet. Som Havet, naar det strækker sig grænseløst, og bare nu og da en stor Dønning kommer, og det sukker og græder langs alle Strande. Men hvorfra denne Dønning? Stormen har jo tiet! Aa, Havet er næsten ligesaa stort og hvileløst som Menneskesindet. Den store Dønning, som faar alle Strande til at sukke, hidrører fra en Storm, der var forlængst.

Men midt i denne sin Ubevægelighed havde hun dog Ting, hun holdt af. Luftsøjlen en Sommerdag. Hvor den stod straalende mod Himlen. Og de fjerne Bjerges Sne om Vinteren. Hun pusted langt ud; thi hun elsked

at se denne Luft og disse Bjerge. Alle Mennesker, som har mistet noget dyrebart for evigt, holder af disse Syner: Havet eller Skyerne eller de fjerne Bjerge. De kalder, de kalder ligesom! De er saa høje og fjerne. De kan raabe paa den, som gik saa langt bort.

Men midt i Stilheden steg Mindet frem. Et Minde uden Uro, uden Bitterhed. De store Minder løfter Hvælving over Menneskene. De gaar frem under dem, og alt smaat blir Støv under deres Fodsaal.

FJERDE BOG

I.

Der blev paany Arbejdsdag for Gunvor. Hun fik Plads paa en stor Folkeskole i en af Byens Udkanter. En hel Hærskare Gutter at undervise. Janna havde her været ude som saa tidt før. Hun havde beredt Gunvor Vej, og hun jevnede Vejen, stille og sikkert. *Stille* brugt om Janna Vik? Ja, den uvorne Mund var den sidste Tid blevet lidet mælende. Sagde nok fra, naar det gjaldt, men da med rolig Fynd, aldrig med kjække Slæng af Ord mere.

Det kunde nævnes paa dette Sted, hvad Gunvor nu vidste: at Janna havde elsket Grøgaard. Men som den stille desperate elsker. Ingen havde vidst det. Hendes Mine havde saa lidet forraadt hende. Hun havde vidst at skjule sig selv og vildlede andre, saa selv Grøgaard sidste Gang, han saa hende, troed, hun skranted paa Grund af

Overanstrængelse. Det var først, da hun, efter Grøgaards Død, mødte Gunvor, og hendes Øjne ikke orked mere — at Gunvor stod stil og pludselig forstod.

— Da Gunvor denne Gang begyndte sin Undervisning, fandt hun ikke Ordet, det levende, tændende Ord, igjen som før. Hun havde maaske været for længe borte. Eller havde den sidste Tids Hændelser fjernet hende fra Livet?

Men som en stille Glæde kom det over hende, at hun nu atter nærmed sig Livet. Hun fandt omsider Ordet igjen. Hun stirred fastere i sine Børns Øjne. Og de holdt af hende og saa trøstig igjen.

Det skaded ikke Gutterne i hendes Klasse, at hun var Mor til sin egen Gut. Kjærligheden til Johannes eller Jan, som han hed til hverdags, laa altid frisk og stærk hos hende. Og denne Kjærlighed undskyldte meget hos disse andre. Saa blot en af dem paa hende med et Blik, der et Nu minded hende om hendes egen Gut, saa var hun rent ud sagt overvunden.

Men det: at drage Omsorg for sin egen Gut og være god mod disse, hun havde faaet for at opdrage — det var hendes Maal her i Livet. Paa sig selv tænkte hun ikke stort

mere. Opdaged ikke engang, at hun begyndte at bli' gammel. Vaarsolen, der er saa skarp, maatte belære hende derom.

Vaarsolen maatte som sagt gjøre det; thi om Vinteren gjorde hun sig i Stand til at gaa paa Skolen, før det blev lyst. Og var hun paa Skolen, og Lyset kom, saa hun paa alt andet end paa sig selv. Hun vidste neppe, hvordan hun saa ud.

Men en Maanedslovsdag — det var en tindrende klar Vaardag — sad hun foran Spejlet i sin Mors Værelse. Hun havde netop vasket sit svære Haar og sad nu og ordned og kjæmmed det.

Da stirred hun pludselig paa dette Haar, og hun tænkte ved sig selv: „Har Sæben været for fed? Eller er den ikke skyllet ud? Eller var der Klor i den?“ Hendes Haar havde nu, hun saa det udslaaet og i det stærke Lys, en mattere Glans end før. Den blanke Gyldenfarve var ligesom falmet . . . Pludselig saa hun, at hendes Haar var blit graat. Som blondt Haar blir det. Ikke rigtig graat, men mat, falmet, graaligt.

Hun blev ikke bedrøvet. Et Nu smilte hun. Nu var det afgjort. Hun var snart en rigtig gammel Kone . . .

Men lidt efter kom Jan farende gjennem

Værelset. Han havde ogsaa Maanedslov i Dag og skulde langt afsted for at lege Indianer og hvid. Han havde prøvet med Dragen en Stund. Men der var ikke Vind nok til den. „Farvel, Mor!"

Og han fo'r afgaarde igjen, lysende af Hastighed og fuld af evig ustanselig Iver.

II.

Gunvor havde efter Jannas Mening i mange Aar haft den Fejl, at hun forkjæled Jan. Men hun vilde ikke høre paa det Øre: „Det er en daarlig og letvindt Methode med den evige Strengheden,“ svared hun. „Jeg tror saamæn ikke, Godhed skader. Et Barn skulde aldrig græde.“

Det viste sig, at Gunvors Methode i Længden var god nok. Jan var en Stund svært forkjælet og vilter og umaadelig glad i sin Mor. Saa blev han „stor“ og seksten Aar og likte ikke, at Moren var for kjærlig mod ham. Ja, saa umaadelig værdig han blev. Om Moren tog ham om Halsen og kyssed ham — hm, det var ikke ganske efter hans Smag.

„Se, der kan Du se,“ sagde Gunvor til „Tante Janna“ med trist Stemme. „Man behøver ikke at anstrænge sig, for at de skal

bli' kolde mod En. De gaar, naar de ikke trænger os mer."

Men mente hun, at Jan ikke brød sig om hende mer, tog hun fejl. Det var bare den store Gut, som ikke vilde være liden, der var kold mod hende. Selve Jan, som han stod og gik, holdt saa meget af hende, som en Søn kan holde af en Mor.

Og lidt efter lidt forstod hun Sammenhængen. Og med et lidet Suk mindedes hun sin lille Guts myge Arme og hans velsignede Mund; og hun bestræbte sig for at bære tappert, at den lille kjælne Pøjk ikke var mere. Det maatte hun jo finde sig i. Han kunde jo ikke være liden og Mammadalt bestandig. Det vilde hun nok mindst af alle ha' likt.

Men derfor, naar Jan kom rolig og alvorlig gjennem Værelset, kunde Gunvor spørge om hans Mening om det ene og det andet. Det kunde være, om han troed, Vejret holdt sig eller om han havde set den nye Jernbane, eller det kunde endog være Spørgsmaal, om hvad han syntes om saa vigtige Ting som Dagens Begivenheder i Krig og Politik.

Hun lod Jan snakke ud om alt, afspiste ham aldrig med, at det er Du for liden til at begribe. Tidens aabne Ideer, dens Krav

hid og did: Hun lod ham brænde løs paa dem, saameget han vilde. Det udvikled ham bare. Var der i disse Ideer noget, som i Grunden ikke passede ham, saa vilde han skille sig af med dette, naar den Tid kom. Netop han vilde gjøre det, som al Tid havde faat Lov til at vælge og vrage.

Han ligned Grøgaard. Han havde saa meget af hans Udseende og Væsen. Og med en egen Glæde opdaged Gunvor, at han havde netop de samme Interesser og Evner som Grøgaard havde haft: Naturhistorien tiltrak ham svært. Han gik næsten hver Fridag ud og botaniserede. Ja, tidt naar Gunvor gik en Tur med ham, løb han hen og plukked en Blomst, som han parterede og nu og da undersøgte gjennem et Forstørrelsesglas, han altid bar i Lommen. Engang, de gik sammen, standsed han og pegte paa en næsten igjengroet Dam fuld at flydende Grødske. „Se der, Mor,“ sagde han, „der har jeg fundet nogle Alger, som er svært sjeldne saa højt Nord.“

Han kjøbte en Gang et stort Akvarium. Hvordan havde han faat Raad til det? Han fik jo saa yderst faa Skillinger. Jo, i over et Aar havde han i Stilhed sparet Penge til det, ikke kjøbt en Øre bort, bare tænkt paa Akvariet hele Tiden.

Her fik han mange Ting at iagttage. Han havde Grud og Grums fra et Par Damme rundt om. Og en hel Del af disse Dammes Yngel havde han. Han viste Gunvor nogle af disse Væsener. Engang nogle tykke, hvide Orme, der laa som halvdøde, en anden Gang et glinsende Hylster, der saa ud, som var det sammensat af gyldent Sand. „Se, der er et levende Kryb i den,“ sagde han. „Jeg tog den i en Kjøn etsteds opefter Landet. Jeg begriber ikke, hvad det er for et Dyr. Jeg har snakket med Naturhistorielæreren derom; han vil se det. Men han begriber det saamæn vist heller ikke.“

„Aa,“ maatte Gunvor smile, „han skulde jo helst vide det, Jan.“

„Javel skulde han,“ svared Jan misfornøjet, „men han er jo alt for gammel, Mor. Han har vist glemt alt det, som ikke staar i Lærebogen. Og han skal være Lærer for os! . . . i Naturvidenskab, hvor der gjøres nye Opdagelser hver Dag. Men,“ føjed han trist til. „Han kan sagtens være god nok deroppe paa Skolen. Selv Naturhistorien lærer de for at ta' en Examen.“

Adjunkt Hirsch, som Jan var saa slem mod, var en gammel, godslig Fyr, som Jan alligevel burde være glad i. Sidste Gang

havde Jans Examen i andre Fag end Naturvidenskaber været daarlig nok, saa daarlig, at det nok var Tale om at lade ham bli i Klassen et Aar til. Men da havde den gamle Naturhistorielærer talt hans Sag saa varmt, at han kom op i næste Klasse alligevel.

Og det omend Jan lige før Examen havde erklæret, at Lærebogens Forklaring af Magnetismen var umulig. „Umulig? Hvordan kan Du sige det, Jan Grøgaard?“ „Jo, der staar altsaa,“ forklarede Gutten, „at naar en Staalstang er bleven Magnet, det vil sige, naar alle dens Molukuler er vendt samme Vej, slig at alle Molukulers Nordpoler peger i samme Retning og i lige Maade Sydpolerne — naa, saa bevirker Stangens yderste Nordmagnet, at Jærnfilspaanerne hænger fast ved Stangen, næsten helt til Midten, iligemaade Stangens Sydmagnet. Men den Forklaring er umulig, da ingen Magnet kan trække gjennem Staal.“

Da havde gamle Hirsch brummet lidt: „Naa ja, en Forklaring maa En jo ha.“ „Det synes jeg ikke,“ svarede Jan modig. „En falsk Forklaring, som bli'r pugget ind fra Skoledagene, sløver Forskerinstinktet.“

Ja ha, det sagde Jan. Men da skjældte Gamle Hirsch vældig ud: „Nu synes jeg,

Piskadausen, Gutten begynder at bli' lortvigtig," sagde han.

Men alligevel anstrængte han sig, for at den slette Latin og Græsk skulde tilgives ham, og at han skulde komme op i en ny Klasse.

III.

Den meget gamle Plan om at rejse ned og besøge Tora! Hun havde haft den saa længe, nu og da taget den frem, seet den an og spekuleret over dens Mulighed og Umulighed.

Kunde hun undvære Jan saa længe? Og kunde Mor undvære hende? Mor var bleven svært affældig i den senere Tid. Siden det Aar for længe siden, da hun plejed Grøgaard, havde hun været klejn. Gunvor havde jo taget de fleste Dage og Nætter paa sig, men de, Fru Kjeld tog paa sig, havde oversteget hendes Kræfter.

Det var to Hindringer. Saa den tredje: Havde hun Raad til den Rejse? Paa et Vis ja og paa et Vis nej. Vilde hun bruge af de attenhundrede Kroner, hun pludselig havde arvet efter en Slægtning paa Morssiden? Rejsen frem og tilbage og de fire fem Dages

Ophold i den fremmede By vilde vel alt i alt komme op i et Par hundrede Kroner . . .

Fru Kjeld fik hende til at beslutte Rejsen. „Du skal ofre det paa den Ting," sagde hun. „Du vil ikke angre det. Tora har altid været meget for Dig. Du vil ha' Glæde af at se hende igjen."

Lidt efter bemærked Fru Kjeld med et Smil:

„Jeg husker hjemme, naar nogen skulde rejse til store Byer, saa havde Far altid en Adresse paa Hoteller og sligt. Men naar nogen skulde til Berlin, gav Far ham altid Anvisning paa Hotel Alte Traube . . . . Far havde jo været i Berlin mange Gange paa Forretningsrejse. Og han var vist vel anskreven der i Alte Traube. For han sagde altid med Selvfølelse: „Om Hotellet er aldrig saa fuldt: naar De hilser fra Kaufmann Niels Farner aus Norwegen, saa gir Værten Dem heller sit eget Værelse, end han la'r Dem gaa bort." „Saa er det bedst, jeg gaar did da, Mor," svared Gunvor. Fru Kjeld slog det hen: „Aa, Herregud," sagde hun, „det er jo alt for længe siden. Det Hotel laa i den gamle Del af Byen. Det findes vist ikke mere. Men Du kunde jo for Moros Skyld høre efter." Og hun gav Gunvor Hotellets Gade og Num-

mer. „Se, sligt kan En pludselig huske saa utallige Aar efter," mumled hun, „og saa kan En gaa om og glemme vigtige Ting fra i Gaar."

Saa kom den Dag, Gunvor rejste. Hun rejste med Skib og med Jernbane, og Vejen var længer end godt var . . .

— Hun kom til Byen, netop da Lygterne tændtes. Hun var dristig nok til at bede Kusken kjøre til det Hotel, som hendes Mor endnu husked. Og det fandtes saamæn i en afsides Gade. Den lille tykke Faun, som sad udenfor Indgangsdøren og holdt Drueklasen til sin Mund, var meget gammel og vist den selvsamme, som hendes Bedstefar havde betragtet. Hotellet gjorde et solidt og paalideligt Indtryk . . .

Hun fik et hyggeligt Værelse og gav sig til at ordne sig efter Rejsen. Hun vasked sig og skifted rent fra Top til Taa. Det var jo første Gang, hun var paa Rejse, og dette Komme til en stor, fremmed By havde en sær, oplivende Virkning paa hende. Hun gik, medens hun klædte sig, til Vinduet og saa ud. Hun aabned endog Vinduet. Og her i denne lille afsides Gade: hun mærked Storstaden her ogsaa . . . det meddelte sig gjen-

nem Luften ligesom . . . hendes Nerver blev opmærksomme og fintfølende.

Hun havde ikke underrettet Tora om sit Komme. Af Breve fra Tora vidste hun, at denne hver Aften sang Hovedpartiet i „Amyris“ og vakte vild Beundring. Væsentlig, som et af Bladene meldte, fordi det her blev lagt klarere end nogensinde før for Dagen, at Tora Pharo tillige var den store Skuespillerinde.

Gunvor glæded sig meget til at høre hende.

Hun sendte strax Bud efter Billet, fik den kun gjennem Opkjøber og til højere Pris, end hun ellers betalte for ti Billetter . . .

Hun fremfor i sin Forfængelighed og tog Vogn til Operahuset . . .

Endelig sad hun paa sin Plads, beskeden og prunkløs, mellem et højst elegant Publikum.

Hun hørte neppe paa Ouverturen, ventede med Feber i sit Blod paa at se Tora igjen.

Tæppet rullede op. Gilde i en græsk Hal. „Amyris“ sad paa en lav Bænk, der var beklædt med brogede Tæpper.

Det var Tora. Noget varmt mygt som fra forrige Dage strøg Gunvor i Møde. Det var Tora, men større, dristigere, mere berusende . . .

IV.

Amyris, Hetæren i Oldtidens Athen. Hendes skjønne Legem er besat af Begjær efter Elskov og hendes skjønne Sjæl er besat af Begjær efter Lærdom og Aand. Hun er ikke ung mere, men endnu er hun skjønnere end de fleste af Athens Kvinder. Hun sidder en sen Aften i sit Hus. Der har staaet en stor Fest hos hende. Hun tænker. Hun mindes den hele Fest, de skjønne og aandrige Mænd der har deltaget i Festen. Men noget slaar hende med bange Undren, naar hun tænker derpaa: det var jo blot de noget til Aars komne Mænd, som overøste hende med Hyldest. De yngste og fyrigste lod hende sidde. En af dem var endog forsvundet med en af hendes unge Slavinder. — — Hun grunder længe, tager saa sit store Haandspejl af straalende Sølv og betragter sig; hendes Øjne stirrer dybt i dem i Spejlet. Hun ser sin

Mund, sine hvide Tænder, sin skjønne, faste Hage . . .

Pludselig farer hun sammen. I sit Haandspejl ser hun et Ansigt bag sit eget. Et strængt Ansigt med dybe Rynker og ubønhørlige Øjne. Hun vender sit Hoved og ser, at en gammel, mørkklædt Kvinde pludselig er kommen ind og staar bag hende.

„Hvem er det?“ raaber Amyris og farer op. „Hvordan er I kommen her ind? Alle Døre er jo lukkede.“

Den gamle Kvinde svarer: „Jeg kommer ind, hvor jeg vil. Jeg stormer den stærkeste Borg. Amyris, jeg kommer til Dig i Aften. Vil Du tage imod mig?“

„Hvorfor skulde jeg tage imod Jer, gamle Kvinde. Jeg kjender Jer jo ikke.“

„Nej, Du kjender mig ikke, og Du vil ikke kjende mig, Amyris. Det har jeg længe forstaaet. Men deri gjør Du Uret.“

„Hvorfor skulde jeg kjende Jer? Hvem er I?“

„Alderen . . . de sikkert fremskridende Aar.“

Men Amyris dækker sine Øjne, som saa hun et stygt Syn: „Hvorfor kommer I alt nu?“ raabte hun. „Gaa fra mig!“

Kvinden svarede mildt:

„Jeg kjender Menneskenes Børn. De har

vanskeligt ved at give mig ærlig den Plads, jeg har Krav paa. Og Du, Amyris, er Digterinde . . . Du er den, der evig higer og altid begjærer det prægtigste og afskyr det, der tvinger til Taushed og Savn. Men se mig blot i Øjet! Du sad nylig og var trist, fordi de Mænd, Du attraaede, ikke hyldede Dig. Se mig i Øjet, Amyris: Du vil skimte en tung og drømmefri Søvn og en vaagen Tilstand, der er fri for tærende Attraa og besværlige Tanker."

Men Amyris raabte i Angst og Vrede:

„Gaa fra mig! Hvad skal jeg med Søvn. Jeg vil have Elskov og Begejstring. Jeg vil føle min Aand svæve mod Olympen, og jeg vil kjende mit Kjød hvile mod Jorden tungt af Brynde. Gaa fra mig! Hvorfor taler Du til mig? Er jeg ikke ung, naar jeg er skjøn?"

Og den gamle Kvinde viger, sørgmodig over Amyris' Uforstand og med bebrejdende Ord: „Hvorfor afskyr Du mig? Jeg er god, Amyris, imod dem, der ikke strider mod Naturen."

Men Amyris raabte efter hende:

„Saa strider jeg mod Naturen, naar den sender Dig. Du som vil gi mig graa Haar ved mine Tindinger og Rynker om mine Øjne. Du som vil, at min Barm ikke staar høj til

Festen. Du som vil, at mit Kjød slappes. Gaa, Alder!“

Og atter byder Amyris sine Venner til Fest. Mange kommer, men ikke alle. De skjønneste og fyrigste Mænds Pladser staar tomme. Amyris raaber: „Hvad skal dette betyde? Hvor er Lysippos med de herlige Øjne, hvor er Minon med det ypperlige Legeme og de stærke Arme, hvor er Foibos med den skjønneste Mund i Athen?“

Men de ældste Gjæster, som er de tristeste og de vittigste, ler med sine graa Tænder og siger: „Men Amyris, vi er jo her!“ Og de ler igjen spottende, men inderst inde forbitrede paa de unge. Og en af dem faar en syltet Figen i Vrangstruben af Latter, da han siger: „Hvorfor sendte Du dine unge Slavinder bort, Amyris? Du skulde beholdt dem, saa var maaske de herlige Knægte kommet.“

Amyris forsøger at le med; men en trist Kulde sniger sig ind hos hende, og hun er ikke glad den hele Aften.

Da det blev sent, lod hun sine Gjæster gaa, og hun sidder alene og tænker paa sine Yndlinge, som ikke kom. De havde aldrig forekommet hende saa attraaværdige, som nu da de havde forladt hende. „Hvorfor har de dog forladt

mig?“ spurgte hun ud i Natten. „Er jeg da ikke endnu ildfuld og skjøn?“

Hun griber Spejlet og møder sit Blik deri, tungt af Længsel og Melankoli. Hun vil se mere . . . Da pludselig skjælver hun: Atter ser hun bag sit eget Ansigt en fremmeds, hun dog synes at skulle kjende: et blegt Ansigt med ubønhørlig Strænghed i sin Mine. Den gamle Kvinde staar atter bag hende og taler:

„Amyris! Vil Du komme nu? Giv Dig blot rolig hen til mig, saa vil Du ingenting savne. Jeg har Glemsomhed, og i den Træthed, jeg skjænker, dør Uro og alskens Kummer.“

Men hun rejser sig og stirrer stolt og rasende paa den gamle Kvinde, som atter er trængt hende nær mod hendes Vilje, og som i Aften endog rører hende som for at faa Plads:

„Jeg sendte nylig mine Gjæster bort!“ raaber hun, „jeg sendte dem bort, fordi de var mig for gamle og bedrøvelige, trods deres Vittighed. Jeg sendte dem bort, trods jeg selv havde indbudt dem. Og Jer skulde jeg beholde? I som er Alderdommen og Tristheden selv. I som har sneget Jer ind til mig, ubuden og fræk. Jeg vil ikke have Jer hos mig. Gaa!“

Da rynked Alderen sine Bryn, og der var Trudsel i hendes Røst, da hun sagde:

„Betænk Dig endnu engang! Jeg har sagt Dig det før, at jeg har mange Goder i min Favn. Jeg har tilbudt Dig dem to Gange. Naar jeg nu tredje Gang tilbyder Dig dem, siger jeg: Vogt Dig. Vis mig ikke bort. Da kunde det hende, at jeg, om Du siden raabte efter mig, ikke kom til Dig. Da kunde det hende, at jeg vragede Dig.“

Amyris løfted sine Øjne og stirred paa Kvinden, som stod der med de stive Rynker og de alvorlige Øjne. Saa skreg hun: „Aldrig! aldrig byder jeg Jer ind hos mig. Jeg vil altid afsky Jer! Jeg vil være skjøn! Festen skal staa. Jeg vil være skjønnere end før! mine Sange skal klinge højere end Sapphos. De skal svulme af Ungdom, deres Rythme skal vugge sig som hede Danse, eller som naar Mand favner Kvinde. Jeg vil vinde mine Yndlinge tilbage . . .“

„Saa vær forbandet!“ raaber Kvinden, og hendes Mine blir frygtelig. „Bliv ulykkelig, bliv foragtet blandt Mennesker! Om Du fra nu af bad mig paa dine Knæ — jeg kom dog ikke! Gaa omkring og søg Glæden, mens dine Rynker skrumper dit Ansigt ind. Mal Dig med Ungdommens Rødt paa dine Kinder.

Tag Farve paa dit Haar. Vink ad de unge Mænd, hvis Elskov Du begjærer, og som vil le ad Dig, fordi dit Ansigt sees bag Sminken. Gaa tilsidst omkring som den evige Geilheds Symbol og bliv latterlig og afskyet! Kom da til mig! Jeg støder Dig bort. Min Affældighed faar Du, men min skjønne Værdighed faar Du ikke: den der giver den gamle Kvinde og den gamle Mand deres Højhed og Ro — aldrig skal den falde i din Lod."

Og Amyris skjælver. Men hun beder endnu engang til Fest. De unge og fyrige siger: „Ved Zevs, hun er udholdende!" De ældre og vittige mumler indædt: „Det uforskammede Kvindfolk! Vi fik nok af hendes Fest sidste Gang. Hun syntes vist ikke vi var gode nok. He, he, nu kan hun jo finde nogen, der er bedre. Hvis hun tror, hun faar Lysippos og Minon og Foibos, ta'r hun fejl."

— Amyris saa ud over de mange tomme Pladser. Saa bød hun sine Slaver at give de Gjæster at æde, som var komne. Det var nogle stakkars Narre, som ingen brød sig om, uden naar de mored de andre Gjæster med forrykte Ordspil og Krumspring og andre Bajadsstreger.

„Naa, Lysander!" mumlede hun ligegyldig

til en af dem, „Du er en lykkelig Mand, Lysander, og velsignet af Guderne. Er Du ikke?"

„Ak jo, Amyris! Om jeg blot havde mere Vin."

„Naa, saa skjænk dem af Vinen. Skjænk i deres Bægre, Slaver."

„Nu er vi lykkelige, Amyris. Og vi priser Dig! Du store Digterinde og Du endnu større Hetære."

„Syng og dans, Lysander! Og Du, Agathon, lav mange gode Haansord og Smædevers over de Uforskammede, som ikke kom, da jeg bad dem."

Og de sang, og de dansede, og de smiled og flired, og de mimred Smædeord over dem, som ikke kom. Og de drak og var glade.

„Ak, Lysander, og Du, Agathon, og I andre! I har faaet mig til at le, saa jeg er syg af Krampe, og I har forlystet mig, saa jeg er træt og maa hvile mig. Farvel, I kjære Mennesker. Min Slave skal følge Jer ud."

Men da hun havde faaet disse besværlige Gjæster ud, gav hun sig til at klage bittert: „Ak, mine Yndlinge! Lysippos, Minon, Foibos. Hvorfor forlod I mig? Hvorfor gik I til ligegyldige Borgerdøtre eller til unge, ukyndige Glædespiger. Jeg venter Jer. Vend tilbage til mig. I Nat gaar mit Blod saa tungt af

Sørgmodighed og Længsel. I skal overraskes ved min store Kyndighed i Elskovens Kunst. I skal drukne i mine Kjærtegns Flod."

Ingen kom. Hun blev siddende alene. Og Mørket og Natten hylled hende ind.

Amyris gaar den næste Dag ud for at finde sine Yndlinge og vinde dem tilbage. Og hun søger længe uden at finde dem. Og hele Tiden tænker hun: Lad mig nu være ung. Lad mig være ung og skjøn. Og Dage og Aar gaar, og hun tænker blot paa det samme. Og hver Dag kjøber hun sjeldne Blomster, som hun fletter i sit Haar, og hun giver sine Kinder Stænk af Sminke, saa det synes, som hendes Blod brænder.

En Aften har hun gaaet sig træt, og hun banker paa en Dør og segner om af Mathed. En Mand ser hende. „Luk hende ind," siger han og banker paa, „hun er vist en stakkars, gammel Kvinde, som søger Husly for Natten."

Døren blev aabnet, og indenfor var nogle Mænd forsamlede til Fest med unge, kaade Piger. Amyris rejser sig op og jubler, thi blandt Gjæsterne gjenkjender hun sine tre Yndlinge. Og hun glemmer sin Træthed og løber mod dem og anraaber dem i glade Ord om at vende tilbage til hende. Hun har endnu

al sin Kjærlighed. Og hun skal byde dem til en Fest, som de ikke saa paa længe.

De ser forfærdede paa hende.

„Ha, ha," siger omsider Lysippos, „hun er et snurrigt gammelt Pigebarn."

„Hun ser nærsagt sindsvag ud," siger Minon.

„Hende vil vi da ikke have herinde", føjer Foibos til, og hans stolte Læber kruses i Foragt.

„Men kjender I mig ikke mere?" skriger Amyris, „jeg er jo Amyris. I har jo alle engang elsket mig brændende."

„Amyris!" ler de alle tre. „Lever hun endnu?"

Da begynder Amyris at klage.

„Hvorfor skyr I mig? Hvorfor forhaaner I mig?"

Og hun vakler ud og gaar med slæbende Skridt til sit Hus. Og kommen indenfor synker hun paa Knæ og beder, og hun bønfalder Alderen om at komme:

„Giv mig Fred; thi jeg er træt! Du som jeg forskjød, fordi jeg var uklog. Jeg bønfalder Dig. Hør alligevel min Bøn. Du nævnte dengang mange herlige Goder. Du kunde tildele mig. Jeg beder Dig ikke om disse Goder. Men giv mig din Ro. Lad saa mit Haar blive helt

hvidt, og lad min Mund blive smal og stræng, og lad min Pande faa dybe Rynker."

Hun sidder en Stund, ligesom om hun venter at Alderen skal komme og øve sit Værk. Saa griber hun sit Spejl og stirrer sig selv imøde, som for at se, om Værket er fuldbyrdet. — Og hun slipper det forfærdet. Thi hvad ser hun derinde? Hun ser ikke den ærværdige Alders Træk som sine. Nej, hendes Ansigt har faat et uudsletteligt Præg af hendes evige Galskab efter Nyden. Hun har faat Udseendet af en spøgelsesagtig Ungdom. En Ungdom, der er stivnet til en Maske, og af hvis Træk kommer til Syne en uafladelig Behagssyge, en hvileløs og magtesløs Lystenhed.

Hun kaster sig paa sit Ansigt og anraaber om Barmhjertighed. „Hvortil dette Skræmmebillede? Jeg tilstaar min Alder aabent! Jeg er jo ikke ung! Min Ungdom? . . . ak, jeg pralede med den for at lokke de Mænd, jeg attraaede. Barmhjertighed!"

Da glider en Skikkelse hen mod Amyris. Det er Døden. Han puster hen over hende:

„Jeg kommer! mangt og meget svigter. Ungdom svigter, naar man ønsker den. Alderen svigter ogsaa nu og da, og de fleste er glade for hvert Aar, hun svigter. Jeg svigter aldrig. Menneskenes Børn kan afsky og

forbande mig, saa tidt de vil. Jeg blir ikke umedgjørlig for det, jeg kommer til dem alligevel. Jeg er nu kommen til Dig, Amyris. Sov ind! Drøm sødt om den Ungdom, Du begjæred saa hedt!"

* * *

Tora Pharo fik denne Hetære frem i al sin fjærne Skjønhed og dog præget af en træt, overforfinet og fordærvet Tids Uro. Hun længter efter sine Yndlinge: „Hun er jo ung," tænkte alle som saa hende. „Selv om hun faar Rynker og graa Haar . . . den Ungdom, hun har, vil sprænge dem."

Og hendes Trods mod Alderen, hendes Kjærlighed til den guddommelige Nyden, som snart skal nægtes hende. Hendes sørgmodige Paastande at hun jo er ung. Og senere Angsten: Hvor er mine unge Venner, de attraaværdigste Mænd i Athen?

Og hendes Kamp mod Alderen tilsidst, hendes hoverende Højsang, og Alderens store Forbandelse, der faar hende til at gyse. Denne ene Scene bare — det var som hørte man hele den nydelsessyge Menneskeslægt tilstaa, hvad den ellers skjulte.

Og tilsidst gaar hun ensom, forskudt af Mennesker, endnu fyldt af uudslukkeligt Be-

gjær efter Liv. Hun synger rødmende en Sang (aa, slig det var Tora som sang!) og alle Klarinetter summer, og en Violoncel trænger sig ind med sit tungsindige Tusmørke. Se, nu skaffer hun sig Blomster og rød Sminke, se hun pynter sig og tror hun er dejlig. Og atter en Sang fuld af Henrykkelse, et Smil, en afsindig Smægten, mens nogle høje Violiner svinger straalende Fakler over hendes Drøm.

Hun falmer, hun ældes, men hun ser det ikke. Endnu smiler hun, endnu nikker hun med Blomster i sit Haar. Noget stakkars barnligt fæstner sig hos hende. Man kan se dette Udtryk hos ældre, halvgale Kvinder der gaar til Spot og Spe, men pynter sig med et Baand eller en Tøjrose og er stoltere af den end en Prinsesse af sit Diadem.

Indtil hendes Yndlinge omsider slaar hende ubarmhjærtig med Sandheden, saa hun forfærdet flygter hjem og tier. Og længter efter Alderdommens stille Fred. Men faar den ikke. Alderdommen vrager hende. Blot Døden vil tage hendes triste Liv.

Aa, den sidste Sang: „Jeg er ikke ung. jeg ved det. Jeg pralede af min Ungdom for at lokke de Mænd, jeg elskede. Barmhjærtighed!“

Tora sang den, slig Sorg slig ydmyg Bøn.

Hun stod i sin Pynt. Med sine Blomster og sin arme Sminke. Selv Blomsterne og Skønhedspletterne bad for hende. Og selv bad hun. „Alt dette gjorde jeg for mine Yndlinges Skyld. Jeg ser, jeg har været naragtig. Men det var Livet, jeg ikke kunde give Afkald paa, det var Glæden, jeg ikke kunde forsage."

Og midt i hendes tunge Raab og Barmhjærtighed gaar som en Klang hendes evige, hulkende Bøn til Livet. Og den hæver sig som en stor Tone, sønderreven af Smerte.

Og alle Violiner stiger frem og beklager hende . . . Saa tier de et Nu. Der er blik stille. Døden kommer. Han synger en enstonig Sang om sin Trofasthed og med mumlende Ord giver han hende Søvn med søde Drømme om Ungdom.

Og alle Strygeinstrumenter er atter paa Færde. Violiner i Mængde og Violonceller, alle med Sordine — det glider forbi som den store, mumlende Flod, den i hvilken alt rummes og i hvis Dyb alt faar Fred.

„Jeg er nu kommen til Dig, Amyris. Sov ind, drøm sødt."

Det var sært nu og da at iagttage Publikum. De flestes Ansigter saa blege ud i det nedskruede Ovenlys og det hvide Lys fra Rampen.

Hist et ungt, henrykt Ansigt, derborte et drømmesygt, der ikke tror at bli' lagt Mærke til. Der en gammel Herre i høj Galla, ganske eftertænksom. Hist et ganske hvidt Ansigt, opmærksomt lyttende. Der en bred, hoffærdig Frue, hvis Udtryk viser, at hun kan ordne sig her i Verden. Hist en Kvinde i pragtfuldt Toilette, med blottet Hals og Barm og med blottede Arme, ikke ganske ung, med Blomster paa Silken og med tungsindige Øjne.

— Da Forestillingen var forbi, sendte Gunvor sit Kort ind til Tora. En af Kontrollørerne gik med det. Han kom lige efter tilbage og bad Gunvor gaa ind. Men bag ham kom Tora styrtende.

„Gunvor!“ raabte hun, „er det sandt?“

„Tora!“

Derude i den kolde Gang — og Tora med den græske Dragt og Blomster i Haar — omfavnede de hinanden, og stod slig længe. Og igjen Spørgsmaal: „Nej, jeg kan ikke rigtig tro det. Nej, er det Dig!“

Gunvor maatte bli med Tora ind i hendes Paaklædningsværelse. „Jeg kan ikke gaa ganske slig, som jeg staar og gaar. Men jeg skal gjøre mig færdig i en Fart. Nej, Gunvor,

jeg kan næsten ikke tro, at vi er sammen igjen."

Gunvor saa paa Tora. Hun var større end før, højere syntes Gunvor. Hun var dejlig. Kanske mange vilde være uenig, det hjalp ikke: Tora var dejlig. Hendes Øjne var fyldt af alt, hvad hendes anspændte Liv havde givet hende, fyldt af Kunstens nerveslidende Stræv, men ogsaa af dens Sødme. Hendes Smil var ømt og lidenskabeligt. Tidt sad hun stille og ligesom hviled ud og blev da alvorligere end nogen anden.

V.

Gunvor maatte alt næste Dag flytte fra „Alte Traube“ og til Tora. Derved kunde de have de lange Formiddage helt for sig selv. I disse Dage havde Tora heldigvis ingen Prøve eller anden Uro. Hun vilde ingen Uro have nu. Hun afslog alle ligegyldige Indbydelser. Hun indførte dog Gunvor hos nogle særlig gode Bekjendte, og da der gjordes Fest hos en af disse, modtog de begge Indbydelsen. Af Hensyn til Tora begyndte den først henved Midnat.

Det var efter denne Fest i Natten, at Gunvor og Tora sad sammen og talte længe og fortroligt.

„Hvorfor gjør Du aldrig et Besøg hjem?“ spurgte Gunvor.

Tora vendte sig mod hende.

„Tænk, jeg er selv forundret over, at jeg

aldrig gjør noget Besøg hjem. Men det er godt at jeg ikke gjør det. Jeg vilde vist bli' opreven og saar af at se de Stederne igjen. Og hvorfor skulde jeg det? Nu har jeg bygget mit Liv herude — nu faar det staa til."

„Men Du er da lykkelig ved dit Liv her, Tora."

„Lykkelig . . . aa ja i mange Maader . . . jeg har faaet puste ud . . . tidt har jeg staaet saa fyldt af Liv, at jeg har stønnet . . . Men det er saa underligt med mig, Gunvor, det er alligevel noget hos mig som ikke fik, hvad det skulde . . . derfor brænder jeg, Du. Jeg brænder levende op. Jeg kan aldrig bli' rolig. Og naar man bare beskjæftiger sig med Kunsten, det har ogsaa noget at sige . . . slig at omgaaes daglig med fortættet Følelse. Det gjør at En bli'r mere og mere ømtaalelig. Det ene man ikke fik i Verden bli'r alt. Det man fik, bli'r ingenting. Ved Du, at jeg endnu kan graate, som da Du var ude hos mig? Sjèldent men det hender at det kommer . . ."

„Michael? husker Du ham nu."

„Jeg husker ham som han dengang stod for mig. Jeg husker ham netop saa ridderlig og vakker, som jeg drømte."

„Kan Du da ikke glemme den Drøm?"

Tora Pharo læned sig tilbage og saa langt hen for sig.

„Den Drøm var hele mit Liv, som jeg havde spart sammen. Jeg drømte saa ildfuldt og dristigt: Brudenatten naar han kom til mig. Den lange Rejse . . . staa paa Dampskibet med Michael og se ud paa det dejlige Hav."

„Men tror Du den Drøm var gaaet saa straalende i Opfyldelse? Er den ikke heller gaaet i Opfyldelse nu, da den har gjort Dig til den store Kunstnerinde, Du er?"

„Jeg ved ikke, Gunvor. Saa vanskeligt det er at dømme om noget. Men det jeg har sagt Dig, siger jeg heller ikke som Klage. Jeg har ingen Grund til Klage.

Jeg har jo faaet meget godt i mit Liv. Jeg fik en stor Kjærlighed, og jeg fik et stort Savn. Jeg fik en Stund Rigdom og Overflod, og jeg fik siden Kamp og Fattigdom. Jeg fik Arbejde og Sejer. Og jeg tog hvad jeg fandt af Livet. Og jeg syntes altid, jeg var mig selv. At intet rak ind til det inderste hos mig."

„Men en Ting er sikkert, Tora. Den Længselsbrand, Du snakker om, bevarer Dig vist godt for Alder og Sløvhed. Du er jo ung . . . se paa mig, jeg er gammel Kone."

„Men Du er fin og stille, Gunvor. Jeg er nok kanske Amyris. Ved Du forresten . . . jeg syntes ikke hun skulde ha tryglet Alderen saa tyndt til sidst. Hun blir mindre ved det. En Grækerinde i Oldtiden vilde ikke ventet til Døden kom. Hun vilde ha raabt paa ham." Hun smilte stille: „Han kommer jo altid . . . .

Men," føjed hun hurtig til, „nu skal vi ikke snakke trist mere i Aften . . . Det er forresten svært sent — næsten Morgen. Kanske vi skal lægge os og sove og staa tidlig op og ha' en sidste dejlig Dag sammen."

— De gjorde saa, og de havde en hel Dag sammen. Tora havde med stort Besvær faaet fri den Kveld. Saa de havde hele den udslagne Dag for sig. De tog Kjøreture, og Tora lo: „Nu gaar vi paa Konditori som dengang, Du. Og de gik paa Konditori og spiste Kager. Og de kjørte langs Veje, og det minded Tora om da og da. Med al hendes Iver for Livet nu — der laa uafladelig en fjern Drøm over hende, og hendes Øjne var tidt saa store og milde.

. . . . Og nu og da naar hun sad stille og var træt . . . Gunvor maatte smile ved at se paa hende. Hun kom pludselig til at mindes noget fra den første Tid hun kjendte Tora:

hendes søvnige Pigeansigt, som laa med Tæppet op til Hagen. Hun kom til at mindes den Tora, som for mange, mange Aar siden ikke vilde staa op, fordi intet vented hende.

De spiste sen Middag sammen hjemme hos Tora. Det led mod Tiden da Gunvor maatte bryde op. Tora fulgte hende i Vognen.

„Endda engang Tora: Kommer Du ikke hjem mere?"

Tora svared:

„Nej Du, jeg kommer nok ikke hjem. Helst ikke nu da jeg har faat været saa dejligt sammen med Dig."

VI.

Togføreren fløjted. De maatte skilles. Begge græd. Gunvor kyssed Tora og gik rask ind i sin Kupe. Toget satte sig i det samme i Bevægelse. Gunvor saa ud af Vinduet. Hun saa Tora staa der og vinke.

Men nu slog Toget en Bugt og fór lynsnart ud paa Sletten. Tora var i et Nu forsvunden.

Og Toget rulled og rulled den lange Vej. . . . Gudskelov hun havde Jan og Mor at glæde sig til.

* * *

Gunvor kom hjem saa at sige til sin Mors Død.

Fru Kjeld havde lagt sig til Sengs nogle Dage før Gunvor kom hjem. Hun befandt sig ikke vel. Hendes Hukommelse var plud-

selig borte. Hun var klynkende og vanskelig at stille tilfreds. Den unge Tjenestepige, de havde nu (Gamle Maja var for længst rejst til sit Hjem paa Landet; hun havde været gammel og skrøbelig tilslut) vidste ikke sine arme Raad; thi Fru Kjeld forlangte de urimeligste Ting. Blandt andet forlangte hun, at Pigen skulde bede Gunvor komme. Og hun beklaged sig bittert, fordi Gunvor ikke kom. „Du loved mig det jo saa sikkert, Gunvor," græd hun.

Da Gunvor kom, kjendte ikke Moren hende. Fru Kjeld laa stille hen. Eller hun vaagnede op og var urolig og vilde flyttes. Hun kunde ikke kjende Gunvor og var fremdeles misfornøjet, fordi hun ikke kom. „Men her er jeg jo kjære Mor. Det er jo mig. Det er jo Gunvor" . . . Da tied Fru Kjeld og saa paa hende uden dog at sige noget.

Men en Aften efter en lang Søvn blev hun stille og klar. Hun smilte til Gunvor og kunde huske alt, og hun spurgte efter Tora, og det glæded hende at høre om de store Teatre og det stærke Liv paa Gader og Torve. Og da Gunvor fortalte, at hun fandt Hotellet „Der alte Traube", saa blev Fru Kjeld ganske rørt: „Nej, saa det fandtes endnu! . . . Det

var morsomt! Ja . . . nu var det jo sent, og hun havde jo ligget længe . . . og hun havde vist haft det daarligt. For hun var meget træt . . . ja, det var svært, saa træt hun var . . . Men i Morgen fik hun forsøge paa at staa op.

Hun laa stille hen, som den gjør, der venter Søvnen. Mumled saa hen for sig:

„Har Du virkelig siddet her saa længe, Gunvor? Du har nok sørget godt for mig. Jeg er saa træt, saa træt."

„Saa sov, Mor."

Og Gunvor holdt hendes Haand i sin, og ved en pludselig Indskydelse gav hun sig til at synge den gamle Vuggevise . . . hun sang den med sagte Stemme, som en Mor synger den for sin lille. Og nu følte hun, at Morens Haand blev koldere og koldere. Og hun forstod ligesom, hvad der kom, men hun sang Visen engang til. Og Fru Kjeld aabned sine Øjne, og et flygtigt Smil var der — som til Tak. Og hendes Øjne lukked sig paany, og hendes Træk blegned. Pludselig aabned hun Øjnene endnu engang og stirred langt paa Gunvor; hun prøved tydeligvis paa at tale, thi Læberne bevæged sig. Saa sank Øjnene atter i, det hvidned om Munden, og Læber-

nes Hvisken svandt som en bleg Skygge. Et Smil tegned sig, men flygted ligesom. Blegheden trak opover . . .

Det var ingen Død; men det var en stor Dag, som sank.

VII.

En Stund efter Hjemkomsten fik Gunvor et nervøst Ildebefindende. Hun følte sig tidt ensom og angst, og kom tidt til at græde. Hun led desuden af Søvnløshed. Hun søgte Læge, og han trøstede hende: sligt behøvede aldeles ikke at have nogen Betydning. Det kunde bero paa en øjeblikkelig Svækkelse. Det kunde ogsaa være en Følge af Morens Død. Hun skulde leve godt og tage Livet med Ro.

Alt Lægens kloge Smil havde beroliget hende. Og den næste Tid viste, at han havde Ret. Hendes rolige Sind vendte tilbage, og hun gik ganske op i sit Arbejde.

Hun havde nu flere Klasser og baade smaa og store. De store var Gutter paa en fjorten femten Aar. En og anden blandt dem kunde det være vanskeligt nok at holde Stangen. „Naa, Ole Martin, hvorfor spytter Du paa

Gulvet. Jeg har sagt Dig, Du ikke maa gjøre det, for det er stygt og urensligt, Ole Martin." Ole Martin fræk og karslig: „Skraaen var sur, Frøken." (Frøken blir Lærerinden kaldt om hun er Kone eller Enke). „Men Du ved jo godt, at Du ikke skal tygge Skraa i Klassen." „Aa, husk det, Frøken, til Vaaren skal jeg ud og være Matros." „Aa, Matros blir Du vel ikke med det samme, Ole Martin. Men Du blir det nok. Da kan Du tro, Du kommer til at lystre dem, som er værre end jeg." Ole Martin lidt efter: „Skraaen er væk den, Frøken."

Prat? Var det Prat? Ja, men tidt følte hun, at der maatte prates lidt. For Tillidens Skyld. Og for at hun kunde faa sagt Ting, som hun ellers ikke vilde faa sagt.

Og de smaa . . . Stræv med dem ogsaa. Stræv, Stræv, Stræv.

Men alligevel saa dejligt, naar der flere Aar efter kom en stor, voksen Mand ind med Skjæg og Skulderbredde og spurgte, om Frøkenen vilde kjendes ved ham. Han vilde gjærne op og hilse paa hende og takke hende for dengang, hun var saa snil og lærte ham. Og mest vilde han mindes hende for det hun sagde ham i god Mening. For det

var troværdig Snak, og det havde han tidt tænkt paa.

Eller dengang hun fik den store Kasse Granatæbler — fra Spanjen eller deromkring. Det var den uskikkelige Lauritz, som sendte hende den med nogle begejstrede Ord. Ja, saamæn var de begejstrede: en kjærlig Hilsen fra Lauritz Antonissen, stod der. Og paa Bunden af Kassen laa endda en Notisbog med Snilehuser paa.

* * *

Hun besøgte sine Gutter og Piger i deres Hjem og blev tidt indviet i de Glæder og Sorger, som her var tilhuse. Hun fik tidt vide Ting, saa hun glemte Gutten, eller saa hun tænkte: „Han kan sagtens greje sig . . . stor, stærk Gut . . . men dette er jo vanskeligt, dette er jo umuligt.“

Disse Kvarterer stod der med de store, graa Kaserner, hvori de utallige Bekvemmeligheder paa et og to Værelser. Naar alt var opgivet, naar Fattigvæsenet var der, naar Sulten og Fillerne var der, da var det ondt nok. Men værre næsten i den Tid før Fattigvæsenet kom. Naar Manden sad uden Arbejde og ventede, naar Moren saa sky op, naar

den voxne Datter kom ind finere end hun skulde, og hjalp til med Penge. Og Far og Mor tog imod hendes Penge . . . knurrende maaske . . . men aad dem op, drak dem op, indtil Faren pryglede hende, fordi hun var bleven slig en, som han maatte skamme sig over at være Far til.

Efter et Besøg i sligt Hjem kunde det være godt at besøge dem, der havde det godt. I disse gode Hjem sad Manden altid hjemme, naar han var færdig for Dagen. Og det var godt for ham, naar Kræfterne slog til og naar Helbreden vedvarede og naar intet Uheld stødte til. Da sad han stille ligesom, og han hvilede sig fra Maskinernes Olje, fra de brændende Ovne, fra den svære Larm. Han paasaa, at Familien holdtes sammen, han banlyste al Behag, al Flothed. Med sit dumpe Instinkt følte han, at sligt var af det onde for ham og hans Hus.

Der sad Konen. Hun stellede, sled og holdt ud. Hun var agtpaagivende.

I et af disse smaa flittige Hjem saa Gunvor en ældgammel Kone, som vævede. Hun vævede Tæpper af Filler. Hun sad uafladelig og slog Væven. Hun var næsten blind. Havde neppe Rede paa, hvad der foregik omkring hende. Men Væven slog hun, Væven slog hun.

Gunvor kom om Morgen — hun slog den. Gunvor kom en anden Gang ved Middag — den gamle slog Væven. Og Gunvor kom ved Kveld — den gamle sad der. Hun var krumbøjet som en rusten Krog. Hun kikked paa sit Stræv med de næsten udslukte Øjne. Hun var selve den evige, blinde Slid.

VIII.

Nu kom for Gunvor Kjeld en Række Aar, da lidet hændte. Slig er det i Menneskenes Liv. Der kan komme Aar, der staar som Mærkepæle med dybe Inskriptioner enten til Sorg eller til Glæde: da hendte det og da hendte det! Men saa kan der komme en lang Række Aar, da intet hender. Da hvert nyt Aar kommer stille listende, naar Urets Viser glider Tolvtallet forbi Nytaarsnat og gaar stille bort, naar Viseren næste Nytaarsnat glider Tolvtallet forbi.

Og dog — et og andet havde hendt hende, der burde huskes. Som nu det, at Jan var bleven medicinsk Kandidat og alt nu var en kjendt Læge. Han havde jo en Stund haft Lyst paa Realfagene; men det blev Medicinen tilsidst. Kanske hans Fars Ord paa Dødslejet havde gjort sit til Sønnens Beslutning. Da

Gunvor nævnte ham disse Farens Ord, saa hun de greb stærkt.

Jan var med Aarene blit en stille Mand. Ikke godt at vide, hvad der kunde have Vægt hos ham.

Han var en stille Mand, der altid holdt sit Maal. Han blanded sig nødig i andres Affærer. Kom nogen til ham med Dagens nyeste Nyt: om han havde hørt det? saa svarede ikke Jan stort. Han var Forsker og holdt sig undaf. Men var nogen anmassende mod ham, sagde nogen et flot Ord til ham, fordi han troede, at den stille Mand ikke var farlig, viste det sig, at han havde taget storlig Fejl. Jans Svar kunde pludselig vise, at Forskeren kjendte denne Jordens Affærer godt og bedre end de fleste.

Mor og Søn havde i alle disse Aar seet hinanden nærsagt hver Dag. De havde talt sammen om meget og mangt. Hun havde fortalt ham alt baade om hans Bedstefar og om hans Far. Han havde hørt opmærksomt efter, og han havde med stor Interesse læst nogle Papirer, Kjeld havde efterladt sig. Og Afhandlingen, den hans Far havde efterladt, læste han. „Det er mærkeligt,“ sagde han, „omend det er en videnskabelig Afhandling, mærker jeg let af den, at Far var en Mand,

som Livet havde været haardhændt med. En Mand paa sin Post. Flere Paastande er slynget ind og har Sidehug. . . .“

Far og Bedstefar — ja han kunde nævne dem begge. Han havde faaet i Arv af dem begge. Hans Fars Styrke var klar nok hos ham. Sansen for den redelige Kjendsgjærning, for den klare Bevisførelse, for det at finde den ukjendte Størrelse udtrykt ved klare Tal. Ved netop det Tal, de Ziffre. Og var det ikke Johannes Kjelds Stræben efter at forstaa Menneskesjælen, som viste sig hos ham, naar han nu efter at have praktiseret i mange Aar valgte Sindets Sygdomme til Specialstudium og blev Nervelæge.

Han fortalte Gunvor et og andet fra sin Praksis eller fra Besøg omkring paa Sindssygeanstalterne. Hun fik tidt høre Ting, der forekom hende saa meningsløst grufulde, at hun ikke kunde mæle et Ord, men bare sad stum og rysted paa Hovedet. Han bemærkede engang: „Ja, hvad er Menneskenes Grusomheder i Sammenligning med disse, som en højere Styrelse sender en hel Del paa Halsen.“

„Men kjære Jan . . . hvorfor skal Menneskene lide alt det?“

„Ja, hvorfor?“ svarede han. „Men her er

det Religionerne kommer Menneskene til Hjælp. Du forstaar . . . de søger at forklare den tilsyneladende Uretfærdighed ved at sætte Maalet længere frem. De afskaffer Tiden, og indsætter Evigheden . . . Alle Religioner samstemmer i at ophøje Lidelsen: Den er Menneskenes højeste Bestemmelse i dette Liv. Da blir deres Sjæl udviklet for højere Tilstande. En og anden Religionsstifter mener endog, at i det ligger Skillemærket paa Mennesker med Sjæl og Mennesker uden Sjæl: i Evnen til at lide. Og det tør jeg forsikre: ikke alle lider paa samme Maade. Nogle lider som stakkars Dyr; de føler Banghed, højt regnet: Forfærdelse. Andre lider som Væsner af en anden Art. De har den evige Rædsel, den bundløse Angst. Naar man ser slige Øjne! Man synes, man ser en Sjæl, som ikke kan dø . . . Det er ogsaa at lægge Mærke til, at alle Religionsstiftere var Mennesker med højt udviklet Evne til at lide. Christus' hele Liv peger mod Korsfæstelsen. Hans Optræden mod Præsterne og Farisæerne er saadan, at han maa vide, hvad der følger. Han taler ogsaa flere Gange om sin Lidelse og Død. Muhammed var Epileptiker. Mange mindre kjendte Religionsstiftere fik sine Aabenbaringer gjennem Ligfald og store Plager."

Han tiede lidt.

„Bedstefar har været inde paa disse Ting, i det, han skrev den sidste Tid, han leved.

„Ja, sikkert er det," slutted han, „at Far har Ret i at Videnskaben, den store Læge, kunde forandre meget af Verdens Udseende. Der er ogsaa Tegn til, at meget nyt er i Anmarch. En stor dansk Læge har nylig opdaget Lysets lægende Kraft. Her skjuler sig sikkert store Herligheder. Ja Lyset — maaske det kan frelse os. Tanken er skjøn og ikke horribel. Der opdages nye Kræfter. Straaler, hvis Virkninger endda ikke er udforskede . . . Maaske Menneskene alligevel kan gjøre sig Livet underdanig."

— Gunvor fulgte ham ikke sjeldent, naar han skulde besøge sine syge. Hun vilde se hans afsindige, hun vilde tale med dem. Det var ikke blot af Medlidenhed hun fulgte ham. Det var maaske snarere en egen Dragen hos hende mod disse, der var stedt i dyb Nød. Hun gjorde mangen Gang god Nytte, hvor hun kom. Hun virked beroligende paa mange. Man kunde tro, at der udgik en velsignet Kraft af hende. Tidt smilte den syge, naar hun kom, og klaged, naar hun gik.

IX.

Tora Pharo død. Gunvor sad med Bladet i Haanden og kunde ingenting begribe. Var Tora død? Der stod det. Der stod det jo. Tora Pharo død.

Der fulgte en hel Historie, om at en beklagelig Fejltagelse vistnok havde voldt hendes Død. Hun havde i Steden for en Skefuld mild Sovesaft, som hun ofte brugte, taget Morfin. Man tænkte sig Ulykken foregaaet slig, at Morfinflasken ved Vanvare havde staaet paa Natbordet. Tora Pharo, der ofte led af Søvnløshed, havde villet bruge den milde Saft. Imidlertid havde hun taget gal Flaske og Ulykken var der. Anden Forklaring kunde ikke tænkes. Den afdøde var kjendt af alle som en særdeles lykkeligt udrustet Natur o. s. v.

Gunvor græd, hun græd ustandseligt. Tilsidst var hendes Taarer bitre, og hun bare higsted. Bestandig havde noget af hende levet

i Tora. Nu, da Tora var død, følte hun sig træt og gammel. Hun vilde gjærne dø med Tora.

Hun husked det Brev, hun fik. Det var det sidste, netop det sidste Brev Tora sendte hende. Ja, det var hendes Farvel, det var hendes Farvel.

Gunvor havde ikke da troet paa Alvoret. Hun husked jo Tora, der tidt var veg. Hun havde ikke troet, Tora vilde vove det.

Hun sad længe urørlig. Saa gik hun hen og fandt Toras Brev. De samme slanke Bogstaver som hun altid havde skrevet. Der stod blandt andet:

„Skal vi rejse sammen til Floden, Gunvor, den som gjemmer alt, til Floden, hvor alt synker ned: Ungdom og Alderdom og Elskov og Krænkelse og Længsel og Drøm og Mod — altsammen. Og der svømmer Lotosblomsten, den som dufter iskoldt og søvnigt. Aa Du, det er godt at vide, at den evige Jagen engang tar Slut. At En kan sove hen, om Livet bli'r uudholdeligt. Jeg vil gaa hen og sove, Gunvor. Saa er det hele forbi. En bli'r løftet op og bragt bort — til Luft . . . til ingenting. Som naar Insekterne summer i Solen, som naar Bladene falder. Ingen ænser det. Synes Du ikke, det maa være slig at dø?" — — —

Jan kom ind til hende lidt senere, og han blev bekymret, da han saa hendes Sorg. Han talte længe med hende og trøsted hende saa godt han kunde. Hun svarede:

„Jeg synes dette med Tora er ligesom Vorherre siger til mig, at alle jeg elsker skal være af de ulykkelige. Jeg har elsket andre, som har gaaet bort . . . Far . . . Grøgaard. De var Stridens Folk. Jeg sørged mig bleg og stum over dem. Men over Tora graater jeg! Hun var det lyseste jeg vidste, det dejligste. Hun var det i mit Liv, som var mygt og fint, det med Farver, det med Toner, alt det som Mennesker drømmer om. Hun skulde levet. Hun skulde ikke vist mig sin Kval og døet bort."

Han blev hos hende den Dag, og hun blev tilsidst roligere.

Men nogle Dage efter klaged hun over daarlig Søvn. En Dag sagde hun ganske alvorlig: „Du tror det ikke, Jan; men de sidste Nætter har Tora været hos mig. Jeg er ulykkelig for hendes Skyld."

Nu blev Jan alvorlig: „Hør Mor," sagde han, „Du har altid været kjæk og frisk. Jeg forstaar ikke, at Du nu gir Dig over. Jeg tror, Du maa fejle noget, Mor. Overanstrængelse kanske. Jeg tror, jeg tar en liden Trip med

Dig. En liden Udflugt paa nogle Dage. Du kan faa Ferie fra Skolen saa længe . . . Du er jo ikke frisk . . . Ja den Skole, Mor! Jeg gad vide, om ikke den er for anstrængende. Du faar jo huske paa, Du ikke er ung. Naa — nu rejser vi ud og rekreerer os."

Det var i Slutningen af Maj, og Hotellerne langs Kysten havde netop gjort i Stand for Sommergjæster. De fandt et lidet vakkert Sted midt ude i Havbrynet; der boede de en Uge, og vel var det. Gunvor blev roligere her. Jan var jo ogsaa om hende hele Dagen og ordnede alt paa det bedste for hende.

Om Tora talte hun ikke mere. Jan troede dog, det var hende, hun tænkte paa, naar hun sad stille uden at tale. Da sørged han for at en Samtale kom i Stand, som interesserede hende.

Den friske Luft og Lediggangen i disse otte Dage havde været styrkende for hende. „Ved Du, hvad jeg synes, Mor? Du burde tage Afsked fra Skolen, som jeg før har sagt. Jeg har jo rigeligt for os begge."

„Aa ja . . . det varer vel ikke længe, før jeg maa holde op," svared hun lidt sørgmodig. „Men endda tror jeg nok det gaar. Jeg skal nok holde op, naar jeg mærker jeg maa."

X.

Næste Aar tog hun Afsked fra Skolen. Hun sagde selv, at det var hendes Pligt; thi hun var ikke stærk nok længer. Disse Skoletimer kræved Anspændelse, og den kunde hun ikke opdrive saa frisk nu. Og heller end at sidde og kjøre i Luntetrav, vilde hun gaa. Der var jo saa mange kjække, unge Kræfter, som gjærne vilde prøve sig, og det var ikke rigtig at tage Pladsen op for dem.

Hun havde et lidet Sammenstød med Janna i den Anledning. Janna modsatte sig af al Magt, at hun gik. Om hun gik, var det ligesom et Fingerpeg for Janna til ogsaa at gaa, og hun vilde ikke gaa, hun vilde holde ved, til hun styrted.

Gunvor befandt sig forresten meget ilde ved denne Lediggang. Hun gik om og vidste ikke, hvad hun skulde gjøre, tog saa alene ud og var borte i timevis. Hun gik og fandt

gamle Steder igjen, forklarede hun Jan, men de fleste Steder var borte. Hvor der dengang var den tykkeste Skov i milevis, der var nu Hus ved Hus.

Da det blev Sommer næste Aar, vilde hun gjærne rejse til den By, hvor hun havde tilbragt sin Barndom, og hvor hendes Fars Grav var. Jan var bange for at lade hende rejse alene; men hun beroliged ham. Hun var saamæn kjæk nok, og i Byen kjendte hun jo hver Gade.

Saa rejste hun da og kom en vakker Julidag til Byen. Hun gik henad de samme Gader som da, og hun gik ud paa Vejen. Men her fandt hun sig ikke saa godt tilrette.

Den gamle Vej brugtes ikke mere, der var lagt en ny længer borte. Hun gik dog den gamle Vej, den var næsten helt overgroet med fint Græs. Huset, hvori de havde boet de sidste Aar, var borte. Det var en Skuffelse for hende. Men de gamle Træer langs Vejen stod. Gunvor saa tydeligt, de nu var meget større, end da hun sidst saa dem. Engene paa begge Sider af Vejen var omtrent som før. Men dér laa et Hus, hun ikke havde set før.

Hun gik udover denne Vej, som ikke brugtes mere. Hun husked hver Sten ved

Vejen . . . nej, hun husked ikke, men alt minded hende, alt vakte dunkel Erindring om mange Ting . . . Kringlen? laa den der endnu? Hun gik, hun saa omsider en forpjusket Hæk og nogle svære Kampesten med et Slags Trappetrin . . . ja, der laa „Kringlen“ omtrent som før. De gamle Bænke! Træværket var vist skiftet mange Gange, men Støttestenene var de samme som dengang. Hun husked, hvorledes hun altid havde siddet og strøget sin Haand langs den skarpe Kant der . . . Far sad jo altid inderst paa Bænken og hun yderst; for ret som det var, maatte hun jo fare i Vej for at se paa Ting, hun syntes var mærkelige . . . hun gjorde jo altid et flinkt Hop ned paa den udtørrede Torvmyr . . . Torvmyren? Ja, den var der akkurat som da. Som dengang hun løb om der paa lette Ben, mens Tusmørket sank. Hun kom sig for Moros Skyld ned der og saa en Del Stene ligge hist og her. Det var kanske dem, hun havde løftet paa for at se Regnorme og Ørentviste og alskens Kryb.

Hun sad paa Bænken og saa paa Udsigten. Der laa Holmen, og derude stod Fyrtaarnet; hun saa det ikke saa tydeligt som dengang . . .

Hun gik en anden Vej tilbage og naaede Kirkegaarden. Hun vidste godt, hvor hendes

Fars Grav var. I alle disse Aar var der sendt Penge til Gravens Vedligeholdelse. Hun fandt den omsider, men den var meget misligholdt. Den var liden og lav. Havde ikke Stenen været der, den som hendes Mor havde ladet rejse paa den, saa havde hun neppe fundet den igjen. Hun tænkte paa at gjøre Væsen af Sagen, tilkalde Graveren og spørge, hvorfor han ikke sørged bedre for den . . . Men hun lod være. Hun vilde være alene nu. Ingen Snak og Forklaring.

Hun knæled ved Graven. Hele Tiden fra da kom til hende, og hun tog imod den. Hun blev der længe; omsider rejste hun sig, plukkede en Del af Gravens Græs og gik. Hun var gammel og ensom.

Næste Dag rejste hun tilbage til Hovedstaden.

XI.

En Vinter havde hun den Sorg, at Janna døde. Janna, den ranke og uforfærdede, gik hen og lagde sig ned, da hun ikke orked mere.

Efter Jannas Død omgikkes hun ingen. Hun sad meget hjemme. Hun var ikke rask til Bens mere, og hendes Syn var meget svækket. Om hun var ude, maatte hun være agtpaagiven for ikke at blive puffet til eller kjørt over.

Til Tider fik hun dog Trang til at se Menneskene. Hun havde jo levet og arbejdet blandt dem. Men fordi hun som Barn var ledet af en Mands Haand, der nærmed sig de hjemløse og fredløse, derfor valgte hun nu den Tid, naar Natten folded ud sit Mørke og Dagens Larm var tilende. Arbejdets Adspredelse var der ikke, Dagens Hensynstagen var borte. Sjælene stirred ud af Menneskenes Øjne. Mange gik alene. En og anden vilde

være ubemærket og føle sig tryg i Mørket. Der kom en fra Livet afdød. Ud af den store Sværm af Dagens ligeglade mærked hun de mod Evigheden vejrende Sjæle.

Flere Gange, naar Jan kom, var en og anden hos hende, som han ikke kjendte. Det var en og anden, hun havde mødt paa sin sene Vandring, eller som hun havde seet sidde og sove paa en af Parkens Bænke. En Gang var det en fattig Kone, hun havde fundet paa Gaden, en anden Gang et Barn, der græd af Sult. Jan sagde: „Kjære Mor. Der er lige mange fattige og forladte tilbage. Hvad kan det hjælpe dem det, Du gjør."

Hun svared: „Det kan hjælpe. Jeg ser paa dem, at det hjælper dem. Det kan ogsaa hjælpe mig. Naar det først er gaaet op for Menneskene, at vi er sammen i at gjøre hverandre Glæde, saa vil der bli' et stort Glædesraab over Jorden."

Hun sad tidt med nogle af sin Fars Papirer. Hun bladed i dem.

„Helvede!" stod der etsteds. „Hvorfor skulde det ikke findes? Alt tyder paa, at det er Smerten, vi er bestemt for, at det er Pinen, vi er hjemfaldne til. Vor Glæde er

oftest Chimærer, vore Lystfornemmelser grunder sig paa Løgn. Vore Nydelser skaffer Smerten. Og den er uendelig, bundløs. Og den findes overalt. Ved vor Fødsel, ved vor Død. Alt peger mod Lidelsen, mod Helvede.

Noget peger en anden Vej. Noget peger mod Fred og Harmoni. Noget peger mod Himlen: Vor Længsel, som er evig, vor Higen, som aldrig gi'r tabt. Den kan ikke findes, uden at noget raaber paa den. Vidjen krummer sig mod Kilden, Magneten dirrer mod Norden, Menneskesjælens Higen peger mod Forklarelsen."

Et andet Blad var heftet til dette, maaske skrevet samme Dag.

Men derfor faar jeg tidt den høje Tro,
at ingen Bøn kan dø og ingen Higen,
der sprang af Hjertets og af Sjælens Saar.
Thi hver en Bøn, som ej paa Jord opfyldes,
den føder Evighedens hvide Duer,
der hæver sig og flyver ud i Mørket
og søger Fredens grønne Oljeskove.

Ja hver en Bøn, hver Drøm, hver véfyldt Higen
de føder alle Evighedens Duer.
Hver Stund, hver Time, der paa Jorden lides,
flyr ud i Natten, og i store Flokke
de stævner hjem, did hvor vi ogsaa stævner,
naar Legemet bortdør, og Øjet lukkes. —

Ak, snart skal jeg igjen faa dem at se
min Sjæls de hvide Duer, der fløj ud.
I store Flokke vil de mod mig komme,
og jeg vil høre Brus af Oljeblade.

* * *

En Foraarsdag blev Gunvor syg og kort efter døde hun. Hun led ikke meget under sin Sygdom; thi Søvnen var næsten altid hos hende. Den lejred sig formelig om hende. Selv naar hun var vaagen, var den der endnu, men lidt længer borte. Den mumled enstonig Sus i hendes Øren, og den heded hendes Kinder, saa de tidt rødmed som en ung Piges.

De sidste Dage svandt Livets Vexel og Uro helt fra hende. Men en Morgen var hun dog klar nok til at tale og hun var meget lykkelig. Og hun sagde til Jan, der sad ved hendes Seng:

„Far . . . Grøgaard, jeg har set dem . . . og i Nat kom Tora, og hun saa glad ud. „Nu døde jeg endelig,“ sagde hun, „jeg har før været hos Dig, Gunvor, og bedt Dig hjælpe

mig . . . Jeg havde det ondt . . . Jeg var ikke død . . . Livet maa leves . . . kan ikke selv korte det af . . . jeg var ikke død . . . maatte leve det, jeg skulde . . . men jeg maatte bære den dobbelte Byrde . . . Men nu er jeg død, Gunvor, nu er jeg død!"

Og saa smilte hun henrykt, som da hun var ung og lykkelig . . .

De kommer alle . . . Far, Grøgaard, Tora . . . alle de som har Hjærter, som banker . . . alle de som kan høre det store Brus over Menneskene . . . ."

5